

varje myndighet allmänt sett ska vara kompetent för sitt ansvarsområde. Myndigheterna ska enligt 8 § myndighetsförordningen (2007:515) se till att de anställda är väl förtrogna med målen för verksamheten och ta till vara och utveckla de anställdas kompetens och erfarenhet.

När det gäller tystnadsplikt kräver artikeln endast att det ska finnas sekretessbestämmelser som är tillämpliga på området utan att närmare ange vad de ska innehålla. I 21 kap. 5 § OSL första stycket föreskrivs att sekretess gäller för uppgift som rör enutlämning, om det kan antas att röjande av uppgiften skulle medföra fara för att någon utsätts för övergrepp eller lider annat allvarligt men som föranleds av förhållandet mellan utlämningen och en utländsk stat eller myndighet eller organisation av utlämningar. I 37 kap. 1 § första stycket OSL föreskrivs att sekretess gäller i verksamhet för kontroll över utlämningar och i ärende om svenskt medborgarskap för uppgift om enskilds personliga förhållanden, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till denne lider men. I verksamhet för kontroll över utlämningar gäller sekretess också för anmälan eller annan utsaga av en enskild, om det kan antas att fara uppkommer för att den som lämnat uppgiften eller någon närstående till denne utsätts för våld eller lider annat allvarligt men om uppgiften röjs (37 kap. 1 § andra stycket OSL). Beträffande beslut i ärende som avses i 37 kap. 1 § första och andra styckena OSL gäller sekretessen dock endast för uppgifter i skålen (tredje stycket i samma paragraf). Sekretessen gäller även hos myndighet som lämnar biträde i ett ärende eller verksamhet som avses där.

Enligt regeringens bedömning uppfyller svensk rätt direktivets krav och några författningsåtgärder för att genomföra artikel 36 i direktivet behövs därför inte.

8 Genomförande av asylprocedurdirektivet

8.1 Utgångspunkter

Regeringens förslag: Direktivets bestämmelser ska tillämpas på alla ansökningar om uppehållstillstånd där skyddsskäl åberopas. Direktivet ska också tillämpas vid återkallelse av alla typer av statusförklaring.

Asyl ska i utlänningslagen definieras som ett uppehållstillstånd som beviljas en utlämning därför att han eller hon är flykting eller alternativt skyddsbehövande.

En ansökan om uppehållstillstånd som grundar sig på sådana omständigheter som anges i 4 kap. 2 a § UtL (övriga skyddsbehövande) ska handläggas som en ansökan om asyl.

Utredningens bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Svenska Röda Korset välkomnar att en persons skyddsbehov kan prövas i ett sammanhang och i ett enda förfarande.

Skälen för regeringens förslag: Syftet med asylprocedurdirektivet är att fastställa miniminormer för medlemsstaternas förfaranden för beviljande eller återkallande av flyktingstatus (artikel 1). Direktivet är enligt artikel 3.1 tillämpligt på alla asylansökningar som lämnas in på medlemsstaternas territorium, inbegripet vid gränsen eller i deras transitzoner. Enligt artikel 3.2 är direktivet inte tillämpligt på ansökningar om diplomatisk asyl eller territoriell asyl som lämnas in till medlemsstaternas beskickningar. När medlemsstaterna tillämpar eller inför ett förfarande där asylansökningar prövas både som ansökningar på grundval av Genèvekonventionen och som ansökningar om andra typer av internationellt skydd som grundar sig på omständigheter enligt artikel 15 i skyddsgrundsdirektivet (alternativt skyddsbehövande) ska asylprocedurdirektivet enligt artikel 3.3 tillämpas på hela förfarandet. Medlemsstaterna får enligt artikel 3.4 i asylprocedurdirektivet besluta att tillämpa direktivet på förfaranden för att fatta beslut om ansökningar om alla typer av internationellt skydd. Asylprocedurdirektivet är ett minimidirektiv och medlemsstaterna får således ha förmånligare bestämmelser än direktivets, förutsatt att de förmånligare bestämmelserna är förenliga med direktivet (artikel 5).

I svensk rätt handläggs alla ansökningar om uppehållstillstånd på samma sätt oberoende av om de skäl som åberopas är hänförliga till flyktingskap eller något annat skyddsbehov. Asyl definieras i 1 kap. 3 § utlänningslagen (2005:716, UtL) som ett uppehållstillstånd som beviljas en utlänning därför att han eller hon är flykting. I 1 kap. 12 § UtL anges att en ansökan om uppehållstillstånd som grundar sig på sådana omständigheter som anges i 4 kap. 2 § UtL (skyddsbehövande i övrigt) ska handläggas som en ansökan om asyl. I avsnitt 7.3.2 föreslås att 4 kap. 2 § UtL om skyddsbehövande i övrigt ska delas upp i två paragrafer. Den ena ska motsvara skyddsgrundsdirektivets bestämmelser om alternativt skyddsbehövande. Den andra ska reglera skyddet för de skyddsbehövande i övrigt som inte omfattas av skyddsgrundsdirektivet. Den kategori som motsvarar kategorin alternativt skyddsbehövande i direktivet föreslås benämnas alternativt skyddsbehövande. och andra skyddsbehövande föreslås benämnas övriga skyddsbehövande. Den svenska ordningen med en enhetlig process där samtliga åberopade grunder för uppehållstillstånd prövas i ett förfarande bör behållas. Alla ansökningar om skydd bör därför handläggas som asylansökningar. Detta bör enligt regeringens mening åstadkommas genom att definitionen av asyl ändras till att omfatta även uppehållstillstånd som beviljas en utlänning därför att han eller hon är alternativt skyddsbehövande och att 1 kap. 12 § UtL ändras på så sätt att en ansökan om uppehållstillstånd där grunder för att vara övrig skyddsbehövande åberopas ska handläggas som en ansökan om asyl. Detta innebär att asylprocedurdirektivets bestämmelser kommer att tillämpas på alla ansökningar om uppehållstillstånd som grundar sig på omständigheter som är relaterade till ett behov av skydd oavsett vilken grund som åberopas. Direktivet utgör inte något hinder mot detta.

8.2 Ansvariga myndigheter

Regeringens bedömning: Några författningsändringar utöver den som föreslås i avsnitt 8.7.2 som innebär att möjligheten tas bort för en migrationsdomstol och Migrationsöverdomstolen att som första instans avvisa eller utvisa ett barn, behövs inte för att tillgodose direktivets krav.

Utredningens förslag: Enligt utredningens förslag ska det i utlänningslagen anges att Regeringskansliet inte är behörig att pröva asylansökningar.

Remissinstanserna: Ingen av remissinstanserna har yttrat sig särskilt i denna del.

Skälen för regeringens bedömning: Artikel 4.1 i direktivet anger att medlemsstaterna ska utse en beslutande myndighet som ska ansvara för prövningen av asylansökningar. Enligt definitionen i artikel 2 punkten e avses med *beslutande myndighet* den myndighet som gör asylprövningen i första instans. Enligt artikel 4.2 får en annan myndighet vara ansvarig i vissa undantagsfall. Det gäller ärenden där Dublinförordningen är tillämplig (a), ärenden där hänsynen till nationella säkerhetsbestämmelser har betydelse (b), preliminära prövningar vid förnyade ansökningar (c), gränsförfaranden (d och e) samt förfaranden när sökanden rest in i landet från ett s.k. europeiskt säkert tredjeland (f). I alla andra ärenden ska det alltså vara en och samma myndighet som är beslutande myndighet. Enligt artikel 4.3 ska, om undantagen i 4.2 utnyttjas, medlemsstaterna se till att personalen vid de aktuella myndigheterna har lämpliga kunskaper eller får den utbildning som krävs för att kunna fullgöra sina skyldigheter vid genomförandet av detta direktiv.

Av 5 kap. 20 § UtlL framgår att det är Migrationsverket och i vissa fall Regeringskansliet som meddelar beslut om uppehållstillstånd i första instans. Möjligheten för Regeringskansliet att besluta om uppehållstillstånd infördes för att Regeringskansliet skulle kunna meddela beslut om uppehållstillstånd i fråga om personer med diplomatisk anknytning eller personer som utan att vara diplomater har anknytning till internationella organ (prop. 1988/89:86 s. 60). Av 4 kap. 20 § andra stycket utlänningsförordningen (2006:97, UtlF) framgår att en ansökan om uppehållstillstånd av en utlänning som vistas i Sverige ska lämnas in till Migrationsverket och i 8 kap. 4 § UtlL anges att det är Migrationsverket som ska pröva frågan om avvisning om utlänningen söker asyl i Sverige. Mot denna bakgrund står det klart att regelverket inte syftar till att Regeringskansliet ska pröva asylansökningar. Någon författningsändring för att uppfylla direktivet i denna del är därför inte påkallad.

Frågan om ansvarig myndighet när en asylsökande av allmän domstol utvisats på grund av brott behandlas i avsnitt 8.7.4. Några författningsändringar för att uppfylla direktivets bestämmelser om ansvarig myndighet anses inte heller i den situationen behövas eftersom undantag medges i enlighet med artikel 4.2.

Frågan om ansvarig myndighet när en migrationsdomstol eller Migrationsöverdomstolen, som första instans, avvisar eller utvisar ett barn behandlas i avsnitt 8.7.2. Där föreslås att möjligheten för en migrationsdomstol och Migrationsöverdomstolen att som första instans avvisa eller utvisa ett barn tas bort i de fall barnet har ansökt om uppehållstillstånd och åberopat skyddsskäl.

8.3 Grundläggande principer och garantier i asylförfarandet

8.3.1 Inledning

Kapitel II i direktivet, Grundläggande principer och garantier, reglerar vilka grundläggande rättssäkerhetsgarantier som ska gälla för asylförfarandet i första instans. Kapitlet, som innehåller artiklarna 6-22, behandlas i detta avsnitt.

8.3.2 Rätten till prövning av ansökan

Regeringens bedömning: Direktivets bestämmelser om rätt till prövning av ansökan är uppfyllda genom gällande rätt. Några författningsändringar behövs därför inte för att tillgodose direktivets krav.

Utredningens bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Sveriges advokatsamfund* förordar att det förtydligas vem som ska göra en asylansökan för minderåriga.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt artikel 6.1 i direktivet får medlemsstaterna ställa som krav att en asylansökan ska lämnas in av den som ansökan gäller och/eller på en angiven plats. Enligt artikel 6.2 ska medlemsstaterna se till att varje enskild myndig person med rättskapacitet har rätt att lämna in en asylansökan för sin egen räkning. Enligt artikel 6.3 får medlemsstaterna föreskriva att en asylsökande får lämna in asylansökningar för personer som är beroende av honom eller henne för sin försörjning. Enligt artikel 6.4 får medlemsstaterna fastställa i vilka fall en underårig har rätt att lämna in en asylansökan för egen räkning (a), i vilka fall en ansökan för ett ensamkommande barn måste lämnas in av en företrädare för barnet (b) och i vilka fall en ansökan även anses inbegripa en ansökan för eventuella ogifta underåriga (c). Enligt artikel 6.5 ska medlemsstaterna se till att de myndigheter som en person som önskar lämna in en asylansökan kan komma att vända sig till är i stånd att informera sökanden om hur han eller hon kan lämna in en sådan ansökan. Medlemsstaterna får också kräva att dessa myndigheter ska vidarebefordra ansökan till den behöriga myndigheten.

En asylansökan ska enligt 4 kap. 20 § Utf ges in till Migrationsverket. Detta är förenligt med direktivets fakultativa bestämmelse i artikel 6.1.

En grundläggande princip inom svensk förvaltningsrätt är att var och en med rättskapacitet som vill ansöka om en förmån kan göra detta. Några undantag från denna princip finns inte. Det krävs således inte några författningsändringar för att uppfylla direktivets krav i artikel 6.2.

Bestämmelserna i artiklarna 6.3 och 6.4 om medlemsstaternas möjligheter att meddela föreskrifter om i vilka fall en person får lämna in en ansökan för någon annan och om underårigas rätt att lämna in en asylansökan för egen räkning är fakultativa. *Advokatsamfundet* anser att det bör förtydligas vem som ska göra en asylansökan för minderåriga. När det gäller ensamkommande barn regleras frågan om att ansöka om uppehållstillstånd i 18 kap. 4 § UtL. Där anges att den som är god man eller, om god man inte är förordnad, offentligt biträde för ett ensamkommande barn ska ansöka om uppehållstillstånd för barnet, om detta inte är uppenbart obehövt. Det framhålls i motiven till bestämmelsen att ett ensamkommande barn som anländer till Sverige normalt sett alltid är i behov av uppehållstillstånd här. En situation då det skulle anses uppenbart onödigt att ansöka om uppehållstillstånd kan enligt motiven vara att det redan efter ett par dagars vistelse i Sverige framkommer att barnet inom kort kommer att resa till ett annat land (prop. 2004/05:136 s. 58). I propositionen anges vidare att om ett barn på grund av låg ålder bedöms sakna behörighet att föra sin egen talan i ett ärende om uppehållstillstånd som initierats genom barnets egen ansökan, måste barnets ställföreträdare föreläggas att föra barnets talan och i samband därmed erinras om att barnets ansökan annars inte kommer att prövas (a. prop. s. 44). Regeringen anser att bestämmelsen i 18 kap. 4 § UtL om skyldighet för god man eller offentligt biträde att ansöka om uppehållstillstånd för ensamkommande barn är ändamålsenlig för att tillgodose barns behov i nu aktuellt hänseende. När det gäller barn som anländer till Sverige tillsammans med någon av sina vårdnadshavare följer det av föräldrabalkens bestämmelser att vårdnadshavaren ska ansvara för barnets personliga förhållanden och personliga angelägenheter. Den svenska ordningen är enligt regeringens bedömning förenlig med direktivet. Något sådant förtydligande som *Advokatsamfundet* efterfrågar bedöms inte vara erforderligt.

Myndigheternas allmänna serviceskyldighet följer framförallt av 4 § förvaltningslagen (1986:223, FL). Bestämmelsen innebär att varje myndighet ska lämna upplysningar, vägledning, råd och annan hjälp till enskilda. Hjälpen ska lämnas i den utsträckning som är lämplig med hänsyn till frågans art, den enskildes behov och myndighetens verksamhet. Även personer som inte intar ställning av part ska få denna service. Om någon enskild av misstag vänder sig till fel myndighet bör myndigheten hjälpa honom till rätta (4 § tredje stycket FL). Enligt regeringens bedömning innebär de svenska reglerna om myndigheternas serviceskyldighet att direktivets krav i artikel 6.5 är uppfyllt.

Sammantaget föranleder direktivets artikel 6 inga författningsändringar.

8.3.3 Rätten att stanna kvar i medlemsstaten när ansökan prövas

<p>Regeringens förslag: Om en utlänning har ansökt om uppehållstillstånd och åberopat skyddsskäl ska huvudregeln vara att ett beslut om avvisning eller utvisning inte får verkställas innan</p>

ansökan har prövats genom ett beslut som har vunnit laga kraft eller ett beslut om att avvisa ansökan har vunnit laga kraft.

Undantag från huvudregeln får göras om Migrationsverket har förordnat om omedelbar verkställighet enligt 8 kap. 6 § UtlL eller om utlännningen har utvisats på grund av brott. I dessa fall får beslutet om avvísning eller utvisning verkställas när ansökan om uppehållstillstånd har prövats i en instans.

Undantag får också göras om utlännningen överlämnas, utlämnas eller överförs till en annan stat eller till en internationell domstol eller tribunal för att lagföras eller avtjäna en frihetsberövande påföljd.

Ett beslut om avvísning eller utvisning ska inte anses verkställt om utlännningen utlämnas, överlämnas eller överförs till en annan stat eller till en internationell domstol eller tribunal inom ett straffrättsligt förfarande med villkor om att utlännningen ska återföras.

Om en utlännning i ett ärende om verkställighet av ett beslut om avvísning eller utvisning åberopar nya omständigheter får ett beslutet inte verkställas innan Migrationsverket har avgjort om ny prövning ska ske eller, om ny prövning beviljas, innan frågan om uppehållstillstånd har avgjorts genom ett beslut som har vunnit laga kraft. Har utlännningen utvisats på grund av brott får dock verkställighet ske när frågan om uppehållstillstånd har prövats i en instans.

Utredningens förslag: Överensstämmer delvis med regeringens.

Enligt utredningens förslag ska ett beslut om avvísning eller utvisning när en utlännning har ansökt om uppehållstillstånd och åberopat skyddsskäl inte kunna verkställas innan ansökan har prövats i första instans.

Remissinstanserna: *Länsrätten i Göteborg* är positiv till utredningens förslag att lagfästa rätten att stanna kvar i landet tills första instans har prövat asylansökan eller meddelat beslut om att inte pröva ansökan. Utredningens lagförslag bör dock, enligt länsrätten, omarbetas så att det blir tydligare, mer överskådligt och närmare ansluter till direktivet. Enligt länsrätten bör det göras en skillnad mellan de situationer där ansökan inte tidigare prövats och situationer där det finns ett lagakraftvunnet avlägsnandebeslut. *Sveriges advokatsamfund* anser att den nuvarande huvudregeln, att asylsökande har rätt att vistas i landet fram tills att ett avlägsnandebeslut vunnit laga kraft, bör lagfästas. Advokatsamfundet anser vidare att personer som åberopar asylskäl efter det att de blivit utvisade på grund av brott inte omfattas av utredningens lagförslag, utan att reglerna om verkställighetshinder i 12 kap. 18–19 §§ UtlL i stället blir tillämpliga. En särskild bestämmelse som omfattar denna grupp bör därför, enligt Advokatsamfundet, införas i utlänningslagen. Advokatsamfundet anser även att det krävs en tydlig reglering av att verkställighet inte får ske förrän Migrationsverket har tagit ställning till frågan om inhibition vid tillämpningen av 12 kap. 19 § UtlL. *Migrationsverket* är kritiskt till utredningens förslag. Verket anser att en rätt att stanna kvar i landet vid en ansökan om förnyad prövning enligt 12 kap. 19 § UtlL medför att avlägsnandebesluten blir mycket svåra att verkställa och att det synsätt som kommer till uttryck i motiven till

12 kap. 19 § UtL i viktiga delar går förlorat med den föreslagna bestämmelsen. Verket anser vidare att utredningen inte har beaktat förhållandet mellan den föreslagna bestämmelsen och bestämmelserna om inhibition i 12 kap. 18-19 §§ UtL. *FN:s flyktingkommissariat – UNHCR, Stockholm* efterfrågar ett klagörande av den föreslagna regelns tillämpningsområde. *Svenska Röda Korset, Amnesty International – Svenska sektionen* och *Rådgivningsbyrån för asylsökande och flyktingar* avstyrker den av utredningen föreslagna regeln och förordar i stället en regel som ger en sökande rätt att stanna i landet under prövningen i alla instanser.

Skälen för regeringens förslag

Direktivets bestämmelser

Artikel 7 i direktivet behandlar asylsökandes rätt att stanna kvar i medlemsstaten under tiden som ansökan prövas. Enligt artikel 7.1 har en asylsökande rätt att stanna kvar i medlemsstaten så länge som förfarandet pågår, till dess att den beslutande myndigheten har fattat beslut i enlighet med de förfaranden i första instans som fastställs i kapitel III. Som utgångspunkt avser beslutet sökandens flyktingstatus men det kan även vara fråga om ett beslut att neka prövning enligt artikel 25, t.ex. därför att sökanden redan har beviljats flyktingstatus i en annan medlemsstat.

Artikel 32 tillåter medlemsstaterna att i vissa fall tillämpa ett särskilt förfarande när en asylsökande lämnar in en s.k. efterföljande ansökan. Med en efterföljande ansökan avses en asylansökan som följer på en tidigare inlämnad asylansökan. Det särskilda förfarandet enligt artikel 32 medger att medlemsstaterna får tillämpa ett förfarande med en preliminär prövning som avgör om den efterföljande ansökan ska prövas på nytt i enlighet med rättssäkerhetsgarantierna i kapitel II eller inte. Rätten att stanna kvar i medlemsstaten under tiden ansökan prövas gäller i dessa fall enligt artikel 7.2 till dess att den beslutande myndigheten vid den preliminära prövningen funnit att ansökan inte ska prövas på nytt. Om den preliminära prövningen leder till att den efterföljande ansökan ska prövas på nytt innebär rätten att stanna kvar i medlemsstaten att den asylsökande ska få stanna kvar under tiden den efterföljande ansökan prövas i första instans.

Enligt artikel 7.2 får medlemsstaterna göra undantag från rätten att stanna kvar i medlemsstaten under prövningen av ansökan när de kommer att överlämna eller i förekommande fall utlämna en person antingen till en annan medlemsstat enligt skyldigheter i enlighet med en europeisk arresteringsorder eller på annat sätt, eller till ett tredjeland eller till internationella brottmålsdomstolar eller tribunaler.

Utlänningslagens bestämmelser

Det finns inte någon uttrycklig lagregel i svensk rätt som ger en asylsökande rätt att stanna kvar i Sverige under tiden som ansökan prövas. Däremot innebär bestämmelserna som reglerar när en utlänning får avlägsnas ur landet att en asylsökande i de flesta fall har rätt att stanna kvar här till dess att hans eller hennes ansökan har prövats. En

utlännning kan avlägsnas från landet genom utvisning eller avvisning eller genom överföring enligt Dublinförordningen. En utlännning får avvisas enligt 8 kap. 1 och 2 §§ UtIL, bl.a. om han eller hon saknar pass eller uppehållstillstånd eller något annat tillstånd när det krävs för inresa eller vistelse i Sverige. Om utlännningen har ansökt om uppehållstillstånd efter inresan i Sverige får ett beslut om avvisning inte fattas senare än tre månader efter det att ansökan gjordes. En utlännning som inte kan avvisas får utvisas enligt 8 kap. 7 § UtIL om han eller hon uppehåller sig här men saknar pass eller de tillstånd som krävs för att få uppehålla sig i landet. Enligt Dublinförordningen får en utlännning överföras till en annan medlemsstat för att få sin asylansökan prövad där. En utlännning som har begått brott kan utvisas av allmän domstol enligt 8 kap. 8 § UtIL. Utlänningar kan även utvisas med stöd av lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll.

En person kan vidare tvingas att lämna landet i enlighet med bestämmelser om det straffrättsliga samarbetet. En person som är misstänkt för eller dömd för brott kan utlämnas eller överlämnas till en annan stat eller internationell domstol eller tribunal för att ställas inför rätta eller för att verkställa en frihetsberövande påföljd. Bestämmelser om detta finns bl.a. i lagen (1957:668) om utlämning för brott och lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder. En person kan också överföras för att verkställa en frihetsberövande påföljd i en annan stat enligt t.ex. bestämmelserna i lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom.

Bestämmelserna om efterföljande ansökan i direktivet motsvaras närmast av bestämmelserna om ny prövning i 12 kap. 19 § UtIL. Om det kommer fram nya omständigheter i ett verkställighetsärende ska Migrationsverket under vissa förutsättningar utan yrkande (*ex officio*) pröva om uppehållstillstånd ska beviljas (12 kap. 18 § UtIL). Om en utlännning åberopar nya omständigheter i ett verkställighetsärende och Migrationsverket inte kan bevilja uppehållstillstånd enligt 12 kap. 18 § UtIL ska verket i stället pröva om en ny prövning av frågan om uppehållstillstånd ska ske (12 kap. 19 § UtIL). Om de åberopade omständigheterna kan antas utgöra ett verkställighetshinder enligt 12 kap. 1–3 §§ UtIL och omständigheterna inte kunnat åberopas tidigare eller utlännningen haft en giltig ursäkt för att inte åberopa dem, ska Migrationsverket ta upp frågan om uppehållstillstånd till ny prövning och besluta om inhibition i verkställighetsärendet.

I avsnitt 8.4.5 föreslås att 12 kap. 18 och 19 §§ UtIL endast ska kunna tillämpas om frågan om internationellt skydd redan varit föremål för prövning i samband med att beslutet om avvisning eller utvisning meddelades. En utlännning som har ansökt om uppehållstillstånd på någon annan grund än skyddsbehov och som i den processen fått ett lagakraftvunnet avslagsbeslut ska få sina skyddsskäl prövade i enlighet med förfarandet för en ursprunglig ansökan om han eller hon därefter åberopar skyddsskäl som grund för uppehållstillstånd.

Prövning av asylansökan

En utlänning som är flykting har enligt 5 kap. 1 § första stycket UtL rätt till uppehållstillstånd och får enligt 5 kap. 18 § UtL ansöka om uppehållstillstånd efter inresan till Sverige. Av detta följer att en asylsökande inte kan avvisas innan hans eller hennes ansökan har prövats. Inte heller kan en asylsökande utvisas enligt 8 kap. 7 § UtL innan hans eller hennes rätt att vistas i landet har prövats. I artikel 25 i direktivet finns bestämmelser om när en asylansökan får nekas prövning. Det gäller t.ex. när det finns ett s.k. första asylland eller ett säkert tredjeland för sökanden eller om asylansökan ska prövas i en annan medlemsstat enligt bestämmelserna i Dublinförordningen. Den sökande har i dessa fall enligt direktivet rätt att stanna kvar i landet till dess att behörig myndighet tagit ställning till om ansökan ska nekas prövning. I avsnitt 8.5.2 föreslås att bestämmelser som innebär att en asylansökan får avvisas om det finns ett säkert tredjeland eller ett första asylland för sökanden ska tas in i utlänningslagen. Att en asylsökande inte kan avvisas eller utvisas innan Migrationsverket har tagit ställning till om asylansökan ska avvisas enligt dessa bestämmelser eller om överföring ska ske enligt Dublinförordningen följer av 5 kap. 1 § första stycket UtL. Utlänningslagen uppfyller således kraven i direktivet avseende rätten att stanna kvar i medlemsstaten när ansökan prövas i dessa fall.

Det finns i direktivet inte något undantag från rätten att stanna kvar i medlemsstaten när ansökan prövas för utläningar som är utvisade på grund av brott. Om en utlänning som har utvisats på grund av brott ansöker om asyl har han eller hon således enligt direktivet rätt att stanna kvar i medlemsstaten när ansökan prövas i en instans. När det gäller allmän domstols dom eller beslut om utvisning på grund av brott aktualiseras rätten att stanna kvar i medlemsstaten när ansökan prövas i två fall. Dels kan en domstol i ett brottmål besluta om utvisning av en asylsökande innan han eller hon har fått sin asylansökan prövad, dels kan en utlänning som av domstol utvisats på grund av brott ansöka om asyl efter utvisningsbeslutet i brottmålet. I båda fallen har utläningen rätt att få sin asylansökan prövad i administrativ ordning men någon uttrycklig rätt att stanna kvar i Sverige till dess att ansökan har prövats finns inte. För att uppnå full förenlighet med direktivet måste därför en bestämmelse som ger en rätt för en utlänning att stanna kvar i landet under tiden asylansökan prövas i första instans även när han eller hon har utvisats på grund av brott införas i utlänningslagen.

Utredningen har föreslagit en bestämmelse av innebörd att ett beslut om avvisning eller utvisning inte får verkställas innan ansökan har prövats i första instans. Huvudregeln i svensk rätt är emellertid att ett beslut om avvisning eller utvisning inte ska verkställas förrän beslutet har vunnit laga kraft. Detta framgår av 12 kap. 15 § UtL. Regeringen anser, i likhet med flera remissinstanser, att lagtexten därför bör utformas på ett sådant sätt att det framgår att huvudregeln är att rätten att stanna kvar i landet gäller till dess ett beslut om avvisning eller utvisning har vunnit laga kraft. Denna regel bör dock inte vara utan undantag.

Om en utlänning som är föremål för en brottmålsprocess under processen anför sådana omständigheter som kan utgöra skäl för att erhålla uppehållstillstånd som flykting eller skyddsbehövande i övrigt

inhämtar domstolen i brottmålet i regel ett yttrande från Migrationsverket avseende frågan om verkställighetshinder. Eftersom bestämmelserna om verkställighetshinder i 12 kap. 1–3 §§ UtLL korresponderar med bestämmelserna om flyktingar och andra skyddsbehövande i 4 kap. UtLL beaktas utlännings skyddsbehov i dessa fall i brottmålet. Om Migrationsverket prövar en asylansökan från en person som har utvisats på grund av brott kan således de omständigheter som kan utgöra skyddsskäl redan ha varit föremål för prövning i två eller tre instanser. Om utlännings först i samband med att utvisningsbeslutet ska verkställas åberopar skyddsskäl har han eller hon dessutom haft god tid på sig att ansöka om uppehållstillstånd och åberopa skyddsskäl. Regeringen anser inte att det är rimligt att verkställigheten av ett beslut om utvisning på grund av brott ska behöva avvakta en prövning i två eller tre instanser om en utlännings, som kanske har vistats i Sverige i flera år, plötsligt ansöker om asyl eller åberopar andra skyddsskäl bara för att undvika verkställighet. Regeringen anser därför att det ska vara möjligt att verkställa ett beslut om utvisning på grund av brott innan asylansökan är lagakraftvunnet avgjord. Av bestämmelsen om när verkställighet får ske bör därför framgå att rätten att stanna kvar i landet när det gäller en utlännings som har utvisats på grund av brott endast gäller till dess ansökan om uppehållstillstånd prövats i en instans. Ett sådant undantag är förenligt med direktivet eftersom rätten att stanna kvar i medlemsstaten när ansökan prövas endast gäller under prövningen i första instans.

Migrationsverket får enligt 8 kap. 6 § UtLL förordna att verkets beslut om avvisning enligt 8 kap. 4 § första stycket får verkställas även om det inte har vunnit laga kraft (avvisning med omedelbar verkställighet), om det är uppenbart att det inte finns grund för asyl och att uppehållstillstånd inte heller ska beviljas på någon annan grund. Denna möjlighet bör enligt regeringens uppfattning finnas kvar och strider inte mot artikel 7 i direktivet eftersom rätten att stanna kvar i medlemsstaten när ansökan prövas endast gäller under prövningen i första instans. Av bestämmelsen om när verkställighet får ske bör därför framgå att undantag från huvudregeln får göras när det gäller Migrationsverkets förordnande om avvisning med omedelbar verkställighet enligt 8 kap. 6 § UtLL.

Direktivet medger enligt artikel 7.2 undantag från rätten att stanna kvar i medlemsstaten när ansökan prövas när det gäller utlännings som ska överlämnas eller utlämnas till en annan stat för att där bli föremål för lagföring av brott eller verkställighet av frihetsberövande påföljd. Dessa undantag syftar till att bibehålla ett effektivt straffrättsligt samarbete mellan medlemsstaterna eller mellan en medlemsstat och tredjeland eller internationell tribunal. Sverige samarbetar sedan mitten av nittioalet med de internationella brottmålsribunalerna för f.d. Jugoslavien (ICTY) och Rwanda (ICTR), vilka inrättades av FN:s säkerhetsråd 1993 respektive 1994. Vidare har Sverige sedan 2006 möjlighet att samarbeta med Specialdomstolen för Sierra Leone, en domstol som inrättades 2002 genom ett avtal mellan FN och Sierra Leones regering. Därutöver samarbetar Sverige sedan 2002 med Internationella brottmålsdomstolen (ICC) som är en permanent domstol, inrättad genom en multilateral överenskommelse. För att Sverige effektivt ska kunna bistå andra stater i det straffrättsliga samarbetet bör bestämmelsen om när verkställighet får

ske i utlänningslagen utformas på så sätt att bestämmelsen inte hindrar att utlännningen utlämnas, överlämnas eller överförs till en annan stat eller till en internationell domstol eller tribunal för att lagföras eller avtjäna en frihetsberövande påföljd. Vidare ska en bestämmelse tas in i utlänningslagen som innebär att ett beslut om avvisning eller utvisning inte ska anses verkställt om en utlännning inom ett straffrättsligt förfarande utlämnas, överlämnas eller överförs till en annan stat eller till en internationell domstol eller tribunal med villkor om att utlännningen ska återföras.

Nya omständigheter

När en asylsökande åberopar nya omständigheter efter det att det finns ett lagakraftvunnet beslut avseende hans eller hennes ansökan eller, med direktivets nomenklatur, lämnar in en efterföljande ansökan innebär bestämmelserna om rätt att stanna kvar i medlemsstaten när ansökan prövas i direktivet att den asylsökande har rätt att stanna kvar till dess att den ansvariga myndigheten har tagit ställning till om ny prövning ska beviljas. Om en utlännning i ett ärende om verkställighet av ett beslut om avvisning eller utvisning som vunnit laga kraft åberopar nya omständigheter som kan antas utgöra ett bestående verkställighetshinder enligt 12 kap. 1–3 §§ UtL och dessa omständigheter inte kunnat åberopas tidigare eller utlännningen visar giltig ursäkt för att inte ha åberopat omständigheterna tidigare ska Migrationsverket enligt 12 kap. 19 § UtL ta upp frågan om uppehållstillstånd till ny prövning och besluta om inhibition i verkställighetsärendet. Innan Migrationsverket har prövat frågan om ny prövning kan verkställighet ske vilket dock enligt utredningen knappast förekommer i praktiken. För att uppnå full överensstämmelse med direktivet föreslår utredningen att en bestämmelse om att verkställighet inte får ske innan Migrationsverket har avgjort frågan om ny prövning ska tas in i utlänningslagen. *Migrationsverket* har uttalat farhågor om att en sådan bestämmelse kan försvåra verkställighetsarbetet. Det är enligt regeringens uppfattning mycket angeläget att verkställighetsarbetet inte onödigt försvåras. Asylprocessen måste ha ett tydligt slut. Regeringen delar dock utredningens bedömning att en bestämmelse med innebörden att verkställighet inte får ske innan Migrationsverket har tagit ställning till om ny prövning ska tas in i utlänningslagen. Mot den angivna bakgrunden är det emellertid viktigt att Migrationsverket snabbt kan ta ställning till om ny prövning ska beviljas. Arbetet inom verket måste organiseras på ett sådant sätt att verkställighetsarbetet påverkas så lite som möjligt. Regeringen vill erinra om att inte vilka omständigheter som helst kan leda till en ny prövning. Det är endast omständigheter av skyddscharakter som kan antas innebära ett bestående hinder mot verkställighet som inte har åberopats tidigare som kan föranleda att verkställighet inte får ske. Om Migrationsverket beviljar ny prövning bör, på samma sätt som i grundärenden, verkställighet inte få ske förrän frågan om uppehållstillstånd har avgjorts genom ett beslut som har vunnit laga kraft.

I avsnitt 8.7.4 föreslås en särskild reglering som motsvarar regleringen i 12 kap. 19 § UtL för förfarandet för handläggning av återopade nya omständigheter från en sökande som har utvisats på grund av brott. För att uppnå överensstämmelse med direktivets bestämmelser om rätt att stanna kvar i medlemsstaten när ansökan prövas bör även i denna situation ett utvisningsbeslut inte få verkställas förrän Migrationsverket har tagit ställning till om ny prövning ska ske. Om Migrationsverket beviljar ny prövning bör, på samma sätt som i grundärenden, verkställighet inte få ske förrän frågan om uppehållstillstånd har prövats i en instans.

8.3.4 Krav som ställs på prövningen av ansökan

Regeringens bedömning: Direktivets bestämmelser om prövningen av en asylansökan är uppfyllda genom gällande rätt. Några författningsändringar behövs därför inte för att tillgodose direktivets krav.

Utredningens bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Sveriges advokatsamfund* och *Svenska Röda Korset* förordar att det i lag införs närmare bestämmelser om skyldighet att översätta handlingar.

Skälen för regeringens bedömning: Artikel 8 i direktivet behandlar vilka grundläggande krav som ska gälla vid prövningen av en asylansökan. Enligt artikel 8.1 får en asylansökan inte avslås eller prövning av en ansökan nekas enbart på den grunden att den inte lämnats in så snart som möjligt. Artikel 8.2 stadgar att medlemsstaterna ska se till att asylansökningar prövas individuellt, objektivt och opartiskt (a), att exakt och aktuell information inhämtas från olika källor (b) samt att personal som har att pröva asylansökningar har kunskap om tillämpliga normer (c). Enligt artikel 8.3 ska även den domstol dit beslut får överklagas enligt artikel 39 – genom den beslutande myndigheten, genom sökanden eller på annat sätt – få tillgång till länderinformation. Enligt artikel 8.4 får medlemsstaterna föreskriva regler för översättning av handlingar som är relevanta för prövningen av ansökan.

Flyktingar som befinner sig i Sverige har rätt till uppehållstillstånd enligt 5 kap. 1 § UtL. Upphållstillstånd får dock vägras i vissa i paragrafen särskilt angivna undantagsfall. Att en ansökan inte lämnats in så snart som möjligt är inte ett sådant undantagsfall. Den nya ordningen som föreslås i avsnitt 8.5.2 innebär inte någon förändring i detta avseende. Vad som anges i artikel 8.1 föranleder därför inte några författningsändringar.

Vad gäller direktivets krav på individuell, objektiv och opartisk prövning av asylansökningar ska domstolar och förvaltningsmyndigheter m.fl. enligt 1 kap. 9 § regeringsformen (RF) beakta allas likhet inför lagen samt iakttaga saklighet och opartiskhet. Den objektivitetsprincip som enligt grundlagen gäller inom den offentliga förvaltningen garanteras också genom jävsbestämmelserna i förvaltningslagen och förvaltningsprocesslagen (1971:291, FPL) (se 11 och 12 §§ FL respektive 41 § FPL). Rätten till uppehållstillstånd prövas individuellt och något utrymme för kollektiva prövningar finns inte. Svensk

lagstiftning uppfyller därmed direktivets krav i artikel 8.2 och några författningsändringar är inte påkallade.

Migrationsverket har – som alla andra förvaltningsmyndigheter – en allmän utredningsskyldighet. Migrationsverket har tillgång till många olika informationskällor som rör förhållanden i andra länder, t.ex. information från utlandsmyndigheter, UNHCR, frivilligorganisationer och andra källor. Verket genomför även resor för faktainsamling, s.k. factfindingresor, till olika länder som en del i uppbyggnaden av verkets landinformation. Lagringen av informationen sker till stor del genom verkets databaserade länderinformationssystem, Lifos. Informationen finns utlagd på verkets hemsida och är således även tillgänglig för migrationsdomstolarna. I den tvåpartsprocess som gäller i migrationsdomstolarna ankommer det i princip på parterna, dvs. utlänningen och Migrationsverket, att ansvara för utredning och bevisning. Enligt 8 § FPL har även migrationsdomstolarna en utredningsskyldighet. I bestämmelsen anges att rätten ska se till att ett mål blir så utrett som dess beskaffenhet kräver. Den skyldigheten innebär inte att domstolen själv i alla lägen måste genomföra utredningar, utan den kan även ge anvisningar till parterna om vilken utredning som behövs. När målet är tillräckligt utrett ska domstolarna, på samma sätt som i andra mål och ärenden, grunda sina avgöranden på vad som kommit fram i handläggningen vid domstolen.

Beträffande direktivets krav på kunskap hos personalen ska noteras att det är en grundläggande förutsättning inom svensk förvaltning att varje myndighet allmänt sett ska vara kompetent för sitt ansvarsområde. Myndigheterna ska enligt 8 § myndighetsförordningen (2007:515) se till att de anställda är väl förtrogna med målen för verksamheten och ta till vara och utveckla de anställdas kompetens och erfarenhet. Det genomförs regelbundet utbildningsinsatser inom Migrationsverket.

Sammantaget gör regeringen den bedömningen att Sverige uppfyller direktivets föreskrifter i artikel 8.3 och någon författningsändring behövs därför inte för att uppfylla direktivets krav.

Artikel 8.4 om översättning av handlingar är fakultativ. I 8 § FL anges att en myndighet vid behov bör anlita tolk när den har att göra med någon som inte behärskar svenska eller som är allvarligt hörsel- eller talskadad. Med tolkning avses såväl muntlig som skriftlig översättning.

Till skillnad från *Advokatsamfundet* och *Röda Korset* anser inte regeringen att det i det här lagstiftningsärendet finns anledning att införa några närmare bestämmelser om skyldighet att översätta handlingar. Regeringen föreslår därför inte några författningsändringar i anledning av artikel 8.4.

8.3.5 Krav som ställs på beslut av den beslutande myndigheten

Regeringens bedömning: Direktivets bestämmelser om vilka krav som ska ställas på beslut i asylärenden är uppfyllda genom gällande rätt. Några författningsändringar behövs därför inte för att tillgodose direktivets krav.

Utredningens bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Länsrätten i Göteborg* förordar att kravet på att beslut ska meddelas skriftligen lagregleras.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt artikel 9.1 i direktivet ska medlemsstaterna se till att beslut om asylansökningar meddelas skriftligen. Ett avslagsbeslut ska innehålla de faktiska och rättsliga skälen för beslutet och en skriftlig besvärshänvisning (artikel 9.2). Medlemsstaterna behöver inte ange skälen för beslutet om sökanden beviljas en status som ger samma rättigheter och förmåner enligt den nationella lagstiftningen som flyktingstatus enligt skyddsgrundsdirektivet. Medlemsstaterna ska då se till att skälen för att sökanden inte beviljas flyktingstatus anges i sökandens akt och att sökanden på begäran får tillgång till sin akt (artikel 9.2 andra stycket). Någon besvärshänvisning behöver inte bifogas beslutet om sådan information lämnats i ett tidigare skede eller är tillgänglig för sökanden elektroniskt (artikel 9.2 tredje stycket). Medlemsstaterna får, för de ändamål som avses i artikel 6.3, fatta ett enda beslut som omfattar samtliga personer som är beroende av sökanden för sin försörjning om ansökan beträffande samtliga personer grundar sig på samma skäl (artikel 9.3).

I 13 kap. 10 § första stycket UtL anges att ett beslut i fråga om uppehållstillstånd alltid ska innehålla de skäl som ligger till grund för beslutet. Att ett beslut om uppehållstillstånd ska vara skriftligt följer av samma bestämmelse. Till skillnad från *Länsrätten i Göteborg* anser regeringen inte att något förtydligande av lagtexten behövs såvitt gäller kravet på skriftlighet. Bestämmelsen i 13 kap. 10 § första stycket UtL gäller både vid avslag av och bifall till en ansökan om uppehållstillstånd och vid återkallelse av ett uppehållstillstånd. Ett beslut ska vidare enligt 21 § FL innehålla information om hur man överklagar. Någon författningsändring för att uppfylla kraven i artiklarna 9.1 och 9.2 behövs därför inte. I svensk rätt fattas individuella beslut för varje asylsökande. Några författningsändringar i anledning av den fakultativa artikeln 9.3 är därför inte aktuella.

8.3.6 Garantier för asylsökande

Regeringens bedömning: Det bör införas en bestämmelse som föreskriver att en asylsökande på ett språk som han eller hon rimligen kan förväntas förstå ska upplysas om asylförfarandet, om sina rättigheter och skyldigheter under förfarandet och om tänkbara konsekvenser av att inte uppfylla sina skyldigheter eller samarbeta med myndigheterna.

Det bör införas en bestämmelse som föreskriver att Migrationsverket ska informera asylsökande om sina beslut på ett språk de rimligen kan förväntas förstå.

Bestämmelserna bör tas in i förordning.

Utredningens förslag och bedömning: Överensstämmer delvis med regeringens. Utredningen har föreslagit att en bestämmelse om tolkning införs i utlänningslagen.

Remissinstanserna: *Länsrätten i Göteborg, Rädda Barnens Riksförbund, Sveriges advokatsamfund* samt *Amnesty International – Svenska sektionen* och *Rådgivningsbyrån för asylsökande och flyktingar* tillstyrker införandet av en bestämmelse om informationsskyldighet. Länsrätten i Göteborg tillägger att det bör övervägas om bestämmelsen ska meddelas i lag. *Svenska Röda Korset* anser att en författningsbestämmelse om formen för underrättelse eventuellt bör införas. Röda Korset anser även att tolk alltid ska anlitas om den sökande begär det och att detta bör framgå av utlänningslagen. Slutligen förordar Röda Korset en uttrycklig lagbestämmelse om rätten att sammanträffa med en flyktingorganisation.

Skälen för regeringens bedömning

Rätten till information

Enligt artikel 10.1 a i direktivet ska sökanden, på ett språk som han eller hon rimligen kan förväntas förstå, upplysas om det förfarande som ska följa och om sina rättigheter och skyldigheter under detta förfarande och de tänkbara konsekvenserna av att inte uppfylla sina skyldigheter och inte samarbeta med myndigheterna. Sökanden ska också upplysas om den tidsram och de medel som står till sökandens förfogande för att uppfylla skyldigheten att lägga fram de fakta som avses i artikel 4 i skyddsgrundsdirektivet, dvs. skyldigheten att så snart som möjligt lägga fram alla faktorer som behövs för att styrka ansökan om internationellt skydd. Informationen till sökanden ska tillhandahållas i så god tid att sökanden har möjlighet att utöva de rättigheter som garanteras genom asylprocedurdirektivet och uppfylla sina skyldigheter att samarbeta med de behöriga myndigheterna enligt artikel 11 i direktivet.

Som nämns i avsnitt 8.3.2 innebär bestämmelsen om myndigheternas serviceskyldighet i 4 § FL att varje myndighet ska lämna upplysningar, vägledning, råd och annan hjälp till enskilda. En viss informationsskyldighet har därmed alla myndigheter. Migrationsverket har också en skyldighet enligt 2 a § förordningen (1994:361) om mottagande av asylsökande m.fl. att informera asylsökande om bl.a. vilka förmåner och skyldigheter en asylsökande har. Det saknas dock bestämmelser som uttryckligen anger att en asylsökande ska få den information som direktivet föreskriver. För att garantera att direktivet genomförs på ett klart och tydligt sätt bör såväl skyldigheten att lämna information som skyldigheten att lämna informationen på ett språk som utlänningsen kan förväntas förstå författningsregleras. *Länsrätten i Göteborg* har i sammanhanget anfört att det bör övervägas om bestämmelsen om information ska införas i lag. Med beaktande av att informationsfrågor inom migrationsrätten normalt regleras i förordning anser regeringen att en reglering på förordningsnivå är den mest ändamålsenliga.

Rätten till tolk

Enligt artikel 10.1 b i direktivet ska sökanden närhelst så är nödvändigt få hjälp av en tolk som kan framföra sökandens argument till de behöriga

myndigheterna. Detta gäller enligt artikel 10.2 även vid ett överklagande. Medlemsstaterna ska anse att det är nödvändigt att tillhandahålla tolk åtminstone när den beslutande myndigheten kallar sökanden till en intervju i enlighet med artiklarna 12 och 13 och adekvat kommunikation inte kan säkerställas utan sådana tjänster. Kostnaden för tolken ska täckas av allmänna medel. Enligt artikel 13.3 b ska medlemsstaterna vidta lämpliga åtgärder för att se till att personliga intervjuer genomförs under sådana förhållanden att sökandena kan lägga fram skälen för sina ansökningar på ett heltäckande sätt. Medlemsstaterna ska därför utse en tolk som kan garantera en fungerande kommunikation mellan sökanden och intervjuaren. Det är dock inte nödvändigt att kommunikationen äger rum på det språk som sökanden föredrar, om det finns något annat språk som han eller hon rimligen kan förväntas förstå och som han eller hon kan kommunicera på.

Enligt 8 § FL bör en myndighet, när den har att göra med en person som inte behärskar svenska, vid behov anlita tolk. Enligt 50 § FPL ska tolk anlitas vid behov. Enligt utredningens bedömning är 8 § FL i princip förenlig med direktivets bestämmelse om tolk. Bestämmelsen ger dock enligt utredningen intryck av att det finns ett visst utrymme för myndigheten att välja att inte använda tolk trots att det behövs. Utredningen har därför föreslagit att en bestämmelse som innebär att Migrationsverket ska anlita tolk i ett ärende som gäller en ansökan om uppehållstillstånd som flykting eller annan skyddsbehövande ska införas i utlänningslagen. Av förarbetena till 8 § FL framgår att den inte ger något utrymme för en myndighet att avstå från att tillkalla tolk om en sådan behövs utan att tolk bör anlitas i all rimlig utsträckning. Vid rimlighetsbedömningen får bl.a. hänsyn tas till tillgången på tolkar (prop. 1985/86:80 s. 27). Enligt regeringens bedömning är kraven i artikel 10.1 b i direktivet tillgodosedda i svensk rätt. *Röda Korset* anser att tolk alltid ska anlitas om den sökande begär det och att detta bör framgå av utlänningslagen. Regeringen finner inte skäl att införa en rätt till tolk som går utöver direktivets bestämmelser. Det är inte heller rimligt att det ska föreligga en rätt till tolk även om en sådan i ett enskilt fall inte skulle behövas. Någon lagreglering i enlighet med vad *Röda Korset* förordar föreslås därför inte.

Rätten att meddela sig med UNHCR

Enligt artikel 10.1 c i direktivet får en asylsökande inte nekas möjlighet att meddela sig med UNHCR eller någon annan organisation som verkar för flyktingkommisariatets räkning på medlemsstatens territorium enligt avtal med denna medlemsstat. Detta gäller enligt artikel 10.2 även vid ett överklagande.

Det finns inte någon svensk bestämmelse som ger en utlännings rätt att kontakta UNHCR eller någon annan organisation. Utgångspunkten i svensk rätt är att alla enskilda har rätt att ta kontakt med vilken person eller organisation som helst. De enda situationer när rätten att ta kontakt med andra personer kan begränsas är när den enskilde är frihetsberövad. En asylsökande som har tagits i förvar har enligt 11 kap. 4 § UtIL rätt att ta emot besök och på annat sätt ha kontakt med personer utanför lokalen.

Denna rätt inkluderar kontakter med UNHCR och andra organisationer. Enligt bestämmelsen får ett visst besök eller en viss kontakt vägras om det skulle försvåra den verksamhet som rör förvaret. Den enda begränsning som det kan vara fråga om är enligt förarbetena att det av rent praktiska skäl inte går att genomföra besök eller andra kontakter i den omfattning och på de tider som önskas (prop. 1996/97:147 s. 43). Vidare gäller enligt 11 kap. 10 § UtIL att brev och andra försändelser till en förvarstagen från offentliga biträden, advokater, UNHCR eller internationella organ som har behörighet att pröva klagomål från enskilda inte får undersökas. Enligt 10 kap. 20 § UtIL får Migrationsverket i vissa fall besluta att en utlänning som hålls i förvar ska placeras i kriminalvårdsanstalt, häkte eller polisarrest. I sådana fall ska, enligt 11 kap. 2 § tredje stycket UtIL, lagen (1976:371) om behandling av häktade och anhållna m.fl. gälla i tillämpliga delar. Utlänningen ska dock beviljas de lättnader och förmåner som kan medges med hänsyn till ordningen och säkerheten inom anstalten, häktet eller arresten. Enligt 11 och 12 §§ lagen om behandling av häktade och anhållna m.fl. får besök och telefonsamtal äga rum i den utsträckning det lämpligen kan ske. Besök och telefonsamtal kan vägras om de kan medföra fara från säkerhetssynpunkt. Vidare gäller enligt 9 § samma lag att brev från den häktade till svenska myndigheter, internationella organ som har av Sverige erkänd behörighet att ta emot klagomål från enskilda eller den häktades offentliga försvare ska vidarebefordras utan föregående granskning. Utöver detta får den häktade sända eller ta emot brev och andra försändelser om det kan ske utan fara från säkerhetssynpunkt (9 och 10 §§).

Röda Korset efterfrågar en uttrycklig lagbestämmelse om rätten att sammanträffa med en flyktingorganisation. Enligt regeringens bedömning är gällande bestämmelser om behandlingen av förvarstagna utläningar tillräckliga för att uppfylla direktivets krav. En uttrycklig bestämmelse om att en asylsökande har rätt att ta kontakt med just UNHCR och andra flyktingorganisationer skulle kunna ge sken av att någon generell rätt att ta kontakt med vem som helst inte föreligger enligt svensk rätt. Regeringen anser därför, i likhet med utredningen, att artikel 10.1 c i direktivet inte bör föranleda några författningsändringar.

Rätten att underrättas om beslut

Enligt artikel 10.1 d i direktivet ska en asylsökande inom skälig tid underrättas om vilket beslut den beslutande myndigheten har fattat avseende asylansökan. Om en juridisk rådgivare eller annan rådgivare rättsligt företräder sökanden får medlemsstaterna välja att underrätta honom eller henne om beslutet i stället för sökanden. Informationen ska enligt artikel 10.1 e vara på ett språk som sökanden rimligen kan förväntas förstå och den ska innefatta upplysningar om möjligheterna att överklaga. Rätten att bli underrättad om beslutet gäller enligt artikel 10.2 även vid ett överklagande.

Enligt 21 § FL ska en sökande underrättas om innehållet i det beslut varigenom myndigheten avgör ärendet, om detta avser myndighetsutövning mot någon enskild. Om beslutet går parten emot och

kan överklagas, ska han eller hon underrättas om hur beslutet kan överklagas. Underrättelseskyldigheten gäller inte om det är uppenbart obehövt. Exempel på fall där det kan vara uppenbart obehövt är rutinbeslut i icke kontroversiella ärenden, såsom beslut om folkbokföring i enlighet med de uppgifter som parten har lämnat. Undantaget från underrättelseskyldigheten i förvaltningslagen omfattar således inte typiskt sätt beslut i asylärenden. Beträffande domstolarna ska enligt 31 § FPL beslut, varigenom rätten avgör målet, tillställas part genom handling som fullständigt återger beslutet. I förordningen (2003:234) om tillhandahållande av domar och beslut m.m. anges bl.a. när en myndighet ska tillhandahålla ett beslut. Enligt 7 § i samma förordning gäller att ett beslut av en annan myndighet än en domstol ska tillhandahållas senast en vecka efter dagen för avkunnandet. Om beslutet inte avkunnats ska det tillhandahållas så fort som möjligt. Enligt 4 § i förordningen ska vidare, i ett mål eller ärende vid en annan domstol än allmän domstol, en dom eller ett beslut skickas till parterna senast en vecka efter dagen för avkunnandet. Om det har getts till känna att avgörandet ska meddelas en viss dag, ska domen eller beslutet skickas till parterna samma dag som det meddelas. I andra fall ska beslutet eller domen skickas till parterna senast en vecka efter dagen för avgörandet. Regeringen anser i likhet med utredningen att direktivets krav på beslutsunderrättelse inom skälig tid är tillgodosett i svensk rätt. Någon författningsändring är således inte påkallad.

En asylsökande har också enligt direktivet rätt att få information om vad den beslutande myndighetens beslut innebär på ett språk som han eller hon rimligen kan förväntas förstå. Någon bestämmelse som uttryckligen ålägger en myndighet en sådan skyldighet finns inte i svensk rätt. Utredningen har därför föreslagit att en bestämmelse om att Migrationsverket ska informera asylsökande om sina beslut på ett språk de rimligen kan förväntas förstå bör införas. Regeringen anser att utredningens förslag bör genomföras och att en bestämmelse med detta innehåll tas in i förordning.

8.3.7 Den asylsökandes skyldigheter

<p>Regeringens bedömning: Direktivets bestämmelser om asylsökandes skyldigheter är uppfyllda genom gällande rätt. Några författningsändringar behövs därför inte för att tillgodose direktivets krav.</p>
--

Utredningens bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Länsrätten i Göteborg* förordar att möjligheten enligt direktivet att ålägga en asylsökande att meddela sin bostadsadress bör utnyttjas och att Migrationsverket ska få avskriva ett ärende om sökanden inte håller sig tillgänglig för myndigheten.

Skälen för regeringens bedömning: Artikel 11 i direktivet behandlar rätten för medlemsstaterna att ålägga asylsökande olika skyldigheter. Medlemsstaterna får enligt artikel 11.1 ålägga en asylsökande skyldigheten att samarbeta med de behöriga myndigheterna i den utsträckning behandlingen av ansökan kräver en sådan skyldighet.

Artikel 11.2 innehåller en uppräknning av exempel på tillåtna åtgärder som medlemsstaterna därvid får använda sig av. Åtgärderna måste syfta till att underlätta handläggningen av asylärendet.

De åtgärder i svensk rätt som närmast faller under tillämpningsområdet för artikel 11 är de kontroll- och tvångsåtgärder som finns reglerade i 9 kap. UtL. Direktivet rör asylförfarandet och nationella bestämmelser om tvångsåtgärder eller samarbetskyldigheter som ska tillämpas i samband med inresa och utresa i syfte att upprätthålla den allmänna utlänningskontrollen i landet berörs således inte av direktivet. Migrationsverkets och polisens möjlighet att omhänderta pass och andra handlingar enligt 9 kap. 4 och 5 §§ UtL står i överensstämmelse med artikel 11.2 b i direktivet, enligt vilken medlemsstaterna får föreskriva att de asylsökande måste överlämna handlingar som de innehar som är av betydelse för prövning av ansökan, t.ex. egna pass. Enligt 9 kap. 6 § UtL får en utlännings hemresebiljett tas om hand under vissa förutsättningar. Syftet med bestämmelsen är att underlätta verkställighet av ett eventuellt avlägsnandebeslut. Detta syfte måste anses förenligt med artikel 11 i direktivet. Rätten att fotografera en utlännings enligt 9 kap. 8 § UtL överensstämmer med artikel 11.2 e, där det föreskrivs att de behöriga myndigheterna får fotografera en asylsökande.

Sammantaget är det regeringens bedömning att de aktuella svenska bestämmelserna är förenliga med artikel 11 i direktivet. Mot bakgrund av detta och med hänsyn till att artikeln inte heller ålägger medlemsstaterna att införa några skyldigheter, saknas det anledning att föreslå några författningsändringar med anledning av denna artikel.

Medlemsstaterna får enligt artikel 11.2 c i direktivet särskilt föreskriva att asylsökande ska informera de behöriga myndigheterna om sin aktuella bostadsort eller adress samt om ändringar av dessa snarast möjligt och vidare att sökanden måste ta emot eventuella underrättelser på den senaste bostadsort eller adress som han eller hon sålunda har uppgivit.

Länsrätten i Göteborg har föreslagit att sökanden ska åläggas en skyldighet att anmäla sin adress till Migrationsverket och att Migrationsverket ska få avskriva ett ärende om sökanden inte håller sig tillgänglig för myndigheten. Om en asylsökande efter upprepade kallelser inte infinner sig hos Migrationsverket för muntlig handläggning förekommer det att Migrationsverket avskriver ärendet eftersom det bedöms vara sannolikt att sökanden har lämnat landet. Om ett ärende avskrivs har den asylsökande rätt att lämna in en ny ansökan till verket. Regeringen finner inte att det finns behov av någon sådan bestämmelse som *Länsrätten i Göteborg* har föreslagit.

8.3.8 Personlig intervju

Regeringens förslag: Migrationsverket får inte vägra en utlännings in sådan statusförklaring han eller hon ansökt om utan att det förekommit muntlig handläggning hos verket.

Regeringens bedömning: En bestämmelse om protokollföring vid muntlig handläggning hos Migrationsverket bör införas. Bestämmelsen bör tas in i förordning.

Utredningens förslag och bedömning: Överensstämmer delvis med regeringens. Bestämmelserna om muntlig handläggning i utlänningslagen uppfyller enligt utredningens bedömning direktivets krav på intervju av sökanden.

Remissinstanserna: För att uppfylla direktivets krav måste enligt *Länsrätten i Göteborg* utlänningslagen ändras på så sätt att muntlig handläggning ska företas även i de fall utlänningen inte begär det. *Sveriges advokatsamfund* förordar att utlänningslagens bestämmelse att muntlig utredning får underlåtas om sökanden inte avvisas eller utvisas ska ändras på så sätt att muntlig utredning får underlåtas endast om sökandens ansökan beviljas. *Länsrätten i Göteborg*, *Rädda Barnens Riksförbund*, *Svenska Röda Korset* och *Advokatsamfundet* tillstyrker förslaget att det i alla ärenden som gäller ansökan om uppehållstillstånd som flykting eller annan skyddsbehövande ska upprättas ett protokoll över den muntliga handläggning som företas av verket och att protokollet ska skickas till sökanden senast i samband med att beslut meddelas. *Länsrätten i Göteborg*, *Rädda Barnen* och *Advokatsamfundet* förordar även mer preciserade regler om protokollets innehåll och när det ska sändas till sökanden. *Länsrätten* anser dessutom att bestämmelserna bör tas in i lag. *Rädda Barnen* betonar vikten av handläggarnas barnkompetens samtidigt som organisationen delar utredningens slutsats att det inte krävs lagregler för detta. *Röda Korset* understryker vikten av att myndigheterna har kompetens att höra barn, våldtäktsoffer, m.fl.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Rätten till intervju

Enligt artikel 12.1 i direktivet ska den beslutande myndigheten ge den asylsökande tillfälle att höras om sin ansökan av en person som är behörig att utföra en sådan intervju enligt nationell lagstiftning innan myndigheten fattar något beslut. Personlig intervju behöver enligt artikel 12.2 dock inte genomföras om den beslutande myndigheten kan fatta ett positivt beslut på grundval av tillgänglig bevisning (a), om den behöriga myndigheten redan har haft ett möte med sökanden för att hjälpa honom eller henne att fylla i sin ansökan och överlämna väsentliga uppgifter för ansökan i enlighet med artikel 4.2 i skyddsgrundsdirektivet (b) eller om den beslutande myndigheten på grundval av en fullständig prövning av den information som sökanden har lämnat betraktar ansökan som ogrundad i de fall sådana omständigheter föreligger som anges i artikel 23.4 a, c, g, h och j (c).

Enligt artikel 12.3 tillåter direktivet också att en personlig intervju inte genomförs om det finns praktiska hinder mot att genomföra en sådan. I en sådan situation ska skäliga ansträngningar göras för att ge sökanden eller personer som är beroende av sökanden för sin försörjning möjlighet att lämna ytterligare upplysningar. Enligt artikel 12.4 ska den beslutande myndigheten kunna fatta beslut i ett asylärende även om någon personlig intervju inte har genomförts. Om någon personlig intervju inte har genomförts ska detta, enligt artikel 12.5, inte påverka den beslutande myndighetens beslut i negativ riktning.

Enligt 13 kap. 1 § UtlL får Migrationsverket inte besluta om avvisning eller utvisning av en utlänning som har sökt asyl utan att det förekommit muntlig handläggning. Om det inte fattas något beslut om avvisning eller utvisning kräver inte utlänningslagen att muntlig handläggning äger rum i ett asylärende, t.ex. om sökanden beviljas uppehållstillstånd på en annan grund. Direktivet tillåter enligt artikel 12.2 a att medlemsstaterna gör undantag från bestämmelsen om muntlighet om myndigheten kan fatta ett positivt beslut på grundval av tillgänglig bevisning. Eftersom direktivet tar sikte på förfarandet för att bevilja flyktingstatus måste dock begreppet *positivt beslut* förstås som att det är flyktingstatus som ska beviljas. Den nuvarande svenska bestämmelsen är således inte förenlig med direktivet. Regeringen föreslår därför ett tillägg till 13 kap. 1 § UtlL som innebär att Migrationsverket inte får vägra en utlänning en sådan statusförklaring som han eller hon ansökt om utan att muntlig handläggning har förekommit hos verket.

Krav på intervjun

Enligt artikel 13.1 i direktivet ska personliga intervjuer normalt äga rum utan att familjemedlemmar är närvarande såvida inte den beslutande myndigheten finner det nödvändigt för en korrekt prövning. Enligt artikel 13.2 ska en personlig intervju genomföras under förhållanden som garanterar tillbörlig sekretess och enligt artikel 13.3 ska medlemsstaterna bl.a. se till att intervjuaren är tillräckligt kompetent (a) och att en tolk som kan garantera en fungerande kommunikation mellan sökanden och intervjuaren utses (b). Artikel 13.4 ger medlemsstaterna möjlighet att fastställa regler för tredje parts närvaro vid den personliga intervjun.

Som nämns ovan bygger utlänningslagen på förutsättningen att rätten till uppehållstillstånd prövas individuellt. Prövningen av en asylansökan avser således enbart den enskilde sökanden, vilket bl.a. medför att den muntliga handläggningen vid prövningen hos Migrationsverket genomförs med enbart den sökande själv. Bestämmelserna i offentlighets- och sekretesslagen innebär att det kan råda sekretess för uppgifter som kommer fram under den muntliga handläggningen vilket kan utgöra ett hinder mot att andra personer än den sökande deltar i den muntliga handläggningen.

Enligt 21 kap. 5 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400, OSL) gäller sekretess för uppgift som rör en utlänning om det kan antas att röjande av uppgiften skulle medföra fara för att någon utsätts för övergrepp eller annat allvarligt men som föranleds av förhållandet mellan utlännings- och utländsk stat eller myndighet eller organisation av utlännings- och utländsk stat eller myndighet eller organisation av utlännings- och utländsk stat. Enligt 37 kap. 1 § första stycket gäller dessutom sekretess i verksamhet för kontroll över utlännings- och utländsk stat eller myndighet eller organisation av utlännings- och utländsk stat för uppgift om enskilds personliga förhållanden, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till den enskilde lider men. I sådan verksamhet gäller sekretess även för anmälan eller annan utsaga från enskild, om det kan antas att fara uppkommer för att den som gjort anmälan eller avgivit utsagan eller någon närstående till denne utsätts för våld eller annat allvarligt men om uppgiften röjs (37 kap. 1 § andra stycket OSL). Med verksamhet för kontroll över utlännings- och utländsk stat avses bl.a.

ärenden om uppehållstillstånd och därmed således behandlingen av asylansökningar. Enligt regeringens bedömning uppfyller de svenska bestämmelserna direktivets krav på tillbörlig sekretess.

Mot den angivna bakgrunden är några författningsändringar i anledning av artiklarna 13.1 och 13.2 inte påkallade.

Det finns inte någon författningsbestämmelse som uttryckligen anger vilken kompetens en handläggare hos Migrationsverket ska ha men det är, som nämns ovan, en grundläggande förutsättning inom svensk förvaltning att varje myndighet allmänt sett ska ha kompetens för de uppgifter som myndigheten ålagts. Myndigheterna ska enligt 8 § myndighetsförordningen (2007:515) se till att de anställda är väl förtrogna med målen för verksamheten och ta till vara och utveckla de anställdas kompetens och erfarenhet. Det genomförs regelbundet utbildningsinsatser inom Migrationsverket. Regeringen håller med *Röda Korset* om att det är viktigt att myndigheterna har tillräcklig kompetens när det gäller att höra barn och andra utsatta personer men anser inte att ytterligare författningsreglering är påkallad. Regeringen anser således att svensk rätt uppfyller direktivets krav vad gäller intervjuarens kompetens. Rätten till tolk vid intervju behandlas under avsnitt 8.3.6. Något behov av författningsändringar bedöms inte föreligga.

Artikel 13.4 om regler för tredje parts närvaro är fakultativ och bör inte föranleda några författningsändringar.

Protokoll

Enligt artikel 14.1 i direktivet ska det föras ett skriftligt protokoll över alla personliga intervjuer. Protokollet ska enligt artikel 14.2 i god tid tillhandahållas sökanden. Om sökanden får protokollet först efter det att den beslutande myndigheten fattat beslut, ska medlemsstaterna se till att tillgång kan ges inom den tid som krävs för att förbereda och lämna in ett överklagande i rätt tid. Enligt artikel 14.3 får medlemsstaterna begära att sökanden godkänner innehållet i protokollet från den personliga intervjun.

Migrationsverket upprättar normalt protokoll över vad som framkommer under den muntliga handläggningen. Protokollet skickas regelmässigt till sökanden. Detta sker senast vid kommunikering av uppgifter inför beslut. Det finns dock ingen uttrycklig bestämmelse om att protokollföring ska ske vid den muntliga handläggningen hos verket. För att uppfylla direktivets bestämmelser om protokoll bör skyldigheten att upprätta protokoll författningsregleras. *Länsrätten i Göteborg* förordar att bestämmelsen tas in i lag. En bestämmelse om protokollföring har dock karaktären av tillämpningsföreskrift och faller därmed inom regeringens normgivningskompetens. Med hänsyn härtill anser regeringen att bestämmelsen bör tas in i förordning.

8.3.9 Rättsligt bistånd och biträde

Regeringens förslag: Offentligt biträde ska förordnas på utlänningens begäran om han eller hon överklagar ett beslut av Migrationsverket

som gäller statusförklaring, om utlänningen befinner sig i Sverige och det inte är uppenbart att utlänningen inte kommer att beviljas yrkad statusförklaring.

Utredningens förslag: Överensstämmer delvis med regeringens. Utredningen föreslår att offentligt biträde ska förordnas på klagandens begäran om han eller hon överklagar ett beslut av Migrationsverket att avslå en asylansökan och det är sannolikt att överklagandet kommer att bifallas. Utredningen föreslår även en bestämmelse om att asylsökande som har tagits i förvar och placerats i kriminalvårdsanstalt, häkte eller polisarrest ska ges möjlighet att rådgöra med ett offentligt biträde, advokat eller annan juridisk rådgivare om inte besöket eller kontakten i ett särskilt fall skulle försvåra den verksamhet som rör förvaret.

Remissinstanserna: *Kammarrätten i Stockholm* och *Länsrätten i Stockholm* tillstyrker förslaget om utökad rätt till biträde vid överklagande. Länsrätten förordar dock att det tydliggörs att den föreslagna bestämmelsen går utöver huvudregeln och kammarrätten anser att det är onödigt med biträde om det är uppenbart att överklagandet ska bifallas. *Svenska Röda Korset* och *Sveriges advokatsamfund* förordar att direktivets huvudregel om rätt till biträde i andra instans genomförs i svensk rätt. *Amnesty International – Svenska sektionen* och *Rådgivningsbyrån för asylsökande och flyktingar* anser att en asylsökande alltid ska ha rätt till biträde i båda instanserna. *Ambassaden i Sarajevo* förordar att man utnyttjar möjligheten enligt artikel 38.4 i direktivet att inskränka rätten till offentligt biträde för personer som återvänt till sitt ursprungsland.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Rätten till rättsligt bistånd på egen bekostnad och rådgivarens tillträde till försvarsenheter och transitzoner

Enligt artikel 15.1 i direktivet ska en asylsökande ges en faktisk möjlighet att på egen bekostnad rådgöra med en juridisk rådgivare eller annan enligt den nationella lagstiftningen godkänd eller tillåten rådgivare i frågor som rör asylansökan. Bestämmelsen innebär att det inte får finnas något hinder för en asylsökande att rådgöra med en rådgivare angående asylärendet.

Enligt artikel 16.2 ska medlemsstaterna se till att den juridiska rådgivaren eller en annan rådgivare har tillträde till områden med begränsat tillträde som försvarsenheter och transitzoner för att kunna rådgöra med den asylsökande. Medlemsstaterna får endast begränsa rådgivarens tillträde till aktuella områden om denna begränsning enligt nationell lagstiftning är objektivt nödvändig av hänsyn till säkerheten, den allmänna ordningen eller den administrativa verksamheten på området eller för att sörja för en effektiv prövning av ansökan, under förutsättning att rådgivarens tillträde inte därigenom begränsas avsevärt eller omöjliggörs.

Enligt 9 § FL får den som för talan i ett ärende anlita ombud eller biträde. Motsvarande bestämmelse finns i 48 § FPL. En asylsökande som

tagits i förvar har enligt 11 kap. 4 § UtL rätt att ta emot besök och på annat sätt ha kontakt med personer utanför lokalen. Denna rätt inkluderar kontakter med ombud och biträde. Enligt bestämmelsen får ett visst besök eller en viss kontakt vägras om det skulle försvåra den verksamhet som rör förvaret. Den enda begränsning som det kan vara fråga om är enligt förarbetena om det av rent praktiska skäl inte går att genomföra i den omfattning och på de tider som önskas (prop. 1996/97:147 s. 43). Enligt 10 kap. 20 § UtL får Migrationsverket i vissa situationer besluta att en utlänning som hålls i förvar ska placeras i kriminalvårdsanstalt, häkte eller polisarrest. I sådana fall ska, enligt 11 kap. 2 § tredje stycket UtL, lagen om behandling av häktade och anhållna m.fl. gälla i tillämpliga delar. Utlänningen ska dock beviljas de lättnader och förmåner som kan medges med hänsyn till ordningen och säkerheten inom anstalten, häktet eller arresten. Enligt 11 och 12 §§ lagen om behandling av häktade och anhållna m.fl. får besök och telefonsamtal äga rum i den utsträckning det lämpligen kan ske. Besök och telefonsamtal kan vägras om de kan medföra fara från säkerhetssynpunkt. Vidare gäller enligt 9 § samma lag att brev från den häktade till svenska myndigheter, internationella organ som har av Sverige erkänd behörighet att ta emot klagomål från enskilda eller den häktades offentliga försvare, ska vidarebefordras utan föregående granskning. Utöver detta får den häktade sända eller ta emot brev och andra försändelser om det kan ske utan fara från säkerhetssynpunkt (9 och 10 §§). Enligt utredningens bedömning är det troligt att rätten att rådgöra med en juridisk rådgivare för en utlänning som tagits i förvar och placerats i kriminalvårdsanstalt, häkte eller polisarrest tillgodoses i praktiken. Enligt utredningen bör dock rätten tydliggöras genom att en uttrycklig regel med detta innehåll införs. Enligt regeringens bedömning uppfyller de allmänna reglerna i 9–12 §§ lagen om behandling av häktade och anhållna m.fl. direktivets krav i artiklarna 15.1 och 16.2 vad gäller möjligheten att rådgöra med en juridisk rådgivare och rådgivarens tillträde till förvarsenheter och transitzoner. Några författningsändringar är därför inte påkallade i dessa delar.

Rätten till kostnadsfritt rättsligt bistånd

Artiklarna 15.2 – 15.6 i direktivet behandlar rätten till kostnadsfritt rättsligt bistånd. Enligt huvudregeln i artikel 15.2 ska en asylsökande alltid få ett offentligt biträde när den beslutande myndigheten fattat ett beslut som går sökanden emot. Utgångspunkten i direktivet är att den sökande inte har rätt till och heller inte har ett juridiskt biträde i grundärendet hos den beslutande myndigheten. Detta motsvaras av vad som gäller i de flesta andra medlemsstater. Enligt artikel 38.3 ska en person som får ett beslut om återkallelse av flyktingstatus ha samma rätt till juridiskt bistånd som följer av artikel 15.2.

Vissa begränsningar av rätten till kostnadsfritt rättsligt bistånd gäller enligt artiklarna 15.3, 15.5 och 15.6. Rätten får begränsas till att enbart gälla i en överinstans och inte vid ytterligare överklaganden (15.3 a). Vidare får rätten begränsas till att endast gälla personer som saknar tillräckliga tillgångar (15.3 b) eller till att endast avse personer som enligt

nationell lagstiftning särskilt utsetts att bistå och företräda asylsökande (15.3 c). Medlemsstaterna får också införa belopps- och tidsgränser för rättsligt bistånd eller begära ersättning, helt eller delvis, för beviljade utgifter om och när sökandens ekonomiska situation avsevärt har förbättrats eller om beslutet att bevilja kostnadsfritt bistånd fattades på grundval av felaktiga uppgifter från sökanden (15.5). Slutligen får medlemsstaterna enligt 15.3 d begränsa rätten till biträde efter ett avslagsbeslut till att endast avse fall där det är sannolikt att överklagandet eller omprövningen ska godkännas. När det gäller återkallelse av flyktingstatus får rätten till offentligt biträde enligt artikel 38.4 inskränkas om flyktingstatusen återkallas enligt artikel 11.1 a – d i skyddsgrundsdirektivet (om personen inte längre kan anses som flykting) eller om flyktingen otvetydigt av sagt sig sitt erkännande som flykting. Enligt artikel 15.4 får medlemsstaterna fastställa närmare föreskrifter för hur en sådan begäran om rättsligt bistånd och/eller biträde ska lämnas in och handläggas.

Rätten till offentligt biträde regleras i 18 kap. 1 § UtIL. Där anges att offentligt biträde ska förordnas i ett antal särskilt angivna fall under förutsättning att det inte måste antas att behov av biträde saknas. Offentligt biträde ska förordnas för den som åtgärden avser i mål och ärenden om avvisning, dock inte hos polismyndigheten i vissa fall, och i mål och ärenden om utvisning på grund av att utlänningen saknar pass eller tillstånd att uppehålla sig i Sverige. Offentligt biträde ska också förordnas i ärenden om utvisning av EES-medborgare i vissa fall och vid verkställighet av beslut om avvisning eller utvisning om inhibition meddelats. Vidare ska offentligt biträde förordnas vid verkställighet av beslut om avvisning eller utvisning såvitt avser fråga om förvar enligt 10 kap. 1 eller 2 § UtIL om utlänningen hållits i förvar sedan mer än tre dagar och vid hemsändande av utlänningar i vissa fall. Detta innebär att offentligt biträde i praktiken förordnas i alla asylärenden om ansökningarna inte anses vara uppenbart ogrundade eller på annat sätt okomplicerade. Migrationsverkets förordnande om offentligt biträde gäller också förfarandet i överinstanserna.

Rätten till biträde är mer omfattande i svensk rätt än vad som föreskrivs i direktivet. Rätten till biträde i utlänningslagen gäller, till skillnad från den i direktivet, i alla instanser. Rätten till biträde i utlänningslagen är dock kopplad till frågan om avvisning eller utvisning medan direktivet tar sikte på förfarandet för att bevilja eller återkalla flyktingstatus. De svenska bestämmelserna utesluter inte att Migrationsverket kan avslå en ansökan om asyl utan att ha förordnat något offentligt biträde. Om migrationsdomstolen gör samma bedömning av biträdesbehovet får den enskilde inte heller något offentligt biträde hos domstolen. Rätten till biträde enligt direktivet gäller även om den beslutande myndigheten har beviljat sökanden uppehållstillstånd i de fall beslutet innebär ett avslag i fråga om flyktingstatus. Utlänningslagen måste därför ändras för att den ska stå i överensstämmelse med direktivets bestämmelser om rätten till biträde.

Regeringen anser att omfattningen av rätten till offentligt biträde i första instans bör kvarstå. Rätten till biträde vid överklagande bör, för att överensstämmelse med direktivet ska uppnås, kompletteras så att rätt till biträde inte enbart gäller i situationer där en asylsökande riskerar att

avvisas eller utvisas utan också när en asylsökande inte beviljats yrkad statusförklaring och när en statusförklaring återkallas. Med hänsyn till den väl tilltagna rätten till offentligt biträde i den nuvarande regleringen anser regeringen att rätten till rättsligt bistånd vid beslut om avslag på en asylansökan inte behöver vara undantagslös. Rätten bör av kostnadsskäl begränsas. Det kan såsom *Ambassaden i Sarajevo* påpekat finnas anledning att inskränka rätten till offentligt biträde för personer som återvänt till sitt ursprungsland. Att den utökade rätten till offentligt biträde endast ska gälla om utlänningen befinner sig i Sverige är förenligt med direktivet eftersom det enligt artikel 3 endast gäller asylansökningar som görs på medlemsstaternas territorier. Rätten till offentligt biträde bör även inskränkas i de fall ett överklagande är uppenbart ogrundat. Detta är förenligt med artikel 15.3.d i direktivet. Direktivet tillåter däremot inte någon sådan begränsning som *Kammarrätten i Stockholm* föreslår. Regleringen bör således utformas så att offentligt biträde ska förordnas på utlänningens begäran om utlänningen befinner sig i Sverige och det inte är uppenbart att utlänningen inte ska beviljas yrkad statusförklaring.

Rådgivarens tillgång till sökandens akt

Artikel 16.1 reglerar biträdets eller rådgivarens tillgång till uppgifter i den asylsökandes akt. Enligt artikeln ska rådgivare och biträde ha tillgång till sådan information i sökandens akt som kan komma att prövas i ett överklagande i den mån uppgifterna är relevanta för prövningen av ansökan. Undantag får göras om offentliggörande av uppgifter eller källor skulle äventyra den nationella säkerheten eller säkerheten för den som tillhandahåller uppgifterna eller för dem som uppgifterna hänför sig till. Detsamma gäller om ett röjande av uppgifterna skulle äventyra antingen utredningar i samband med medlemsstaternas behöriga myndigheters behandlingar av asylansökningar eller medlemsstaternas internationella relationer.

Det finns inte någon särskild reglering av rådgivares tillgång till uppgifter i sökandens akt i svensk rätt. Ett biträde eller ett ombud har inte någon rätt till insyn i klientens akt utöver den rätt till insyn klienten själv har. Enligt 16 § FL har part rätt att ta del av det som tillförts ärendet om detta avser myndighetsutövning mot någon enskild. Enligt 18 § FPL ska part, innan mål avgörs, ha fått kännedom om det som tillförts målet genom annan än honom själv och haft tillfälle att yttra sig över det. Partsinsynen kan dock i viss mån begränsas på grund av sekretess. I 16 § FL och 43 § FPL anges att rätten att ta del av uppgifter gäller med de begränsningar som följer av 10 kap. 3 § OSL. Där anges att sekretess inte hindrar att sökande, klagande eller annan part i mål eller ärende hos domstol eller annan myndighet tar del av handling eller annat material i målet eller ärendet. Handling eller annat material får dock inte lämnas ut i den mån det av hänsyn till allmänt eller enskilt intresse är av synnerlig vikt att sekretessbelagd uppgift i materialet inte röjs. I sådant fall ska myndigheten på annat sätt lämna parten upplysning om vad materialet innehåller i den mån det behövs för att parten ska kunna ta tillvara sin rätt och det kan ske utan allvarlig skada för det intresse som sekretessen ska skydda. Sekretess i förhållande till den asylsökande själv

förekommer praktiskt taget enbart i s.k. säkerhetsärenden, dvs. ärenden där Säkerhetspolisen av skäl som rör rikets säkerhet eller som annars har betydelse för allmän säkerhet förordar att en utlänning ska avvisas eller utvisas, att en utlännings ansökan om uppehållstillstånd ska avslås eller att en utlännings uppehållstillstånd ska återkallas (1 kap. 7 § UtL). De sekretessbestämmelser som kan komma i fråga i dessa ärenden är bl.a. sekretess med hänsyn till förhållande till annan stat eller mellanfolklig organisation i 15 kap. 1 § OSL och sekretess enligt 18 kap. 1 § OSL.

Huvudregeln i artikel 16.1 i direktivet är att rådgivare och biträde ska ha tillgång till sådan information i sökandens akt som kan komma att prövas i ett överklagande. Detta gäller även enligt etta huvudregeln i 10 kap. 3 § OSL under förutsättning att huvudmannen inte har några invändningar. Enligt 10 kap. 3 § OSL gäller dock undantag från huvudregeln om utlämnande av material om det är av synnerlig vikt att vissa uppgifter inte röjs. Som framgår ovan tillåter direktivet vissa undantag. Enligt artikel 16.1 får undantag göras om offentliggörande av uppgifter eller källor skulle äventyra den nationella säkerheten eller säkerheten för den som tillhandahöll uppgifterna eller för dem som uppgifterna hänför sig till. Undantag får också göras om ett röjande av uppgifterna skulle äventyra antingen utredningar i samband med medlemsstaternas behöriga myndigheters behandlingar av asylansökningar eller medlemsstaternas internationella relationer. Till skillnad från undantagsbestämmelserna i artikel 16.1 är undantagsbestämmelserna i offentlighets- och sekretesslagen inte inskränkta till att avse endast vissa intressen såsom skyddet för en uppgiftslämnare. Undantagsreglerna i 10 kap. 3 § OSL bygger i stället på att det kan vara av synnerlig vikt att vissa uppgifter inte röjs, oavsett vilket intresse som skyddas genom sekretessen. Sekretess enligt 15 kap. 1 § OSL (utrikessekretess) torde falla under artikelns undantagsbestämmelser såvitt gäller internationella relationer och nationell säkerhet. En uppgift som är skyddad från partsinsyn enligt 15 kap. 1 § jämfört med 10 kap. 3 § OSL torde därför även enligt direktivet kunna hållas hemlig för den asylsökandes rådgivare eller biträde. Som nämns ovan kan det i ett asylärende även förekomma uppgifter som är sekretessbelagda enligt bestämmelserna om förundersökningssekretess i 18 kap. 1 § OSL. Enligt 16.1 får undantag göras från skyldigheten att hålla uppgifter tillgängliga om det annars skulle äventyra *utredningar i samband* med behandlingen av asylansökan. Uppgifter som kommit fram i t.ex. Säkerhetspolisens verksamhet och som har relevans för en asylsökandes möjligheter att få stanna i landet bör även enligt artikel 16.1 kunna undantas från partsinsyn. Mot den angivna bakgrunden finner regeringen att de svenska bestämmelserna om sekretess och partsinsyn är förenliga med artikel 16.1.

Rådgivarens närvaro vid intervjuer

Enligt artikel 16.3 får medlemsstaterna föreskriva regler för juridiska rådgivares närvaro vid personliga intervjuer under asylofförandet utan att det påverkar tillämpningen av artikel 16 eller artikel 17.1 b. Artikel 17.1 andra stycket behandlar bl.a. rätten för medlemsstaterna att kräva att

ensamkommande barn ska närvara vid den personliga intervjun även om barnets företrädare är närvarande. Avsikten med artikel 16.3 är närmast att understryka att rådgivares och biträdens rätt inte förtar medlemsstaternas rätt enligt artikel 16.4 att kräva att den asylsökande själv är närvarande vid den personliga intervjun och där svarar på frågor samt att intervjun genomförs även om rådgivare eller biträde inte är närvarande. Enligt artikeln får medlemsstaterna även föreskriva att den sökande tillåts ta med sig en rådgivare till den personliga intervjun.

Artiklarna 16.3 och 16.4 är fakultativa. Regeringen delar utredningens bedömning att det saknas anledning att överväga författningsåtgärder till följd av dessa artiklar.

8.3.10 Garantier för ensamkommande barn

Regeringens bedömning: Ställföreträdaren för ett ensamkommande barn bör kallas till den muntliga handläggningen. Ensamkommande barn bör informeras om möjligheten till åldersbestämning genom läkarundersökning och vad denna innebär. Bestämmelser om detta bör tas in i förordning.

Utredningens bedömning: Överensstämmer i huvudsak med regeringens. Enligt utredningens bedömning bör dock direktivets bestämmelse om läkarundersökning för att utröna en persons ålder inte föranleda några författningsändringar eftersom direktivets krav på information om en sådan undersökning inte är tillämplig när den, såsom i Sverige, endast används som ett frivilligt bevismedel för den enskilde.

Remissinstanserna: Länsrätten i Göteborg och Rädde Barnens Riksförbund tillstyrker förslaget att författningsreglera att ställföreträdaren för ett ensamkommande barn ska kallas till den muntliga handläggningen. Länsrätten förordar att detta sker i lag. Barnombudsmannen (BO) anser att ett krav på relevant utbildningsnivå för personer som handlägger barnärenden bör föreskrivas i lag. Rädde Barnen betonar vikten av att handläggarna har hög barnkompetens samtidigt som organisationen delar utredningens slutsats att kompetenskraven inte behöver lagregleras. Rädde Barnen och BO anser att direktivets regel om barnets bästa är tydligare än den som finns i utlänningslagen och att den senare bör ändras så att den överensstämmer med direktivets formulering. Länsrätten i Göteborg anser att direktivets krav på information vid en läkarundersökning i samband med åldersutredning bör författningsregleras. Rädde Barnen är av uppfattningen att direktivet kräver att åldersbestämning sker genom läkarundersökning och inte genom andra, enklare metoder.

Skälen för regeringens bedömning

Rätten till företrädare

Enligt artikel 17.1 a i direktivet ska medlemsstaterna snarast möjligt säkerställa att en företrädare företräder eller biträder ett ensamkommande barn i samband med prövningen av ansökan. Direktivet tillåter att företrädaren är samma person som den företrädare som utses enligt

artikel 19 i rådets direktiv 2003/9/EG av den 27 januari 2003 om miniminormer för mottagande av asylsökande i medlemsstaterna (mottagandedirektivet). Enligt artikel 17.1 b ska medlemsstaterna se till att företrädaren ges tillfälle att informera det ensamkommande barnet om innebörden och de tänkbara konsekvenserna av den personliga intervjun och, i förekommande fall, om hur han eller hon kan förbereda sig inför denna. Företrädaren ska ha möjlighet att närvara vid intervjun och att ställa frågor och lämna synpunkter inom en av intervjuaren fastställd ram. Medlemsstaterna får enligt artikel 17.2 avstå från att utse en företrädare för ett ensamkommande barn om barnet med största sannolikhet kommer att uppnå myndighetsålder innan ett beslut fattas i första instans (a), kostnadsfritt kan använda sig av en juridisk rådgivare eller en annan rådgivare som godkänns som en sådan enligt nationell lagstiftning för att fullgöra de uppgifter som tillkommer företrädare (b) eller är eller har varit gift (c). Medlemsstaterna får också enligt artikel 17.3, under vissa förutsättningar, avstå från att utse en företrädare om det ensamkommande barnet är 16 år eller äldre.

Enligt 2 § lagen (2005:429) om god man för ensamkommande barn ska god man förordnas för ett barn som inte är svensk medborgare, om barnet vid ankomsten till Sverige är skilt från båda sina föräldrar eller från någon annan vuxen person som får anses ha trätt i föräldrarnas ställe. Detsamma gäller om barnets föräldrar, eller den person som trätt i deras ställe, efter barnets ankomst till Sverige av någon orsak upphör att kunna utöva förmynderskapet eller vårdnaden. Den som utses till god man ska i vårdnadshavarens och förmyndarens ställe ansvara för barnets personliga förhållanden och sköta dess angelägenheter. Den gode mannen kan således företräda barnet i alla angelägenheter och därmed också i ett asylärende. Enligt 18 kap. 4 § UtL ska den som är förordnad som god man ansöka om uppehållstillstånd för barnet om detta inte är uppenbart obehövligt. Som framgår av avsnitt 8.3.9 innebär 18 kap. 1 § UtL att ett offentligt biträde normalt förordnas för en asylsökande. För ett ensamkommande barn förordnas ett offentligt biträde i princip undantagslöst (jfr prop. 1988/89:86 s. 135). Det kan alltså finnas både en god man och ett offentligt biträde för barnet. I ett sådant fall är det offentliga biträdet endast biträde för barnet. Om den gode mannen lämnat det offentliga biträdet en fullmakt är det offentliga biträdet ombud för barnet. Det finns ingen uttrycklig bestämmelse om att den gode mannen och det offentliga biträdet ska kallas till det tillfälle då barnet ska höras. Av Migrationsverkets praxis framgår visserligen att biträdet ska kallas till muntlig handläggning men inte att även barnets ställföreträdare, dvs. den gode mannen, ska kallas. I likhet med utredningen, *Länsrätten i Göteborg* och *Rädda Barnen* anser regeringen att befintliga bestämmelser bör kompletteras på så sätt att det framgår att ställföreträdaren för ett ensamkommande barn ska kallas till den muntliga handläggningen. Till skillnad från *Länsrätten i Göteborg* anser regeringen att detta inte behöver ske i lag utan att en sådan bestämmelse lämpligen kan tas in i förordning.

Handläggarens kunskaper

Enligt artikel 17.4 i direktivet ska den som intervjuar ett ensamkommande barn och handlägger ett ärende om en asylansökan från ett ensamkommande barn ha nödvändiga kunskaper om underårigas särskilda behov.

Det finns inte någon författningsbestämmelse som uttryckligen reglerar kompetensen hos Migrationsverkets handläggare men det är, som nämns ovan, en grundläggande förutsättning inom svensk förvaltning att varje myndighet allmänt sett ska vara kompetent för sitt ansvarsområde. Myndigheterna ska enligt 8 § myndighetsförordningen se till att de anställda är väl förtrogna med målen för verksamheten och ta till vara och utveckla de anställdas kompetens och erfarenhet. Det genomförs regelbundet utbildningsinsatser inom Migrationsverket. Regeringen anser i likhet med *BO* och *Rädda Barnen* att det är viktigt att personal som arbetar med barn har tillräcklig barnkompetens. Det framgår även av regleringsbrevet för Migrationsverket år 2008 att ändamålsenlig kompetens om barn ska finnas inom verksamhetsområdena Asyl och Besök och bosättning. Prövningen av asylansökningar från ensamkommande barn görs vid ett fåtal särskilt utsedda enheter på Migrationsverket där alla handläggare och beslutsfattare har fått särskild barnutbildning. *BO* har anfört att bestämmelser om relevant utbildningsnivå för personer som handlägger barnärenden bör föreskrivas i lag. Regeringen anser att svensk rätt uppfyller direktivets krav avseende handläggarens kunskaper och att någon författningsändring i denna del inte är påkallad.

Läkarundersökning

Enligt artikel 17.5 i direktivet är det tillåtet att genomföra läkarundersökningar i syfte att fastställa åldern på ensamkommande barn. När så sker ska medlemsstaterna se till att barnet före prövningen av asylansökan informeras om att det kan komma att göras en åldersbestämning genom läkarundersökning (a). Informationen ska ges på ett språk barnet rimligen kan förväntas förstå och ska innehålla upplysningar om undersökningsmetoden och de eventuella konsekvenser som undersökningsresultatet kan få för prövningen av asylansökan och också om konsekvenserna av en vägran att genomgå en läkarundersökning. Medlemsstaterna ska vidare se till att barnet och/eller barnets företrädare ger sitt samtycke till en sådan undersökning (b). Ett beslut om avslag på en asylansökan får inte enbart baseras på en vägran att genomgå en läkarundersökning (c).

Det förekommer att asylsökande i Sverige undersöks för att det ska gå att fastställa om de är underåriga. En sådan undersökning görs normalt i form av en röntgenundersökning men inget hindrar att någon annan typ av läkarundersökning används. Undersökningen görs inte mot den sökandes vilja. Migrationsverket tillhandahåller möjligheten för den enskilde att använda läkarundersökningen som ett bevismedel för att visa att han eller hon är underårig. Detta förfarande är i överensstämmelse med direktivet. Någon informationsbestämmelse rörande läkarundersökning finns inte i svensk rätt.

Med hänsyn till att läkarundersökning inte är en utredningsmetod som Migrationsverket använder sig av för att kunna fatta beslut rörande en asylansökan från ett barn utan något som den enskilde erbjuds för att styrka sin ålder kan det, som framgår av remissinstansernas och utredningens olika uppfattningar, diskuteras huruvida en bestämmelse om information om läkarundersökning behöver införas i svensk rätt. Med anledning av att läkarundersökningar faktiskt förekommer i det svenska asylförfarandet och att bestämmelsen om information om läkarundersökning innebär en ökad rättssäkerhet för den enskilde anser regeringen, i likhet med *Länsrätten i Göteborg*, att en bestämmelse om information bör införas. En sådan bestämmelse kan lämpligen tas in i förordning. Eftersom det inte är fråga om att Migrationsverket använder en läkarundersökning utan endast tillhandahåller möjligheten för den enskilde att använda en sådan som ett bevismedel för att uppfylla sin bevisbörda saknas det anledning att, som *Rädda Barnen* har föreslagit, införa bestämmelser som föreskriver att inga andra metoder än läkarundersökning får användas för att fastställa ett barns ålder.

Barnets bästa

Enligt artikel 17.6 i direktivet ska barnets bästa komma i första hand när medlemsstaterna genomför bestämmelserna i artikel 17 i direktivet.

Enligt 1 kap. 10 § UtIL ska i fall som rör ett barn särskilt beaktas vad hänsynen till barnets hälsa och utveckling samt barnets bästa i övrigt kräver.

Som några av remissinstanserna har påpekat är direktivets och utlänningslagens bestämmelser olika formulerade. Utlänningslagens bestämmelse tar sikte på alla fall som rör barn. Direktivets bestämmelse gäller enbart ensamkommande barn och tar endast sikte på genomförandet av bestämmelserna i artikel 17. Det materiella innehållet i 1 kap. 10 § UtIL uppfyller väl direktivets krav. En särskild bestämmelse om ensamkommande barn skulle innebära en risk för att portalbestämmelsen i 1 kap. 10 § UtIL urholkas. Någon författningsändring bör därför inte göras.

8.3.11 Förvar

Regeringens bedömning: Direktivets bestämmelser om förvar är uppfyllda genom gällande rätt. Några författningsändringar behövs därför inte för att tillgodose direktivets krav.

Utredningens bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen av remissinstanserna har yttrat sig särskilt i denna del.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt artikel 18.1 i direktivet får medlemsstaterna inte hålla en person i förvar endast av det skälet att han eller hon är asylsökande.

I 10 kap. UtIL anges i detalj under vilka förutsättningar en utlännning får tas i förvar. En utlännning får tas i förvar endast om utlännings

identitet är oklar, om förvarstagandet är nödvändigt för att utlänningens rätt att stanna i Sverige ska kunna utredas, om det är sannolikt att utlänningen kommer att avvisas eller utvisas eller om det är fråga om att verkställa ett avlägsnandebeslut. Ett beslut om förvar enligt de två sistnämnda grunderna får meddelas endast om det på grund av utlänningens personliga förhållanden eller övriga omständigheter finns anledning att anta att utlänningen annars kommer att hålla sig undan eller bedriva brottslig verksamhet i Sverige. Möjligheterna att ta barn i förvar är än mer begränsade. Inte i något fall är det möjligt att ta en utlänning i förvar endast på grund av att han eller hon har sökt asyl.

Enligt artikel 18.2 ska medlemsstaterna, i de fall en asylsökande hålls i förvar, säkerställa att det finns en möjlighet till påskyndad rättslig prövning. Med detta avses att det ska finnas en möjlighet att få förvarsbeslutet prövat. En utlänning kan enligt 14 kap. 9 § UtL när som helst överklaga ett förvarsbeslut till domstol. Förvarsmål ska handläggas med förtur (16 kap. 4 § UtL).

Sammantaget bedömer regeringen att nuvarande reglering uppfyller direktivets krav vad gäller förvar. Några författningsändringar behövs därför inte.

8.3.12 Förfarandet när ansökan återkallas

Regeringens bedömning: Direktivets bestämmelser om förfarandet när en ansökan återkallas och när sökanden avstår från sin ansökan är uppfyllda genom gällande rätt. Några författningsändringar behövs därför inte för att tillgodose direktivets krav.

Utredningens bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen av remissinstanserna har yttrat sig särskilt i denna del.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt artikel 19.1 i direktivet ska medlemsstaterna, i den mån de i sin nationella lagstiftning föreskriver en möjlighet att uttryckligen återkalla en ansökan, vid återkallelse se till att den beslutande myndigheten fattar beslut om att antingen avbryta prövningen eller att avslå ansökan. Enligt artikel 19.2 får medlemsstaterna bestämma att den beslutande myndigheten ska ha rätt att avbryta prövningen utan att fatta beslut, om en tjänsteanteckning förs i sökandens akt. Enligt artikel 20.1 ska medlemsstaterna, om det finns skälig grund att anta att en asylsökande implicit har återkallat eller avstått från sin asylansökan, se till att den beslutande myndigheten fattar beslut om att antingen avbryta prövningen eller att avslå ansökan på grundval av att sökanden inte har visat sig ha rätt till flyktingstatus. I artikel 20.1 andra stycket finns exempel på fall när medlemsstaterna får förutsätta att sökanden implicit har återkallat eller avstått från sin ansökan. Det gäller om sökanden har underlåtit att besvara en begäran om att lämna information av betydelse för ansökan i enlighet med artikel 4 i skyddsgrundsdirektivet eller har underlåtit att infinna sig till en personlig intervju enligt artiklarna 12, 13 och 14, om sökanden inte inom rimlig tid kan visa att hans eller hennes underlåtenhet beror på omständigheter som han eller hon inte rådde över. Det gäller vidare om

sökanden har avvikit eller utan tillstånd lämnat den plats där han eller hon bodde eller hölls i förvar utan att inom skälig tid kontakta den behöriga myndigheten eller han eller hon har underlåtit att inom skälig tid fullgöra sin anmälningsskyldighet eller annan skyldighet att meddela sig. Medlemsstaterna ska enligt artikel 20.2 se till att en sökande som efter ett beslut att avbryta prövningen enligt denna artikel åter anmäler sig hos den behöriga myndigheten har möjlighet att begära att asylärendet tas upp på nytt såvida inte ansökan prövas som en efterföljande ansökan enligt artiklarna 32 och 34.

I Sverige har en asylsökande alltid möjlighet att återkalla sin ansökan. Denna möjlighet följer av allmänna principer inom förvaltningsrätten. Om en ansökan återkallas ska ärendet avskrivas. Ordningen med att en sökande alltid kan återkalla en ansökan och att ärendet i så fall ska avskrivas står i överensstämmelse med direktivet. Artikel 20.1 andra stycket har betydelse för de medlemsstater som har eller vill införa särskilda regler om när sökandens agerande ska tolkas som ett underförstått återkallande eller avstående. Några sådana bestämmelser finns inte i svensk rätt. Om en asylsökande efter det att hans eller hennes ärende är avskrivet hos Migrationsverket inkommer med en ny ansökan kommer den att behandlas som en ursprunglig ansökan. Bestämmelsen i artikel 20.2 är således uppfylld i svensk rätt.

Mot den angivna bakgrunden finner regeringen att det saknas anledning att föreslå några författningsändringar i anledning av bestämmelserna i artiklarna 19 och 20.

8.3.13 UNHCR:s roll

Regeringens bedömning: Direktivets bestämmelser om UNHCR:s roll i asylärenden är uppfyllda genom gällande rätt. Några författningsändringar behövs därför inte för att tillgodose direktivets krav.

Utredningens bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: FN:s flyktingkommissariat – UNHCR, Stockholm förordar att en uttrycklig regel som motsvarar artikelns innehåll tas in i svensk rätt.

Skälen för regeringens bedömning: Artikel 21 i direktivet behandlar UNHCR:s roll i asylärenden. Medlemsstaterna ska enligt artikel 21.1 ge UNHCR möjlighet att ta kontakt med asylsökande (a), att få tillgång till information om enskilda asylansökningar, om förfarandets gång och om vilka beslut som fattas under förutsättning att den sökande samtycker till detta (b) och vid utövandet av sin tillsyn enligt artikel 35 i Genèvekonventionen lägga fram synpunkter till vilken behörig myndighet som helst i fråga om enskilda asylansökningar i alla skeden av förfarandet (c). Enligt artikel 21.2 ska artikel 21.1 även vara tillämplig på organisationer som verkar i medlemsstaterna för UNHCR:s räkning.

Det finns inte någon bestämmelse i svensk rätt som uttrycker en rätt för UNHCR eller någon annan organisation att ta kontakt med en asylsökande. Som nämns ovan är utgångspunkten i svensk rätt att alla enskilda har rätt att ha kontakt med vilken person eller organisation som

helst. De enda situationer när möjligheten för UNHCR eller någon annan att ta kontakt med en asylsökande kan begränsas är när den asylsökande är frihetsberövad. Bestämmelserna om detta behandlas i avsnitt 8.3.9 där regeringen finner att de svenska bestämmelserna uppfyller direktivets krav.

Vad beträffar direktivets bestämmelse i 21.1 b om UNHCR:s tillgång till information i enskilda fall framgår att denna förutsätter sökandens samtycke. Om den enskilde samtycker har UNHCR möjlighet till samma insyn i sökandens akt som sökande själv. Frågan om sökandens rätt till insyn i akten behandlas i avsnitt 8.3.9.

Bestämmelsen om UNHCR:s möjlighet att lägga fram synpunkter under asylförfarandet i artikel 21.1.c är inte utformad på så sätt att den beslutande myndigheten ska höra UNHCR och inte heller att UNHCR ges ställning som part. Bestämmelsen ger enbart UNHCR rätt att yttra sig till behöriga myndigheter. Redan enligt nuvarande ordning har UNHCR möjlighet att lägga fram sina synpunkter inför svenska förvaltningsmyndigheter och domstolar. Regeringen menar därför att det saknas anledning att föreslå en författningsreglering av rätten att yttra sig i ärenden.

Sammanfattningsvis anser regeringen, i likhet med utredningen, att artikel 21 i direktivet inte bör föranleda några författningsändringar.

8.3.14 Insamling av uppgifter om enskilda ärenden

Regeringens bedömning: Direktivets bestämmelser om insamling av uppgifter i enskilda ärenden är uppfyllda genom gällande rätt. Några författningsändringar behövs därför inte för att tillgodose direktivets krav.

Utredningens bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Sveriges ambassad i Moskva* delar utredningens bedömning. Flera remissinstanser, däribland *Kammarrätten i Stockholm*, *Länsrätten i Skåne län*, *Migrationsverket* och *Rädda Barnans Riksförbund*, är tveksamma till utredningens slutsats att sekretesslagen överensstämmer med direktivet och anför att de svenska sekretessbestämmelserna bör ses över och att ytterligare överväganden erfordras. *Sveriges advokatsamfund* förordar att det klargörs att uppgifter om att en person har lämnat in en asylansökan inte i något sammanhang får lämnas ut.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt artikel 22 a i direktivet får inte medlemsstaterna vid prövning av enskilda ärenden, för aktörer som påstås bedriva förföljelse av den asylsökande, direkt röja uppgifter om enskilda asylansökningar eller det faktum att en ansökan lämnats in. Enligt artikel 22 b får medlemsstaterna inte heller från sådana aktörer inhämta uppgifter på ett sätt som skulle leda till att dessa aktörer får direkt information om att en ansökan har lämnats in av sökanden och som skulle äventyra den fysiska integriteten hos sökanden och hos personer som är beroende av honom eller henne för sin försörjning, eller skulle äventyra friheten och säkerheten för hans eller hennes familjemedlemmar som bor kvar i ursprungslandet.

Enligt 21 kap. 5 § OSL gäller sekretess för uppgift som rör utlännning om det kan antas att röjande av uppgiften skulle medföra fara för att någon utsätts för övergrepp eller annat allvarligt men som föranleds av förhållandet mellan utlännningen och utländsk stat eller myndighet eller organisation av utlännningar. Enligt 37 kap. 1 § första stycket OSL gäller dessutom sekretess i verksamhet för kontroll över utlännningar för uppgift om enskilda personliga förhållanden, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till den enskilde lider men. I sådan verksamhet gäller sekretess även för anmälan eller annan utsaga från enskild, om det kan antas att fara uppkommer för att den som gjort anmälan eller avgivit utsagan eller någon närstående till denne utsätts för våld eller annat allvarligt men om uppgiften röjs (37 kap. 1 § andra stycket OSL). Med verksamhet för kontroll över utlännningar avses bland annat ärenden om uppehållstillstånd och således ärenden om asyl. Röjandet av uppgiften att en enskild sökt asyl till den som påstås bedriva förföljelse utgör typiskt sett en risk för den enskilde eller dennes närstående. En sådan uppgift omfattas således av sekretess enligt 21 kap. 5 § OSL. De kategorier av personer som artikeln omfattar, personer som är beroende av sökanden för sin försörjning och andra familjemedlemmar som bor kvar i ursprungslandet, omfattas också av 21 kap. 5 § OSL. Uttrycket men i detta lagrum innefattar hot mot frihet, säkerhet och fysisk integritet. I sammanhanget bör också nämnas att Regeringsrätten i en dom den 16 februari 2007 (RÅ 2007 ref 17) klargjort att 7 kap. 14 § andra stycket sekretesslagen (1980:100), som motsvaras av 37 kap. 1 § första stycket OSL, är tillämplig även hos migrationsdomstolarna. Om uppgifter som omfattas av sekretess hos domstol förebringas vid en förhandling inför öppna dörrar eller tas in i ett beslut upphör dock som huvudregel sekretessen att gälla för uppgiften i målet eller ärendet (43 kap. 5 och 8 §§ OSL).

Enligt regeringens bedömning uppfyller de svenska sekretessbestämmelserna direktivets krav. Några författningsändringar är därför inte påkallade. Flera remissinstanser, bl.a. *Kammarrätten i Stockholm*, *Länsrätten i Skåne Län*, *Migrationsverket* och *Rädda Barnens Riksförbund*, har framfört att det finns behov av en snar översyn av de sekretessbestämmelser som gäller i utlänningsärenden, särskilt vad gäller förfarandet i migrationsdomstolarna. Här vill regeringen framhålla att detta lagstiftningsärende i första hand syftar till att genomföra asylprocedurdirektivet och att den aktuella bestämmelsen i direktivet reglerar sekretessfrågorna vid förfarandet hos Migrationsverket. Frågan om sekretess i utlänningsärenden har behandlats i Utvärderingsutredningens delbetänkande Sekretess och offentliga biträden i utlänningsärenden (SOU 2008:65). I delbetänkandet föreslås att 12 kap. 4 § sekretesslagen (1980:100), som motsvaras av 43 kap. 8 § OSL, ändras så att det uttryckligen blir tillåtet att i ett domslut hemlighålla en uppgift om vem som en dom eller ett beslut enligt utlänningslagen eller lagen om särskild utlänningskontroll gäller, under förutsättning att sekretess för uppgiften gäller enligt 7 kap. 14 § första stycket sekretesslagen (1980:100), som motsvaras 21 kap. 5 § OSL. I betänkandet anförs att förslaget bör genomföras först i samband med den mer övergripande översyn av 12 kap. 4 § sekretesslagen (190:100) som Utredningen om insyn och sekretess inom vissa delar av rättsväsendet,

m.m. (Insynsutredningen, Ju 2007:13) genomför. Insynsutredningen har lämnat ett förslag på ny lydelse av 12 kap. 4 § sekretesslagen (1980:100) i delbetänkandet Partsinsyn och ny teknik i domstol, m.m. (SOU 2008:93). Förslaget bereds inom Regeringskansliet.

8.4 Förfaranden för prövning av en asylansökan i första instans

8.4.1 Inledning

Direktivet föreskriver som huvudregel att asylförfarandet i första instans ska uppfylla de rättsäkerhetsgarantier som anges i direktivets kapitel II, vilka redogjorts för i avsnitt 8.3, och att en asylansökan ska prövas i sak. I kapitel III i direktivet anges under vilka förutsättningar det är tillåtet att avvika från rättssäkerhetsgarantierna och under vilka förutsättningar det är tillåtet att underlåta att pröva en asylansökan i sak.

Artikel 23.1 i direktivet, som anger huvudregeln att asylförfarandet ska följa de principer och garantier som stadgas i kapitel II, behandlas i avsnitt 8.4.2.

Artiklarna 23.3 och 23.4 ger medlemsstaterna möjlighet att prioritera och påskynda vissa ärenden, t.ex. om ansökan kan förväntas vara välgrundad eller om den sökande har särskilda behov. Prioriterade och påskyndade ärenden behandlas i avsnitt 8.4.3.

I artikel 28.1 finns en bestämmelse om ogrundade ansökningar. Den behandlas i avsnitt 8.4.4.

Artikel 24 anger de förfaranden där det är tillåtet att avvika från rättssäkerhetsgarantierna i kapitel II. Det är fråga om tre undantagsfall: förfaranden för efterföljande ansökningar (artiklarna 32–34), gränsförfaranden (artikel 35) och förfaranden där sökanden rest in i landet olagligt från ett s.k. europeiskt säkert tredje land (artikel 36). För samtliga dessa förfaranden gäller att det är tillåtet att göra undantag från rättssäkerhetsgarantierna i kapitel II om de alternativa regler som anges i respektive artikel i stället beaktas. Undantagsfallen i artikel 24 behandlas i avsnitt 8.4.5.

8.4.2 Grundläggande principer för handläggningen och handläggningstid

Regeringens bedömning: Direktivets bestämmelse att en asylansökan som huvudregel ska handläggas enligt de grundläggande principerna och garantierna i kapitel II i direktivet är uppfyllda genom gällande rätt. Detsamma gäller direktivets bestämmelse om information avseende handläggningstid. Några författningsändringar behövs därför inte för att tillgodose direktivets krav.

Utredningens bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Kammarrätten i Stockholm* anför att det behövs en författningsreglering för att säkerställa att direktivets bestämmelser om information till sökanden avseende handläggningstid uppfylls.

Skälen för regeringens bedömning

Handläggning i enlighet med direktivets rättssäkerhetsgarantier

Enligt artikel 23.1 i direktivet ska en asylansökan i första instans handläggas enligt de grundläggande principerna och garantierna i kapitel II i direktivet, dvs. i enlighet med vad som redogörs för i avsnitt 8.3.

Innebörden av artikel 23.1 är att de rättssäkerhetsgarantier som anges i kapitel II ska tillämpas vid handläggningen av en asylansökan om inte något av de särskilda förfaranden som anges i artikel 24 i direktivet är tillämpliga. Enligt regeringens bedömning ställer direktivet inte något krav på att en motsvarande bestämmelse införs i medlemsstaternas nationella lagstiftning. För att uppnå överensstämmelse med direktivet är det tillräckligt att de nationella bestämmelserna uppfyller de rättssäkerhetsgarantier som föreskrivs. Enligt regeringens bedömning bör artikel 23.1 därför inte föranleda några författningsändringar.

Handläggningstid

Enligt artikel 23.2 i direktivet ska medlemsstaterna se till att prövningsförfarandet avslutas så snart som möjligt utan att man åsidosätter en lämplig och fullständig prövning. Om ett beslut inte kan fattas inom sex månader ska medlemsstaterna se till att sökanden antingen blir informerad om förseningen (a) eller på begäran erhåller information om den tidsfrist inom vilken beslut om ansökan är att vänta (b). Att sådan information lämnas ska dock inte innebära en skyldighet för medlemsstaten att fatta ett beslut inom denna tidsfrist.

Enligt 4 § FL ska varje myndighet lämna upplysningar, vägledning, råd och annan sådan hjälp till enskilda i frågor som rör myndighetens verksamhetsområde. Hjälpen skall lämnas i den utsträckning som är lämplig med hänsyn till frågans art, den enskildes behov av hjälp och myndighetens verksamhet. Frågor från enskilda skall besvaras så snart som möjligt. Om någon enskild av misstag vänder sig till fel myndighet, bör myndigheten hjälpa honom till rätta.

Enligt 7 § FL ska en ansökan där en enskild är part handläggas så enkelt, snabbt och billigt som möjligt utan att säkerheten eftersätts. I regleringsbrevet för Migrationsverket för år 2009 anges att beslut om uppehållstillstånd eller utvisning ska fattas senast sex månader från det att ansökan kommit in till Migrationsverket. Beslut i fråga om asylansökningar som rör ensamkommande barn och Dublinärenden ska fattas senast inom tre månader från det att ansökan kommit in.

Av 4 och 7 §§ FL följer att myndigheterna ska hjälpa den enskilde och svara på frågor om t.ex. handläggningstid. *Kammarrätten i Stockholm* har förordat att direktivets krav på information till sökanden om tidpunkten för beslut författningsregleras. Regeringen anser, i likhet med utredningen, att direktivets krav är uppfyllda genom bestämmelserna i 4 och 7 §§ FL. En bestämmelse om krav på automatisk underrättelse om handläggningstiden överstiger sex månader skulle leda till ökade kostnader och längre handläggningstider. Regeringen anser därför att det

inte finns skäl att gå längre än direktivets krav att den enskilde på begäran ska kunna erhålla information om handläggningstid.

8.4.3 Prioritera och påskynda ärenden

Regeringens bedömning: Direktivets bestämmelser om att prioritera och påskynda ärenden bör inte föranleda några författningsändringar.

Utredningens bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: FN:s flyktingkommissariat – UNHCR, Stockholm önskar ett klargörande av vilket tillämpningsområde bestämmelserna om att prioritera och påskynda ärenden får i svensk rätt. Länsrätten i Skåne anför att bestämmelsen som föreskriver att medlemsstaterna i lagstiftning ska fastställa regler för tillämpningen av begreppet säkert ursprungsland inte är fakultativ.

Skälen för regeringens bedömning: Artiklarna 23.3 och 23.4 i direktivet ger medlemsstaterna möjlighet att prioritera vissa ärenden. Enligt artikel 23.3 får medlemsstaterna prioritera eller påskynda en prövning i enlighet med de grundläggande principerna och garantierna i kapitel II, t.ex. om ansökan kan förväntas vara välgrundad eller om den sökande har särskilda behov. Enligt artikel 23.4 får medlemsstaterna även föreskriva att ett prövningsförfarande i enlighet med de grundläggande principerna och garantierna i kapitel II ska prioriteras eller påskyndas om någon av de 15 olika situationer som anges i artikeln föreligger (23.4 a – o).

I andra medlemsstater förekommer det allmänt att det i lagstiftningen eller på annat formaliserat sätt föreskrivs att vissa kategorier av asylansökningar ska handläggas i ett påskyndat förfarande (*accelerated procedure*). Ett sådant påskyndat förfarande kan t.ex. användas för sökande från vissa länder, för sökande utan identitetshandlingar eller för sökande som inte söker asyl vid inresetillfället. Ofta är syftet med bestämmelser om påskyndat förfarande att skapa en signaleffekt för att på förhand minska antalet sökande av den aktuella kategorin. Direktivets bestämmelser präglas av detta förhållningssätt och de 15 fall som räknas upp i artikel 23.4 kan ses som en katalog över vilka kategorier av ärenden som typiskt sett kan vara föremål för ett påskyndat förfarande.

En av grunderna för ett prioriterat eller påskyndat förfarande är enligt artikel 23.4 c ii att ansökan anses ogrundad eftersom sökanden kommer från ett säkert ursprungsland enligt artiklarna 29, 30 och 31. Innebörden av artikel 23.4 c är att ett ärende får prioriteras eller påskyndas om asylansökan anses ogrundad. Det är således inte fråga om att asylansökan efter en sakprövning bedöms vara ogrundad utan snarare används begreppet ogrundad ansökan här för att beteckna en viss typ av ärenden.

I artikel 29.1 anges att rådet genom beslut med kvalificerad majoritet, på förslag av kommissionen och efter att ha hört Europaparlamentet, ska anta en gemensam minimiförteckning över tredjeländer som av medlemsstaterna ska betraktas som säkra ursprungsländer. Artiklarna 29.2–29.8 reglerar rådets och kommissionens arbete med att fastställa säkra ursprungsländer. Artikel 30 behandlar medlemsstaternas möjligheter att på nationell nivå fastställa andra tredjeländer än de som

anges i den gemensamma minimiförteckningen som säkra ursprungsländer. I artikel 31 anges närmare bestämmelser om säkra ursprungsländer. Enligt artikel 31.2 ska medlemsstaterna betrakta en asylansökan som ogrundad om sökanden kommer från ett land som är upptaget på rådets minimiförteckning över tredjeländer som ska betraktas som säkra ursprungsländer. Rättsföljden av att en ansökan anses ogrundad enligt den artikeln är att artikel 23.4 c är tillämplig, dvs. att ärendet får prioriteras eller påskyndas.

I artikel 28.2 anges att i de fall som avses i 23.4 b (om det klart framgår att sökanden inte har rätt att betraktas som flyktning eller rätt till flyktningstatus enligt skyddsgrundsdirektivet) och beträffande ogrundade asylansökningar där någon av de omständigheter som förtecknas i artikel 23.4 a och c-o är tillämplig, får medlemsstaterna anse en ansökan vara uppenbart ogrundad, om den definieras på detta sätt i nationell lagstiftning. Innebörden av artikeln får anses vara den att sådana ansökningar som får prioriteras eller påskyndas enligt de nämnda artiklarna i direktivet får anses *uppenbart ogrundade* om det finns nationell lagstiftning med den definitionen. Någon rättsföljd av att en ansökan anses uppenbart ogrundad anges inte i direktivet.

I svensk utlänningsrätt saknas, med undantag från bestämmelsen i 1 kap. 13 § UtL som anger att säkerhetsärenden ska handläggas skyndsamt, turordningsregler för handläggningen av olika kategorier av ärenden. I stället gäller den allmänna bestämmelsen i 7 § FL att ett ärende ska handläggas så enkelt, snabbt och billigt som möjligt. Regeringen finner inte skäl att införa några särskilda förfaranden för påskyndade och prioriterade ärenden. Således föranleder inte de fakultativa artiklarna 23.3 och 23.4 om påskyndat och prioriterat förfarande några författningsändringar. Bestämmelserna i artiklarna 28.2-31 kompletterar artikel 23.4 varför det blir aktuellt att tillämpa dessa endast för de medlemsstater som väljer att tillämpa artikel 23.4. *Länsrätten i Skåne* har anfört att bestämmelsen om säkert ursprungsland i artikel 29 inte är fakultativ. Rättsföljden av att en sökande kommer från ett sådant säkert ursprungsland är enligt artikel 31.2 att asylansökan ska anses som ogrundad. Rättsföljden av att en ansökan anses ogrundad enligt den artikeln är att ärendet får prioriteras eller påskyndas enligt artikel 23.4 c. Eftersom regeringen inte finner skäl att införa några särskilda förfaranden för påskyndade och prioriterade ärenden saknar bestämmelserna om säkert ursprungsland betydelse för svenskt vidkommande. Det saknas således skäl att överväga författningsändringar med anledning av artiklarna 28.2-31. I sammanhanget ska vidare noteras att EG-domstolen i dom den 6 maj 2008 (C-133/06) har beslutat att artiklarna 29.1 och 29.2 är ogiltiga.

Bestämmelsen i 1 kap. 13 § UtL att säkerhetsärenden ska handläggas skyndsamt är förenlig med direktivet som enligt artikel 23.4 m tillåter ett prioriterat eller påskyndat förfarande om sökanden utgör en fara för den inre säkerheten och den allmänna ordningen enligt nationell lag.

8.4.4 Ogrundande ansökningar

Regeringens bedömning: Direktivets bestämmelser om ogrundade ansökningar i artikel 28.1 är uppfyllda genom gällande rätt. Några författningsändringar behövs därför inte för att tillgodose direktivets krav.

Utredningens bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen av remissinstanserna har yttrat sig särskilt i denna del.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt artikel 28.1 i direktivet får medlemsstaterna, om inte annat följer av artiklarna 19 (förfarandet när asylansökan återkallas) och 20 (förfaranden om den sökande implicit återkallar eller avstår från sin ansökan), endast anse en asylansökan som ogrundad om den beslutande myndigheten har konstaterat att sökanden inte har rätt till flyktingstatus enligt skyddsgrundsdirektivet.

Begreppet ogrundad ansökan i artikel 28.1 avser inte samma sak som ogrundad ansökan i artikel 23.4. I artikel 23.4, som behandlats i avsnitt 8.4.3, används begreppet för att beteckna en viss typ av ärenden medan begreppet i artikel 28.1 används för att uttrycka att det i ett enskilt fall inte finns någon grund för en asylansökan. I utlänningslagen finns en bestämmelse som rör ogrundade ansökningar, nämligen bestämmelsen om omedelbar verkställighet i 8 kap. 6 § UtlL. Migrationsverket får enligt den bestämmelsen förordna att ett avvisningsbeslut får verkställas även om det inte har vunnit laga kraft om det är uppenbart att det inte finns grund för asyl och att uppehållstillstånd inte heller ska beviljas på någon annan grund. Detta är i överensstämmelse med artikel 28.1 i direktivet. Några författningsändringar behövs därför inte.

8.4.5 Särskilda förfaranden där undantag från direktivets rättssäkerhetsgarantier är tillåtna

Regeringens förslag: En asylansökan som görs av en utlänning som omfattas av ett lagakraftvunnet avvisnings- eller utvisningsbeslut ska prövas som en ursprunglig ansökan om frågan om skyddsbehov inte har prövats tidigare.

Regeringens bedömning: Den bestämmelse om information om asylförfarandet m.m. som enligt regeringens bedömning bör införas i förordning (avsnitt 8.3.6) bör vara tillämplig även vid prövning enligt 12 kap. 19 § UtlL.

Utredningens förslag och bedömning: Överensstämmer delvis med regeringens. Enligt utredningens bedömning bör direktivets bestämmelser om efterföljande ansökningar inte föranleda några författningsändringar.

Remissinstanserna: FN:s flyktingkommissariat – UNHCR, Stockholm välkomnar utredningens slutsatser att bestämmelserna om gränsförfaranden och om europeiska säkra länder inte bör föranleda förändringar av det svenska asylförfarandet.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Direktivets bestämmelser

Artiklarna 32–34 i direktivet innehåller bestämmelser om efterföljande ansökan. Med efterföljande ansökan avses en asylansökan som följer på en redan inlämnad ansökan. Om en asylsökande återoppar ytterligare omständigheter eller ger in en efterföljande ansökan får medlemsstaterna enligt artikel 32.1 i direktivet pröva sådana nya omständigheter eller fakta i den efterföljande ansökan i samband med prövningen av den tidigare ansökan eller i samband med omprövning eller med ett överklagande i den mån de behöriga myndigheterna kan beakta och pröva alla fakta som utgör grund för dessa ytterligare omständigheter eller den efterföljande ansökan inom denna ram. Medlemsstaterna är således fria att pröva ytterligare återopade omständigheter på vilket sätt de vill under förutsättning att direktivets rättssäkerhetsgarantier beaktas.

Om en asylsökande lämnar in en efterföljande ansökan efter det att en tidigare ansökan har återkallats eller sedan ett beslut har fattats om den tidigare ansökan, får medlemsstaterna enligt artikel 32.2 tillämpa ett särskilt förfarande. I ett sådant förfarande ska den efterföljande ansökan först bli föremål för en preliminär prövning av om nya fakta eller uppgifter vad avser sökandens rätt att erhålla flyktingstatus har framkommit eller lagts fram av sökanden (artikel 32.3). För den preliminära prövningen får medlemsstaterna tillämpa ett särskilt förfarande som avviker från rättssäkerhetsgarantierna i kapitel II (artikel 24.1 a). Om ett sådant särskilt förfarande tillämpas ska förfarandereglerna i artikel 34 beaktas (artikel 34.1). Enligt artikel 34.2 är det tillåtet att förelägga sökanden att inom viss tid lägga fram de omständigheter och bevis som återopas i den efterföljande ansökan (a och b) och att genomföra den preliminära prövningen utan någon personlig intervju (c). Enligt artikel 34.3 a ska medlemsstaterna se till att sökanden informeras på ett lämpligt sätt om utfallet av den preliminära prövningen och, om ansökan inte kommer att prövas vidare, skälen till detta och möjligheterna att överklaga eller ompröva beslutet.

Om medlemsstaterna vid den preliminära prövningen kommer fram till att nya fakta eller uppgifter som på ett avgörande sätt bidrar till sökandens möjligheter till flyktingstatus har kommit fram eller lagts fram av sökanden ska den efterföljande ansökan prövas på nytt (artikel 32.4). Den nya prövningen ska ske i enlighet med rättssäkerhetsgarantierna i kapitel II, dvs. på samma sätt som om det rörde sig om en ursprunglig asylansökan i första instans. Medlemsstaterna får också besluta att pröva den efterföljande ansökan om det finns andra skäl som motiverar en ny prövning (artikel 32.5). Som villkor för att pröva den efterföljande ansökan får medlemsstaterna kräva att sökanden utan egen förskyllan i det tidigare förfarandet var oförmögen att bedöma de situationer som avses i artiklarna 32.3, 32.4 och 32.5, särskilt rätten till ett effektivt rättsmedel enligt artikel 39 (artikel 32.6). Medlemsstaterna ska se till att den beslutande myndigheten så snart som möjligt prövar den efterföljande ansökan i enlighet med bestämmelserna i kapitel II (artikel 34.4 b).

Enligt artikel 32.7 i direktivet kan förfarandet med en preliminär prövning också tillämpas på en person som är beroende av sökanden för sin försörjning och som lämnat en ansökan efter det att han eller hon enligt artikel 6.3 har godtagit att det egna ärendet ska utgöra en del av ansökan som lämnats på hans eller hennes vägnar.

Artikel 33 i direktivet tillåter särskilda bestämmelser för sökande som lämnat in en efterföljande ansökan och som avsiktligt eller av grov försummelse inte infinner sig på en mottagningsenhet eller hos en behörig myndighet vid en fastställd tid.

Enligt artiklarna 24.1 b och 35 i direktivet får medlemsstaterna i viss utsträckning behålla särskilda förfaranden vid sina gränser som avviker från rättssäkerhetsgarantierna i kapitel II i direktivet. Detta gäller endast om de nationella bestämmelserna var i kraft före den 1 december 2005. Samma artiklar tillåter även att medlemsstaterna föreskriver särskilda förfaranden vid gränserna och i transitzoner. Dessa förfaranden ska uppfylla rättssäkerhetsgarantierna i kapitel II i direktivet.

Artiklarna 24.2 och 36 i direktivet medger att medlemsstaterna får ha särskilda förfaranden som avviker från rättssäkerhetsgarantierna i kapitel II om sökanden har rest in i medlemsstaten illegalt från ett land som av rådet fastställts som ett europeiskt säkert tredjeländ. I artikel 36.3 anges att rådet genom beslut med kvalificerad majoritet, på förslag av kommissionen och efter att ha hört Europaparlamentet, ska anta en gemensam förteckning över tredjeländer som ska anses vara säkra tredjeländer (se närmare avsnitt 8.4.3). EG-domstolen har i dom den 6 maj 2008 (C-133/06) beslutat att artikeln är ogiltig.

Utlänningslagens bestämmelser om nya omständigheter

Om en ansökan om uppehållstillstånd avslås medan utlänningen befinner sig i Sverige ska enligt 8 kap. 16 § UtlL samtidigt meddelas ett beslut om avvisning eller utvisning om inte särskilda skäl talar emot det. En asylsökande som har fått avslag på sin ansökan om uppehållstillstånd har således i regel även erhållit ett beslut om avvisning eller utvisning. Ett beslut om avvisning eller utvisning får normalt verkställas när det har vunnit laga kraft, under förutsättning att det inte föreligger några verkställighetshinder.

Om det i ett ärende om verkställighet av ett beslut om avvisning eller utvisning kommer fram nya omständigheter som innebär att det finns hinder mot verkställighet enligt 12 kap. 1–3 §§ UtlL eller att det finns anledning att anta att det avsedda mottagarlandet inte kommer att vara villigt att ta emot utlänningen eller om det finns medicinska hinder eller annan särskild anledning att beslutet inte ska verkställas, får Migrationsverket enligt 12 kap. 18 § UtlL bevilja uppehållstillstånd. Denna bestämmelse ska av Migrationsverket beaktas utan särskilt yrkande (*ex officio*). Om utlänningen i ett verkställighetsärende återoppar nya omständigheter och uppehållstillstånd inte kan meddelas enligt 12 kap. 18 § UtlL ska Migrationsverket enligt 12 kap. 19 § UtlL, om de återopade omständigheterna kan antas utgöra ett bestående verkställighetshinder enligt 12 kap. 1–3 §§ UtlL och dessa inte kunnat återopas tidigare eller utlänningen visar giltig ursäkt för att inte ha

åberopat omständigheterna tidigare, ta upp frågan om uppehållstillstånd till ny prövning och besluta om inhibition. Om det inte är fråga om nya omständigheter eller om omständigheterna hade kunnat åberopas tidigare eller om utlänningen inte visat en giltig ursäkt för att inte ha åberopat omständigheterna tidigare ska Migrationsverket besluta att inte bevilja ny prövning.

Överväganden

Bestämmelserna om efterföljande ansökan i direktivet motsvaras närmast av bestämmelserna om ny prövning i 12 kap. 19 § UtIL. Som framgår ovan blir bestämmelserna i 12 kap. 18 och 19 §§ UtIL tillämpliga när det finns ett ärende om verkställighet av ett beslut om avvisning eller utvisning oavsett på vilken grund avvisnings- eller utvisningsbeslutet har fattats. Det innebär att en utlänning som har fått avslag på en ansökan om uppehållstillstånd där t.ex. familjeanknytning åberopats som grund inte har rätt att få skyddsskäl som åberopas efter det att beslutet om avvisning eller utvisning vunnit laga kraft prövade om inte villkoren i 12 kap. 18 eller 19 § UtIL är uppfyllda. Direktivet medger enbart att det särskilda förfarandet med en preliminär prövning av en efterföljande ansökan tillämpas om en tidigare ansökan om flyktingstatus har avslagits eller återkallats. När en medlemsstat för första gången prövar en utlännings skäl för asyl ska ansökan enligt huvudregeln handläggas som en asylansökan i ett förstainstansförfarande. Eftersom de svenska bestämmelserna innebär att det inte finns någon rätt att få en asylansökan prövad om den lämnas in efter det att ett beslut om uppehållstillstånd på någon annan grund har vunnit laga kraft, strider de mot direktivet. För att uppnå förenlighet med direktivet bör därför 12 kap. 19 § UtIL ändras på så sätt att bestämmelsen i de fall utlänningen söker asyl endast tillämpas om en sådan ansökan redan har prövats.

Enligt artikel 34.1 i direktivet ska ansökningar som blir föremål för en preliminär prövning i enlighet med det särskilda förfarandet i artikel 32 omfattas av de garantier som anges i artikel 10.1. Garantierna i artikel 10.1 i direktivet behandlas i avsnitt 8.3.6. I det avsnittet görs bedömningen att sökanden, på ett språk som han eller hon rimligen kan förväntas förstå, ska upplysas om det förfarande som ska följa och om sina rättigheter och skyldigheter under detta förfarande. För att uppfylla direktivets krav avseende den preliminära prövningen bör denna informationsskyldighet även gälla inför en prövning enligt 12 kap. 19 § UtIL.

Enligt 20 § FL ska ett beslut varigenom en myndighet avgör ett ärende innehålla de skäl som har bestämt utgången om ärendet avser myndighetsutövning mot någon enskild. I vissa undantagsfall får skälen utelämnas, t.ex. om beslutet inte går någon part emot eller om det av någon annan anledning är uppenbart onödigt. Om skälen har utelämnats bör myndigheten på begäran av den som är part om möjligt upplysa honom eller henne om dem i efterhand. Om beslutet går parten emot och kan överklagas ska parten enligt 21 § FL underrättas om hur beslutet kan överklagas. Migrationsverket beslut att inte bevilja ny prövning enligt 12 kap. 19 § UtIL kan överklagas. Bestämmelserna i 20 och 21 § FL

innebär således att en asylsökande som inte beviljas en ny prövning enligt 12 kap. 19 § UtL ska få ett motiverat beslut och underrättas om hur han eller hon kan överklaga beslutet. De svenska bestämmelserna uppfyller därmed kraven på förfarandet för den preliminära prövningen enligt artikel 34 i direktivet.

Om en utlänning vars asylansökan redan har prövats återoppar nya omständigheter och Migrationsverket inte kan bevilja uppehållstillstånd enligt 12 kap. 18 § UtL krävs att utlänningen inte har kunnat återropa de nya omständigheterna tidigare eller att han eller hon visar giltig ursäkt för att inte ha återopat omständigheterna tidigare, för att Migrationsverket ska bevilja en ny prövning enligt 12 kap. 19 § UtL. Detta är förenligt med direktivet eftersom medlemsstaterna enligt artikel 32.6 i direktivet som villkor för att den efterföljande ansökan ska prövas får kräva att sökanden haft laga förfall för att först senare återropa de nya omständigheterna.

I de fall där den preliminära prövningen resulterat i att en ny prövning ska göras kräver direktivet i artikel 32.4 att den nya prövningen ska göras i enlighet med rättssäkerhetsgarantierna i kapitel II. De förändringar som föreslås i detta lagstiftningsärende innebär att de svenska bestämmelserna om handläggning av asylansökningar genomgående kommer att uppfylla kraven i kapitel II i direktivet. När Migrationsverket beslutar att frågan om uppehållstillstånd ska tas upp till ny prövning enligt 12 kap. 19 § UtL kommer den nya prövningen också att ske enligt de föreslagna bestämmelserna. Prövningen kommer därigenom att vara i överensstämmelse med direktivet.

Enligt 7 § FL ska varje ärende där någon enskild är part handläggas så enkelt, snabbt och billigt som möjligt utan att säkerheten eftersätts. Kravet i artikel 34.4 b i direktivet på att den efterföljande ansökan ska prövas så snart som möjligt om ansökan enligt den preliminära prövningen ska prövas vidare är således uppfyllt.

I svensk rätt tillämpas inte något särskilt förfarande i den situationen att en utlänning lämnar in en ny ansökan efter det att han eller hon har återkallat en asylansökan. Direktivet innebär inget krav på att det särskilda förfarandet med en preliminär prövning ska tillämpas i dessa situationer och regeringen finner inte skäl att införa något särskilt förfarande för de sällsynta fall när en asylansökan lämnas in efter en tidigare återkallelse.

Artikel 32.7 gäller endast medlemsstater för vilka artikel 6.3 (om möjligheten att ansöka om asyl för närstående) är tillämplig och är inte aktuell i Sverige. Artikeln föranleder därför inte några författningsändringar.

Artikel 33 i direktivet som tillåter särskilda bestämmelser för sökande som lämnat in en efterföljande ansökan och som avsiktligt eller av grov försummelse inte infinner sig på en mottagningsenhet eller hos en behörig myndighet vid en fastställd tid är fakultativ och enligt regeringens bedömning saknas anledning att överväga att införa några sådana bestämmelser. Artikel 33 i direktivet föranleder således inte några författningsändringar.

Sverige har inte några särskilda gräns- eller transitförfaranden och regeringen anser, i likhet med utredningen, att det inte föreligger något

skäl att införa några sådana. Artiklarna 24.1 b och 35 i direktivet föranleder därför inte några författningsändringar.

Några författningsändringar i anledning av bestämmelserna om Europeiska säkra tredjeländer i artiklarna 24.2 och 36 är, med hänsyn till EG-domstolens dom om att artikel 36.3 är ogiltig, inte aktuella.

8.5 Ansökningar som nekas prövning

8.5.1 Inledning

Huvudregeln är som nämns ovan att asylförfarandet i första instans ska uppfylla alla de rätts säkerhetsgarantier som anges i direktivets kapitel II (se närmare i avsnitt 8.3) och att en asylansökan ska prövas i sak.

Artikel 25 anger de undantagsfall där medlemsstaterna inte behöver pröva en asylansökan i sak. Även i dessa fall gäller att rätts säkerhetsgarantierna i kapitel II i direktivet ska tillämpas. Enligt artikel 25.2 får medlemsstaterna neka att pröva en asylansökan om något av de sju undantagsfall som anges i artikeln föreligger. I avsnitt 8.5.2 behandlas bestämmelserna om första asylland och säkert tredjeland och i avsnitt 8.5.3 behandlas resterande undantag. Utöver dessa undantag utgör ärenden där Dublinförordningen tillämpas ett undantag från kravet på att en asylansökan ska prövas i sak. Dublinärenden behandlas i avsnitt 8.5.4.

Rätten till en informationshandling enligt artikel 27.3 behandlas i avsnitt 8.5.5.

8.5.2 När ansökan kan nekas prövning på grund av bestämmelserna om första asylland och säkert tredjeland

Regeringens förslag: En asylansökan får avvisas om sökanden

1. har beviljats flyktingstatus i en annan EU-stat,
2. har beviljats flyktingstatus i ett land som inte är en EU-stat under förutsättning att sökanden kommer att släppas in i det landet och där är skyddad mot förföljelse och mot att sändas vidare till ett annat land där han eller hon inte har motsvarande skydd, eller
3. kan skickas till ett land där han eller hon
 - inte riskerar att utsättas för förföljelse,
 - inte riskerar att utsättas för dödsstraff, kroppsstraff, tortyr eller annan omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning,
 - är skyddad mot att sändas vidare till ett land där han eller hon inte har motsvarande skydd,
 - har möjlighet att ansöka om skydd som flykting och
 - har en sådan anknytning som gör att det skulle vara rimligt för honom eller henne att resa dit.

Vad som sägs i tredje punkten ska dock inte gälla om sökanden har en make, ett barn eller en förälder som är bosatt i Sverige och inte har en lika nära familjanknytning till det land dit verkställigheten av ett avvisnings- eller utvisningsbeslut kan ske eller om sökanden på grund av tidigare långvarig vistelse i Sverige med uppehållstillstånd eller

uppehållsrätt har fått särskild anknytning hit och saknar sådan anknytning eller anknytning genom anhöriga till det land dit verkställigheten av ett avvísings- eller utvisningsbeslut kan ske.

Särregleringen i utlänningslagen om asylsökande som rest in från Danmark, Finland, Island eller Norge och bemyndigandet i 5 kap. 26 § UtlL ska tas bort.

Utredningens förslag: Överensstämmer i sak med regeringens. Utredningen har dock valt en annan lagteknisk lösning för att anpassa utlänningslagens bestämmelser om första asylland och säkert tredjeland till direktivets bestämmelser.

Remissinstanserna: *Stockholms tingsrätt* anför att bestämmelsen i utlänningslagen att uppehållstillstånd kan nekas en asylsökande som har uppehållit sig i ett annat land än sitt hemland före ankomsten till Sverige är en blandning av direktivets bestämmelser om första asylland och säkert tredjeland och ifrågasätter därför om de hänvisningar mellan befintliga bestämmelser i gällande lagstiftning som föreslås av utredningen innebär att direktivets krav blir uppfyllda.

Skälen för regeringens förslag

Direktivets bestämmelser om första asylland och säkert tredjeland

Enligt artikel 25.1 i direktivet behöver medlemsstaterna inte pröva om sökanden kan betraktas som flykting enligt skyddsgrundsdirektivet om ansökan nekats prövning enligt artikel 25.2.

Enligt artikel 25.2 a får medlemsstaterna neka att pröva en asylansökan om en annan medlemsstat har beviljat flyktingstatus.

Enligt artikel 25.2 b får medlemsstaterna neka att pröva en asylansökan om ett land som inte är en medlemsstat betraktas som första asylland för sökanden. Ett land kan enligt artikel 26 betraktas som första asylland för en asylsökande om han eller hon har erkänts som flykting i landet och fortfarande kan erhålla detta skydd (a) eller om han eller hon åtnjuter annat tillräckligt skydd i landet inbegripet skydd enligt principen om non-refoulement (b). Detta gäller under förutsättning att han eller hon åter kommer att släppas in i det landet.

Enligt artikel 25.2 c får medlemsstaterna neka att pröva en asylansökan om ett land som inte är en medlemsstat betraktas som ett säkert tredjeland för sökanden. Ett land får betraktas som säkert tredjeland om villkoren i artikel 27.1 är uppfyllda, dvs.

a) den asylsökandes liv och frihet inte är hotade på grund av ras, religion, medborgarskap, tillhörighet till en viss samhällsgrupp eller politisk övertygelse,

b) principen om non-refoulement iakttas i enlighet med Genèvekonventionen,

c) tredjelandet iakttar förbudet mot varje återsändande som innebär åsidosättande av förbudet mot tortyr och grym, omänsklig eller förnedrande behandling i enlighet med folkrätten, och

d) den asylsökande har möjlighet att ansöka om flyktingstatus och, om han eller hon befins vara flykting, erhålla skydd i enlighet med Genèvekonventionen.

Begreppet säkert tredjeland ska enligt artikel 27.2 tillämpas i enlighet med bestämmelser i den nationella lagstiftningen. Den nationella lagstiftningen ska enligt artikel 27.2 a innehålla bestämmelser som innebär att den asylsökande måste ha en anknytning till det berörda tredjelandet som gör att det skulle vara rimligt för denne att resa till det landet och, enligt artikel 27.2 b, bestämmelser om vilka metoder de behöriga myndigheterna ska använda för att säkerställa att begreppet säkert tredjeland kan tillämpas på ett enskilt land eller en enskild sökande samt, enligt artikel 27.2 c, bestämmelser som gör det möjligt för en asylsökande att överklaga tillämpningen av begreppet säkert tredjeland. Enligt artikel 27.4 ska medlemsstaterna se till att asylansökan prövas i enlighet med de grundläggande rättssäkerhetsgarantierna som beskrivs i kapitel II om sökanden inte tillåts resa in i tredjelandet. Enligt artikel 27.5 ska medlemsstaterna slutligen regelbundet underrätta kommissionen vilka tredjeländer begreppet säkert tredjeland tillämpas på. Denna artikel tar sikte på medlemsländer som på förhand fastställer vissa länder som säkra tredjeländer.

Utlänningslagens bestämmelser

Några bestämmelser om att en asylansökan i vissa fall inte behöver prövas finns inte i svensk rätt. Däremot finns bestämmelser som delvis motsvarar direktivets bestämmelser om första asylland och säkert tredjeland i 5 kap. 1 § andra stycket 3–5 UtL. Enligt punkten 3 får uppehållstillstånd vägras en asylsökande som har rest in från Danmark, Finland, Island eller Norge och kan sändas tillbaka till något av dessa länder i enlighet med en överenskommelse mellan Sverige och det landet, om det inte är uppenbart att utlänningen inte kommer att beviljas uppehållstillstånd där. Enligt punkten 4 får uppehållstillstånd vägras en asylsökande som i annat fall före ankomsten till Sverige har uppehållit sig i ett annat land än hemlandet och där är skyddad mot förföljelse och mot att sändas till hemlandet eller ett annat land där han eller hon inte har motsvarande skydd. Enligt punkten 5 får uppehållstillstånd vägras en asylsökande som har särskild anknytning till ett annat land och där är skyddad på det sätt som anges i punkt 4.

Innebörden av bestämmelserna i 5 kap. 1 § andra stycket 3 – 5 UtL är att någon materiell prövning av utlänningens skyddsskäl inte behöver göras om någon av de aktuella situationerna föreligger.

Överväganden

Vid en jämförelse mellan direktivets bestämmelser om första asylland och säkert tredjeland och de svenska bestämmelserna finner man, som *Stockholms tingsrätt* har påpekat, att de senare utgör en blandning av direktivets begrepp. Ett första asylland enligt direktivets definition är ett land där en asylsökande redan har erkänts som flyktning medan den svenska bestämmelsen om första asylland i 5 kap. 1 § andra stycket 4 UtL omfattar både de fall där en sökande redan erkänts som flyktning i ett annat land och de fall där den asylsökande endast har uppehållit sig i ett annat land före ankomsten till Sverige. Den sistnämnda situationen

motsvarar direktivets begrepp *säkert tredjeland*. Även de situationer där 5 kap. 1 § andra stycket 5 UtL är tillämplig omfattas av direktivets bestämmelser om säkert tredjeland. Bestämmelsen i 5 kap. 1 § andra stycket 3 UtL som är tillämplig när en utlänning kommer till Sverige direkt från Danmark, Finland, Island eller Norge är dessutom i praktiken ett särfall av punkten 4.

Det kan därmed konstateras att begreppen *första asylland* och *säkert tredjeland* inte används på samma sätt i svensk rätt som i direktivet. Det har ett värde att svensk terminologi överensstämmer med den i andra länder. Dessutom är de svenska bestämmelserna om när uppehållstillstånd får vägras en asylsökande inte lika detaljerade som direktivets vad gäller det skydd utlänningen ska vara tillförsäkrad för att bestämmelserna ska vara tillämpliga. De svenska bestämmelserna bör därför ändras på så sätt att begreppen första asylland och säkert tredjeland används på samma sätt som i direktivet.

För det första krävs att det i utlänningslagen förs in en fristående bestämmelse som motsvarar direktivets bestämmelse om första asylland. Enligt den ska det vara möjligt att inte ta upp en asylansökan till prövning om sökanden redan har beviljats flyktingstatus i ett tredjeland och han eller hon fortfarande kan erhålla detta skydd eller om sökanden åtnjuter annat tillräckligt skydd i det landet.

Eftersom ett annat EU-land inte kan vara ett första asylland enligt direktivet behövs *för det andra* en bestämmelse som motsvarar direktivets artikel 25.2 a, dvs. att det ska vara möjligt att inte ta upp en asylansökan till prövning om en annan medlemsstat har beviljat sökanden flyktingstatus.

För det tredje fordras att direktivets bestämmelser om säkert tredjeland genomförs i en särskild bestämmelse. För att ett land ska anses vara ett säkert tredjeland i direktivets mening krävs inte att den asylsökande har uppehållit sig där utan endast att hon eller han har en sådan anknytning dit att det är rimligt för honom eller henne att resa till det landet. Bestämmelsen omfattar således både situationer när en utlänning har uppehållit sig i ett land före ankomsten till Sverige och därigenom fått en särskild anknytning till det landet och situationer där utlänningen har någon annan typ av anknytning till ett annat land. Någon uppdelning motsvarande nuvarande uppdelning i punkterna 4 och 5 i 5 kap. 1 § andra stycket UtL behöver därför inte göras. Att det säkra tredjelandet är ett land som inte är en medlemsstat följer i praktiken av att Dublinförordningen tillämpas gentemot medlemsstaterna och de andra stater som genom avtal är anslutna till Dublinförordningen. Bestämmelsen ska göra det möjligt att inte ta upp en asylansökan till prövning om det finns ett säkert tredjeland för sökanden.

Vid införandet av bestämmelserna om undantag från rätten till uppehållstillstånd för asylsökande år 1989 bemyndigades regeringen att meddela undantag från bestämmelsen om första asylland om en utlännings anknytning till Sverige är av sådan art att utlänningen inte bör nekas att få sin ansökan prövad här. Bemyndigandet utnyttjades genom att regeringen samma år införde de två undantag som nu finns i 4 kap. 3 § UtL och som innebär att principen om första asylland inte ska tillämpas om utlännings make, barn eller förälder är bosatt i Sverige och han eller hon inte har en lika nära familjanknytning till det andra

landet eller om utlännningen har fått en särskild anknytning till Sverige genom en tidigare långvarig vistelse med uppehållstillstånd här och saknar familjeanknytning eller annan särskild anknytning till det andra landet. Att regeringen förbehölls rätten att reglera detta motiverades i förarbetena med att en lagreglering skulle *kunna äventyra möjligheten att snabbt anpassa tillämpningen till nya situationer och mönster beträffande asylsökande* (prop. 1988/89:86 s. 78). Regelns innebörd har emellertid inte ändrats sedan år 1989. Bestämmelserna i förordningen har således utgjort en modifiering av lagens bestämmelser i nästan tjugo år. Direktivet hindrar inte att Sverige behåller dessa mer förmånliga bestämmelser och enligt regeringens bedömning saknas skäl att ta bort dem. Med hänsyn till att anpassningen till direktivet bör vara klar och tydlig och till att undantagsbestämmelserna numera får anses ha permanent karaktär, bör undantagen föras in i utlänningslagen. Bemyndigandet kan därmed upphävas.

Den nuvarande bestämmelsen i 5 kap. 1 § andra stycket 3 UtlL om att en asylsökande kan vägras uppehållstillstånd om han eller hon kan avvisas till ett nordiskt land enligt en särskild överenskommelse har genom Dublinförordningen förlorat sin betydelse. Den bör därför upphävas.

Som framgår ovan är bestämmelserna om första asylland och säkert tredjeland i svensk rätt utformade på ett annat sätt än i direktivet. I svensk rätt innebär bestämmelserna att en utlännning får vägras uppehållstillstånd medan motsvarande bestämmelser i direktivet innebär att asylansökan får nekas prövning. Som framgår ovan innebär dock de svenska bestämmelserna att någon materiell prövning av skyddsbehovet inte företas. Bestämmelserna om rätt till uppehållstillstånd för flyktingar och andra skyddsbehövande i 5 kap. UtlL bör reserveras för de fall man faktiskt gör en materiell prövning av grunderna för tillstånd. De ovan föreslagna bestämmelserna bör därför placeras i en egen paragraf. Ett beslut om överföring enligt Dublinförordningen innebär att asylansökan inte prövas materiellt i Sverige. Ett sådant beslut ska enligt praxis förenas med en avvisning av asylansökan (MIG 2006:4). Bestämmelsen om första asylland och säkert tredjeland bör därför utformas på så sätt att en asylansökan får avvisas om någon av de uppräknade situationerna föreligger.

Artiklarna 27.2 b och 27.2 c om säkra tredjeländer och artikel 27.5 om meddelande till kommissionen saknar relevans för svensk rätt. Det finns således inte någon anledning att överväga författningsändringar till följd av dessa artiklar.

8.5.3 När ansökan kan nekas prövning i andra fall

Regeringens bedömning: Direktivets bestämmelser om ansökningar som får nekas prövning i artiklarna 25.2 d – g bör inte föranleda några författningsändringar.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen av remissinstanserna har yttrat sig särskilt i denna del.

Skälen för regeringens förslag: Medlemsstaterna får neka att pröva en asylansökan om sökanden har rätt att stanna kvar i den berörda medlemsstaten av andra skäl än att han eller hon har beviljats flyktingstatus, vilka har lett till att han eller hon beviljats en status med motsvarande rättigheter och förmåner som flyktingstatus enligt skyddsgrundsdirektivet (artikel 25.2 d). Detsamma gäller om sökanden har rätt att stanna kvar i den berörda medlemsstaten av andra skäl som skyddar honom eller henne från att avvisas i väntan på resultatet av förfarandet för att fastställa en status enligt 25.2 d (artikel 25.2 e). Det är också möjligt för medlemsstaterna att neka att pröva en asylansökan om sökanden har lämnat in en identisk ansökan efter ett slutligt beslut (artikel 25.2 f). Medlemsstaterna får slutligen neka att pröva en asylansökan om en ny ansökan lämnas in efter det att artikel 6.3, enligt vilken sökanden får lämna in ansökan även för personer som är beroende av honom eller henne för sin försörjning, tillämpats i ärendet (artikel 25.2 g).

Några bestämmelser som föreskriver att en asylansökan får nekas prövning finns som framgår ovan inte i svensk rätt. Däremot finns, som ovan nämns, bestämmelser som delvis motsvarar direktivets bestämmelser om första asylansökan och säkert tredjeland i 5 kap. 1 § andra stycket 3–5 UtL. Enligt punkten 3 får uppehållstillstånd vägras en asylsökande som har rest in från Danmark, Finland, Island eller Norge och kan sändas tillbaka till något av dessa länder i enlighet med en överenskommelse mellan Sverige och det landet, om det inte är uppenbart att utlänningsen inte kommer att beviljas uppehållstillstånd. Enligt punkten 4 får uppehållstillstånd vägras en asylsökande som i annat fall före ankomsten till Sverige har uppehållit sig i ett annat land än hemlandet och där är skyddad mot förföljelse och mot att sändas till hemlandet eller ett annat land där han eller hon inte har motsvarande skydd. Enligt punkten 5 får uppehållstillstånd vägras en asylsökande som har särskild anknytning till ett annat land och där är skyddad på det sätt som anges i punkt 4. Dessa bestämmelser innebär att någon materiell prövning av utlänningsens skyddsskäl inte behöver göras om någon av de aktuella situationerna föreligger. Bestämmelserna i artikel 25.2 d och e om att en ansökan får nekas prövning om sökanden har rätt att stanna kvar i den berörda medlemsstaten av andra skäl saknar betydelse för svenskt vidkommande eftersom samtliga åberopade grunder för uppehållstillstånd prövas i ett förfarande. Dessa artiklar föranleder således inte några författningsförslag.

Som framgår av avsnitt 8.4.5 gäller ett avvisnings- eller utvisningsbeslut i fyra år från det att beslutet vann laga kraft. Om beslutet är förenat med ett återreseförbud med längre giltighetstid, upphör beslutet att gälla först när tiden för återreseförbudet går ut. En asylansökan som lämnas in under tiden som ett tidigare fattat avvisnings- eller utvisningsbeslut gäller prövas enligt svensk rätt endast om den innehåller nya omständigheter. Dessutom måste förutsättningarna i någon av bestämmelserna i 12 kap. 18 och 19 §§ UtL vara uppfyllda (se närmare avsnitt 8.4.5). En identisk ansökan som lämnas in efter ett slutligt beslut kommer således inte att prövas, om den inte lämnas in efter

fyra år eller mer. Detta är förenligt med direktivet som enligt artikel 25.2 f tillåter att en asylansökan nekas prövning om sökanden har lämnat in en identisk ansökan efter ett slutligt beslut.

Artikel 6.3 i direktivet om möjligheten för en asylsökande att lämna in en ansökan för någon som är beroende av honom eller henne för sin försörjning är fakultativ och har inte någon relevans för svensk rätt. Det finns därför inte någon anledning att överväga författningsändringar på grund av artikel 25.2 g som tillåter att en ansökan nekas prövning om en ny ansökan lämnas in efter det att artikel 6.3 tillämpats i ärendet.

8.5.4 Dublinärenden

Regeringens förslag: Bestämmelsen om Danmark och Dublinkonventionen i 5 kap. 1 § andra stycket 6 UtIL ska tas bort. Hänvisningen till Dublinförordningen i 5 kap. 1 § tredje stycket UtIL ska flyttas till en egen paragraf. Det ska av hänvisningen framgå att Dublinförordningen även tillämpas avseende Schweiz och Liechtenstein. En asylansökan ska avvisas om ett beslut om överföring meddelas enligt Dublinförordningen.

Utredningens förslag: Utredningen har inte föreslagit några författningsändringar för de asylärenden där Dublinförordningen tillämpas.

Remissinstanserna: *Kammarrätten i Stockholm* anser att utlänningslagen inte ska tyngas av den obsoleta bestämmelsen om Danmark och Dublinkonventionen i 5 kap. 1 § andra stycket 6.

Skälen för regeringens förslag: Av artikel 25.1 i direktivet framgår att medlemsstaterna inte behöver pröva om sökanden är flykting om ett beslut om överföring fattats enligt Dublinförordningen.

Enligt Dublinförordningen ska endast en medlemsstat ha ansvaret för att pröva en asylansökan som lämnas in i EU. Förordningen innehåller bestämmelser som avgör vilken medlemsstat som har detta ansvar. Förfarandet för att avgöra ansvaret ska inledas när en asylansökan första gången lämnas in i en medlemsstat. Att det enligt bestämmelserna i Dublinförordningen är någon annan medlemsstat än den där asylansökan lämnats in som ska pröva ansökan utgör enligt direktivet ett skäl för att neka prövning av ansökan.

Det finns inte någon uttrycklig bestämmelse i utlänningslagen av innebörd att uppehållstillstånd kan vägras en asylsökande på grund av att en annan medlemsstat är ansvarig för att pröva asylansökan enligt bestämmelserna i Dublinförordningen. I stället finns en upplysningsbestämmelse i 5 kap. 1 § tredje stycket UtIL som anger att det i Dublinförordningen finns bestämmelser som tillämpas gentemot Europeiska unionens medlemsstater samt Island och Norge. Ett beslut om överföring enligt Dublinförordningen innebär att asylansökan inte prövas materiellt i Sverige. Ett sådant beslut ska enligt praxis förenas med avvisning av asylansökan (MIG 2006:4). Detta är i överensstämmelse med direktivet.

I avsnitt 8.5.2 föreslås att bestämmelserna i 5 kap. 1 § andra stycket 3–5 UtIL om när uppehållstillstånd kan vägras en asylsökande ska anpassas

till direktivets bestämmelser om när en asylansökan kan nekas prövning och placeras i en egen paragraf. 5 kap. 1 § UtL kommer därför endast att reglera frågor om uppehållstillstånd. Upplyningsbestämmelsen om Dublinförordningen bör därför flyttas till en egen paragraf. Dublinförordningen tillämpas numera även gentemot Schweiz och Liechtenstein. Detta bör framgå av bestämmelsen liksom att en asylansökan ska avvisas om ett beslut meddelas om överföring enligt Dublinförordningen.

Enligt 5 kap. 1 § andra stycket 6 UtL får uppehållstillstånd vägras en asylsökande som kan sändas till Danmark enligt Dublinkonventionen. Danmark omfattas inte av Dublinförordningen men genom ett avtal mellan EU och Danmark tillämpas sedan den 1 april 2006 förordningens bestämmelser gentemot Danmark. Bestämmelsen i 5 kap. 1 § andra stycket 6 UtL har således, som *Kammarrätten i Stockholm* påpekat, blivit obsolet och bör upphävas.

8.5.5 Rätten till informationshandling

Regeringens bedömning: Bestämmelsen i 4 kap. 4 § UtL att en utlänning under vissa förutsättningar ska få en handling av vilken framgår att hans eller hennes asylansökan inte prövats i sak, bör anpassas till den i avsnitt 8.5.2 föreslagna lydelsen av bestämmelsen om säkert tredje land. Det bör framgå att en sådan handling ska utfärdas på tredjelandets språk.

Utredningens bedömning: Utredningen föreslår inte någon ändring i denna del.

Remissinstanserna: *Länsrätten i Göteborg* påpekar att utlänningsförordningens bestämmelse om en särskild handling med information till ett tredjelandets myndigheter inte uppfyller direktivets krav.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt artikel 27.3 i direktivet ska medlemsstaterna när en asylansökan nekas prövning med hänvisning till ett säkert tredje land, informera sökanden om detta (a) och förse honom eller henne med en handling på tredjelandets språk där myndigheterna i det landet underrättas om att ansökan inte prövats i sak (b).

Om en utlänning vägras uppehållstillstånd enligt 5 kap. 1 § andra stycket 4 UtL, dvs. om den asylsökande före ankomsten till Sverige har uppehållit sig i ett annat land än hemlandet och där är skyddad mot förföljelse och mot att sändas till hemlandet eller ett annat land där han eller hon inte har motsvarande skydd, ska utlämningen enligt 4 kap. 4 § UtL få en särskild handling av vilken det framgår att de skäl för asyl som han eller hon anfört inte har prövats i sak i Sverige. I avsnitt 8.5.2 föreslås att 5 kap. 1 § andra stycket 4 UtL ska ändras. Bestämmelsen i 4 kap. 4 § UtL bör anpassas till den där föreslagna ändringen. För att uppfylla direktivets krav bör, som *Länsrätten i Göteborg* har anfört, 4 kap. 4 § UtL också ändras på så sätt att det framgår att handlingen ska utfärdas på det aktuella landets språk.

8.6 Förfaranden för återkallelse av flyktingstatus

8.6.1 Inledning

Direktivet är som framgår ovan tillämpligt både på förfaranden för att bevilja flyktingstatus och på förfaranden för att återkalla flyktingstatus. Återkallelse av flyktingstatus behandlas i direktivets kapitel IV, artiklarna 37 och 38. I detta avsnitt behandlas dessa bestämmelser.

8.6.2 Återkallelse av flyktingstatus

Regeringens bedömning: Direktivets bestämmelser om återkallelse av flyktingstatus är uppfyllda genom gällande rätt. Direktivets bestämmelser om återkallelse av flyktingstatus bör därför inte föranleda några författningsändringar utöver de som föreslås i avsnitt 7.3.5.

Utredningens bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen av remissinstanserna har yttrat sig särskilt i denna del.

Skälen för regeringens förslag och bedömning: Enligt artikel 37 i direktivet ska medlemsstaterna se till att en utredning får inledas om att återkalla en persons flyktingstatus så snart det framkommer nya fakta eller uppgifter som tyder på att det finns skäl att ompröva giltigheten av hans eller hennes flyktingstatus.

Att en utredning om att återkalla en persons flyktingstatus får inledas så snart det framkommer nya fakta eller uppgifter som tyder på att det finns skäl att ompröva beslutet följer av 4 kap. 3 § UtLL där det anges att en flyktingförklaring (begreppet föreslås i avsnitt 7.2.3 ändras till flyktingstatusförklaring) ska återkallas om det kommer fram att utlänningen inte längre kan anses som flykting. Som föreslås i avsnitt 8.1 bör direktivets bestämmelser tillämpas även på återkallelse av skyddsstatusförklaring. I avsnitt 7.3.5 föreslås att bestämmelser om återkallelse av skyddsstatusförklaring ska införas i utlänningslagen. Någon ytterligare författningsändring för att uppfylla direktivet i denna del behövs inte.

8.6.3 Förfaranderegler

Regeringens förslag: I utlänningslagen ska införas dels en bestämmelse om att en utlänning ska underrättas när Migrationsverket inleder ett ärende om återkallelse av statusförklaring, dels en bestämmelse om att en sådan förklaring inte får återkallas utan att utlänningen har givits möjlighet att yttra sig.

Utredningens förslag: Överensstämmer delvis med regeringens. Utredningen lämnar inte några förslag avseende skyddsstatus. Utredningen har därför valt en annan lagteknisk lösning. Utredningen har

inte lämnat något förslag om att Migrationsverket ska underrätta en utlänning när verket inleder ett ärende om återkallelse av flyktingförklaring.

Remissinstanserna: *Länsrätten i Göteborg* anser att en möjlighet att yttra sig inte är tillräcklig för att uppfylla direktivets krav att den enskilde ska underrättas skriftligen om att en prövning initierats och skälen för det. Länsrätten anser därför att kravet på skriftlig underrättelse uttryckligen bör framgå av utlänningslagen.

Skälen för regeringens förslag och bedömning: I artikel 38 anges de rättssäkerhetsgarantier som ska gälla vid förfaranden för återkallande av flyktingsstatus. Enligt artikel 38.1 a ska den enskilde skriftligen underrättas om att den behöriga myndigheten omprövar hans eller hennes rätt till flyktingstatus och skälen för en sådan omprövning. Enligt artikel 38.1 b ska den enskilde få möjlighet att i en personlig intervju eller i en skriftlig förklaring ange sina skäl till varför flyktingstatusen inte bör återkallas. I artikel 38.1 c ställs krav på att den behöriga myndigheten har korrekt och uppdaterad information. Enligt 38.1 d ska sekretess iakttas i vissa avseenden vid insamlande av uppgifter i ett enskilt fall. Enligt artikel 38.2 ska myndighetens beslut att återkalla flyktingstatus lämnas skriftligen. De faktiska och rättsliga skälen ska anges i beslutet och information om hur beslutet kan överklagas ska lämnas skriftligen. Av artikel 38.3 följer också att utlänningsens biträde eller motsvarande ska ha tillgång till information i ärendet i den omfattning som anges i artikel 16.1 och att UNHCR ska ha möjlighet att ta kontakt med den som fått sin flyktingstatus återkallad. Slutligen får medlemsstaterna enligt artikel 38.4 avvika från ovan nämnda rättssäkerhetsgarantier om flyktingstatusen återkallas enligt artikel 11.1 a – d i skyddsgrundsdirektivet (om personen inte längre kan anses som flykting) eller om flyktingen otvetydigt av sagt sig sitt erkännande som flykting.

Det finns ingen skyldighet för Migrationsverket att underrätta en utlänning om att verket inleder ett ärende om återkallelse av flyktingförklaring och inte heller någon uttrycklig bestämmelse som innebär att utlänningsen har rätt att yttra sig innan återkallelse sker. Kommunikeringskyldigheten enligt 17 § FL kan inte anses vara tillräcklig för att direktivets krav när det gäller återkallelse av flyktingstatus ska anses uppfyllda. Regeringen föreslår därför att det i utlänningslagen införs bestämmelser med innebörden att en utlänning ska underrättas när Migrationsverket inleder ett ärende om återkallelse av statusförklaring och att en sådan förklaring inte får återkallas utan att utlänningsen har givits möjlighet att yttra sig.

Direktivets bestämmelse om myndigheternas information i artikel 38.1 c motsvarar artikel 8.2, som behandlas i avsnitt 8.3.4. Bestämmelsen om sekretess i artikel 38.1 d motsvarar artikel 22 som behandlas i avsnitt 8.3.14. Direktivets krav på skriftliga beslut, beslutsmotivering och information om överklagande i artikel 38.2 motsvarar artikel 9.1 och 9.2 första stycket, som behandlas i avsnitt 8.3.5. Rätten till offentligt biträde behandlas i avsnitt 8.3.9.

8.7 Överklagande

8.7.1 Rätten att överklaga och krav på prövningstillstånd

Regeringens förslag: Migrationsverkets beslut i fråga om statusförklaring och verkets beslut att avvisa en asylansökan ska kunna överklagas till en migrationsdomstol. Migrationsdomstolens beslut ska kunna överklagas till Migrationsöverdomstolen. Prövningstillstånd ska krävas vid överklagande till Migrationsöverdomstolen.

Utredningens förslag: Överensstämmer i princip med regeringens. Skyddsgrundsutredningen har i vissa delar valt en annan lagteknisk lösning.

Remissinstanserna: Ingen av remissinstanserna har yttrat sig särskilt i denna del.

Skälen för regeringens förslag

Beslut som kan fattas avseende en asylansökan

En asylsökande ska enligt artikel 39.1 a i direktivet ha rätt till ett effektivt rättsmedel inför domstol mot ett beslut som fattats om en asylansökan, inbegripet beslut att inte pröva en asylansökan enligt artikel 25.2, beslut som enligt artikel 35.1 har fattats vid en medlemsstats gräns eller i en transitzon och beslut att inte pröva ansökan enligt artikel 36.

En asylansökan definieras i artikel 2 b som en ansökan som görs av en tredjelandsmedborgare eller statslös person och som kan förstås som en begäran om internationellt skydd från en medlemsstat i enlighet med Genèvekonventionen. Ett beslut om en asylansökan enligt direktivet är ett beslut om huruvida en tredjelandsmedborgare eller statslös person ska beviljas flyktingstatus i enlighet med skyddsgrundsdirektivet (jfr artikel 2 d).

I avsnitt 7.2.3 föreslås vidare att en utlänning som uppfyller förutsättningarna för att anses som flykting enligt 4 kap. 1 § UtIL och som inte är utesluten från att anses som flykting enligt 4 kap. 2 b § UtIL ska förklaras vara flykting (flyktingstatusförklaring). Ett beslut i fråga om flyktingförklaring kan enligt 14 kap. 6 § UtIL överklagas till en migrationsdomstol. Migrationsdomstolens beslut kan enligt 16 kap. 9 § UtIL överklagas till Migrationsöverdomstolen. Enligt 16 kap. 11 § UtIL krävs prövningstillstånd vid ett överklagande till Migrationsöverdomstolen. Motsvarande reglering bör gälla för flyktingstatusförklaring. En sådan reglering uppfyller direktivets bestämmelser om rätten till ett effektivt rättsmedel inför domstol i fråga om beslut som fattats om en asylansökan.

I avsnitt 7.2.3 föreslås att en utlänning som uppfyller förutsättningarna för att anses som alternativt skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 § UtIL och som inte är utesluten från att anses som sådan skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 c § UtIL ska förklaras vara alternativt skyddsbehövande (internationell skyddsstatusförklaring) och att en utlänning som uppfyller

förutsättningarna för att anses som övrig skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 a § UtL och som inte är utesluten från att anses som sådan skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 c § UtL ska förklaras vara övrig skyddsbehövande (nationell skyddsstatusförklaring). Som anförs i avsnitt 8.1 ska alla ansökningar om skydd handläggas som asylansökningar. Beslut i fråga om skyddsstatusförklaring bör därför kunna överklagas på samma sätt som beslut ifråga om flyktingstatusförklaring. En bestämmelse av denna innebörd bör därför införas i utlänningslagen.

Rätten till ett effektivt rättsmedel gäller även beslut att inte pröva en ansökan enligt artikel 25.2 i direktivet. I avsnitt 8.5.2 föreslås att Migrationsverket i de fall som anges i artikel 25.2 i direktivet ska kunna avvisa en asylansökan. Enligt gällande rätt kan Migrationsverket i dessa fall i stället avslå ansökan om uppehållstillstånd. Ett sådant beslut kan överklagas till en migrationsdomstol enligt 14 kap. 3 § UtL. För att en överklagandemöjlighet ska finnas även i de fall Migrationsverket avvisar en asylansökan krävs en särskild överklagandebestämmelse. Regeringen föreslår därför att en sådan bestämmelse tas in i utlänningslagen.

Rätten till ett effektivt rättsmedel gäller också beträffande beslut som fattas vid gränsen eller en medlemsstats transitzoner enligt artikel 35.1 (gränsförfaranden) och beslut att inte pröva en ansökan enligt artikel 36 (europeiska säkra tredjeländer). Det finns inte någon möjlighet att fatta sådana beslut i svensk rätt varför dessa artiklar inte heller avseende rätten till ett effektivt rättsmedel föranleder några författningsändringar.

Beslut att inte pröva en ansökan efter återkallelse

Rätten till ett effektivt rättsmedel inför domstol gäller enligt artikel 39.1 b beslut att inte ta upp prövningen på nytt efter det att sökanden har återkallat eller avstått från sin asylansökan. Något särskilt förfarande för när en asylsökande har återkallat en ansökan och sedan ansöker på nytt finns inte i svensk rätt. En ny ansökan i en sådan situation behandlas som en ursprunglig ansökan. Artikel 39.1 b föranleder därför inte några författningsändringar.

Beslut att inte pröva en efterföljande ansökan

Om en medlemsstat tillämpar ett sådant särskilt förfarande som anges i artikel 32 beträffande efterföljande ansökningar omfattar rätten till ett effektivt rättsmedel enligt artikel 39.1 c beslut att efter en preliminär prövning av en efterföljande ansökan inte gå vidare med prövningen av ansökan. Bestämmelser som motsvarar direktivets bestämmelser om preliminär prövning av en efterföljande ansökan finns i 12 kap. 19 § UtL (se närmare avsnitt 8.4.5). Enligt de ska Migrationsverket om utlänningslagen i ett verkställighetsärende åberopar nya omständigheter enligt vissa förutsättningar ta upp frågan om uppehållstillstånd till ny prövning. Om Migrationsverket beslutar att inte bevilja ny prövning kan ett sådant beslut överklagas till en migrationsdomstol enligt 14 kap. 5 § UtL. Svensk rätt överstämmer således med direktivet i denna del.

Beslut att vägra inresa

Enligt artikel 39.1 d i direktivet gäller rätten till ett effektivt rättsmedel för beslut att vägra inresa inom ramen för de förfaranden som föreskrivs i artikel 35.2 (medlemsstater som har särskilda förfaranden vid gränserna och i transitzoner). Något sådant förfarande finns inte i svensk rätt. Vad som anges i artikel 39.1 d föranleder därför inte några författningsändringar.

Beslut att återkalla flyktingstatus

Enligt artikel 39.1 e i direktivet ska ett beslut att återkalla flyktingstatus kunna överklagas till domstol. Det är Migrationsverket som prövar frågan om återkallelse av flyktingförklaring. Ett sådant beslut kan enligt 14 kap. 6 § UtlL överklagas till en migrationsdomstol. Förslagen i avsnitt 7.2.3 om flyktingstatusförklaring innebär att flyktingförklaring ersätts av flyktingstatusförklaring. Migrationsverkets beslut om återkallelse av en sådan förklaring bör på samma sätt som flyktingförklaring kunna överklagas till en migrationsdomstol. I avsnitt 7.3.3 föreslås att en utlänning som är alternativt skyddsbehövande ska kunna beviljas skyddsstatus (internationell skyddsstatusförklaring). Ett beslut av Migrationsverket att återkalla en sådan förklaring måste också kunna överklagas till en migrationsdomstol. I avsnitt 7.3.3 föreslås vidare att en utlänning som är övrig skyddsbehövande ska kunna beviljas skyddsstatus (nationell skyddsstatusförklaring). Ett beslut av Migrationsverket att återkalla en sådan förklaring bör i likhet med beslut om återkallelse av en internationell skyddsstatusförklaring kunna överklagas till en migrationsdomstol. En bestämmelse av den innebörden bör därför införas i utlänningslagen.

8.7.2 Möjligheten för migrationsdomstolarna att i vissa fall besluta om avvisning eller utvisning av barn

Regeringens förslag: Möjligheten för en migrationsdomstol eller Migrationsöverdomstolen att som första instans avvisa eller utvisa ett barn tas bort i de fall barnet har ansökt om uppehållstillstånd och åberopat skyddsskäl.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Länsrätten i Göteborg* anser att den föreslagna ändringen kan leda till stora negativa konsekvenser av praktisk natur beträffande nyfödda barns asylansökningar, särskilt i de fall då barnen endast ansluter sig till vårdnadshavarnas asylskäl. Länsrätten förordar därför att man överväger ytterligare alternativ. *Rädda Barnens Riksförbund* tillstyrker förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Av 8 kap. 21 § UtlL framgår att vissa frågor får prövas i överklagade mål och ärenden även om inte lägre instans har meddelat beslut beträffande dessa frågor. Av tredje stycket framgår att en överinstans, i ett mål eller ärende som gäller en viss utlänning, får besluta att avvisa eller utvisa ett barn under 16 år som står

under utlänningsens vårdnad. Detta gäller även om ingen lägre instans har prövat denna fråga. Om det för barnet har åberopats sådana omständigheter som kan medföra att barnet är flykting eller annan skyddsbehövande får dock inte en migrationsdomstol, Migrationsöverdomstolen eller regeringen besluta att avvisa eller utvisa barnet på detta sätt om det inte är uppenbart att barnet inte har rätt till uppehållstillstånd som flykting eller annan skyddsbehövande. Den nuvarande ordningen innebär att en asylsökandes barn kan komma att avvisas eller utvisas genom ett beslut som kunnat prövas endast i en instans. Ett sådant förfarande strider mot direktivets bestämmelser om rätt till ett effektivt rättsmedel inför domstol (artikel 39) och om ansvariga myndigheter (artikel 4). Regeringen föreslår därför att möjligheten för en migrationsdomstol och Migrationsöverdomstolen att som första instans avvisa eller utvisa barn under 16 år tas bort i de fall barnet har ansökt om uppehållstillstånd och åberopat skyddsskäl. I avsnitt 8.8.1 föreslås att regeringen inte längre ska kunna pröva ärenden enligt utlänningslagen. Regeringen kommer således inte längre att omfattas av bestämmelsen i 8 kap. 21 § UtL.

8.7.3 Förfarandet vid överklagande

Regeringens bedömning: Direktivets bestämmelser om förfarandet vid överklagande är uppfyllda genom gällande rätt. Några författningsändringar behövs därför inte för att tillgodose direktivets krav.

Utredningens bedömning: Har inte uttryckligen gjort någon bedömning i denna del.

Remissinstanserna: Har inte yttrat sig särskilt i denna del.

Skälen för regeringens förslag: Artiklarna 39.2–39.6 i direktivet behandlar förfarandet vid ett överklagande.

Artikel 39.2 föreskriver att medlemsstaterna ska fastställa tidsfrister och andra nödvändiga bestämmelser för att sökanden ska kunna utöva sin rätt till ett effektivt rättsmedel. Enligt artikel 39.3 ska medlemsstaterna vid behov fastställa föreskrifter i enlighet med sina internationella förpliktelser avseende frågor som rör huruvida ett överklagande ska medföra att klaganden får stanna i landet i avvaktan på resultatet (a), vilka rättsmedel och skyddsåtgärder som ska finnas tillgängliga om klaganden inte får stanna kvar i landet (b) och grunderna för att överklaga ett beslut som rör frågan om ett land kan betraktas som ett säkert tredjeland för sökanden enligt artikel 27.2 b och c (c).

När det gäller tidsfrister för överklagande av Migrationsverkets beslut gäller de allmänna bestämmelserna i förvaltningslagen. I 23 § FL anges att ett överklagande ska ha inkommit till den myndighet som har meddelat beslutet inom tre veckor från den dag då klaganden fick del av beslutet. Huvudregeln vid verkställighet av beslut om avvisning eller utvisning är att beslutet ska ha vunnit laga kraft för att det ska få verkställas (12 kap. 15 § UtL). En bestämmelse med den innebörden föreslås i avsnitt 8.3.3 införas i utlänningslagen. Migrationsverket kan i vissa fall förordna om att verkets beslut om avvisning får verkställas

även om det inte har vunnit laga kraft (8 kap. 6 § UtL). Om utläningen överklagar ett sådant beslut ska Migrationsverket pröva om verkställigheten av beslutet tills vidare ska avbrytas (12 kap. 10 § UtL). Huvudregeln gäller inte när en person ska överlämnas till en annan stat för att där bli föremål för lagföring av brott eller verkställighet av frihetsberövande påföljd. I dessa situationer gäller inte rätten att stanna kvar i medlemsstaterna under prövningen av ansökan i första instans (artikel 7.2) varför någon rätt att stanna kvar under tiden ett överklagande prövas inte heller föreligger. Något behov av att införa ytterligare bestämmelser för att uppfylla artiklarna 39.2 och 39.3 a och b föreligger inte. Artikel 39.3 c gäller endast sådana stater som genom nationell lagstiftning på förhand fastställer vissa länder som säkra tredjeländer. Denna ordning tillämpas inte i Sverige varför något behov av författningsändringar i denna del inte föreligger

I artikel 39.4 anges att medlemsstaten får fastställa tidsfrister för den domstol som prövar ett överklagande. I 16 kap. 4 § UtL anges att mål om avvisning eller utvisning ska handläggas skyndsamt. Något behov av att införa ytterligare bestämmelser bedöms inte föreligga.

Artikel 39.5 i direktivet behandlar den situationen att sökanden har beviljats en status som ger samma rättigheter som flyktingstatus. I avsnitt 7.3.3 föreslås att en utläning som uppfyller förutsättningarna för att anses som alternativt skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 § UtL och som inte är utesluten från att anses som en sådan skyddsbehövande enligt 2 c § UtL ska förklaras som alternativt skyddsbehövande (internationell skyddsstatusförklaring) och att en utläning som uppfyller förutsättningarna för att anses som övrig skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 a § UtL och som inte är utesluten från att anses som en sådan skyddsbehövande enligt 2 c § UtL ska förklaras som övrig skyddsbehövande (nationell skyddsstatusförklaring). Förfarandet för erhållande av sådan status kommer att vara detsamma som förfarandet för att erhålla flyktingstatus. Artikel 39.5 föranleder därför inte några författningsändringar.

Slutligen anges i artikel 39.6 att medlemsstaterna får fastställa i vilka fall en sökande får anses ha återkallat eller avstått från sitt överklagande. En asylsökande kan enligt 15 kap. 1 § UtL avstå från sin rätt att överklaga genom att avge en s.k. nöjdförklaring. Detta överensstämmer med direktivet och föranleder inga författningsändringar.

8.7.4 Förfarandet när en asylsökande har utvisats på grund av brott

<p>Regeringens förslag: Om Migrationsverket anser att en utläning som har utvisats på grund av brott ska beviljas uppehållstillstånd som flykting enligt 4 kap. 1 § UtL eller som annan skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 eller 2 a § UtL eller beviljas statusförklaring, ska Migrationsverket med eget yttrande lämna över ärendet till den migrationsdomstol till vilken verkets beslut kunnat överklagas. Migrationsdomstolens beslut ska kunna överklagas till</p>
--

Migrationsöverdomstolen. Prövningstillstånd ska inte krävas vid överklagande till Migrationsöverdomstolen.

Migrationsdomstolarna och Migrationsöverdomstolen ska kunna upphäva allmän domstols beslut om utvisning på grund av brott om utlänningen ansöker om uppehållstillstånd av skyddsskäl. En migrationsdomstol eller Migrationsöverdomstolen får besluta om inhibition av utvisningsbeslutet.

Åberopar en utlänning som har utvisats på grund av brott nya omständigheter som kan antas utgöra ett sådant bestående verkställighetshinder som avses 12 kap. 1, 2 eller 3 § UtL, bl.a. risk för dödsstraff, tortyr eller förföljelse vid ett återvändande till hemlandet, och dessa omständigheter inte kunnat åberopas tidigare eller utlänningen visar giltig ursäkt för att inte ha åberopat omständigheterna tidigare, ska Migrationsverket ta upp frågan om uppehållstillstånd till ny prövning. Om Migrationsverket beslutar att inte bevilja ny prövning ska detta beslut kunna överklagas.

Regeringens bedömning: Om en migrationsdomstol eller Migrationsöverdomstolen förordnar om inhibition av ett beslut om utvisning på grund av brott ska Migrationsverket, Regeringskansliet och polismyndigheten underrättas om beslutet. Detta bör framgå av förordning.

Utredningens förslag: Överensstämmer delvis med regeringens. Enligt utredningens förslag ska Migrationsverket och migrationsdomstolarna kunna bevilja uppehållstillstånd på vilken grund som helst för en utlänning som har utvisats på grund av brott och som ansöker om uppehållstillstånd som flykting eller annan skyddsbehövande. Utredningen har inte föreslagit något undantag från kravet på prövningstillstånd i Migrationsöverdomstolen.

Remissinstanserna: *Hovrätten över Skåne och Blekinge, Stockholms tingsrätt, Kammarrätten i Stockholm, Länsrätten i Stockholms län, Länsrätten i Göteborg, Ombudsmannen mot etnisk diskriminering och Sveriges advokatsamfund* tillstyrker utredningens förslag att migrationsdomstolarna och Migrationsöverdomstolen ska ges behörighet att upphäva allmän domstols beslut om utvisning på grund av brott om utlänningen söker uppehållstillstånd som flykting eller skyddsbehövande i övrigt. Kammarrätten i Stockholm framhåller att gällande lagstiftning varken ger migrationsdomstol eller Migrationsöverdomstolen möjlighet att, till skillnad från Migrationsverket, överlämna mål till regeringen. En sådan ordning finner kammarrätten av konstitutionella skäl heller inte vara önskvärd. Remissinstanserna har i övrigt inte haft några synpunkter på förslaget i denna del.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Ansökan om asyl

En utlänning som har utvisats på grund av brott kan enligt 12 kap. 16 § UtL inte beviljas uppehållstillstånd av Migrationsverket. Däremot kan regeringen enligt bestämmelserna i 8 kap. 14 § UtL upphäva en allmän

domstols beslut om utvisning och i samband därmed bevilja uppehållstillstånd.

Migrationsverket kan behöva pröva en asylansökan från en utlänning som är utvisad på grund av brott i två olika situationer. Dels kan en asylsökande utvisas på grund av brott innan han eller hon har fått sin asylansökan prövad, dels kan en utlänning som utvisats på grund av brott ansöka om asyl. Om Migrationsverket finner att ansökan ska avslås föranleder bestämmelsen i 12 kap. 16 § UtIL inte något särskilt förfarande. I de fallen kan Migrationsverket avslå ansökan och beslutet kan överklagas till en migrationsdomstol. Om migrationsdomstolen finner att utlänningen ska beviljas uppehållstillstånd kan dock inte domstolen bevilja ett sådant. För att direktivets krav på rätt till ett effektivt rättsmedel inför domstol ska vara uppfyllt krävs att en utlänning som är utvisad på grund av brott och som får avslag på en ansökan om asyl kan få avslagsbeslutet prövat av domstol. Den nuvarande ordningen strider således mot direktivet. Om Migrationsverket skulle finna att en utlänning som är utvisad på grund av brott ska beviljas uppehållstillstånd ska ärendet enligt 12 kap. 20 § UtIL överlämnas till regeringen för prövning enligt 8 kap. 14 § UtIL. Delar inte regeringen Migrationsverkets bedömning utan avslår ansökan kommer avslagsbeslutet inte att kunna överklagas. Denna ordning är inte heller förenlig med direktivet. Utlänningslagen måste därför ändras för att den ska stå i överensstämmelse med direktivets bestämmelser om rätt till ett effektivt rättsmedel.

Enligt huvudregeln om ansvarig myndighet i artikel 4 i direktivet ska en myndighet i varje medlemsstat pröva asylansökningar i första instans. Direktivet ger dock utrymme för att i vissa fall göra undantag från huvudregeln om ansvarig myndighet (artikel 4.2). Av 5 kap. 20 § UtIL framgår att det är Migrationsverket som normalt meddelar beslut om uppehållstillstånd. Att låta en förvaltningsmyndighet upphäva en allmän domstols beslut om utvisning är dock enligt regeringens mening inte lämpligt. Migrationsverket bör därför inte ges möjlighet att bevilja uppehållstillstånd för en asylsökande som utvisats på grund av brott. Däremot anser regeringen, i likhet med utredningen och remissinstanserna, att migrationsdomstolarna och Migrationsöverdomstolen bör ges en sådan möjlighet. I de fall Migrationsverket anser att en asylsökande bör beviljas uppehållstillstånd som flykting enligt 4 kap. 1 § UtIL eller som annan skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 eller 2 a § UtIL trots att han eller hon är utvisad på grund av brott bör verket, utan att fatta beslut, med eget yttrande överlämna ärendet till en migrationsdomstol. Bestämmelsen i 12 kap. 20 § UtIL om överlämnande till regeringen måste därmed ändras så att överlämnande till regeringen inte sker om utlänningen ansöker om uppehållstillstånd som flykting eller annan skyddsbehövande. Det får ankomma på migrationsdomstolen att pröva frågorna om utvisning, statusförklaring och uppehållstillstånd. Skulle domstolen inte dela Migrationsverkets uppfattning utan avslå ansökan, kan utlänningen överklaga till Migrationsöverdomstolen. Vid överklagande av en migrationsdomstols beslut till Migrationsöverdomstolen krävs enligt 16 kap. 11 § UtIL prövningstillstånd. Prövningstillstånd meddelas enligt 16 kap. 12 § UtIL om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet

prövas av Migrationsöverdomstolen eller om det annars finns synnerliga skäl. Med beaktande av att migrationsdomstolarna kommer att pröva en asylansökan rörande en utlänningsutvisning som utvisats på grund av brott som första instans kan det inte anses förenligt med direktivet att uppställa krav på prövningstillstånd med den utformning som har valts i utlänningslagen. Regeringen föreslår därför att undantag från kravet på prövningstillstånd ska göras i dessa fall.

Som anges i avsnitt 7.1 anser regeringen att förutsättningarna för att bevilja status för flyktingar och andra skyddsbehövande och för att bevilja dessa utlänningsutvisningar uppehållstillstånd ska korrespondera med varandra och att prövningen av statusfrågan och uppehållstillståndsfrågan bör ske i ett sammanhang. Migrationsverket bör därför inte heller kunna bevilja statusförklaring för en utlänningsutvisning som är utvisad på grund av brott. Även denna fråga bör alltså överlämnas av Migrationsverket till en migrationsdomstol.

Nya omständigheter

Om en utlänningsutvisning lämnar in en efterföljande ansökan sedan en tidigare ansökan har återkallats eller ett beslut har fattats om den tidigare ansökan, får medlemsstaterna enligt artikel 32.2 i direktivet tillämpa ett särskilt förfarande. I ett sådant förfarande ska den efterföljande ansökan först bli föremål för en preliminär prövning av om nya fakta eller uppgifter vad avser sökandens rätt att erhålla flyktingstatus har framkommit eller lagts fram av sökanden (artikel 32.3).

Bestämmelser som reglerar situationen när nya omständigheter åberopas eller kommer fram efter det att ett beslut om utvisning eller utlänningsutvisning har vunnit laga kraft finns i 12 kap. 18–19 §§ UtL. Dessa bestämmelser, som behandlas i avsnitt 8.4.5, är dock inte tillämpliga på utlänningsutvisningar som har utvisats på grund av brott. Om en sådan utlänningsutvisning åberopar nya omständigheter som medför att utvisningsbeslutet inte kan verkställas ska Migrationsverket enligt 12 kap. 20 § UtL lämna över ärendet till regeringen för prövning enligt 8 kap. 14 § UtL. För att uppnå överensstämmelse med direktivet bör Migrationsverket om utlänningsutvisningen anföra nya omständigheter som hänför sig till ett behov av skydd kunna besluta om det ska göras en ny prövning av frågan om uppehållstillstånd. En bestämmelse med den innebörden bör därför införas i utlänningslagen. Om utlänningsutvisningen åberopar andra nya omständigheter som grund för att ett utvisningsbeslut inte ska kunna verkställas bör det även i fortsättningen ankomma på regeringen att ta ställning till om utvisningsbeslutet ska upphävas helt eller delvis.

Regeringens prövning

Om en utlänningsutvisning som är föremål för en brottmålsprocess under processen anföra sådana omständigheter som kan utgöra skäl för att erhålla uppehållstillstånd som flykting eller annan skyddsbehövande inhämtar domstolen i brottmålet i regel ett yttrande från Migrationsverket avseende frågan om verkställighetshinder. Eftersom bestämmelserna om verkställighetshinder i 12 kap. 1–3 §§ UtL korresponderar med

bestämmelserna om flyktingar och andra skyddsbehövande i 4 kap. UtL har ofta eventuella skäl av skyddskaraktär bedömts redan inom ramen för brottmålsprocessen. Dessutom kan utlännningen vända sig till regeringen som enligt 8 kap. 14 § UtL får upphäva, helt eller delvis, en allmän domstols beslut om utvisning på grund av brott om regeringen finner att beslutet inte kan verkställas eller om det annars finns särskilda skäl för att beslutet inte längre ska gälla. Regeringen får också fatta beslut i fråga om uppehållstillstånd. Den föreslagna ordningen kan således i vissa fall få till följd att samma omständigheter kan bli föremål för prövning i tre förfaranden. Det ligger nära till hands att föreslå att prövningen enligt 8 kap. 14 § UtL helt lyfts bort från regeringen och läggs över på migrationsdomstolarna. En sådan ordning skulle ligga i linje med den allmänna strävnan att regeringens förvaltningsärenden så långt det är möjligt bör föras över till myndigheterna. En så långtgående lösning kräver dock fortsatta överväganden och kan därför inte behandlas inom ramen för detta lagstiftningsärende. Möjligheten att upphäva en allmän domstols utvisningsbeslut enligt 8 kap. 14 § UtL bör därför tills vidare vara kvar. Omfattningen av den prövning som kan företas av regeringen skiljer sig från den som föreslås för Migrationsverket och, vid överlämnande eller överklagande, migrationsdomstolarna och Migrationsöverdomstolen. Det de sistnämnda instanserna ska pröva är huruvida utlännningen har rätt till uppehållstillstånd som flykting eller annan skyddsbehövande och statusförklaring. Regeringen har visserligen möjlighet att bevilja uppehållstillstånd enligt 8 kap. 14 § UtL men saknar möjlighet att bevilja uppehållstillstånd som flykting eller annan skyddsbehövande. Regeringen kan inte heller bevilja statusförklaring. Skyddsrelaterade ärenden kommer därför i princip att hanteras av Migrationsverket och migrationsdomstolarna. Som en konsekvens av detta finns det enligt regeringens uppfattning anledning att anta att antalet ärenden enligt 8 kap. 14 § UtL hos regeringen kommer att minska.

Inhibition

I avsnitt 8.3.3 föreslås att en allmän domstols beslut om utvisning på grund av brott ska kunna verkställas när en asylansökan har prövats i en instans. Skälet är att regeringen inte anser det rimligt att verkställigheten av ett beslut om utvisning på grund av brott alltid ska behöva avvakta en prövning i två eller tre instanser. Det kan emellertid inträffa att en utlännings behov av skydd uppkommer först efter det att han eller hon utvisats av allmän domstol, t.ex. på grund av politiska förändringar i hemlandet. Det kan därför finnas skäl att avvakta med verkställighet till dess ansökan har prövats i mer än en instans. Regeringen kan enligt 12 kap. 11 § UtL besluta om inhibition av en allmän domstols beslut om utvisning på grund av brott när regeringen prövar om en sådan dom eller ett sådant beslut ska upphävas. Domstolarna bör ha en motsvarande möjlighet att inhibera allmän domstols beslut om utvisning. En bestämmelse med den innebörden bör därför tas in i utlänningslagen.

Det är polismyndigheten som verkställer allmän domstols beslut om utvisning på grund av brott. I dessa ärenden är polismyndigheten

handläggande myndighet från det att myndigheten tar emot ett sådant ärende för verkställighet till dess att verkställighet har skett. Detta gäller även om ärendet är föremål för prövning enligt 12 kap. 20 §, dock inte under den tid då beslutet inte får verkställas på grund av inhibition (10 kap. 13 § andra punkten UtLL). Om beslut om inhibition meddelas i ett regeringsärende är regeringen handläggande myndighet (10 kap. 15 § UtLL). Lämpligen bör en motsvarande särreglering införas för de fall en domstol meddelar beslut om inhibition. En bestämmelse med den innebörden bör därför föras in i utlänningslagen.

Migrationsverket är central utlänningsmyndighet och bör därför informeras när en domstol inhyberar en allmän domstols beslut om utvisning på grund av brott. Även polismyndigheten och Regeringskansliet bör underrättas om domstolens inhibitionsbeslut. Bestämmelser om detta bör tas in i förordning.

8.8 Ärenden med säkerhetsaspekter

8.8.1 Instansordningen

Regeringens förslag: Flertalet säkerhetsärenden ska kunna prövas av domstol på samma sätt som andra utlänningsärenden. Dessa säkerhetsärenden ska handläggas enligt utlänningslagen.

Särskilt kvalificerade säkerhetsärenden ska handläggas enligt lagen om särskild utlänningskontroll. Detta ska gälla även om ärendet innefattar frågor om uppehållstillstånd, statusförklaring eller resedokument. Ansöker en utlänning som är utvisad enligt lagen om särskild utlänningskontroll om uppehållstillstånd, statusförklaring eller resedokument ska ansökan handläggas enligt den lagen. Migrationsverkets beslut i dessa ärenden ska kunna överklagas till regeringen.

Regeringens utvisningsbeslut avseende EES-medborgare och deras familjemedlemmar ska kunna prövas av Regeringsrätten enligt lagen om rättsprövning av vissa regeringsbeslut. Fristen för begäran om rättsprövning ska i dessa fall vara tre veckor.

Utredningens förslag: Överensstämmer delvis med regeringens. Utredningen har föreslagit att Migrationsverkets beslut i säkerhetsärenden som handläggs enligt utlänningslagen ska kunna överklagas till domstol (Migrationsöverdomstolen). Samtliga säkerhetsärenden som handläggs enligt lagen om särskild utlänningskontroll ska enligt utredningen alltjämt överklagas till regeringen. Utredningen har inte föreslagit någon utökning av tillämpningsområdet för lagen om särskild utlänningskontroll till att avse vissa ärenden om uppehållstillstånd m.m.

Remissinstanserna avseende utredningens förslag: Nästan alla remissinstanser har ställt sig positiva till att säkerhetsärenden enligt utlänningslagen ska kunna prövas av domstol. *Hovrätten över Skåne och*

Blekinge, Kammarrätten i Stockholm, Länsrätten i Göteborg, Domstolsverket, Sveriges advokatsamfund och Svenska institutet för europapolitiska studier (Sieps) anser att även sådana säkerhetsärenden som handläggs enligt lagen om särskild utlänningskontroll i enlighet med utredningens förslag bör kunna prövas av Migrationsöverdomstolen.

Hovrätten över Skåne och Blekinge påpekar att utredningens förslag att EES-medborgare m.fl. ska kunna begära rättsprövning av regeringens beslut enligt lagen om särskild utlänningskontroll medför att instansordningen inte blir enhetlig. Kammarrätten anser att det i och för sig är godtagbart med rättsprövning i dessa ärenden för att uppfylla rörlighetsdirektivets krav men påpekar att detta förslag medför att det införs ytterligare en instans vilket gör att handläggningstiden för dessa ärenden blir längre. *Migrationsverket* ifrågasätter om det inte är mer ändamålsenligt med en instansordning för alla ärenden. *Sieps* anför att det skulle vara olämpligt om regeringen hade en roll som överprövningsinstans eller hade möjlighet att påverka enskilda ärenden i det nya system som byggts upp på EU-nivå. *Sieps* stödjer av hänsyn till säkerhetsärendenas brådskande natur utredningens förslag att Migrationsverkets beslut ska överklagas direkt till Migrationsöverdomstolen. *Regeringsrätten* anför att det lämpliga i att, med utgångspunkt från medborgarskapet i en i övrigt enhetlig reglering, ge vissa personer en möjlighet till domstolsprövning men inte andra starkt kan ifrågasättas. *Regeringsrätten* anför vidare att det från principiella utgångspunkter framstår som en mindre god ordning att lägga prövningen av en så liten ärendegrupp som det här är fråga om på *Regeringsrätten* som i övrigt, fransett förvarsbesluten, inte har någon befattning med utlänningsärenden. Vidare anser *Regeringsrätten* att ärenden med så stort inslag av diskretionär prövning som ärenden enligt lagen om särskild utlänningskontroll inte lämpar sig för rättsprövning och att det bör undvikas att rättsprövningsinstitutet används för att tillgodose krav på domstolsprövning i olika grupper av ärenden där en sådan krävs enligt Sveriges internationella åtaganden. Om det ställs krav på domstolsprövning i en viss typ av ärenden bör denna, enligt *Regeringsrätten*, ske inom ramen för den ordinära förvaltningsprocessen. *Justitiekanslern* anser att förhållandet mellan prövningen av säkerhetsärenden enligt utlänningslagen och enligt lagen om särskild utlänningskontroll bör bli föremål för ytterligare överväganden.

Säkerhetspolisen konstaterar att de föreslagna ändringarna kan komma att få avgörande betydelse för myndighetens handläggning av säkerhetsärenden och anför bl.a. följande. Säkerhetspolisen ser flera fördelar med utredningens förslag men förslaget skapar också problem för myndighetens verksamhet avseende den nationella säkerheten. Uppgifter som Säkerhetspolisen erhåller från andra länders säkerhets- och underrättelsetjänster lämnas vanligtvis med förbehållet att mottagande underrättelsetjänst inte får lämna uppgiften vidare till nationella myndigheter, vilket innebär att uppgiften inte heller kan lämnas till domstol. Det internationella underrättelsearbetet har mycket stor betydelse för Säkerhetspolisens arbete med utlänningsärenden. Det kan till och med vara så att ett säkerhetsärende helt och hållet bygger på sådan information. Den föreslagna ordningen kan medföra att vissa säkerhetsärenden inte kommer att bli föremål för en helhetsbedömning

eller att ett säkerhetsärende överhuvudtaget aldrig anmäls. Säkerhetspolisen understryker i det sammanhanget att Säkerhetspolisens avsikt redan nu är att presentera så mycket information som möjligt vid handläggningen av säkerhetsärenden i såväl Migrationsverket som Migrationsöverdomstolen. Det är rimligt att regeringen är den instans som har det yttersta ansvaret för vem som permanent får vistas i Sverige när den nationella säkerheten kan vara i fara. Säkerhetspolisen anför vidare att utredningen inte har tagit ställning till vilken betydelse artikel 64 i EG-fördraget har eller kan få för hanteringen av säkerhetsfrågor. När det gäller EES-medborgare ifrågasätter Säkerhetspolisen om ytterligare en instans ska blandas in i handläggningen av dessa ärenden eftersom detta innebär dels att fler personer deltar i handläggningen, dels att ärendena kommer att ta längre tid.

Sveriges ambassad i Sarajevo anser att det i säkerhetsärenden kan behöva göras sådana känsliga bedömningar att regeringen även i fortsättningen bör överpröva dessa ärenden. Ambassaden anser att den lämpligaste ordningen är att Migrationsverkets beslut får överklagas till Migrationsöverdomstolen vars avgörande kan överklagas till regeringen.

Förslaget i utkastet till lagrådsremiss: Överensstämmer i huvudsak med regeringens.

Remissinstanserna avseende utkastet till lagrådsremiss: Många av remissinstanserna, *Justitiekanslern, JO, Sieps, Stockholms tingsrätt, Länsrätten i Stockholms län, Länsrätten i Göteborg* och *Migrationsverket* har inte haft några avgörande invändningar mot det remitterade förslaget. De synpunkter som har lämnats rör främst förslagen avseende de kvalificerade säkerhetsärendena.

Några remissinstanser, *Kammarrätten i Stockholm, Länsrätten i Skåne län, Lunds universitet, Juridiska fakulteten, och Sveriges Advokatsamfund* har anfört att artikel 64 i EG-fördraget inte kan tolkas på så sätt att det går att göra undantag från rätten till domstolsprövning i asylprocedurdirektivet. *Justitiekanslern* instämmer i regeringens bedömning i fråga om förslagets förenlighet med gemenskapsrätten och anför att artikel 64 i EG-fördraget rimligen måste medge ett begränsat undantag från asylprocedurdirektivets krav, bl.a. när det gäller rätten till domstolsprövning. *Migrationsverket* och *Säkerhetspolisen* har anfört att det kan ifrågasättas om EU överhuvudtaget, inom ramen för befintliga fördrag, har befogenhet att i direktivform reglera frågor som avser medlemsstaternas inre säkerhet.

Regeringsrättens ledamöter, Länsrätten i Stockholms län och *Länsrätten i Skåne län* ifrågasätter lämpligheten av att använda rättsprövning i ärenden med så stort inslag av diskretionär prövning som säkerhetsärenden. Flera remissinstanser, *Regeringsrättens ledamöter, Kammarrätten i Stockholm* och *Sveriges Advokatsamfund* har anfört att rättsprövning av utvisningsärenden enligt lagen om särskild utlänningskontroll bör regleras i lagen (2006:304) om rättsprövning av vissa regeringsbeslut (rättsprövningslagen). Regeringsrättens ledamöter anför vidare att vad regeringen har anfört i remissen inte ger ledamöterna skäl att frångå sin inställning att det inte är lämpligt att endast låta EES-medborgare och deras familjemedlemmar rätt till domstolsprövning. *Länsrätten i Skåne län* anför att det finns skäl att ställa sig frågan om det lämpliga i att göra rätten till överprövning i domstol beroende av om den

enskilde är EES-medborgare eller inte. Det kan också ifrågasättas om det är ändamålsenligt att införa ytterligare en instans av det skälet att ett ärende rör en EES-medborgare. *Länsrätten i Göteborg* anser att EES-medborgares möjlighet att begära rättsprövning av regeringen beslut får anses i tillräcklig grad uppfylla kravet på domstolsprövning.

Kammarrätten i Stockholm tillstyrker förslaget att säkerhetsärenden ska prövas i samma ordning som gäller för andra utlänningsärenden enligt utlänningslagen men avstyrker förslaget om att särskilt kvalificerade säkerhetsärenden ska handläggas enligt lagen om särskild utlänningskontroll och att lagen utvidgas på ett sådant sätt att detta ska gälla även ärenden som innefattar prövning om uppehållstillstånd m.m. Kammarrätten föreslår att asylfrågan i dessa fall ska prövas separat i domstol enligt utlänningslagens regler. Kammarrätten anser att det finns en påtaglig risk för att flertalet säkerhetsärenden kommer att handläggas enligt lagen om särskild utlänningskontroll. *Länsrätten i Stockholms län* har förståelse för att särskilt kvalificerade säkerhetsärenden bör kunna prövas av regeringen, som är ytterst ansvarig för rikets säkerhet. Länsrätten anser dock att det föreslagna systemet med två processordningar för säkerhetsärenden är tämligen svåröverskådligt. *Länsrätten i Göteborg* anser att det är ändamålsenligt att särskilja de mest kvalificerade säkerhetsärendena för handläggning enligt lagen om särskild utlänningskontroll och att regeringen är sista instans att pröva dessa ärenden. *Justitiekanslern* har inga synpunkter på förslaget att även ärenden om uppehållstillstånd m.m. ska handläggas enligt lagen om särskild utlänningskontroll när Säkerhetspolisen ansöker om utvisning enligt den lagen. Justitiekanslern godtar förslaget att särskilt kvalificerade säkerhetsärenden förbehålls regeringen.

Enligt *Säkerhetspolisen* innebär förslaget att Säkerhetspolisen inte kommer att kunna driva säkerhetsärenden avseende EES-medborgare effektivt och i vissa fall inte alls eftersom Säkerhetspolisen har begränsade möjligheter att lämna underrättelseinformation till andra förvaltningsmyndigheter och domstolar. Det borde enligt Säkerhetspolisen kunna gå att göra undantag även från rörlighetsdirektivet eftersom medlemsstaterna inte har överfört kompetens som gäller den nationella säkerheten till unionen. *Rikspolisstyrelsen* har för egen del inget att erinra mot de förslag som läggs fram men ställer sig bakom de synpunkter som framförts av Säkerhetspolisen.

Lunds universitet, Juridiska fakulteten avstyrker förslaget beträffande de kvalificerade säkerhetsärendena. *Sveriges Advokatsamfund* är av uppfattningen att samtliga säkerhetsärenden bör prövas av Migrationsöverdomstolen som sista instans. Vidare anser samfundet att det inte är tillräckligt preciserat vilka ärenden som är att beteckna som särskilt kvalificerade säkerhetsärenden.

Skälen för regeringens förslag

En utökad rätt till domstolsprövning

Som framgår ovan handläggs ärenden med säkerhetsaspekter enligt både utlänningslagen och lagen om särskild utlänningskontroll. Migrations-

verket fattar beslut i första instans enligt båda lagarna. Möjligheten för den enskilde att få sin sak prövad av domstol i ärenden som rör myndighetsutövning utgör en grundläggande rättssäkerhetsgaranti i svensk rätt. Regeringen anser därför att utgångspunkten måste vara att Migrationsverkets beslut i säkerhetsärenden i så stor utsträckning som möjligt ska kunna prövas av domstol.

Den aktuella ärendegruppen innefattar ett brett spektrum av ärenden där säkerhetsaspekter gör sig gällande med olika styrka. I utlänningslagen definieras säkerhetsärenden som ärenden där Säkerhetspolisen av skäl som rör rikets säkerhet eller allmän säkerhet motsätter sig att en utlänning beviljas uppehållstillstånd i Sverige eller förordar att utlänningen avvisas eller utvisas eller att utlänningens uppehållstillstånd återkallas. Redan av denna definition framgår att säkerhetsärenden rymmer allt från mycket känsliga frågor om rikets säkerhet till mer allmänna frågor om säkerhet. Ärendena kan röra internationell terrorism, flyktspionage, personer i exil från störtade diktaturer eller ärenden som har betydelse för Sveriges relationer med andra länder. Även i säkerhetsärenden som handläggs enligt lagen om särskild utlänningskontroll varierar säkerhetsaspekterna. En utlänning kan utvisas enligt lagen om särskild utlänningskontroll om det behövs med hänsyn till rikets säkerhet eller om det med hänsyn till vad som är känt om utlänningens tidigare verksamhet och övriga omständigheter kan befaras att han kommer att begå eller medverka till terroristbrott enligt 2 § lagen (2003:148) om straff för terroristbrott eller försök, förberedelse eller stämpling till sådant brott. Komplexiteten och känsligheten från säkerhetssynpunkt varierar beroende på vilka säkerhetsintressen som gör sig gällande i ett ärende. Vissa ärenden kräver känsliga utrikespolitiska bedömningar och andra innehåller känslig information om Säkerhetspolisens verksamhet. Regeringen anser att flertalet säkerhetsärenden bör kunna överprövas i domstol på samma sätt som andra utlänningsärenden.

Vissa säkerhetsärenden är emellertid av sådan karaktär att deras utgång har särskilt stor betydelse för den nationella säkerheten. En del av dessa ärenden handläggs enligt nuvarande ordning enligt utlänningslagen medan andra prövas enligt lagen om särskild utlänningskontroll. Det är i dessa ärenden naturligt att regeringen har en roll, särskilt mot bakgrund av regeringens övergripande ansvar för rikets säkerhet. För dessa kvalificerade säkerhetsärenden bör även i fortsättningen regeringen vara överinstans. Därmed säkerställs regeringens möjlighet att fullgöra sitt ansvar för rikets säkerhet. Det rör sig i första hand om sådana ärenden där den inre säkerheten är utsatt för allvarligt hot. Det kan vara ärenden som rör utlänningsmedlemmar med starka kopplingar till organisationer som utövar våld och annan brottslighet för politiska syften. Det kan vidare röra sig om ärenden som rör personer som agerar i nätverk eller strukturer med ideologiska band till kända terroristorganisationer. Även ärenden som rör företrädare för icke-demokratiska regimer som har tagit sin tillflykt till Sverige kan innebära ett allvarligt hot mot den inre säkerheten i Sverige. Undantagsvis kan även andra ärenden vara av en sådan karaktär att regeringen bör vara överinstans. I ett enskilt ärende är det uppgifter om den enskildes egna aktiviteter och verksamhet som kommer att ha störst betydelse för bedömningen om ett ärende är kvalificerat eller inte. Att

konstatera att en person tillhör en viss organisation kan normalt inte vara tillräckligt för att bedöma om han eller hon utgör en säkerhetsrisk. Med hänsyn till att säkerhetsbedömningen måste göras med utgångspunkt från förhållandena i varje enskilt fall bör någon sådan ytterligare precisering av vilka ärenden som ska vara kvalificerade som *Advokatsamfundet* efterfrågar inte ske. De kvalificerade säkerhetsärendena bör handläggas enligt lagen om särskild utlänningskontroll, vilket fordrar att kriterierna för utvisning enligt den lagen justeras. Övriga säkerhetsärenden bör handläggas enligt utlänningslagen. *Kammarrätten i Stockholm* har uttalat att det finns en risk för att flertalet säkerhetsärenden kommer att handläggas enligt lagen om särskild utlänningskontroll. Regeringen bedömer inte att den risken är särskilt stor. Kriterierna i 1 § LSU bör skärpas så att utvisning endast kan ske om det är särskilt påkallat med hänsyn till rikets säkerhet eller om det med hänsyn till vad som är känt om utlänningsens tidigare verksamhet och övriga omständigheter kan befaras att han eller hon kommer att begå eller medverka till terroristbrott talar i sig emot en sådan utveckling. För att utvisning ska få ske måste det alltså endera vara särskilt påkallat av hänsyn till rikets säkerhet eller så måste det befaras att utlänningsen kommer att begå eller medverka till terroristbrott. Dessutom är det regeringen som ytterst ansvarar för att de ärenden som handläggs enligt lagen om särskild utlänningskontroll uppfyller kriterierna i 1 §. För att eventuellt uppkomna frågor om uppehållstillstånd, statusförklaring och resedokument ska kunna prövas samlat med frågan om utvisning bör regeringen för de kvalificerade säkerhetsärendena gälla även ärenden som innefattar ansökningar om uppehållstillstånd, statusförklaring eller resedokument. Detsamma bör gälla ärenden som rör sådana ansökningar avseende en utlännings som redan är utvisad enligt lagen om särskild utlänningskontroll. En sådan ordning får till följd att det även kan finnas behov av att kunna tillämpa de förvarsgrunder som finns i utlänningslagen i ärenden som handläggs enligt lagen om särskild utlänningskontroll, t.ex. utredningsförvar. I avsnitten 7.2.2 och 7.3.2 föreslås att bestämmelser om uteslutande från flyktingkap m.m. ska införas i utlänningslagen. En utlännings som utgör en säkerhetsrisk kan därför vara utesluten från att erhålla asyl. Det är därför inte möjligt att, på sätt som *Kammarrätten i Stockholm* har förordat, pröva asylfrågan separat eftersom säkerhetsaspekterna kan ha direkt betydelse för asylfrågan.

Utredningen har föreslagit att Migrationsverkets beslut i säkerhetsärenden enligt utlänningslagen ska kunna överklagas direkt till Migrationsöverdomstolen. Som skäl för detta har anförts att det regelmässigt förekommer känsliga uppgifter i dessa ärenden och att Säkerhetspolisen ofta är beroende av utländska uppgiftslämnarens medgivanden för att kunna använda uppgifterna. Utredningen gör bedömningen att möjligheten att få sådana medgivanden ökar om kretsen av svenska myndigheter som ska behandla uppgifterna hålls begränsad. Av *Säkerhetspolisens* remissyttrande framgår dock att det saknar betydelse för möjligheten att utnyttja information från andra länders säkerhets- och underrättelsetjänster om överklagandet kan prövas av en eller två instanser då den s.k. tredjepartsregeln innebär att uppgifterna överhuvudtaget inte kan lämnas till domstol. Som skäl för att Migrationsverkets beslut ska kunna överklagas direkt till Migrations-

överdomstolen har utredningen också angett att säkerhetsärenden ofta är brådskande, vilket även *Sieps* har påpekat i sitt remissvar. Regeringen har ingen annan uppfattning men anser inte att omständigheterna är sådana att detta förhållande bör föranleda en särskild instansordning för dessa ärenden. Säkerhetsärenden ska handläggas skyndsamt hos Migrationsverket och mål om avvisning eller utvisning är s.k. förtursmål hos domstolarna (1 kap. 13 § och 16 kap. 4 § UtIL). Det åligger verket och domstolarna att se till att dessa ärenden handläggs med den skyndsamhet som krävs. Migrationsverkets beslut i säkerhetsärenden enligt utlänningslagen bör därför kunna överklagas till migrationsdomstol och migrationsdomstolens beslut kunna överklagas till Migrationsöverdomstolen. I enlighet med vad som gäller i andra ärenden enligt utlänningslagen bör överklagande till Migrationsöverdomstolen omfattas av systemet med prövningstillstånd.

Asylprocedurdirektivet och artikel 64 i EG-fördraget

En asylsökande ska enligt artikel 39.1 a i direktivet ha rätt till ett effektivt rättsmedel inför domstol mot ett beslut som fattats om en asylansökan. Direktivet innehåller inte något uttryckligt undantag för ärenden som har betydelse för nationell säkerhet eller allmän ordning när det gäller rätten att överklaga beslut till domstol. Det kan därför sättas i fråga om direktivet tillåter en ordning där regeringen är den enda instans som kan överpröva Migrationsverkets beslut i fråga om en asylansökan. Artikel 64 i EG-fördraget innebär en begränsning av EU:s kompetens när det gäller medlemsstaternas ansvar för att upprätthålla lag och ordning och skydda den inre säkerheten. *Kammarrätten i Stockholm, Länsrätten i Skåne län* och *Lunds universitet* har anført att artikel 64 i EG-fördraget inte kan tolkas på så sätt att det går att göra undantag från rätten till domstolsprövning i direktivet.

I beaktandesats 28 i direktivet anges att direktivet i enlighet med artikel 64 i EG-fördraget inte påverkar medlemsstaternas ansvar för att upprätthålla lag och ordning och skydda den inre säkerheten.

Åtgärder som rör visering, asyl, invandring och annan politik som rör fri rörlighet för personer beslutas enligt EG-fördragets avdelning IV, det vill säga inom ramen för det EG-rättsliga samarbetet i den första pelaren. Enligt artikel 64.1 i EG-fördraget ska denna avdelning dock inte påverka medlemsstaternas ansvar för att upprätthålla lag och ordning och skydda den inre säkerheten. Det innebär att medlemsstaternas rättigheter och skyldigheter som följer av det exklusiva ansvaret för lag och ordning och inre säkerhet inte inskränks av bestämmelser som är antagna med stöd av avdelning IV i fördraget. Att det ankommer på medlemsstaterna att besluta om lämpliga åtgärder för att säkerställa inre och yttre säkerhet framgår t.ex. av EG-domstolens dom i mål C-273/97 *Angela Maria Sirdar mot The Army Board och Secretary of State for Defence*, REG 1999 I-07403 (se även mål 222/84 *Marguerite Johnston mot Chief Constable of the Royal Ulster Constabulary*, REG 1986 s. 01651, svensk specialutgåva s. 00597 och mål C-285/98 *Tanja Kreil mot Förbundsrepubliken Tyskland*, REG 2000 I-00069). Primärrätten, dvs. fördrags-texten och EG-domstolens tolkning av denna, gäller före sekundärrätten,

dvs. bestämmelser antagna av EU:s institutioner såsom direktiv och förordningar. Artikel 64 i EG-fördraget kan därmed i vissa fall medföra att bestämmelser i sekundärrätten inte kan tillämpas även om de är gynnande för enskilda.

Det saknas praxis från EG-domstolen om den närmare räckvidden av artikel 64 i EG-fördraget. Enligt regeringens bedömning kan medlemsstaterna med stöd av artikel 64 i EG-fördraget endast göra undantag från sådana bestämmelser i sekundärrätten som innebär rättigheter för enskilda eller skyldigheter för staten gentemot enskilda, om detta är nödvändigt för att upprätthålla lag och ordning och skydda den inre säkerheten. Artikel 64 i EG-fördraget ska således inte enligt regeringens mening tolkas så att asylprocedurdirektivet överhuvudtaget inte är tillämpligt på säkerhetsärenden. Inte heller ger artikel 64 i EG-fördraget utrymme att införa något generellt undantag från den enskildes rätt till domstolsprövning för säkerhetsärenden.

Som redan nämnts anser regeringen att Migrationsverkets beslut i säkerhetsärenden i så stor utsträckning som möjligt ska kunna prövas av domstol men att en begränsad del av säkerhetsärendena är av sådan kvalificerad art att regeringen bör vara enda överinstans. Med hänsyn till att undantaget från rätten till domstolsprövning enbart gäller en särskild och begränsad kategori av ärenden där säkerhetsaspekten är särskilt kvalificerad är förslaget enligt regeringens mening förenligt med gemenskapsrätten. Flera remissinstanser, däribland *Justitiekanslern* och *Migrationsverket*, instämmer i den bedömningen. Det nya fördraget och rättighetsstadgan innebär ingen förändring i detta avseende.

Rörlighetsdirektivet och EES-medborgare

En EES-medborgare eller en familjemedlem till en sådan medborgare kan bli utvisad enligt lagen om särskild utlänningskontroll. Om en sådan utvisning aktualiseras måste hänsyn tas till rättssäkerhetsgarantierna i artiklarna 15 och 31 i rörlighetsdirektivet. Artiklarna innebär att EES-medborgare och deras familjemedlemmar har rätt till domstolsprövning i fråga om beslut som begränsar deras fria rörlighet. För att lagen om särskild utlänningskontroll ska uppfylla rättssäkerhetsgarantierna i rörlighetsdirektivet har utredningen föreslagit att EES-medborgare och deras familjemedlemmar ska kunna begära rättsprövning av regeringens beslut.

Migrationsverket och *Säkerhetspolisen* har ställt sig tveksamma till om EU, inom ramen för befintliga fördrag, har befogenhet att i direktivform reglera frågor som avser medlemsstaternas inre säkerhet. Det måste, enligt Säkerhetspolisen, med hänvisning till medlemsstaternas ansvar för nationell säkerhet vara möjligt att göra undantag även från rörlighetsdirektivet på så sätt att en EES-medborgares rätt att uppehålla sig på en annan medlemsstats territorium inte behöver prövas i domstol. Som nämns ovan är det regeringens uppfattning att regeringen bör vara sista instans för kvalificerade säkerhetsärenden. Endast när Sveriges internationella åtaganden kräver något annat bör avsteg från denna ordning göras. Enligt rörlighetsdirektivet ska EES-medborgare och deras familjemedlemmar ges möjlighet att få ett beslut som inskränker deras

rätt till fri rörlighet prövat av en domstol. Även om det ankommer på medlemsstaterna att reglera frågor som rör upprätthållande av inre säkerhet ska medlemsstaterna beakta gemenskapsrätten vid utövandet av dessa befogenheter. Såvitt avser fri rörlighet för unionsmedborgare har EG-domstolen avgjort mål med säkerhetsaspekter. I målen C-65/95 och C-111/95 *The Queen mot Secretary of State for the Home Department*, ex parte Mann Singh Shingara (C-65/95) och ex parte Abbas Radiom (C-111/95) som rör rådets direktiv 64/221/EEG⁵⁰ som ersatts av rörlighetsdirektivet uttalade domstolen att en medborgare i en medlemsstat som med hänsyn till allmän ordning eller säkerhet har förvägrats inresa i en annan medlemsstat ska ha tillgång till rättsmedel enligt artikel 8 i direktivet (REG 1997 s. I-3343). (Se även EG-domstolens dom i mål C-175/94 *The Queen mot Secretary of State for the Home Department*, ex parte John Gallagher, REG 1995 s. I-4253.) Mot den bakgrunden och med hänsyn till den särskilda ställning unionsmedborgare, och i viss mån EES-medborgare, och deras familjemedlemmar har genom Sveriges anslutning till den Europeiska unionen anser regeringen att det inte skulle vara förenligt med rörlighetsdirektivets krav att undanta EES-medborgare och deras familjemedlemmar från rätten till domstolsprövning.

Regeringsrättens ledamöter och Länsrätten i Skåne Län anser inte att lagen om särskild utlänningskontroll lämpar sig för rättsprövning. *Regeringsrättens ledamöter* har anfört att det bör undvikas att rättsprövningsinstitutet används för att tillgodose krav på domstolsprövning i olika grupper av ärenden där en sådan krävs enligt Sveriges internationella åtaganden. Enligt artikel 31.3 i rörlighetsdirektivet ska domstolsprövningen göra det möjligt att granska beslutets laglighet samt de fakta och omständigheter som ligger till grund för den föreslagna åtgärden. Domstolsprövningen ska även garantera att beslutet inte är oproportionerligt. Prövningsramen för rättsprövning framgår av 7 § rättsprövningslagen. Enligt den bestämmelsen ska regeringens beslut upphävas om Regeringsrätten finner att det strider mot någon rättsregel på det sätt som sökanden har angett eller som klart framgår av omständigheterna. Detta gäller dock inte om det är uppenbart att felet saknar betydelse för avgörandet. Rättsprövning är således inte endast en ren laglighetsprövning, utan kan omfatta även faktabedömning och bevisvärdering. Av bestämmelserna om utvisning av EES-medborgare och sådana medborgares familjemedlemmar på grund av allmän ordning och säkerhet i rörlighetsdirektivet och utlänningslagen följer att en förutsättning för att ett beslut att utvisa en sådan person ska kunna fattas är att beslutet är proportionerligt.

Enligt regeringens bedömning är rättsprövningsförfarandet tillräckligt för att tillgodose rörlighetsdirektivets krav på domstolsprövning. När det gäller tillämpningsområdet för rättsprövning har i förarbetena till rättsprövningslagen anförts bl.a. att systemet med rättsprövning visserligen har tillkommit för att tillgodose Europakonventionens krav,

⁵⁰ Rådets direktiv 64/221/EEG av den 25 februari 1964 om samordningen av särskilda åtgärder som gäller utländska medborgares rörlighet och bosättning som är berättigade med hänsyn till allmän ordning, säkerhet och hälsa (EGT 56, 4.4.1964, s. 850-857).

men att det vid en samlad bedömning ändå framstår som mest ändamålsenligt att i ett sammanhang reglera möjligheterna till överprövning av regeringsbeslut i annan ordning än genom resning (prop. 2005/06:56 s. 17). Regeringen anser inte att det finns skäl att göra en annan bedömning i fråga om regeringens beslut enligt lagen om särskild utlänningskontroll. Sådana beslut bör därför kunna prövas av Regeringsrätten genom rättsprövning.

Regeringsrättens ledamöter och *Länsrätten i Skåne Län* har anfört att det kan ifrågasättas om det är lämpligt att i en i övrigt enhetlig reglering låta personers medborgarskap avgöra möjligheten att få tillgång till domstolsprövning. Med hänsyn till den särställning som EES-medborgare och deras familjemedlemmar har jämfört med andra utländska medborgare anser regeringen att det är rimligt att ge dem en rätt till domstolsprövning även om en sådan rätt inte tillkommer andra utländska medborgare. EES-medborgare och sådana medborgares familjemedlemmar har redan givits vissa andra rättigheter som inte tillkommer andra, t.ex. rätten att överklaga Migrationsverkets beslut om visering (14 kap. 3 § UtIL) och rätten till muntlig förhandling i migrationsdomstolen (16 kap. 5 § UtIL). Regeringen anser därför att EES-medborgare och deras familjemedlemmar bör ges en rätt till domstolsprövning av utvisningsbeslut enligt lagen om särskild utlänningskontroll.

Mot den angivna bakgrunden anser regeringen, i likhet med utredningen, att en EES-medborgare eller en sådan medborgares familjemedlem som utvisas av regeringen bör ha möjlighet att hos Regeringsrätten ansöka om rättsprövning. I utkastet till lagrådsremiss föreslogs att rättsprövningen i dessa fall skulle regleras genom särskilda bestämmelser i lagen om särskild utlänningskontroll. *Regeringsrättens ledamöter*, *Kammarrätten i Stockholm* och *Sveriges Advokatsamfund* har anfört att rättsprövning av utvisningsärenden enligt lagen om särskild utlänningskontroll bör regleras i rättsprövningslagen. Regeringen delar denna uppfattning och föreslår därför att frågan om rättsprövning av ett beslut om utvisning av en EES-medborgare eller en sådan medborgares familjemedlem enligt lagen om särskild utlänningskontroll ska regleras i rättsprövningslagen. Regeringens beslut gäller även om en ansökan om rättsprövning har gjorts (5 § rättsprövningslagen). Regeringsrätten kan dock enligt samma paragraf besluta om inhibition. En sådan ordning är förenlig med de krav på förfarandet som ställs upp i artikel 31.2 i rörlighetsdirektivet.

En ansökan om rättsprövning ska enligt 4 § rättsprövningslagen ha kommit in till Regeringsrätten senast tre månader från dagen för beslutet. Det är av särskild vikt att säkerhetsärenden handläggs skyndsamt. Regeringen föreslår därför att en ansökan om rättsprövning av ett beslut om utvisning enligt lagen om särskild utlänningskontroll ska ha kommit in till Regeringsrätten senast tre veckor från det att regeringen beslutat om utvisning.

Det är Säkerhetspolisen som ansvarar för verkställighet av utvisningsbeslut enligt lagen om särskild utlänningskontroll. På samma sätt som enligt nuvarande ordning ska Säkerhetspolisen anses vara handläggande myndighet för förvarsfrågor när Säkerhetspolisen har tagit emot ett ärende för verkställighet. Regeringsrätten kommer således inte att ha

ansvar för förvarsfrågorna i samband med handläggningen av en ansökan om rättsprövning.

8.8.2 Möjlighet att bevilja tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt lagen om särskild utlänningskontroll

Regeringens förslag: Om ett beslut om utvisning har meddelats enligt lagen om särskild utlänningskontroll och det föreligger hinder mot att verkställa beslutet ska den beslutande myndigheten, förutom möjligheten att förordna att verkställighet tills vidare inte får ske (inhibition), ha möjlighet att bevilja ett tidsbegränsat uppehållstillstånd. Utvisningsbeslutet får inte verkställas under den tid ett uppehållstillstånd gäller. Migrationsverkets beslut i fråga om tidsbegränsat uppehållstillstånd ska kunna överklagas till regeringen.

Utvisningsbeslutet ska omprövas när det tidsbegränsade uppehållstillståndet löper ut.

Utredningens förslag: Utredningen har inte lämnat något förslag i denna del.

Förslaget i utkastet till lagrådsremiss: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna avseende utkastet till lagrådsremiss: *Säkerhetspolisen* tillstyrker att det ska finnas en möjlighet att bevilja tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt LSU. *Riksdagens ombudsmän (JO)* har anfört att det enligt allmänna förvaltningsrättsliga principer normalt endast är den myndighet som fattat beslut i första instans som har rätt att ompröva sina beslut. *Migrationsverket* har anfört att man bör överväga att införa en möjlighet att bevilja permanent uppehållstillstånd innan ett utvisningsbeslut enligt lagen om särskild utlänningskontroll preskriberas, t.ex. om utlänningen inte längre är av intresse för *Säkerhetspolisen*.

Skälen för regeringens förslag

Nuvarande ordning

Om ett beslut om utvisning har fattats enligt lagen om särskild utlänningskontroll och det föreligger ett sådant verkställighetshinder som anges i 12 kap. 1, 2 eller 3 § UtIL eller om beslutet av någon annan särskild anledning inte bör verkställas, ska den beslutande myndigheten enligt 10 § första stycket LSU förordna om inhibition av utvisningsbeslutet. Utvisningsbeslutet och förordnandet om inhibition ska prövas på nytt av den beslutande myndigheten när det finns skäl till det. Så länge utvisningsbeslutet fortfarande gäller men inte har kunnat verkställas ska *Säkerhetspolisen* före utgången av varje kalenderår efter det då beslutet meddelades, anmäla hos den beslutande myndigheten huruvida det finns skäl för prövning av beslutet. Migrationsverkets beslut i fråga om inhibition kan överklagas till regeringen. Vid ett överklagande ska handlingarna skyndsamt lämnas över till Migrationsöverdomstolen som med eget yttrande ska lämna handlingarna vidare till regeringen. I yttrandet ska särskilt anges om det finns hinder enligt 12 kap. 1, 2 eller

3 § UtL mot att beslutet verkställs. Om det enligt Migrationsöverdomstolen finns sådant hinder mot verkställighet ska regeringen besluta om inhibition. Om det inte är uppenbart obehövt ska Migrationsöverdomstolen hålla muntlig förhandling innan den yttrar sig.

Tidsbegränsat uppehållstillstånd

För att undvika att personer vistas i Sverige utan tillstånd när ett beslut om avvisning eller utvisning inte kan verkställas finns en bestämmelse i 5 kap. 11 § UtL som ger en möjlighet att i sådana fall bevilja ett tidsbegränsat uppehållstillstånd. Bestämmelsen är tillämplig om det före ett avvisnings- eller utvisningsbeslut visar sig att ett sådant beslut inte skulle vara möjligt att verkställa under en längre tid. Bestämmelsen kan också tillämpas om den beslutande myndigheten eller domstolen bedömer att avvisning eller utvisning bör ske men att ett längre rådrum än vad som medges i normalfallet krävs för verkställighet. Ett tidsbegränsat uppehållstillstånd kan då meddelas samtidigt med ett avlägsnandebeslut. Avlägsnandebeslutet får verkställas när tiden för uppehållstillståndet har löpt ut. Regeringen anser att det på motsvarande sätt bör finnas en möjlighet för den beslutande myndigheten att bevilja ett tidsbegränsat uppehållstillstånd för en person som utvisats enligt lagen om särskild utlänningskontroll. Den möjligheten bör företrädesvis användas i de fall där verkställighetshindret kan antas bestå under en längre tid. I de fall där verkställighetshindret kan förväntas bestå under endast en kortare tid bör utvisningsbeslutet i stället inhiberas.

Migrationsverket har anfört att det kan finnas anledning att överväga om det ska finnas en möjlighet att bevilja permanent uppehållstillstånd innan ett utvisningsbeslut preskriberas. Regeringen anser inte att det är lämpligt att en person som omfattas av ett utvisningsbeslutenligt lagen om särskild utlänningskontroll ska kunna beviljas ett permanent uppehållstillstånd. Om utlänningen inte längre är av intresse från Säkerhetspolisens sida bör utvisningsbeslutet i stället omprövas och utlänningen beviljas uppehållstillstånd enligt utlänningslagens bestämmelser. Omprövning kan även aktualiseras efter det att ett beslut om utvisning har verkställts. Om en utlänningsperson som är utvisad enligt lagen om särskild utlänningskontroll ansöker om uppehållstillstånd kan det t.ex. vara aktuellt för regeringen att ompröva ett utvisningsbeslut om den utvisade utlänningspersonen på ett trovärdigt sätt tydligt markerat avståndstagande från tidigare verksamhet eller om det är klarlagt att den tidigare verksamheten inte längre existerar.

När utvisningsbeslutet prövas på nytt

Om ett utvisningsbeslut inte verkställs på grund av ett förordnande om inhibition ska beslutet enligt 10 § andra stycket LSU prövas på nytt av den beslutande myndigheten när det finns skäl till det. Uppkommer helt ändrade förutsättningar kan utvisningsbeslutet upphävas. Denna möjlighet bör även finnas i den situationen att ett utvisningsbeslut har förenats med ett beslut om tidsbegränsat uppehållstillstånd. När ett tidsbegränsat uppehållstillstånd har beviljats bör dock den nya prövningen

alltid göras av Migrationsverket. Regeringen föreslår därför att ett utvisningsbeslut som är förenat med ett tidsbegränsat uppehållstillstånd ska prövas på nytt av Migrationsverket när tiden för uppehållstillståndet löper ut. Om utvisningsbeslutet ska bestå och det fortfarande föreligger hinder mot verkställighet när tillståndet löper ut kan utlännningen återigen beviljas ett tidsbegränsat uppehållstillstånd. Migrationsverkets beslut i fråga om tidsbegränsat uppehållstillstånd bör, i enlighet med vad som gäller för inhibition, kunna överklagas till regeringen.

8.8.3 Beslut om anmälningsplikt och om tillämpning av reglerna om tvångsmedel efter beslut om utvisning

Regeringens förslag: Har ett beslut om utvisning som har vunnit laga kraft inte förenats med ett beslut om anmälningsplikt eller ett beslut att tillämpa reglerna om tvångsmedel enligt 19–22 §§ LSU, ska Migrationsverket på ansökan av Säkerhetspolisen kunna besluta om sådana åtgärder. Motsvarande ska gälla sådana beslut om avvisning eller utvisning enligt utlänningslagen som inte kan verkställas om det föreligger sådana omständigheter beträffande utlännningen som avses i 1 § 1 eller 2 LSU. Migrationsverkets beslut ska kunna överklagas till regeringen. Överklagas Migrationsverkets beslut ska verket skyndsamt lämna över handlingarna i ärendet till Migrationsöverdomstolen som ska hålla muntlig förhandling i ärendet, om en sådan inte är uppenbart obehövlig. Domstolen ska därefter med eget yttrande överlämna ärendet till regeringen.

Beslut om anmälningsplikt eller beslut att tillämpa reglerna om tvångsmedel enligt 19–22 §§ LSU ska också kunna meddelas om ett utvisningsbeslut inte verkställs på grund av att utlännningen beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd.

Regeringen ska vidare kunna besluta om anmälningsplikt och att tillämpa reglerna om tvångsmedel enligt 19–22 §§ LSU i samband med att regeringen beslutar om inhibition eller tidsbegränsat uppehållstillstånd i ett verkställighetsärende.

Innan regeringen fattar ett beslut om anmälningsplikt som första instans ska yttrande inhämtas från Migrationsöverdomstolen. Migrationsöverdomstolen ska, innan den yttrar sig, hålla muntlig förhandling om en sådan inte är uppenbart obehövligt.

Utredningens förslag: Utredningen har inte lämnat något förslag i denna del.

Förslaget i utkastet till lagrådsremiss: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna avseende utkastet till lagrådsremiss: Ingen av remissinstanserna har yttrat sig särskilt i denna del.

Skälen för regeringens förslag: Om ett utvisningsbeslut enligt lagen om särskild utlänningskontroll inte ska verkställas på grund av inhibition får den myndighet som har beslutat om utvisning besluta om anmälningsplikt (11 § första stycket LSU). Om utvisningsbeslutet grundas på 1 § 2 LSU, dvs. om det med hänsyn till vad som är känt om utlännningens tidigare verksamhet och övriga omständigheter kan befaras

att utlännningen kommer att begå eller medverka till terroristbrott enligt 2 § lagen om straff för terroristbrott eller försök, förberedelse eller stämpling till sådant brott, får myndigheten också besluta om tillämpning av reglerna om tvångsmedel i 19–22 §§ LSU. Beslut om anmälningsplikt och om tillämpning av reglerna om tvångsmedel får även fattas om ett beslut om avvisning eller utvisning enligt utlänningslagen inte kan verkställas och Säkerhetspolisen anmält att det föreligger sådana omständigheter beträffande utlännningen som avses i 1 § 1 eller 2 LSU (11 § andra stycket LSU).

Har ett beslut om anmälningsplikt eller ett beslut om tillämpning av reglerna om tvångsmedel enligt 19–22 §§ LSU inte meddelats i samband med utvisningsbeslutet kan det ibland finnas anledning att besluta om sådana åtgärder i efterhand. Enligt nuvarande ordning är det den myndighet som har beslutat om utvisning som kan meddela ett sådant beslut. Det är enligt regeringens mening i många fall mer ändamålsenligt att Migrationsverket meddelar ett sådant beslut, t.ex. om lång tid förflutit mellan utvisningsbeslutet och behovet av att besluta om anmälningsplikt eller om tillämpning av reglerna om tvångsmedel i 19–22 §§ LSU. Regeringen föreslår därför att Migrationsverket, som första instans, på ansökan av Säkerhetspolisen ska kunna besluta om anmälningsplikt eller om tillämpning av reglerna om tvångsmedel i 19–22 §§ LSU även när regeringen eller en domstol har beslutat om utvisning. Frågan om behov av anmälningsplikt och tillämpning av reglerna om tvångsmedel i 19–22 §§ LSU uppkommer ofta samtidigt. Enligt regeringens mening bör Migrationsverket därför också kunna besluta om sådana tvångsmedel även när regeringen eller domstol har beslutat om utvisning. Motsvarande ordning bör gälla om beslut om avvisning eller utvisning enligt utlänningslagen inte kan verkställas och det föreligger sådana omständigheter beträffande utlännningen som avses i 1 § 1 eller 2 LSU.

Migrationsverkets beslut om anmälningsplikt eller om tillämpning av reglerna om tvångsmedel bör kunna överklagas till regeringen. Om Migrationsverkets beslut överklagas bör Migrationsöverdomstolen yttra sig i ärendet och inför yttrandet hålla muntlig förhandling, om en sådan inte är uppenbart obehövlig. Bestämmelserna om anmälningsplikt och om att tillämpa reglerna om tvångsmedel i 19–22 §§ LSU bör kunna tillämpas även när utlännningen har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 10 § LSU.

Om regeringen i ett verkställighetsärende kommer fram till att det föreligger verkställighetshinder kan regeringen besluta om inhibition eller, enligt vad som föreslås i avsnitt 8.8.2, om tidsbegränsat uppehållstillstånd. Det är lämpligt att regeringen kan besluta om anmälningsplikt eller tillämpning av reglerna om tvångsmedel i 19–22 §§ LSU i samband med beslutet om inhibition eller tidsbegränsat uppehållstillstånd. En sådan möjlighet bör därför införas. Innan regeringen som första instans fattar beslut om anmälningsplikt, bör regeringen inhämta ett yttrande från Migrationsöverdomstolen. Migrationsöverdomstolen bör inför yttrandet hålla muntlig förhandling, om inte en sådan är uppenbart obehövlig.

8.8.4 Övriga processuella frågor

Regeringens förslag: Avslår Migrationsverket en ansökan om utvisning enligt lagen om särskild utlänningskontroll och utlänningslagen har ansökt om uppehållstillstånd, statusförklaring eller resedokument, ska ett överklagande från utlänningslagen handläggas enligt utlänningslagen om Säkerhetspolisen inte överklagar Migrationsverkets beslut.

Innebär regeringens beslut att en utlänningsansökan inte ska utvisas enligt lagen om särskild utlänningskontroll och utlänningslagen har ansökt om uppehållstillstånd, statusförklaring eller resedokument, får regeringen överlämna ärendet i dessa delar till Migrationsverket för prövning enligt utlänningslagen.

Om det under handläggningen av ett mål i en migrationsdomstol eller Migrationsöverdomstolen framkommer att det rör sig om ett säkerhetsärende ska domstolen undanröja det överklagade avgörandet och överlämna målet till Migrationsverket för handläggning.

Om regeringen handlägger ett ärende om utvisning och utlänningslagen ansöker om uppehållstillstånd, statusförklaring eller resedokument ska regeringen upphäva det överklagade beslutet och överlämna ärendet till Migrationsverket för handläggning.

Endast en av migrationsdomstolarna ska vara behörig att pröva säkerhetsärenden enligt utlänningslagen.

Utredningens förslag: Har inte lämnat något förslag i denna del.

Förslaget i utkastet till lagrådsremiss: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna avseende utredningens förslag: *Riksdagens ombudsmän (JO)* och *Hovrätten över Skåne och Blekinge* har anfört att den föreslagna processordningen för ärenden enligt lagen om särskild utlänningskontroll inte fullständigt uppfyller asylprocedurdirektivets krav på rätt till domstolsprövning eftersom en person som har fått rätt att stanna i Sverige i enlighet med utlänningslagens bestämmelser om uppehållstillstånd för flyktingar kan utvisas enligt lagen om särskild utlänningskontroll. *Sveriges ambassad i Sarajevo* anser att prövningen i Migrationsöverdomstolen bör tas om hand av en speciell enhet för att minska omfattningen av personer som befattar sig med säkerhetsärenden.

Remissinstanserna avseende utkastet till lagrådsremiss: *Länsrätten i Skåne län* anser att det med beaktande av säkerhetsärendenas särart och att de är få till antalet får anses ändamålsenligt att endast en migrationsdomstol ska vara behörig att pröva säkerhetsärenden. *Länsrätten i Göteborg* och *Sveriges advokatsamfund* anser inte att tillräckliga skäl har anförts för att handläggningen av säkerhetsärenden endast ska ske i en migrationsdomstol. *Länsrätten i Skåne län och Advokatsamfundet* anser att det inte är godtagbart att Säkerhetspolisen avgör vilka ärenden som ska prövas enligt lagen om särskild utlänningskontroll. *Säkerhetspolisen* anser att den föreslagna skrivningen inte tydliggör vilket processmaterial som ska lämnas till Migrationsverket om ett ärende enligt lagen om särskild utlänningskontroll av regeringen lämnas över för prövning enligt utlänningslagen. Enligt Säkerhetspolisen är det mycket viktigt för

myndighetens möjligheter att delge regeringen all tillgänglig information i ett kvalificerat säkerhetsärende att det kan säkerställas att denna information inte lämnas vidare till Migrationsverket. Säkerhetspolisen anför vidare att det förhöjda kravet för att utvisa någon med stöd av lagen om särskild utlänningskontroll kan medföra problem vid verkställigheten eftersom utvisningar enligt denna lag kan påverka risken för att den utvisade personen utsätts för omänsklig behandling m.m. *Länsrätten i Stockholms län* förordar att ett säkerhetsärende som ska prövas enligt utlänningslagen överlämnas till den behöriga migrationsdomstolen i stället för att domstolen undanröjer det överklagade avgörandet och överlämnar målet till Migrationsverket för ny handläggning. Enligt *Migrationsverket* finns det behov av att närmare utreda och belysa konsekvenserna av förslaget i olika avseenden särskilt då ett utvisningsbeslut har vunnit laga kraft. Migrationsverket anser att det bör övervägas om inte verket när det prövar en ansökan om uppehållstillstånd ska kunna meddela ett utvisningsbeslut i de fall verket inte anser att utvisning ska ske enligt 1 § LSU. Vidare anför Migrationsverket att det inte finns någon möjlighet för Säkerhetspolisen att överklaga verkets beslut enligt 12 kap. 18 § UtlL och att denna fråga bör utredas ytterligare.

Skälen för regeringens förslag

Prövning enligt utlänningslagen i vissa fall

Även om det som framgår av avsnitt 8.8.1 bör vara möjligt att pröva alla frågor som ingår i ett säkerhetsärende inom ramen för lagen om särskild utlänningskontroll, bör frågor om uppehållstillstånd, statusförklaring och resedokument i så stor utsträckning som möjligt handläggas enligt utlänningslagen. Om Säkerhetspolisen har ansökt om utvisning enligt lagen om särskild utlänningskontroll i ett ärende där även frågor om uppehållstillstånd, statusförklaring eller resedokument har aktualiserats och Migrationsverket avslår både Säkerhetspolisens och utlänningsansökningar bör därför, om Säkerhetspolisen inte överklagar Migrationsverkets beslut, ett överklagande från utlänningshandläggaren enligt utlänningslagen. Om Säkerhetspolisen överklagar Migrationsverkets beslut i ett sådant ärende som även rör frågor om uppehållstillstånd m.m. eller om Migrationsverket beslutat att utlänningsansökan ska utvisas och utlänningshandläggaren överklagar Migrationsverkets beslut bör regeringen, om förutsättningarna för utvisning enligt 1 § LSU inte anses uppfyllda, i samband med att ansökan om utvisning avslås kunna överlämna ärendet i övriga delar till Migrationsverket för prövning enligt utlänningslagen. En utlänningsansökan ska endast kunna utvisas med stöd av lagen om särskild utlänningskontroll om förutsättningarna i 1 § LSU är uppfyllda. Om Migrationsverket eller regeringen, vid prövningen av ett sådant LSU-ärende som innefattar både en ansökan om utvisning och en ansökan om uppehållstillstånd, inte finner att förutsättningarna för utvisning enligt 1 § LSU är uppfyllda och inte heller att det finns någon grund för uppehållstillstånd ska både ansökan om utvisning och ansökan om uppehållstillstånd avslås. Något utvisningsbeslut ska dock inte fattas enligt lagen om särskild utlänningskontroll. Ett utvisningsbeslut bör i ett

sådant fall fattas med stöd av utlänningslagens bestämmelser. Regeringen anser därför inte att det, som *Migrationsverket* föreslår, ska vara möjligt för Migrationsverket att meddela ett utvisningsbeslut enligt LSU i de fall verket inte anser att utvisning ska ske enligt 1 § LSU. Om en utlänningsansökan om uppehållstillstånd inte utvisas med stöd av 1 § LSU men inte heller beviljas uppehållstillstånd saknar han eller hon rätt att vistas i Sverige och det ankommer då på Migrationsverket att fatta ett beslut om avvisning eller utvisning enligt bestämmelserna i 8 kap. UtLL.

Om regeringen inte delar Säkerhetspolisens uppfattning att ett säkerhetsärende är så kvalificerat att det ska handläggas enligt lagen om särskild utlänningskontroll är utgångspunkten att utlänningsansökan om uppehållstillstånd, statusförklaring eller resedokument ska prövas enligt utlänningslagen. Ansökan kommer då att utgöra ett nytt ärende hos Migrationsverket och endast det processmaterial som bedöms vara av direkt betydelse för prövningen av frågan om uppehållstillstånd, statusförklaring eller resedokument bör lämnas över till Migrationsverket. Om Säkerhetspolisen anser att Migrationsverket av säkerhetsskäl ska avslå utlänningsansökan får Säkerhetspolisen inom ramen för det nya ärendet ge in ett yttrande till verket och däri redogöra för de förhållanden som Säkerhetspolisen anser att Migrationsverket bör beakta. Det nya ärendet som handläggs av Migrationsverket kommer då att handläggas som ett säkerhetsärende enligt 1 kap. 7 § UtLL.

Handläggningen i migrationsdomstolen

Regeringen föreslår i avsnitt 8.8.1 att säkerhetsärenden enligt utlänningslagen ska handläggas enligt samma ordning som andra ärenden enligt utlänningslagen. Det måste emellertid beaktas att säkerhetsärendena i flera avseenden skiljer sig från andra utlänningsärenden. Det rör sig t.ex. om ett mycket litet antal ärenden. En fråga som inställer sig är om det finns anledning att endast låta en av migrationsdomstolarna ha behörighet att pröva säkerhetsärenden. Bland remissinstanserna finns delade uppfattningar i denna fråga. *Länsrätten i Skåne län* anser att endast en migrationsdomstol ska ha sådan behörighet medan *Länsrätten i Göteborg* och *Sveriges advokatsamfund* inte anser att det finns tillräckliga skäl för en sådan lösning. *Sveriges ambassad i Sarajevo* påpekar att det ofta förekommer uppgifter som är mycket känsliga ur sekretesssynpunkt i säkerhetsärenden och förordar att handläggningen av sådana ärenden Enligt regeringens uppfattning är det med hänsyn till att endast en mycket liten del av de ärenden som handläggs enligt utlänningslagen är säkerhetsärenden en fördel ur kompetenssynpunkt om handläggningen av överklagade säkerhetsärenden kunde begränsas till en migrationsdomstol. Denna skulle kunna bygga upp och vidmakthålla den särskilda erfarenhet och kompetens som handläggningen av dessa mål kräver. Dessutom förekommer som ambassaden i Sarajevo påpekat ofta uppgifter som är mycket känsliga ur sekretesssynpunkt i säkerhetsärenden. Mot den angivna bakgrunden anser regeringen, i likhet med *Länsrätten i Skåne län*, att endast en av migrationsdomstolarna ska vara behörig att pröva säkerhetsärenden.

När säkerhetsaspekter aktualiseras under handläggningen i migrationsdomstol

Det förekommer att Säkerhetspolisen först efter Migrationsverkets prövning av ett ärende får kännedom om ärendet eller på grund av ny information först då anser att det innehåller säkerhetsaspekter. Detta skapar problem om ärendet överklagats eftersom domstolen enligt nuvarande ordning inte är behörig att pröva säkerhetsärenden. Migrationsdomstolen ska i en sådan situation undanröja Migrationsverkets beslut och visa målet åter till Migrationsverket för fortsatt handläggning. Om det under handläggningen i Migrationsöverdomstolen framkommer att det rör sig om ett säkerhetsärende ska Migrationsöverdomstolen undanröja migrationsdomstolens beslut. Om utredningen i målet behöver kompletteras får Migrationsöverdomstolen även undanröja Migrationsverkets beslut och visa målet åter till Migrationsverket för fortsatt handläggning (16 kap. 8 § UtL).

Det kommer även fortsättningsvis att finnas ett behov av en reglering i utlänningslagen för det fall att Säkerhetspolisen först under handläggning i överinstanserna gör gällande att ett ärende innehåller säkerhetsaspekter. En annan situation som kan uppkomma är att Säkerhetspolisen under domstolarnas handläggning av ärenden om uppehållstillstånd, statusförklaring och resedokument hos Migrationsverket ansöker om att utlänningslagen ska utvisas enligt lagen om särskild utlänningskontroll. I dessa fall kommer domstolarna med den föreslagna ordningen inte längre att vara behöriga att pröva frågorna om uppehållstillstånd m.m. En regel som gör det möjligt för domstolarna att i dessa situationer överlämna målet till Migrationsverket för handläggning bör därför införas. Med den föreslagna ordningen kommer endast en av migrationsdomstolarna att vara behörig att pröva säkerhetsärenden enligt utlänningslagen. Med hänsyn till den s.k. instansordningens princip – som i sig inte kräver någon lagreglering – bör något undantag inte göras för det fall att ärendet trots allt handläggs, eller har handlagts, av den migrationsdomstol som är behörig att pröva dessa ärenden. Tillkommande säkerhetsaspekter kan leda till att utlänningslagen bör beviljas ett tidsbegränsat uppehållstillstånd på grund av verkställighetshinder. Regeringen anser att den utredning som i detta sammanhang krävs bör göras av Migrationsverket som är central utlänningsmyndighet. Detta ger också, till skillnad från *Länsrättens i Stockholms län* förslag den enskilde möjlighet att få beslutet överprövat i domstol.

Om den omvända situationen skulle uppkomma, dvs. att Säkerhetspolisen återkallar en ansökan om utvisning enligt lagen om särskild utlänningskontroll under handläggningen hos regeringen, får regeringen om utlänningslagen har ansökt om uppehållstillstånd överlämna ärendet beträffande uppehållstillstånd m.m. till Migrationsverket. Detta kräver inte någon särskild reglering.

Ansökan om uppehållstillstånd m.m. när regeringen handlägger ett ärende om utvisning

Enligt vad som föreslås i avsnitt 8.8.1 ska en ansökan om uppehållstillstånd, statusförklaring eller resedokument handläggas enligt

lagen om särskild utlänningskontroll om Säkerhetspolisen ansöker om att utlännningen ska utvisas enligt den lagen. Frågorna om uppehållstillstånd, statusförklaring och resedokument bör prövas samlat med frågan om utvisning. Om en utlännning som är föremål för en ansökan om utvisning enligt lagen om särskild utlänningskontroll ansöker om uppehållstillstånd, statusförklaring eller resedokument under tiden som regeringen handlägger ärendet om utvisning bör därför regeringen upphäva Migrationsverkets beslut i fråga om utvisning och överlämna ärendet till verket för en samlad prövning. En bestämmelse med denna innebörd bör införas i lagen om särskild utlänningskontroll.

Ansökan om utvisning enligt lagen om särskild utlänningskontroll när uppehållstillstånd beviljats

Att en utlännning tidigare har beviljats uppehållstillstånd enligt utlänningslagen hindrar inte att Säkerhetspolisen senare hos Migrationsverket ansöker om att utlännningen ska utvisas enligt lagen om särskild utlänningskontroll. Regeringen anser till skillnad från *JO* och *Hovrätten över Skåne och Blekinge* att asylprocedurdirektivet inte innebär något hinder mot en sådan ordning. Asylprocedurdirektivet gäller enbart förfarandet för beviljande eller återkallande av flyktingstatus och påverkar därför inte medlemsstaternas möjlighet att utvisa tredjelandsmedborgare som utgör ett hot mot rikets säkerhet. Vidare tillåter skyddsgrundsdirektivet enligt artikel 21 att medlemsstaterna utvisar en flykting om det t.ex. finns skälig anledning att anta att vederbörande utgör en fara för säkerheten i den medlemsstat där han eller hon befinner sig.

Verkställighetsfrågor

Säkerhetspolisen har anfört att det förhöjda kravet för att utvisa någon med stöd av lagen om särskild utlänningskontroll kan medföra problem på verkställighetsstadiet eftersom utvisningar enligt denna lag kan påverka risken för att den utvisade personen utsätts för omänsklig behandling m.m. Regeringen anser dock inte att en förändring i rekvisiten av 1 § LSU typiskt sett innebär någon ökad risk för att en utvisad utlännning efter verkställighet av ett utvisningsbeslut skulle utsättas för sådan behandling. Som alltid är det viktigt att verkställigheten förbereds på ett sådant sätt att den enskilde inte riskerar att fara illa. Eventuella risker för den enskilde vid ett återvändande hanteras genom bestämmelserna om verkställighetshinder och inhibition.

Migrationsverket har anfört att det inte finns någon möjlighet för Säkerhetspolisen att överklaga verkets beslut enligt 12 kap. 18 § UtL och att denna fråga bör utredas ytterligare. 12 kap. 18 § UtL ger Migrationsverket en möjlighet att bevilja uppehållstillstånd trots att det föreligger ett lagakraftvunnet avlägsnandebeslut. Migrationsverkets beslut kan inte överklagas. Den prövning som Migrationsverket ska vidta i dessa ärenden rör främst frågan om uppkomna verkställighetshinder. Enligt regeringens bedömning är det tillräckligt att det är Migrationsverket som har att avgöra denna fråga. Om Säkerhetspolisen

anser att säkerhetsaspekter föreligger och bör beaktas av Migrationsverket får Säkerhetspolisen yttra sig i ärendet hos verket.

8.9 Allmänna bestämmelser

8.9.1 Tystnadsplikt

Regeringens bedömning: Direktivets bestämmelser om tystnadsplikt är uppfyllda genom gällande rätt. Några författningsändringar behövs därför inte för att tillgodose direktivets krav.

Utredningens bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen av remissinstanserna har yttrat sig särskilt i denna del.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt artikel 41 i direktivet ska medlemsstaterna se till att de myndigheter som genomför direktivet är bundna av tystnadsplikt enligt nationell lagstiftning vad avser alla uppgifter de får kännedom om i samband med sitt arbete.

Artikeln kräver endast att det ska finnas sekretessbestämmelser som är tillämpliga på området utan att närmare ange vad de ska innehålla. I 21 kap. 5 § OSL föreskrivs att sekretess gäller för uppgift som rör utlänning, om det kan antas att röjande av uppgiften skulle medföra fara för att någon utsätts för övergrepp eller annat allvarligt men som föranleds av förhållandet mellan utlänningen och utländsk stat eller myndighet eller organisation av utlänningar. Enligt 37 kap. 1 § första stycket OSL föreskrivs att sekretess gäller i verksamhet för kontroll över utlänningar och i ärende om svenskt medborgarskap för uppgift om enskilds personliga förhållanden, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till den enskilde lider men. Enligt 37 kap. 1 § andra stycket OSL gäller sekretess i verksamhet för kontroll över utlänningar också för anmälan eller annan utsaga av enskild, om det kan antas att fara uppkommer för att den som har gjort anmälan eller avgivit utsagan eller någon närstående till honom eller henne utsätts för våld eller annat allvarligt men om uppgiften röjs. Beträffande beslut i ärende som avses i 37 kap. 1 § första och andra styckena OSL gäller sekretessen dock endast för uppgifter i skälen. Sekretessen gäller även hos myndighet som lämnar biträde i ett ärende eller verksamhet som avses där.

Enligt regeringens bedömning uppfyller svensk rätt direktivets krav och några författningsåtgärder för att genomföra artikel 41 i direktivet behövs därför inte.

9 Ekonomiska konsekvenser

Regeringens bedömning: De föreslagna reglerna innebär ett visst merarbete för Migrationsverket. Vidare tillförs migrationsdomstolarna

och Migrationsöverdomstolen en ny målgrupp. Förslaget innebär också en viss utökad möjlighet att få offentligt biträde. Förslagen medför endast begränsade kostnadsökningar, vilka bedöms rymmas inom befintliga anslagsramar.

Utredningarna bedömning: Enligt respektive utrednings bedömning kommer de lagförslag som har presenterats inte att föranleda några ökade kostnader.

Remissinstanserna: Ingen av remissinstanserna har yttrat sig särskilt i denna del.

Skälen för regeringens bedömning: Förslagen i lagrådsremissen innebär att utlänningslagen anpassas till skyddsgrundsdirektivets och asylprocedurdirektivets krav.

Utlänningslagen föreslås anpassas till skyddsgrundsdirektivets statusordning på så sätt att flyktingar och andra skyddsbehövande som beviljas uppehållstillstånd i Sverige också ska erhålla en särskild statusförklaring. En utlänningslag som har beviljats uppehållstillstånd på någon annan grund ska kunna beviljas en statusförklaring efter ansökan. Migrationsverkets beslut i fråga om statusförklaring ska kunna överklagas till en migrationsdomstol. Migrationsdomstolens beslut ska kunna överklagas till Migrationsöverdomstolen. Prövningstillstånd ska krävas vid överklagande till Migrationsöverdomstolen. Migrationsverket ska inte få vägra en utlänningslag en sådan statusförklaring han eller hon ansökt om utan att det förekommit muntlig handläggning hos verket. Bestämmelsen om offentligt biträde i utlänningslagen ska kompletteras så att offentligt biträde alltid ska förordnas på utlänningslagens begäran om han eller hon överklagar ett beslut av Migrationsverket i fråga om statusförklaring om utlänningslag befinner sig i Sverige och det inte är uppenbart att utlänningslag inte ska beviljas yrkad statusförklaring. En utlänningslag ska underrättas när Migrationsverket inleder ett ärende om återkallelse av statusförklaring och en sådan förklaring får inte återkallas utan att utlänningslag har givits möjlighet att yttra sig.

De föreslagna bestämmelserna kan innebära att ett visst merarbete för Migrationsverket dels för att prövningen i vissa delar kan bli mer tidskrävande, dels för att antalet ärenden avseende statusförklaring kan komma att öka i förhållande till antalet ärenden om flyktingförklaring enligt nuvarande ordning. Dessutom innebär förslagen ett visst utökat krav på muntlig handläggning. I praktiken genomförs emellertid i regel muntlig handläggning i aktuella fall varför förslaget bedöms endast få marginella konsekvenser. Införandet av statusförklaringar antas inte medföra att antalet utlänningslag som ansöker om skydd i Sverige ökar. Det förhållande att en utlänningslag efter ansökan kan beviljas en statusförklaring i efterhand bedöms inte leda till någon ökad ärendetillströmning. Möjligheten att överklaga Migrationsverkets beslut i fråga om statusförklaring innebär att en ny målgrupp tillförs migrationsdomstolarna och Migrationsöverdomstolen. Målgruppen kan dock inte förväntas vara så betungande eftersom domstolarna redan prövar frågor av motsvarande slag och ökningen av antalet mål beräknas bli begränsad. En viss utökad rätt till offentligt biträde föreslås vad gäller överklaganden av Migrationsverkets beslut i fråga om statusförklaringar.

Den ökade rätten till offentligt biträde medför ökade kostnader. Dessa finansieras inom ram för befintligt anslag. Regeringen gör bedömningen att övriga förslag avseende statusförklaringar kan komma att leda till endast marginella kostnadsökningar. Även dessa bedöms rymmas inom befintliga anslagsramar.

Vidare föreslås att Migrationsdomstolarna och Migrationsöverdomstolen ska kunna upphäva allmän domstols beslut om utvisning på grund av brott om utlänningslagen om asyl. Om Migrationsverket anser att en asylsökande som har utvisats på grund av brott ska beviljas uppehållstillstånd eller statusförklaring ska verket, som är förhindrat att bevilja uppehållstillstånd i en sådan situation, med eget yttrande lämna över ärendet till den migrationsdomstol till vilken verkets beslut kunnat överklagas. Vid överklagande av migrationsdomstolens beslut i dessa fall ska prövningstillstånd inte krävas för prövning i Migrationsöverdomstolen. Den föreslagna ordningen innebär inte att domstolarna tillförs någon ny målgrupp eftersom Migrationsverkets beslut i ärenden som rör asylsökande som är utvisade på grund av brott redan enligt gällande ordning överklagas till migrationsdomstolarna. Det förhållande att Migrationsverket ska överlämna ärenden där verket anser att uppehållstillstånd ska beviljas en asylsökande som är utvisad på grund av brott till migrationsdomstolarna innebär visserligen att domstolarna tillförs en ny kategori inom den befintliga målgruppen. Eftersom det är fråga om ett begränsat antal ärenden kan ett genomförande av försorgen om asylsökande som utvisats på grund av brott även med beaktande av att prövningstillstånd inte ska krävas för prövning i Migrationsöverdomstolen inte förväntas medföra andra än marginella kostnadseffekter, vilka bedöms rymmas inom befintliga anslagsramar.

Den föreslagna ordningen för handläggning av ärenden med säkerhetsaspekter innebär att domstolarna tillförs en ny målgrupp. Med hänsyn till det mycket begränsade antalet ärenden det är fråga om kommer den föreslagna ordningen endast att medföra marginella merkostnader för domstolarna, vilka bedöms rymmas inom befintliga anslagsramar.

10 Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag: Författningsförslagen ska träda i kraft den 1 januari 2010.

Säkerhetsärenden enligt utlänningslagen som överklagats till regeringen men inte avgjorts före ikraftträdandet ska överlämnas till Migrationsöverdomstolen för avgörande. Säkerhetsärenden enligt utlänningslagen som har överlämnats till regeringen enligt 12 kap. 20 § andra stycket UtL men inte avgjorts före ikraftträdandet ska överlämnas till Migrationsverket. Om Säkerhetspolisen har ansökt om utvisning enligt lagen om särskild utlänningskontroll före ikraftträdandet ska 1 § LSU tillämpas i sin äldre lydelse.

Vid tillämpningen av de nya föreskrifterna ska en flyktingförklaring enligt äldre föreskrifter jämföras med en flyktingstatusförklaring.

Utredningarnas förslag: Asylförfarandeutredningen har föreslagit att författningsförslagen ska träda i kraft den 1 december 2007. Skyddsgrundsutredningen har inte föreslagit något ikraftträdandedatum.

Remissinstanserna: Ingen av remissinstanserna har yttrat sig särskilt i denna del.

Skälen för regeringens bedömning: Skyddsgrundsdirektivet skulle ha varit genomfört i medlemsstaterna senast den 10 oktober 2006 (artikel 38). Asylprocedurdirektivet skulle ha varit genomfört i medlemsstaterna senast den 1 december 2007 bortsett från artikel 15 som skulle ha varit genomförd senast den 1 december 2008 (artikel 43). Eftersom tidpunkten för genomförandet har passerats för båda direktiven är det angeläget att författningsförslagen kan träda i kraft så snart som möjligt. Mot den bakgrunden föreslås författningsförslagen träda i kraft den 1 januari 2010.

I lagrådsremissen föreslås en ny ordning för handläggning av ärenden med säkerhetsaspekter. Förslaget innebär att säkerhetsärenden enligt utlänningslagen inte längre kommer att prövas av regeringen. Regeringen anser att säkerhetsärenden enligt utlänningslagen där Migrationsverkets beslut har överklagats till regeringen och ärendet kommit in till regeringen men inte avgjorts före ikraftträdandet bör överlämnas till Migrationsöverdomstolen för prövning. Säkerhetsärenden enligt utlänningslagen som har överlämnats till regeringen enligt 12 kap. 20 § andra stycket UtL som inte har avgjorts före ikraftträdandet bör överlämnas till Migrationsverket. Vad slutligen gäller säkerhetsärenden som handläggs enligt lagen om särskild utlänningskontroll innebär förslaget att rekvisiten för utvisning enligt den lagen ändras. I de fall Säkerhetspolisen har ansökt om att en utlänning ska utvisas enligt lagen om särskild utlänningskontroll före ikraftträdandet bör enligt regeringen uppfattning samma rekvisit för utvisning som gällde vid ansökningstillfället tillämpas. En övergångsbestämmelse med den innebörden bör därför införas.

Slutligen innebär förslagen i lagrådsremissen att begreppet flyktningförklaring ersätts av flyktningstatusförklaring. Regeringen anser att det som enligt de föreslagna bestämmelserna gäller för flyktningstatusförklaring även bör gälla en tidigare beviljad flyktningförklaring. En övergångsbestämmelse som jämför dessa förklaringar bör därför införas.

11 Författningskommentar

11.1 Förslaget till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716)

1 kap.

1 § I denna lag finns föreskrifter om

- lagens innehåll, vissa definitioner och allmänna bestämmelser (1 kap.),
- villkor för att en utlänning ska få resa in i samt vistas och arbeta i Sverige (2 kap.),

- visering (3 kap.),
- uppehållsrätt (3 a kap.),
- flyktingar och *andra* skyddsbehövande (4 kap.),
- uppehållstillstånd (5 kap.),
- tredjelandsmedborgares ställning som varaktigt bosatta i Sverige (5 a kap.),
- arbetstillstånd (6 kap.),
- återkallelse av tillstånd (7 kap.),
- avvisning och utvisning (8 kap.),
- kontroll- och tvångsåtgärder (9 kap.),
- förvar och uppsikt avseende utläningar (10 kap.),
- hur en utläning som hålls i förvar *ska* behandlas (11 kap.),
- verkställighet av beslut om avvisning och utvisning (12 kap.),
- handläggningen av ärenden hos förvaltningsmyndigheterna m.m. (13 kap.),
- överklagande av förvaltningsmyndighets beslut (14 kap.),
- nöjdförklaring (15 kap.),
- migrationsdomstolar och Migrationsöverdomstolen (16 kap.),
- skyldighet att lämna uppgifter (17 kap.),
- offentligt biträde (18 kap.),
- kostnadsansvar (19 kap.),
- bestämmelser om straff m.m. (20 kap.),
- tillfälligt skydd (21 kap.),
- tribunalvittnen (22 kap.), och
- särskilda bemyndiganden (23 kap.).

Paragrafen innehåller en innehållsförteckning till lagen.

Paragrafen ändras till följd av att rubriken till 4 kap. ändras.

3 § Med asyl avses i denna lag ett uppehållstillstånd som beviljas en utläning därför att han eller hon är flykting *eller alternativt skyddsbehövande*.

I paragrafen anges vad som avses med asyl. Övervägandena finns i avsnitt 8.1.

Med asyl har hittills avsetts för uppehållstillstånd som beviljas flyktingar. Av ändringen framgår att begreppet fortsättningsvis ska avse ett uppehållstillstånd som beviljas en utläning därför att han eller hon är flykting eller alternativt skyddsbehövande, dvs. de kategorier som omfattas av skyddsgrundsdirektivet. Utanför begreppet asyl faller det uppehållstillstånd som beviljas kategorin övriga skyddsbehövande. En ansökan om ett sådant uppehållstillstånd ska dock enligt 12 § handläggas som en ansökan om asyl.

7 § Säkerhetsärenden enligt denna lag är ärenden där Säkerhetspolisen av skäl som rör rikets säkerhet eller som annars har betydelse för allmän säkerhet förordar

- att en utläning *ska* avvisas eller utvisas,
- att en utlännings ansökan om uppehållstillstånd *ska* avslås eller *att en utlännings uppehållstillstånd ska återkallas*,
- att en utläning *inte ska* beviljas statusförklaring eller *att en utlännings statusförklaring ska återkallas*, eller
- att en utläning *inte ska* beviljas resedokument.

Ett ärende hos Migrationsverket om ny prövning enligt 12 kap. 19 eller 19 a §§ är ett säkerhetsärende om beslutet om avvisning eller ett beslut om utvisning enligt 8 kap. 7 § har fattats i ett säkerhetsärende.

Har en utläning ansökt om uppehållstillstånd, statusförklaring eller resedokument ska, om Säkerhetspolisen ansöker om att utläningen ska utvisas enligt lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll, ärendet även i dessa delar handläggas enligt lagen om särskild utlänningskontroll.

En ansökan om uppehållstillstånd, statusförklaring eller resedokument av en utläning som är utvisad enligt lagen om särskild utlänningskontroll eller har meddelats motsvarande beslut enligt äldre lag ska handläggas enligt den lagen om utläningen befinner sig i Sverige.

Paragrafen anger vilka ärenden som utgör säkerhetsärenden.

Av ändringen i *första stycket* följer att även sådana ärenden där Säkerhetspolisen – av skäl som rör rikets säkerhet eller som annars har betydelse för allmän säkerhet – förordar att en utlänning inte ska beviljas statusförklaring eller att utlänningens statusförklaring ska återkallas eller att utlänningen inte ska beviljas resedokument, ska betraktas som säkerhetsärenden. I de allra flesta fall behandlas frågan om en person ska beviljas statusförklaring och resedokument tillsammans med frågan om uppehållstillstånd. En utlänning som beviljas uppehållstillstånd på någon annan grund än att han eller hon är skyddsbehövande kan dock ansöka om att erhålla en statusförklaring i efterhand (4 kap. 3 c §). Ändringen i första stycket ger Säkerhetspolisen möjlighet att motsätta sig att en person beviljas statusförklaring eller resedokument även i de fall den frågan behandlas separat från frågan om uppehållstillstånd. Det blir också möjligt för Säkerhetspolisen att verka för att en statusförklaring återkallas.

Av *andra stycket*, som är nytt, framgår att ett ärende om ny prövning enligt 12 kap. 19 eller 19 a § ska betraktas som ett säkerhetsärende om grundärendet är ett säkerhetsärende.

Av *tredje stycket*, som är nytt, framgår att i de fall Säkerhetspolisen har ansökt om utvisning enligt lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll och utlänningen ansökt om uppehållstillstånd, statusförklaring eller resedokument ska ärendet även i sistnämnda delar handläggas enligt lagen om särskild utlänningskontroll. En ansökan om t.ex. uppehållstillstånd ska således prövas enligt lagen om särskild utlänningskontroll om Säkerhetspolisen ansökt om att utlänningen ska utvisas enligt den lagen.

I *fjärde stycket*, som är nytt, behandlas det fallet att en utlänning som redan utvisats med stöd av lagen om särskild utlänningskontroll, eller motsvarande beslut enligt äldre lag, ansöker om uppehållstillstånd, statusförklaring eller resedokument. Under förutsättning att utlänningen befinner sig i Sverige ska i ett sådant fall hans eller hennes ansökan handläggas enligt lagen om särskild utlänningskontroll.

12 § En ansökan om uppehållstillstånd som grundar sig på sådana omständigheter som anges i 4 kap. 2 a § ska handläggas som en ansökan om asyl.

I paragrafen anges att en ansökan om uppehållstillstånd i vissa fall ska handläggas som en asylansökan. Övervägandena finns i avsnitt 8.1.

Av paragrafens hänvisning till 4 kap. 2 a § följer att en ansökan om uppehållstillstånd som övrig skyddsbehövande ska handläggas som en ansökan om asyl. En definition av begreppet asyl finns i 3 §.

4 kap.

1 § Med flykting avses i denna lag en utlänning som

– befinner sig utanför det land som utlänningen är medborgare i, därför att han eller hon känner välgrundad fruktan för förföljelse på grund av ras, nationalitet, religiös eller politisk uppfattning eller på grund av kön, sexuell läggning eller annan tillhörighet till en viss samhällsgrupp, och

– inte kan, eller på grund av sin fruktan inte vill, begagna sig av detta lands skydd.

Detta gäller oberoende av om det är landets myndigheter som är ansvariga för att utlännen *riskerar att utsättas* för förföljelse eller om dessa inte kan antas erbjuda trygghet mot förföljelse från enskilda.

Som flykting *ska* även anses en utlännings som är statslös och som

– av samma skäl som anges i första stycket befinner sig utanför det land där han eller hon tidigare har haft sin vanliga vistelseort, och

– inte kan, eller på grund av sin fruktan inte vill, återvända dit.

Av 2 b § följer att en utlännings som omfattas av denna paragraf i vissa fall är utesluten från att anses som flykting.

I paragrafen anges vad som avses med flykting. Övervägandena finns i avsnitt 7.2.2.

Ändringen i *andra stycket* förtydligar att den riskbedömning som ska göras är framåtsyftande.

Fjärde stycket, som är nytt, upplyser om att en utlännings enligt 2 b § i vissa fall är utesluten från att anses som flykting.

2 § Med *alternativt* skyddsbehövande avses i denna lag en utlännings som i andra fall än som avses i 1 § befinner sig utanför det land som utlännen är medborgare i, därför att

1. *det finns grundad anledning att anta att utlännen vid ett återvändande till hemlandet skulle löpa risk att straffas med döden eller att utsättas för kroppsstraff, tortyr eller annan omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning, eller som civilperson löpa en allvarlig och personlig risk att skadas på grund av urskillningslöst våld med anledning av en yttre eller inre väpnad konflikt, och*

2. *utlännen inte kan, eller på grund av sådan risk som avses i 1 inte vill, begagna sig av hemlandets skydd.*

Första stycket 1 gäller oberoende av om det är landets myndigheter som är ansvariga för att utlännen löper sådan risk som där avses eller om dessa inte kan antas erbjuda trygghet mot att utlännen utsätts för sådan risk genom handlingar från enskilda.

Första och andra styckena gäller även för en statslös utlännings som befinner sig utanför det land där han eller hon tidigare har haft sin vanliga vistelseort.

Av 2 c § följer att en utlännings som omfattas av denna paragraf i vissa fall är utesluten från att anses som alternativt skyddsbehövande.

I paragrafen anges vad som avses med alternativt skyddsbehövande. Övervägandena finns i avsnitt 7.3.2.

Ändringarna följer av att en ny kategori skyddsbehövande införs i utlänningslagen, alternativt skyddsbehövande. Denna kategori skyddsbehövande motsvarar alternativt skyddsbehövande i artikel 2 c i skyddsgrundsdirektivet. Samma begrepp som i direktivet används.

I *första stycket* anges vilka omständigheter som kan medföra att en utlännings är att anse som alternativt skyddsbehövande. Första ledet i första punkten, som avser utlännings som riskerar dödsstraff eller tortyr m.m., motsvarar artiklarna 15 a och b i skyddsgrundsdirektivet och nuvarande 2 § första stycket 1. Andra ledet i första punkten, som avser civilpersoner som vid ett återsändande skulle löpa en allvarlig och personlig risk att skadas på grund av urskillningslöst våld med anledning av en yttre eller inre väpnad konflikt, motsvarar artikel 15 c i skyddsgrundsdirektivet. Med personlig risk avses normalt att det ska föreligga ett specifikt hot mot sökanden på grund av omständigheter som är hänförliga till sökandens personliga situation. Om det urskillningslösa våldet som föreligger är så allvarligt att det finns grundad anledning att förmoda att en person genom sin blotta närvaro i landet skulle löpa en verklig risk att skadas kan dock kravet på personlig risk anses vara uppfyllt även om något specifikt hot mot just sökanden inte föreligger (jfr EG-domstolen mål C-465/07 Meki Elgafaji och Noor Elgafaji mot

Staatssecretaris van Justitie, EUT C 90, 18.04.2009 s. 4). Med uttrycket *grundad anledning att anta* avses ett något högre beviskrav än vad som gäller vid verkställighetshinder enligt 12 kap. 1 § UtL där uttrycket *skäligen anledning att anta* används.

I *andra stycket*, som är nytt, anges att det saknar betydelse för bedömningen av om en utlänning är alternativt skyddsbehövande om det är landets myndigheter som är ansvariga för att utlänningen löper en sådan risk som där avses eller om dessa inte kan antas erbjuda trygghet mot att utlänningen utsätts för sådan risk genom handlingar från enskilda.

Av ändringen i *tredje stycket* följer att det som sägs i första och andra styckena även gäller för utlänningar som är statslösa.

Fjärde stycket, som är nytt, upplyser om att en utlänning enligt 2 c § i vissa fall är utesluten från att anses som alternativt skyddsbehövande.

2 a § *Med övriga skyddsbehövande avses i denna lag en utlänning som i andra fall än som avses i 1 och 2 §§ befinner sig utanför det land som utlänningen är medborgare i därför att han eller hon*

1. *behöver skydd på grund av en yttre eller inre väpnad konflikt eller på grund av andra svåra motsättningar i hemlandet känner välgrundad fruktan att utsättas för allvarliga övergrepp, eller*

2. *inte kan återvända till sitt hemland på grund av en miljökatastrof.*

Första stycket 1 gäller oberoende av om det är landets myndigheter som är ansvariga för att utlänningen löper sådan risk som där avses eller om dessa inte kan antas erbjuda trygghet mot att utlänningen utsätts för sådan risk genom handlingar från enskilda.

Första och andra styckena gäller även för en statslös utlänning som befinner sig utanför det land där han eller hon tidigare har haft sin vanliga vistelseort.

Av 2 c § följer att en utlänning som omfattas av denna paragraf i vissa fall är utesluten från att anses som övrig skyddsbehövande.

I paragrafen, som är ny, anges vad som avses med övrig skyddsbehövande. Övervägandena finns i avsnitt 7.3.2.

I *första stycket* anges vilka situationer som kan medföra att en utlänning är att anse som övrig skyddsbehövande. Stycket motsvarar nuvarande 4 kap. 2 § andra och tredje punkterna.

I *andra stycket* anges att det saknar betydelse för bedömningen av om en utlänning är övrig skyddsbehövande om det är landets myndigheter som är ansvariga för att utlänningen löper sådana risker som där avses eller om dessa inte kan antas erbjuda trygghet mot att utlänningen utsätts för sådan risk genom handlingar från enskilda.

Av *tredje stycket* framgår att även statslösa utlänningar kan ingå i kategorin övriga skyddsbehövande.

Fjärde stycket, som är nytt, upplyser om att en utlänning enligt 2 c § i vissa fall är utesluten från att anses som övrig skyddsbehövande.

2 b § *En utlänning är utesluten från att anses som flykting om det finns synnerlig anledning att anta att han eller hon har gjort sig skyldig till*

1. *brott mot freden, krigsförbrytelse eller brott mot mänskligheten, såsom dessa definieras i de internationella instrument som har upprättats för att beivra sådana brott,*

2. *ett grovt icke-politiskt brott utanför Sverige innan han eller hon kom hit, eller*

3. *gärningar som strider mot Förenta nationernas syften och grundsatser enligt inledningen och artiklarna 1 och 2 i Förenta nationernas stadga.*

Det som anges i första stycket gäller även en utlänning som har anstiftat eller på annat sätt deltagit i förövandet av de brott eller gärningar som där nämns.

I paragrafen, som är ny, anges vilka utlänningar som är uteslutna från att anses som flyktingar. Övervägandena finns i avsnitt 7.2.2.

Paragrafen motsvarar artikel 1 F i Genèvekonventionen och artikel 12.2 i skyddsgrundsdirektivet.

För att en utlänning ska vara utesluten från att anses som flykting krävs att det finns *synnerlig anledning att anta* att han eller hon har gjort sig skyldig till någon av de gärningar som anges i paragrafen. Med tanke på de allvarliga konsekvenser som kan följa av att en sökande utesluts från att vara flykting måste bestämmelsen tolkas restriktivt. Det ska föreligga en faktisk omständighet som påtagligt visar att man med fog kan anta att utlänningen har begått någon av gärningarna. Den senast överenskomna definitionen av brott mot mänskligheten och krigsförbrytelse finns i Romstadgan för Internationella brottmålsdomstolen från år 1998. Förhandlingar pågår för närvarande i syfte att skapa en definition av aggressionsbrott (brott mot freden). Ledning för tolkning av bestämmelsen kan hämtas från UNHCR:s handbok p 147- 163 och UNHCR:s riktlinjer om uteslutning från flyktingskap⁵¹.

Att en utlänning är utesluten från att anses som flykting innebär inte att han eller hon är utesluten från att erhålla uppehållstillstånd på någon annan grund.

2 c § *En utlänning är utesluten från att anses som alternativt skyddsbehövande och övrig skyddsbehövande om det finns synnerlig anledning att anta att han eller hon*

- 1. har gjort sig skyldig till sådana brott eller gärningar som avses i 2 b § 1 eller 3,*
- 2. har gjort sig skyldig till ett allvarligt brott, eller*
- 3. utgör en fara för rikets säkerhet.*

I paragrafen, som är ny, anges vilka utlänningar som är uteslutna från att anses som alternativt skyddsbehövande och övriga skyddsbehövande. Övervägandena finns i avsnitt 7.3.2.

Paragrafen motsvarar artikel 17.1 i skyddsgrundsdirektivet.

För att en utlänning ska vara utesluten från att anses som alternativt skyddsbehövande och övrig skyddsbehövande krävs att det finns *synnerlig anledning att anta* att han eller hon har gjort sig skyldig till någon av de gärningar som anges i paragrafen. Med tanke på de allvarliga konsekvenser som kan följa av att en sökande utesluts från att anses som skyddsbehövande enligt paragrafen måste den tolkas restriktivt. Det ska föreligga en faktisk omständighet som påtagligt visar att man med fog kan anta att utlänningen har begått någon av gärningarna.

Att en utlänning är utesluten från att vara alternativt skyddsbehövande och övrig skyddsbehövande innebär inte att han eller hon är utesluten från att erhålla uppehållstillstånd på någon annan grund.

3 § *En utlänning som omfattas av definitionen i 1 § och inte är utesluten från att anses som flykting enligt 2 b § ska förklaras vara flykting (flyktingstatusförklaring).*

En utlänning får dock vägras flyktingstatusförklaring om han eller hon

- 1. genom ett synnerligen grovt brott har visat att det skulle vara förenat med allvarlig fara för allmän ordning och säkerhet att låta honom eller henne stanna i Sverige, eller*
- 2. har bedrivit verksamhet som inneburit fara för rikets säkerhet och det finns anledning att anta att han eller hon skulle fortsätta verksamheten här.*

⁵¹ Guidelines on International Protection: Application of the Exclusion Clauses: Article 1 F of the 1951 Convention relating to the Status of Refugees, HCR/GIP/03/05, 4 september 2003.

Paragrafen innehåller bestämmelser om flyktingstatusförklaring. Övervägandena finns i avsnitt 7.2.3.

I *första stycket* anges att en utlänning som omfattas av definitionen i 1 § och inte är utesluten från att anses som flykting enligt 2 b § ska förklaras vara flykting (flyktingstatusförklaring). Något särskilt yrkande krävs inte.

I *andra stycket* anges de omständigheter som kan medföra att en utlänning nekas flyktingstatusförklaring. Dessa omständigheter kan också medföra att en utlänning nekas uppehållstillstånd som flykting (5 kap. 1 § andra stycket). Eftersom förutsättningarna för att vägra någon flyktingstatusförklaring och uppehållstillstånd som flykting är identiska förutsätts att en utlänning som nekas flyktingstatusförklaring också nekas uppehållstillstånd som flykting. Däremot kan det komma i fråga att utlänningen beviljas uppehållstillstånd på annan grund.

Nuvarande andra stycket flyttas till 5 b §.

3 a § *En utlänning som omfattas av definitionen i 2 § och inte är utesluten från att anses som alternativt skyddsbehövande enligt 2 c § ska förklaras vara alternativt skyddsbehövande (internationell skyddsstatusförklaring).*

En utlänning som omfattas av definitionen i 2 a § och inte är utesluten från att anses som övrig skyddsbehövande enligt 2 c § ska förklaras vara övrig skyddsbehövande (nationell skyddsstatusförklaring).

I paragrafen, som är ny, anges vilka utlänningar som har rätt till skyddsstatus. Övervägandena finns i avsnitt 7.3.3.

Av *första stycket* framgår att en utlänning som omfattas av definitionen i 2 § har rätt att få en internationell skyddsstatusförklaring om han eller hon inte är utesluten från att anses vara alternativt skyddsbehövande på grund av brott mot freden, krigsförbrytelse eller brott mot mänskligheten eller andra omständigheter som anges i 2 c §. En utlänning som beviljas uppehållstillstånd som alternativt skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 § ska beviljas internationell skyddsstatusförklaring. Namnet på förklaringen har valts därför att den beviljas utlänningar som uppfyller kriterierna som följer av olika internationella åtaganden som införlivats i svensk rätt, t.ex. skyddsgrundsdirektivet och Europakonventionen. Något särskilt yrkande behövs inte.

Andra stycket, som är uppbyggt på samma sätt som det första, behandlar rätten för övriga skyddsbehövande att beviljas statusförklaring.

3 b § *En ansökan om statusförklaring får inte prövas om asylansökan avvisas enligt 5 kap. 1 b eller 1 c §.*

I paragrafen, som är ny, regleras prövningen av en ansökan om statusförklaring när en asylansökan avvisas.

Av paragrafen framgår att en ansökan om statusförklaring inte får prövas när asylansökan avvisas enligt bestämmelserna i 5 kap. 1 b eller 1 c §. Detta är en följd av att asylansökan i dessa fall ska prövas i ett annat land.

3 c § *En utlänning som har uppehållstillstånd i Sverige ska efter ansökan beviljas statusförklaring om förutsättningarna i 3 eller 3 a § är uppfyllda.*

I paragrafen, som är ny, regleras möjligheten att få statusförklaring för en utlänning som redan har uppehållstillstånd i Sverige. Övervägandena finns i avsnitt 7.2.3 och 7.3.3.

Av paragrafen framgår att en utlänning kan ansöka om och beviljas en statusförklaring i efterhand. En flykting eller en annan skyddsbehövande har enligt 5 kap. 1 § tredje stycket rätt till permanent uppehållstillstånd eller uppehållstillstånd som ska gälla i minst tre år om inte tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver en kortare giltighetstid. Han eller hon har dock alltid rätt till ett uppehållstillstånd som gäller under ett år. Om en utlänning som beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd på någon annan grund än att han eller hon är flykting eller annan skyddsbehövande beviljas en statusförklaring kan det därför bli aktuellt att anpassa giltighetstiden av tillståndet i enlighet med bestämmelsen i 5 kap. 1 a §.

5 § En flykting upphör att vara flykting om han eller hon

1. av fri vilja på nytt använder sig av det lands skydd där han eller hon är medborgare,
2. av fri vilja på nytt förvärvar det medborgarskap som han eller hon tidigare har förlorat,
3. förvärvar medborgarskap i ett nytt land och får det landets skydd,
4. av fri vilja återvänder för att bosätta sig i det land där han eller hon är medborgare

eller som statslös tidigare hade sin vistelseort, eller

5. på grund av väsentliga och bestående förändringar i hemlandet eller i det land där han eller hon som statslös tidigare hade sin vistelseort inte längre befinner sig i en sådan situation att han eller hon kan anses som flykting och därför inte kan fortsätta att vägra använda sig av hemlandets eller vistelselandets skydd.

I paragrafen regleras när flyktingskap upphör. Övervägandena finns i avsnitt 7.2.4.

Femte punkten behandlar upphörande av flyktingskap på grund av att utlänningen inte längre befinner sig i en sådan situation att han eller hon kan anses som flykting. Av ändringen framgår att endast väsentliga och bestående förändringar i utlänningens hemland eller i det land där han eller hon som statslös tidigare hade sin vistelseort kan medföra att flyktingskap upphör. Att förändringarna ska vara väsentliga och bestående innebär att endast klara och djupgående förändringar som är ägnade att undanröja grunden för flyktingens fruktan för förföljelse ska beaktas.

5 a § *En utlänning upphör att vara alternativt skyddsbehövande eller övrig skyddsbehövande, om de omständigheter som medförde att han eller hon bedömdes som skyddsbehövande inte längre föreligger eller har ändrats i sådan omfattning att skydd inte längre behövs. Vid bedömningen ska endast väsentliga och bestående förändringar beaktas.*

I paragrafen, som är ny, regleras när en utlänning upphör att vara alternativt skyddsbehövande eller övrig skyddsbehövande. Övervägandena finns i avsnitt 7.3.4.

En utlänning upphör att vara alternativt skyddsbehövande eller övrig skyddsbehövande när de omständigheter som medförde att han eller hon bedömdes som skyddsbehövande inte längre föreligger eller har ändrats i sådan omfattning att något skydd inte längre behövs. Av paragrafen framgår att endast väsentliga och bestående förändringar ska beaktas vid bedömningen av om en utlänning har upphört att vara alternativt

skyddsbehövande eller övrig skyddsbehövande. Med väsentliga och bestående förändringar avses detsamma som i 5 §.

5 b § *En flyktingstatusförklaring ska återkallas, om det kommer fram att utlänningen inte kan anses vara flykting.*

Om det föreligger sådana omständigheter som anges i 3 § andra stycket får en flyktingstatusförklaring återkallas.

I paragrafen, som är ny, regleras återkallelse av flyktingstatusförklaring. Övervägandena finns i avsnitt 7.2.5.

Första stycket motsvarar nuvarande 4 kap. 3 § andra stycket.

Andra stycket innebär att de omständigheter som ger möjlighet att vägra en utlänning flyktingstatusförklaring också gör det möjligt att återkalla sådan förklaring.

5 c § *En internationell skyddsstatusförklaring ska återkallas, om det kommer fram att utlänningen inte kan anses vara alternativt skyddsbehövande.*

En nationell skyddsstatusförklaring ska återkallas, om det kommer fram att utlänningen inte kan anses vara övrig skyddsbehövande.

I paragrafen, som är ny, regleras återkallelse av skyddsstatusförklaring. Övervägandena finns i avsnitt 7.3.5.

Bestämmelserna motsvarar vad som enligt 5 b § första stycket gäller för flyktingstatusförklaring. Någon motsvarighet till 5 b § andra stycket finns inte eftersom en utlänning som har gjort sig skyldig till sådana gärningar som anges i 3 § andra stycket är utesluten från att vara alternativt skyddsbehövande eller övrig skyddsbehövande. Om en utlänning som har beviljats skyddsstatusförklaring har begått sådana gärningar kan således statusförklaringen återkallas på grund av att han eller hon inte kan anses som alternativt skyddsbehövande eller övrig skyddsbehövande.

6 § Beslut enligt detta kapitel meddelas av Migrationsverket.

Migrationsverket får dock inte bevilja statusförklaring för en utlänning som av allmän domstol har utvisats på grund av brott. Om en sådan utlänning ansöker om statusförklaring och Migrationsverket finner att han eller hon bör beviljas statusförklaring, ska verket inte fatta beslut i ärendet utan med eget yttrande lämna över detta till den migrationsdomstol till vilken verkets beslut om statusförklaring hade kunnat överklagas.

I paragrafen regleras vilken myndighet som fattar beslut enligt 4 kap. Övervägandena finns i avsnitt 8.7.4.

I *andra stycket*, som är nytt, anges att Migrationsverket inte får bevilja statusförklaring för en utlänning som av allmän domstol utvisats på grund av brott. Om en utlänning som utvisats på grund av brott ansöker om statusförklaring och verket finner att han eller hon bör beviljas statusförklaring ska Migrationsverket inte fatta något beslut i ärendet. Verket ska i stället med ett eget yttrande lämna över ärendet till den migrationsdomstol till vilken verkets beslut om statusförklaring hade kunnat överklagas. Om en utlänning som har utvisats på grund av brott ansöker om statusförklaring och Migrationsverket finner att han eller hon inte ska beviljas statusförklaring ska verket däremot på vanligt sätt avslå ansökan. Av 5 kap. 20 § följer att Migrationsverket inte heller får bevilja uppehållstillstånd för en utlänning som av allmän domstol har utvisats på grund av brott.

5 kap.

1 § Flyktingar, *alternativt skyddsbehövande* och *övriga skyddsbehövande* som befinner sig i Sverige har rätt till uppehållstillstånd.

Upphållstillstånd får dock vägras en flykting *om han eller hon*

1. *genom ett synnerligen grovt brott har visat att det skulle vara förenat med allvarlig fara för allmän ordning och säkerhet att låta honom eller henne stanna i Sverige, eller*

2. *har bedrivit verksamhet som inneburit fara för rikets säkerhet och det finns anledning att anta att han eller hon skulle fortsätta verksamheten här.*

Ett uppehållstillstånd som beviljas enligt första stycket ska vara permanent eller gälla i minst tre år. Detta gäller dock inte om tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver en kortare giltighetstid. Ett uppehållstillstånd som beviljas enligt första stycket får dock inte ha en kortare giltighetstid än ett år.

I paragrafen regleras rätten till uppehållstillstånd för flyktingar och andra skyddsbehövande. Övervägandena finns i avsnitt 7.5.2.

Första stycket ändras till följd av att en ny kategori skyddsbehövande, alternativt skyddsbehövande, införs i utlänningslagen samtidigt som den kvarvarande nationella kategorin skyddsbehövande ändrar namn från skyddsbehövande i övrigt till *övriga skyddsbehövande*.

I *andra stycket* anges de fall det är möjligt att vägra en flykting uppehållstillstånd. Dessa omständigheter kan också medföra att en utlänning nekas flyktingstatusförklaring (4 kap. 3 § *andra stycket*). Eftersom förutsättningarna för att vägra någon flyktingstatusförklaring och uppehållstillstånd som flykting är identiska förutsätts att en utlänning som nekas flyktingstatusförklaring också nekas uppehållstillstånd som flykting. Däremot kan det komma i fråga att utlänningen beviljas uppehållstillstånd på annan grund.

Enligt *tredje stycket*, som är nytt, ska ett uppehållstillstånd som beviljas enligt första stycket ska vara permanent eller gälla i minst tre år. Undantag får dock göras om tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver en kortare giltighetstid. Ett uppehållstillstånd som beviljas enligt första stycket får dock aldrig ha en kortare giltighetstid än ett år. Nuvarande tredje stycket flyttas till 1 c §.

1 a § *Om en utlänning som har ett tidsbegränsat uppehållstillstånd beviljas statusförklaring efter ansökan enligt 4 kap. 3 b § ska uppehållstillståndets giltighetstid omprövas och bestämmas i enlighet med vad som föreskrivs i 1 § tredje stycket.*

Paragrafen, som är ny, innehåller bestämmelser om giltighetstiden av uppehållstillstånd för en utlänning som beviljas statusförklaring efter ett beslut om tidsbegränsat uppehållstillstånd. Övervägandena finns i avsnitt 7.5.2.

En flykting eller en annan skyddsbehövande har enligt 5 kap. 1 § tredje stycket rätt till permanent uppehållstillstånd eller uppehållstillstånd som ska gälla i minst tre år om inte tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver en kortare giltighetstid. Han eller hon har dock alltid rätt till ett uppehållstillstånd med en giltighetstid på minst ett år. En utlänning som har beviljats uppehållstillstånd som flykting eller annan skyddsbehövande ska också beviljas statusförklaring. Om en utlänning beviljats uppehållstillstånd på annan grund kan han eller hon efter ansökan beviljas statusförklaring enligt 4 kap. 3 c §. Om utlänningens uppehållstillstånd är tidsbegränsat

ska uppehållstillståndets giltighetstid omprövas och bestämmas i enlighet med vad som föreskrivs i 5 kap. 1 § tredje stycket.

1 b § *En asylansökan får avvisas om sökanden*

1. *i en annan EU-stat har förklarats vara flykting,*
2. *i ett land som inte är en EU-stat har förklarats vara flykting, om sökanden kommer att släppas in i det landet och där är skyddad mot förföljelse och mot att sändas vidare till ett annat land där han eller hon inte har motsvarande skydd, eller*
3. *kan sändas till ett land där han eller hon*
 - *inte riskerar att utsättas för förföljelse,*
 - *inte riskerar att utsättas för dödsstraff, kroppsstraff, tortyr eller annan omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning,*
 - *är skyddad mot att sändas vidare till ett land där han eller hon inte har motsvarande skydd,*
 - *har möjlighet att ansöka om skydd som flykting, och*
 - *har en sådan anknytning till det aktuella landet att det är rimligt för honom eller henne att resa dit.*

I fall som avses i första stycket 3 får dock ansökan inte avvisas om

1. *sökanden har en make, ett barn eller en förälder som är bosatt i Sverige och inte har en lika nära familjeanknytning till det land dit verkställigheten av ett avvisnings- eller utvisningsbeslut kan ske, eller*
2. *sökanden på grund av tidigare långvarig vistelse i Sverige med uppehållstillstånd eller uppehållsrätt har fått särskild anknytning hit och saknar sådan anknytning eller anknytning genom anhöriga i det land dit verkställigheten av ett avvisnings- eller utvisningsbeslut kan ske.*

I paragrafen, som är ny, anges under vilka förutsättningar en asylansökan får avvisas därför att den ska prövas i ett annat land. Övervägandena finns i avsnitt 8.5.2.

Enligt *första stycket första och andra punkterna* får en asylansökan avvisas om sökanden har förklarats vara flykting i ett annat land. Är landet i fråga inte en EU-stat krävs att sökanden kommer att släppas in i det landet och där är skyddad mot förföljelse och mot att sändas vidare till ett annat land där han eller hon inte har motsvarande skydd. Med att någon förklarats vara flykting avses att han eller hon i det landet har erkänts som flykting.

I *första stycket tredje punkten* föreskrivs att en asylansökan får avvisas om sökanden kan sändas till ett land där han eller hon inte riskerar att utsättas för förföljelse eller att utsättas för dödsstraff, kroppsstraff, tortyr eller annan omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning och där är skyddad mot att sändas vidare till ett land där han eller hon inte har motsvarande skydd. Bestämmelsen motsvarar nuvarande 1 § andra stycket fjärde och femte punkterna med den skillnaden att de omständigheter som anges i punkterna utgör skäl för att avvisa asylansökan i stället för att vägra uppehållstillstånd.

Av *andra stycket* följer att första stycket tredje punkten inte ska tillämpas om sökanden har en make, ett barn eller en förälder som är bosatt i Sverige och inte har en lika nära familjeanknytning till det land dit verkställigheten av ett avvisnings- eller utvisningsbeslut kan ske, eller om sökanden på grund av tidigare långvarig vistelse i Sverige med uppehållstillstånd har fått särskild anknytning hit och saknar sådan anknytning eller anknytning genom anhöriga i det land dit verkställigheten av ett avvisnings- eller utvisningsbeslut kan ske. Dessa bestämmelser motsvarar nuvarande 4 kap. 3 § utlänningsförordningen (2006:97).

1 c § 1 Dublinförordningen finns bestämmelser om överföring av asylsökande som tillämpas gentemot EU-stater samt Island, Norge, Schweiz och Liechtenstein.
Vid beslut om överföring enligt Dublinförordningen ska asylansökan avvisas.

Paragrafen, som är ny, behandlar Dublinförordningen. Övervägandena finns i avsnitt 8.5.4.

Första stycket innehåller en upplysningsbestämmelse som delvis motsvarar nuvarande 1 § tredje stycket. Ändringarna följer av att Dublinförordningen numera är tillämplig även gentemot Schweiz och Liechtenstein.

Enligt *andra stycket* ska en asylansökan avvisas om det beträffande utlännningen fattas ett beslut om överföring enligt Dublinförordningen (jfr MIG 2006:4).

3 § Uppehållstillstånd *ska*, om inte annat följer av 17–17 b §§, ges till

1. en utlännning som är make eller sambo till någon som är bosatt eller som har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige,

2. ett utländskt barn som är ogift och

a) har en förälder som är bosatt, eller som har beviljats uppehållstillstånd för bosättning, i Sverige, eller,

b) har en förälder som är gift eller sambo med någon som är bosatt, eller som har beviljats uppehållstillstånd för bosättning, i Sverige,

3. ett utländskt barn som är ogift och som adopterats eller som avses bli adopterat av någon som vid tidpunkten för adoptionsbeslutet var och som fortfarande är bosatt eller som har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige, om barnet inte omfattas av 2 och om adoptionsbeslutet

- har meddelats eller avses komma att meddelas av svensk domstol,

- gäller i Sverige enligt lagen (1971:796) om internationella rättsförhållanden rörande adoption, eller

- gäller i Sverige enligt lagen (1997:191) med anledning av Sveriges tillträde till Haagkonventionen om skydd av barn och samarbete vid internationella adoptioner, och

4. en utlännning som är förälder till ett ogift utländskt barn som är flykting eller *annan* skyddsbehövande, om barnet vid ankomsten till Sverige var skilt från båda sina föräldrar eller från någon annan vuxen person som får anses ha trätt i föräldrarnas ställe, eller om barnet lämnats ensamt efter ankomsten.

När en ansökan om uppehållstillstånd grundas på ett beslut om adoption som har meddelats av svensk domstol, *ska* den anknytning som har uppkommit genom beslutet godtas i ärendet om uppehållstillstånd.

Uppehållstillstånd enligt denna paragraf *ska* gälla minst ett år. Uppehållstillstånd som beviljas ett ogift barn enligt första stycket 2 b *ska* gälla för samma tid som föräldrarnas uppehållstillstånd.

I paragrafen finns bestämmelser om uppehållstillstånd på grund av anknytning.

Första stycket fjärde punkten ändras till följd av att en ny kategori skyddsbehövande, alternativt skyddsbehövande, införs i utlänningslagen samtidigt som den kvarvarande nationella kategorin skyddsbehövande ändrar namn från skyddsbehövande i övrigt till övriga skyddsbehövande.

3 a § Uppehållstillstånd får, om inte annat anges i 17 § andra stycket, ges till

1. en utlännning som har för avsikt att ingå äktenskap eller inleda ett samboförhållande med en person som är bosatt eller som har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige, om förhållandet framstår som seriöst och inte särskilda skäl talar mot att tillstånd ges,

2. en utlännning som på något annat sätt än som avses i 3 § eller i denna paragraf är nära anhörig till någon som är bosatt eller som har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige, om han eller hon har ingått i samma hushåll som den personen och det finns ett särskilt beroendeförhållande mellan släktingarna som fanns redan i hemlandet,

3. en utlänning som *ska* utöva umgänge, som inte är av begränsad omfattning, med ett i Sverige bosatt barn, och

4. en utlänning som har svenskt ursprung eller som har vistats i Sverige under lång tid med uppehållstillstånd.

Om en utlänning har getts uppehållstillstånd enligt första stycket 1 *ska* uppehållstillstånd för samma tid också ges till utlänningens ogifta barn.

När det finns synnerliga skäl får uppehållstillstånd också i andra fall än som avses i första och andra styckena beviljas en utlänning som

1. är adopterad i Sverige i vuxen ålder,
2. är anhörig till en utlänning, som är flykting eller *annan* skyddsbehövande, eller
3. på annat sätt har särskild anknytning till Sverige.

I paragrafen finns bestämmelser om uppehållstillstånd på grund av anknytning.

Tredje stycket andra punkten ändras till följd av att en ny kategori skyddsbehövande, alternativt skyddsbehövande, införs i utlänningslagen samtidigt som den kvarvarande nationella kategorin skyddsbehövande ändrar namn från skyddsbehövande i övrigt till övriga skyddsbehövande.

15 a § Ett tidsbegränsat uppehållstillstånd får beviljas en utlänning vars ansökan om uppehållstillstånd som flykting enligt 4 kap. 1 § eller *annan* skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 eller 2 a § eller motsvarande äldre bestämmelser avslagits genom ett lagakraftvunnet beslut, om utlänningen vistas här och

1. sedan minst sex månader har en anställning som uppfyller de krav som anges i 6 kap. 2 § första stycket och avser en tidsperiod om minst ett år från ansökningstillfället, eller

2. enligt 3 § första stycket 1–4, 3 a § första stycket 1 eller andra stycket har stark anknytning till en person som beviljats uppehållstillstånd enligt 1.

En ansökan om tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt första stycket ska ha kommit in till Migrationsverket senast två veckor efter det att beslutet att avslå ansökan om uppehållstillstånd som flykting eller *annan* skyddsbehövande har vunnit laga kraft.

Paragrafen behandlar i vilka fall en utlänning vars ansökan om uppehållstillstånd som flykting eller *annan* skyddsbehövande avslagits kan beviljas ett tidsbegränsat uppehållstillstånd för arbete.

Första och andra styckena ändras till följd av att en ny kategori skyddsbehövande, alternativt skyddsbehövande, införs i utlänningslagen samtidigt som den kvarvarande nationella kategorin skyddsbehövande ändrar namn från skyddsbehövande i övrigt till övriga skyddsbehövande.

18 § En utlänning som vill ha uppehållstillstånd i Sverige *ska* ha ansökt om och beviljats ett sådant tillstånd före inresan i landet. En ansökan om uppehållstillstånd får inte bifallas efter inresan. Detta gäller dock inte om

1. utlänningen har rätt till uppehållstillstånd här som flykting eller *annan* skyddsbehövande enligt 1 § eller kan beviljas uppehållstillstånd här med stöd av 21 kap. 2, 3 eller 4 §,

2. utlänningen med stöd av 6 § bör beviljas uppehållstillstånd här,

3. en ansökan om uppehållstillstånd avser förlängning av ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som getts en utlänning med familjeanknytning med stöd av 3 § första stycket 1 eller 2 b eller 3 a § första stycket 1 eller andra stycket,

4. utlänningen kan beviljas eller har tidsbegränsat uppehållstillstånd här med stöd av 15 §,

5. utlänningen enligt 3 § första stycket 1–4, 3 a § första stycket 1–3 eller andra stycket har stark anknytning till en person som är bosatt i Sverige och det inte skäligen kan krävas att utlänningen reser till ett annat land för att ge in ansökan där,

6. en ansökan om uppehållstillstånd avser förlängning av ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som med stöd av 10 § har beviljats en utlänning i fall som avses i 6 kap. 2 § första stycket,

7. utlänningen kan beviljas uppehållstillstånd enligt 15 a §,

8. utlänningen med stöd av 10 § har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd för studier och antingen slutfört studier som motsvarar 30 högskolepoäng eller fullföljt en termin vid forskarutbildning, eller

9. det annars finns synnerliga skäl.

Det som föreskrivs i första stycket gäller inte heller om utlänningen har beviljats en visering för att besöka en arbetsgivare i Sverige eller är undantagen från kravet på visering om han eller hon ansöker om ett uppehållstillstånd för arbete inom ett slag av arbete där det råder stor efterfrågan på arbetskraft. En ytterligare förutsättning är att arbetsgivaren skulle förorsakas olägenheter om utlänningen måste resa till ett annat land för att ge in ansökan där eller att det annars finns särskilda skäl.

I fråga om uppehållstillstånd för en utlänning som ska avvisas eller utvisas enligt dom eller beslut som har vunnit laga kraft gäller föreskrifterna i 15 a §, 8 kap. 14 § och 12 kap. 18–20 §§.

Paragrafen reglerar i vilka fall en ansökan om uppehållstillstånd som har gjorts i Sverige får beviljas.

Andra stycket första punkten ändras till följd av att en ny kategori skyddsbehövande, alternativt skyddsbehövande, införs i utlänningslagen samtidigt som den kvarvarande nationella kategorin skyddsbehövande ändrar namn från skyddsbehövande i övrigt till övriga skyddsbehövande.

20 § Beslut om uppehållstillstånd meddelas av Migrationsverket. *Migrationsverket får dock inte bevilja uppehållstillstånd för en utlänning som av allmän domstol har utvisats på grund av brott. Om en sådan utlänning ansöker om uppehållstillstånd som flykting enligt 4 kap. 1 § eller som annan skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 eller 2 a § och Migrationsverket finner att utlänningen bör beviljas uppehållstillstånd ska verket inte fatta beslut i ärendet utan med eget yttrande lämna över detta till den migrationsdomstol till vilken verkets beslut om uppehållstillstånd hade kunnat överklagas.*

Beslut om uppehållstillstånd får också meddelas av Regeringskansliet.

I paragrafen regleras vilka myndigheter som kan fatta beslut om uppehållstillstånd. Övervägandena finns i avsnitt 8.7.4.

Av ändringen i *första stycket* framgår att Migrationsverket inte får bevilja uppehållstillstånd för en utlänning som har utvisats på grund av brott. Detta förhållande framgår enligt nuvarande ordning av 12 kap. 16 § tredje stycket. Migrationsverket ska inte fatta beslut i ärendet om en utlänning som har utvisats på grund av brott ansöker om uppehållstillstånd och verket finner att han eller hon bör beviljas sådant tillstånd. Migrationsverket ska i stället med eget yttrande lämna över ärendet till den migrationsdomstol till vilken verkets beslut i fråga om uppehållstillstånd hade kunnat överklagas. Om en utlänning som har utvisats på grund av brott ansöker om uppehållstillstånd och Migrationsverket finner att han eller hon inte ska beviljas sådant tillstånd ska Migrationsverket avslå ansökan. Av 4 kap. 6 § framgår att Migrationsverket inte får bevilja en statusförklaring för en utlänning som har utvisats på grund av brott.

21 § Av 8 kap. 14 och 21 §§ följer att regeringen *respektive* den instans som prövar överklagande av beslut om avvisning och utvisning i vissa fall också får besluta om uppehållstillstånd.

I paragrafen upplyses om att regeringen och den instans som prövar överklaganden i vissa fall får besluta om uppehållstillstånd.

Ändringen föranleds av att säkerhetsärenden som handläggs enligt utlänningslagen inte längre kan prövas av regeringen. Regeringen kan dock fortfarande pröva ärenden om utvisning på grund av brott.

24 § Regeringen får i fråga om en viss grupp av utlänningar meddela föreskrifter om permanent uppehållstillstånd därför att de är *övriga* skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 a §.

Paragrafen innehåller ett bemyndigande för regeringen att meddela föreskrifter om permanent uppehållstillstånd för utlänningar som är skyddsbehövande i övrigt.

Ändringen följer av att bestämmelserna om skyddsbehövande i övrigt flyttas till 4 kap. 2 a § och att namnet ändras till *övriga* skyddsbehövande.

25 § Regeringen får meddela föreskrifter om att uppehållstillstånd inte får beviljas för *övriga* skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 a § om det behövs därför att Sveriges möjligheter att ta emot utlänningar har blivit begränsade.

Regeringen *ska* anmäla sådana föreskrifter till riksdagen genom en särskild skrivelse inom tre månader.

Paragrafen innehåller ett bemyndigande för regeringen att meddela föreskrifter om att uppehållstillstånd inte får meddelas för utlänningar som är skyddsbehövande i övrigt.

Första stycket ändras till följd av att kategorin skyddsbehövande i övrigt ändrar namn till *övriga* skyddsbehövande och av att bestämmelserna om dessa skyddsbehövande flyttas till 4 kap. 2 a §.

5 a kap.

4 § Flyktingar enligt 4 kap. 1 § och *andra* skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 eller 2 a §§ *ska* inte beviljas ställning som varaktigt bosatta i Sverige.

I paragrafen anges vilka kategorier som inte kan beviljas ställning som varaktigt bosatta i Sverige.

Ändringarna följer av att en ny kategori skyddsbehövande, alternativt skyddsbehövande, införs i utlänningslagen samtidigt som den kvarvarande nationella kategorin skyddsbehövande ändrar namn från skyddsbehövande i övrigt till *övriga* skyddsbehövande.

7 kap.

7 § Ett permanent uppehållstillstånd *ska* återkallas för en utlänning som inte längre är bosatt i Sverige.

För en utlänning som har vistats här som flykting eller *annan* skyddsbehövande får dock uppehållstillståndet återkallas tidigast när två år har förflutit efter det att bosättningen här i landet upphörde, om utlänningen har återvänt till ett land där han eller hon tidigare har varit bosatt därför att de politiska förhållandena i landet har ändrats.

I paragrafen regleras återkallelse av uppehållstillstånd på grund av att bosättningen i Sverige upphört.

Andra stycket ändras till följd av att en ny kategori skyddsbehövande, alternativt skyddsbehövande, införs i utlänningslagen samtidigt som den kvarvarande nationella kategorin skyddsbehövande ändrar namn från skyddsbehövande i övrigt till *övriga* skyddsbehövande.

8 kap.

11 § När en domstol överväger om en utlänning bör utvisas enligt 8 §, ska den ta hänsyn till utlänningens anknytning till det svenska samhället. Domstolen ska särskilt beakta

1. utlänningens levnadsomständigheter,
2. om utlänningen har barn i Sverige och, om så är fallet, barnets behov av kontakt med utlänningen, hur kontakten har varit och hur den skulle påverkas av att utlänningen utvisas,
3. utlänningens övriga familjeförhållanden, och
4. hur länge utlänningen har vistats i Sverige.

En utlänning som är flykting och som behöver en fristad i Sverige får utvisas endast om han eller hon har begått ett synnerligen grovt brott och det skulle medföra allvarlig fara för allmän ordning och säkerhet att låta utlänningen stanna här. Utvisning får också ske om utlänningen i Sverige eller utomlands har bedrivit verksamhet som har inneburit fara för rikets säkerhet och det finns anledning att anta att han eller hon skulle fortsätta sådan verksamhet här.

Paragrafen innehåller bestämmelser om vilka hänsyn en domstol ska ta när utvisning på grund av brott övervägs.

Det följer av den nya statusregleringen att en utlänning som har flyktingstatusförklaring vid tillämpning av denna bestämmelse ska anses vara flykting. Presumtionen i *tredje stycket* tas därför bort.

13 § En allmän domstols beslut om utvisning på grund av brott ska innehålla förbud för utlänningen att återvända till Sverige under viss tid eller utan tidsbegränsning. I ett beslut med *ett tidsbegränsat återreseförbud* ska utlänningen upplysas om vilken dag förbudet upphör att gälla. I beslutet ska utlänningen också upplysas om den påföljd som överträdelse av förbudet kan medföra enligt 20 kap.

I paragrafen regleras återreseförbud för en utlänning som utvisas på grund av brott.

Ändringarna är endast språkliga. Begreppet beslut används som en gemensam beteckning för allmän domstols avgörande av utvisningsfrågan.

14 § Om regeringen finner att en allmän domstols beslut om utvisning på grund av brott inte kan verkställas eller om det annars finns särskilda skäl för att beslutet inte längre ska gälla, får regeringen upphäva *beslutet* helt eller delvis. Därvid får regeringen *meddela* beslut också i fråga om uppehållstillstånd och arbetstillstånd.

Om beslutet om utvisning inte upphävs kan, i fall som avses i första stycket, ett tidsbegränsat uppehållstillstånd och arbetstillstånd *beviljas* av regeringen. Utvisningsbeslutet får inte verkställas medan tillståndet gäller.

Om en migrationsdomstol eller Migrationsöverdomstolen, efter överlämnade enligt 5 kap. 20 §, finner att en utlänning som av allmän domstol har utvisats på grund av brott ska beviljas uppehållstillstånd som flykting enligt 4 kap. 1 § eller som annan skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 eller 2 a § får domstolen upphäva utvisningsbeslutet och bevilja uppehållstillstånd enligt 5 kap. 1 §. Motsvarande gäller om en utlänning som av allmän domstol har utvisats på grund av brott har överklagat Migrationsverkets beslut att inte bevilja uppehållstillstånd som flykting enligt 4 kap. 1 § eller som annan skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 eller 2 a §.

Om domstolen inte upphäver beslutet om utvisning får den bevilja ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 5 kap. 1 §. Utvisningsbeslutet får inte verkställas medan tillståndet gäller.

I paragrafen regleras upphävande av allmän domstols beslut om utvisning på grund av brott. Övervägandena finns i avsnitt 8.7.4.

I tredje stycket, som är nytt, anges under vilka förutsättningar en migrationsdomstol och Migrationsöverdomstolen får upphäva ett beslut om utvisning på grund av brott. Migrationsverket får enligt 5 kap. 20 § inte bevilja uppehållstillstånd för en utlänning som har utvisats på grund av brott. Enligt samma lagrum ska Migrationsverket, om verket finner att

en utlännning som har utvisats på grund av brott ska beviljas uppehållstillstånd som flykting enligt 4 kap. 1 § eller som annan skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 eller 2 a §, lämna över ärendet till den migrationsdomstol till vilken verkets beslut hade kunnat överklagas. Om migrationsdomstolen delar Migrationsverket uppfattning får domstolen enligt vad som anges i tredje stycket upphäva den allmänna domstolens beslut om utvisning och bevilja utlännningen uppehållstillstånd enligt 5 kap. 1 §. Om domstolen inte delar Migrationsverkets uppfattning och avslår ansökan får utlännningen överklaga beslutet till Migrationsöverdomstolen. Av 16 kap. 11 § andra stycket följer att det i ett sådant fall inte krävs prövningstillstånd. Migrationsöverdomstolen har samma möjlighet som migrationsdomstolen att upphäva den allmänna domstolens beslut om utvisning och bevilja utlännningen uppehållstillstånd.

I *ffjärde stycket* anges att domstolen, om den inte upphäver utvisningsbeslutet, kan bevilja ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 5 kap. 1 §. Vidare anges att utvisningsbeslutet inte får verkställas medan ett sådant tillstånd gäller. Motsvarande gäller i ärenden hos regeringen enligt andra stycket. Ett uppehållstillstånd enligt 5 kap. 1 § måste alltid ha en giltighetstid om minst ett år (5 kap. 1 § tredje stycket).

Övriga ändringar är endast språkliga. Begreppet beslut används som en gemensam beteckning för allmän domstols avgörande av utvisningsfrågan.

16 § Avslås eller *avvisas en ansökan om uppehållstillstånd eller återkallas ett sådant tillstånd* och utlännningen befinner sig i Sverige, ska det samtidigt meddelas beslut om avvisning eller utvisning, om inte särskilda skäl talar mot det.

Vad som sägs i första stycket gäller inte om ansökan avvisas enligt 5 kap. 1 c §.

Paragrafen innehåller bestämmelser om beslut om avvisning och utvisning.

Första stycket ändras till följd av att bestämmelser om att en asylansökan i vissa situationer ska avvisas införs i utlänningslagen (5 kap. 1 b och c §§).

Av *andra stycket*, som är nytt, framgår att ett beslut om avvisning eller utvisning inte ska meddelas vid beslut om överföring enligt Dublinförordningen. Att asylansökan avvisas vid beslut om överföring enligt Dublinförordningen framgår av 5 kap. 1 c §.

18 § I beslut om avvisning eller utvisning som meddelas av *Migrationsverket, en migrationsdomstol eller Migrationsöverdomstolen* ska anges till vilket land utlännningen ska avvisas eller utvisas.

Om det finns särskilda skäl, får mer än ett land anges i beslutet.

Ett beslut av en sådan myndighet som avses i första stycket och som rör avvisning eller utvisning ska innehålla de avvisningar om verkställigheten som omständigheterna i det enskilda fallet kan ge anledning till.

Paragrafen behandlar verkställighetsanvisningar som ska tas in i ett beslut om avvisning eller utvisning.

Första stycket ändras till följd av att säkerhetsärenden som handläggs enligt utlänningslagen inte längre kan prövas av regeringen. I stycket görs även en redaktionell ändring.

19 § När Migrationsverket beslutar om avvisning eller utvisning, får beslutet förenas med förbud för utlänningen att under viss tid återvända till Sverige.

Ett beslut om avvisning eller utvisning som avser en EES- medborgare eller *en sådan medborgares* familjemedlem, får förenas med ett sådant förbud som avses i första stycket endast om beslutet har *meddelats* av hänsyn till allmän ordning och säkerhet.

Paragrafen innehåller bestämmelser om återreseförbud.

Första stycket ändras till följd av att säkerhetsärenden som handläggs enligt utlänningslagen inte längre kan prövas av regeringen. Att Migrationsverket kan ge den som förbjudits att återvända till Sverige enligt denna paragraf tillstånd att göra ett kort besök här framgår av 20 §.

Övriga ändringar i paragrafen är av språklig karaktär.

20 § En utlänning som med stöd av 13, 19 eller 21 § har förbjudits att återvända till Sverige under viss tid eller utan tidsbegränsning får ges särskilt tillstånd av Migrationsverket att göra ett kort besök här, om besöket gäller synnerligen viktiga angelägenheter. Om det finns särskilda skäl, får ett sådant tillstånd ges också på ansökan av någon annan än utlänningen.

Paragrafen reglerar förutsättningarna för att en utlänning som meddelats ett beslut om återreseförbud ska kunna ges tillstånd att besöka Sverige.

Andra stycket upphävs till följd av att säkerhetsärenden som handläggs enligt utlänningslagen inte längre kan prövas av regeringen.

21 § När ett överklagat ärende eller mål om avvisning eller utvisning avgörs, får också beslut fattas i fråga om uppehållstillstånd och arbetstillstånd. Detta gäller även om dessa frågor inte har tagits upp av utlänningen.

Vid prövning av ett beslut om avvisning eller utvisning får en migrationsdomstol *eller* Migrationsöverdomstolen besluta att utlänningen för viss tid *ska* förbjudas att återvända till Sverige, även om ingen lägre instans har meddelat ett sådant förbud.

När Migrationsverket, en migrationsdomstol *eller* Migrationsöverdomstolen prövar ett beslut om avvisning eller utvisning, får samtidigt sådant beslut meddelas angående den som är under 16 år och som står under utlänningens vårdnad. Detta gäller även om ingen lägre instans har prövat denna fråga. I mål hos en migrationsdomstol och Migrationsöverdomstolen gäller detta dock inte, om det för barnet har åberopats sådana omständigheter som avses i 4 kap. 1, 2 *eller* 2 a §§.

I paragrafen behandlas vilka frågor som kan tas upp av en överinstans även om dessa inte behandlats av den lägre instansen.

Andra och tredje styckena ändras till följd av att säkerhetsärenden som handläggs enligt utlänningslagen inte längre kan prövas av regeringen. Tredje stycket ändras också till följd av att ytterligare en kategori skyddsbehövande, införs i utlänningslagen.

9 kap.

8 § Migrationsverket eller polismyndigheten får fotografera en utlänning och, om utlänningen fyllt 14 år, ta hans eller hennes fingeravtryck om

1. utlänningen inte kan styrka sin identitet när han eller hon kommer till Sverige,
2. utlänningen ansöker om uppehållstillstånd som flykting *enligt* 4 kap. 1 § eller *som annan* skyddsbehövande *enligt* 4 kap. 2 eller 2 a §, eller
3. det finns grund för att besluta om förvar.

I paragrafen finns bestämmelser om när en utlänning får fotograferas och avkrävas fingeravtryck.

Ändringarna följer av att ytterligare en kategori skyddsbehövande, införs i utlänningslagen. Övriga ändringar är redaktionella.

10 kap.

11 § Varje ny prövning av ett beslut om förvar *ska* föregås av en muntlig förhandling. Detta gäller även en ny prövning av ett beslut om uppsikt, om det inte med hänsyn till utredningens art eller andra omständigheter framstår som uppenbart att en muntlig förhandling saknar betydelse.

Bestämmelser som gäller för muntlig handläggning hos en myndighet finns i 13 kap. 1-8 §§. I fråga om muntlig förhandling i domstol finns bestämmelser i 16 kap.

I ärenden om förvar *eller uppsikt* som handläggs av regeringen får *ansvarigt* statsråd, eller den tjänsteman som statsrådet bestämmer, besluta om muntlig förhandling och uppdra åt en migrationsdomstol att hålla den. Bestämmelserna i 13 kap. gäller i tillämpliga delar vid förhandlingen. Vid den muntliga förhandlingen *ska* en representant från Regeringskansliet närvara. Regeringskansliet får besluta att även andra personer än utlänningen *ska* höras vid förhandlingen.

Paragrafen innehåller bestämmelser om muntlig förhandling inför beslut om förvar och uppsikt.

Tredje stycket ändras till följd av att säkerhetsärenden som handläggs enligt utlänningslagen inte längre kan prövas av regeringen. Dessutom har stycket förtydligats så att det uttryckligen framgår att ansvarigt statsråd, eller den tjänsteman som statsrådet bestämmer, även kan besluta om muntlig förhandling i ärenden om uppsikt.

Övriga ändringar i paragrafen är endast språkliga.

14 § Migrationsverket är handläggande myndighet

1. från det att verket tar emot ett ärende som verket *ska* pröva och till dess verket fattar beslut eller utlänningen har lämnat landet eller polismyndigheten har tagit emot ärendet eller, om ärendet överklagas, till dess ärendet tas emot av migrationsdomstolen, och

2. från det att verket tar emot ett beslut om avvisning eller utvisning för verkställighet och till dess att beslutet har verkställts eller ärendet lämnas över till polismyndigheten. I fråga om beslut som gäller omedelbart är, även om beslutet överklagas, Migrationsverket handläggande myndighet till dess domstolen meddelar beslut om inhibition.

I paragrafen anges när Migrationsverket är handläggande myndighet.

Första punkten ändras till följd av att säkerhetsärenden som handläggs enligt utlänningslagen *ska* handläggas på samma sätt som övriga utlänningsärenden. När migrationsdomstolarna och Migrationsöverdomstolen är handläggande myndighet följer av den allmänna bestämmelsen i 10 kap. 12 §.

16 § *I ett ärende hos en migrationsdomstol eller Migrationsöverdomstolen där beslut om inhibition kan meddelas med stöd av 12 kap. 11 § första stycket är domstolen handläggande myndighet från det att den meddelar beslut om inhibition.*

Mot bakgrund av att säkerhetsärenden som handläggs enligt utlänningslagen inte längre kan prövas av regeringen har paragrafens nuvarande innehåll förlorat sin betydelse. Paragrafen har tagits i anspråk för regleringen av när migrationsdomstolarna är handläggande myndighet i förvarsfrågor i de fall domstolen prövar en fråga om upphäva en allmän domstolsbeslut om utvisning på grund av brott.

Paragrafen anger att en migrationsdomstol respektive Migrationsöverdomstolen är handläggande myndighet i fråga om förvar och uppsikt från det att den meddelar beslut om inhibition med stöd av 12 kap. 11 § första stycket. Motsvarande gäller i ärenden hos regeringen (10 kap. 15 § tredje stycket). Av 10 kap. 13 § andra punkten följer att polismyndigheten är handläggande myndighet om något sådant beslut om inhibition inte meddelats.

11 kap.

5 § En utlänning som hålls i förvar *ska* ha tillgång till hälso- och sjukvård i samma omfattning som den som ansökt om uppehållstillstånd enligt 4 kap. 1, 2 eller 2 a § även om utlänningen inte har ansökt om ett sådant tillstånd.

Om en utlänning som hålls i förvar behöver sjukhusvård under förvarstiden, *ska* han eller hon ges tillfälle till sådan vård.

Verksamhetschefen för den sjukhusenhet där en utlänning vårdas *ska* se till att Migrationsverket eller den som förestår den lokal där utlänningen *ska* vistas genast underrättas, om utlänningen önskar lämna eller redan har lämnat sjukhuset.

Paragrafen innehåller bestämmelser om hälso- och sjukvård för utlänningar som hålls i förvar.

Första stycket ändras till följd av att ytterligare en kategori skyddsbehövande införs i utlänningslagen.

12 kap.

3 § Avvisning eller utvisning av en utlänning som avses i 4 kap. 2 § första stycket 1 eller 2 a § första stycket 1, i fall av väpnad konflikt och svåra motsättningar i hemlandet, eller i 4 kap. 2 a § första stycket 2 får inte verkställas till utlänningsens hemland eller till ett land där han eller hon riskerar att sändas vidare till hemlandet, om det finns synnerliga skäl *mot det*.

Paragrafen behandlar vissa fall av verkställighetshinder.

Paragrafen har formulerats om så att den får samma konstruktion som 1 och 2 §§. Den är tillämplig bl.a. på utlänningar som uppfyller förutsättningarna i 4 kap. 2 eller 2 a §§ men som är uteslutna från att anses som skyddsbehövande på grund av bestämmelserna i 4 kap. 2 c §.

En otydlighet som uppkommit i samband med bestämmelsens överförande till 2005 års utlänningslag har vidare rättats till.

4 § Ett beslut om avvisning eller utvisning som meddelas av *Migrationsverket, en migrationsdomstol eller Migrationsöverdomstolen ska* verkställas genom att utlänningen sänds till det land eller, om flera länder angetts, något av de länder som anges i beslutet.

Ett beslut om avvisning som meddelas av en polismyndighet samt allmän domstols beslut om utvisning på grund av brott *ska* verkställas genom att utlänningen sänds till sitt hemland eller, om möjligt, till det land från vilket utlänningen kom till Sverige. Om verkställighet inte kan genomföras till något av dessa länder får en utlänning i stället sändas till ett land som utlänningen har anknytning till.

En utlänning som *ska* avvisas eller utvisas får alltid sändas till ett land som utlänningen visar att mottagande kan ske i.

Paragrafen behandlar till vilket land utlänningen ska sändas vid verkställighet av avvisnings- och utvisningsbeslut.

Första stycket ändras till följd av att säkerhetsärenden som handläggs enligt utlänningslagen inte längre kan prövas av regeringen. I stycket görs även en redaktionell ändring.

8 § En allmän domstols beslut om utvisning på grund av brott får verkställas, om utlänningen har avgett nöjdförklaring och åklagaren medger att beslutet får verkställas.

Paragrafen innehåller bestämmelser om verkställighet av allmän domstols beslut om utvisning på grund av brott.

Ändringarna är endast språkliga. Begreppet beslut används som en gemensam beteckning för allmän domstols avgörande av utvisningsfrågan.

8 a § Om en utlänning har ansökt om uppehållstillstånd som flykting enligt 4 kap. 1 § eller som annan skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 eller 2 a § får ett beslut om avvisning eller utvisning inte verkställas innan ansökan har prövats genom ett beslut som har vunnit laga kraft eller ett beslut att avvisa ansökan enligt 5 kap. 1 b eller 1 c § har vunnit laga kraft.

Första stycket gäller inte om Migrationsverket har förordnat om omedelbar verkställighet enligt 8 kap. 6 § eller om utlänningen har utvisats på grund av brott. I dessa fall får beslutet om avvisning eller utvisning verkställas när ansökan om uppehållstillstånd har prövats i en instans.

Första stycket hindrar inte att utlänningen överlämnas, utlämnas eller överförs till en annan stat eller till en internationell domstol eller tribunal för att lagföras eller avtjäna en frihetsberövande påföljd.

I paragrafen, som är ny, regleras när ett beslut om avvisning eller utvisning får verkställas. Övervägandena finns i avsnitt 8.3.3.

Om en utlänning har ansökt om uppehållstillstånd som flykting enligt 4 kap. 1 § eller som annan skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 eller 2 a § får enligt *första stycket* ett beslut om avvisning eller utvisning inte verkställas innan ansökan har prövats genom ett beslut som har vunnit laga kraft eller ett beslut att avvisa ansökan enligt 5 kap. 1 b eller 1 c § har vunnit laga kraft.

Av *andra stycket* följer att undantag från huvudregeln i första stycket får göras om Migrationsverket har förordnat om omedelbar verkställighet enligt 8 kap. 6 § eller när en utlänning har utvisats på grund av brott enligt 8 kap. 8 § genom ett beslut som vunnit laga kraft ansöker om uppehållstillstånd som flykting eller annan skyddsbehövande. I dessa fall får beslutet om avvisning eller utvisning verkställas när ansökan om uppehållstillstånd har prövats i en instans. Begreppet beslut används som en gemensam beteckning för allmän domstols avgörande av utvisningsfrågan.

Av *tredje stycket* följer att huvudregeln inte hindrar att en utlänning ska överlämnas, utlämnas eller överföras till en annan stat eller till en internationell domstol eller tribunal för att lagföras eller avtjäna en frihetsberövande påföljd. En utlänning kan utlämnas för lagföring eller straffverkställighet av en frihetsberövande påföljd till en stat utanför Europeiska unionen enligt lagen (1957:668) om utlämning för brott eller inom Norden enligt lagen (1959:254) om utlämning för brott till Danmark, Finland, Island och Norge eller till någon av de internationella tribunalerna eller till den Internationella brottmålsdomstolen. Det senare regleras i lagen (1994:569) om Sveriges samarbete med de internationella tribunalerna för brott mot internationell humanitär rätt, lagen (2006:615) om samarbete med Specialdomstolen för Sierra Leone samt lagen (2002:329) om samarbete med Internationella brottmålsdomstolen. En utlänning kan överlämnas till en annan stat inom Europeiska unionen enligt bl.a. lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder. Överförande av straffverkställighet till annan stat kan ske enligt lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom och lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m. I samtliga dessa fall får således beslut om utlämning, överförande och överlämnande verkställas även om avvisnings- eller utvisningsfrågan inte avgjorts genom beslut som vunnit laga kraft.

11 § När regeringen, *en migrationsdomstol eller Migrationsöverdomstolen* prövar en fråga om att upphäva en allmän domstols beslut om utvisning på grund av brott, får regeringen *eller domstolen* besluta om inhibition av det tidigare meddelade beslutet.

När ett ärende enligt denna lag *ska* prövas av regeringen får, för tiden till dess regeringen avgör ärendet, ansvarigt statsråd besluta om inhibition av avvisning eller utvisning.

I paragrafen regleras inhibition av allmän domstols beslut om utvisning på grund av brott. Övervägandena finns i avsnitt 8.7.4.

Första stycket ändras till följd av att det i 8 kap. 14 § införs en möjlighet för migrationsdomstolarna och Migrationsöverdomstolen att upphäva en allmän domstols beslut om utvisning på grund av brott. Begreppet beslut används som en gemensam beteckning för allmän domstols avgörande av utvisningsfrågan.

14 § Beslut om avvisning eller utvisning *ska* verkställas av Migrationsverket, om inte annat *föreskrivs* i andra, tredje eller fjärde stycket.

Säkerhetspolisen *ska* verkställa beslut om avvisning eller utvisning i säkerhetsärenden. Migrationsverket *eller den domstol som avgör ärendet* får dock i *beslutet om avvisning eller utvisning bestämma* att en annan myndighet *ska* ombesörja verkställigheten.

Polismyndigheten *ska* verkställa

1. en polismyndighets beslut om avvisning,
2. en allmän domstols beslut om utvisning på grund av brott.

Migrationsverket får lämna över ett avvisnings- eller utvisningsärende för verkställighet till polismyndigheten, om den som *ska* avvisas eller utvisas håller sig undan och inte kan anträffas utan polismyndighetens medverkan eller om det kan antas att tvång kommer att behövas för att verkställa beslutet.

Paragrafen reglerar vilken myndighet som ska verkställa ett beslut om avvisning eller utvisning.

Andra stycket ändras till följd av att säkerhetsärenden som handläggs enligt utlänningslagen kan prövas av domstol och inte längre kan prövas av regeringen. Begreppet beslut används som en gemensam beteckning för allmän domstols avgörande av utvisningsfrågan.

15 § En polismyndighets beslut om avvisning, Migrationsverkets beslut om avvisning enligt 8 kap. 4 § andra stycket, Migrationsverkets beslut om avvisning med omedelbar verkställighet och en allmän domstols lagakraftvunna beslut om utvisning på grund av brott *ska* verkställas snarast möjligt.

I andra fall *ska* en utlänning som avvisas lämna landet inom två veckor och en utlänning som utvisas lämna landet inom fyra veckor efter det att beslutet vann laga kraft, om inte annat bestämts i beslutet.

Om utlänningen inte lämnar landet inom den föreskrivna tiden eller det måste antas att utlänningen inte har för avsikt att frivilligt lämna landet inom denna tid, *ska* beslutet verkställas snarast möjligt av den myndighet som enligt 14 § är ansvarig för verkställigheten.

Verkställighet av beslut om avvisning eller utvisning av en EES-medborgare eller hans eller hennes familjemedlem som har rest in i Sverige får ske tidigast fyra veckor från den dag EES-medborgaren eller familjemedlemmen fick del av beslutet, om det inte finns synnerliga skäl för att verkställa beslutet.

Paragrafen innehåller bestämmelser om vid vilken tidpunkt beslut om avvisning och utvisning ska verkställas.

Ändringarna är endast språkliga. Begreppet beslut används som en gemensam beteckning för allmän domstols avgörande av utvisningsfrågan.

16 § Om Migrationsverket efter omprövning beviljar en utlänning tidsbegränsat uppehållstillstånd, får verket samtidigt upphäva ett av verket fattat beslut om avvisning eller utvisning.

Om Migrationsverket beviljar ett tidsbegränsat uppehållstillstånd utan att upphäva beslutet om avvisning eller utvisning, får beslutet om avvisning eller utvisning inte verkställas medan tillståndet gäller. Motsvarande gäller om en migrationsdomstol eller Migrationsöverdomstolen i ett överklagat ärende beviljar ett tidsbegränsat uppehållstillstånd utan att upphäva beslutet om avvisning eller utvisning.

I 5 kap. 20 § föreskrivs att Migrationsverket inte får bevilja uppehållstillstånd för den som av allmän domstol har utvisats på grund av brott.

Paragrafen reglerar möjligheten att i vissa fall upphäva beslut om avvisning eller utvisning eller utan att upphäva ett sådant beslut bevilja ett tidsbegränsat uppehållstillstånd.

Andra meningen i *första stycket* flyttas till andra stycket. *Andra stycket* ändras till följd av att säkerhetsärenden som handläggs enligt utlänningslagen inte längre kan prövas av regeringen.

Ändringarna i *tredje stycket* följer av att bestämmelsen som föreskriver att Migrationsverket inte får bevilja uppehållstillstånd för den som av allmän domstol är utvisad på grund av brott flyttas till 5 kap. 20 §.

Övriga ändringar i paragrafen är språkliga. Begreppet beslut används som en gemensam beteckning för allmän domstols avgörande av utvisningsfrågan.

17 § Om en annan myndighet än Migrationsverket ska verkställa ett beslut om avvisning eller utvisning och denna myndighet finner att den inte kan verkställa beslutet eller att den behöver ytterligare besked, ska myndigheten underrätta Migrationsverket. Detsamma gäller om utlänningen hos myndigheten åberopar att det finns sådana hinder som avses i 1, 2 eller 3 § mot verkställigheten eller det på annat sätt kommer fram att det kan finnas sådana hinder.

Migrationsverket ska i sådana fall ge anvisningar om verkställigheten eller vidta andra åtgärder.

Om en allmän domstols beslut om utvisning på grund av brott av en EES-medborgare eller en sådan medborgares familjemedlem ska verkställas mer än två år efter det att avgörandet meddelades, ska polismyndigheten innan beslutet verkställs utreda om de omständigheter som låg till grund för beslutet har ändrats. Om det vid utredningen kommer fram att omständigheterna har ändrats på ett sådant sätt att utvisningsbeslutet inte längre bör gälla, ska ärendet lämnas över till Migrationsverket som med ett eget yttrande ska lämna över ärendet till regeringen för prövning enligt 8 kap. 14 §. Verktällighet får i sådant fall inte ske innan regeringen har avgjort ärendet.

Paragrafen behandlar vissa särskilda fall av verkställighet av beslut om avvisning och utvisning.

Ändringarna är endast språkliga. Begreppet beslut används som en gemensam beteckning för allmän domstols avgörande av utvisningsfrågan.

19 § Om utlänningen i ett ärende om verkställighet av ett beslut om avvisning eller utvisning som vunnit laga kraft åberopar nya omständigheter

1. som kan antas utgöra ett bestående sådant hinder mot verkställigheten som avses i 1, 2 eller 3 §, och

2. dessa omständigheter inte kunnat åberopas av utlänningen tidigare, eller utlänningen visar giltig ursäkt för att inte ha åberopat omständigheterna tidigare,

ska Migrationsverket, om beslut om uppehållstillstånd inte kan meddelas enligt 18 §, ta upp frågan om uppehållstillstånd till ny prövning.

År förutsättningarna enligt första stycket inte uppfyllda, ska Migrationsverket besluta att inte bevilja ny prövning.

Beslutet om avvisning eller utvisning får inte verkställas innan Migrationsverket har avgjort frågan om ny prövning ska ske eller, om ny prövning beviljas, innan frågan om uppehållstillstånd har avgjorts genom ett beslut som har vunnit laga kraft.

Om en utlänning ansöker om uppehållstillstånd som flykting enligt 4 kap. 1 § eller som annan skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 eller 2 a § och en sådan ansökan inte tidigare under utlänningens vistelse i Sverige har prövats genom lagakraftvunnet beslut, ska Migrationsverket pröva ansökan och besluta om inhibition i verkställighetsärendet.

Paragrafen behandlar Migrationsverkets prövning av nya omständigheter. Övervägandena finns i avsnitt 8.4.5.

Ändringen i *första stycket* följer av att bestämmelser om när verkställighet får ske har införts i 8 a §. Bestämmelsen om inhibition blir därmed överflödig.

Av ändringarna i *tredje stycket*, som är nytt, följer att verkställighet av ett beslut om avvisning eller utvisning inte får ske förrän verket har tagit ställning till om ny prövning ska äga rum eller, om ny prövning beviljas, innan frågan om uppehållstillstånd har avgjorts genom ett beslut som har vunnit laga kraft.

Av fjärde stycket, som är nytt, framgår att en utlänning alltid har rätt att få en ansökan om uppehållstillstånd som flykting enligt 4 kap. 1 § eller som annan skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 eller 2 a § prövad. En sådan ansökan ska således prövas även om den görs under tid som utlänningen omfattas av ett lagakraftvunnet beslut om avvisning eller utvisning. Detta gäller emellertid endast om en sådan ansökan inte har prövats genom det lagakraftvunna beslutet eller annars under utlänningens vistelse i Sverige.

19 a § *Om en utlänning som av allmän domstol har utvisats på grund av brott har fått en ansökan om uppehållstillstånd som flykting enligt 4 kap. 1 § eller som annan skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 eller 2 a § prövad genom ett beslut som har vunnit laga kraft åberopar sådana omständigheter som anges i 19 § första stycket och dessa omständigheter inte kunnat åberopas av utlänningen tidigare, eller utlänningen visar giltig ursäkt för att inte ha åberopat omständigheterna tidigare, ska Migrationsverket ta upp frågan om uppehållstillstånd till ny prövning.*

Är förutsättningarna enligt första stycket inte uppfyllda, ska Migrationsverket besluta att inte bevilja ny prövning.

Utvisningsbeslutet får inte verkställas innan Migrationsverket har avgjort frågan om ny prövning ska ske eller, om ny prövning beviljas, om ny prövning beviljas, innan frågan om uppehållstillstånd har prövats i en instans.

Paragrafen, som är ny, behandlar det fallet att en utlänning som är utvisad på grund av brott och tidigare fått sitt skyddsbehov prövat åberopar nya omständigheter som rör skyddsbehov. Övervägandena finns i avsnitt 8.7.4

Paragrafen utgör ett specialfall av regleringen av nya omständigheter i 19 § och tar sikte på de fall där en person både är utvisad på grund av brott och har fått sin ansökan om uppehållstillstånd som flykting eller annan skyddsbehövande prövad. Om en sådan utlänning åberopar nya omständigheter som kan antas utgöra ett bestående sådant hinder mot verkställighet som avses i 1, 2 eller 3 § och dessa omständigheter inte kunnat åberopas tidigare, eller utlänningen visar giltig ursäkt för att inte ha åberopat omständigheterna tidigare, ska enligt *första stycket* Migrationsverket ta upp frågan om uppehållstillstånd till ny prövning. Detta gäller även om verkställighet inte är nära förestående.

Om ny prövning beviljas är 5 kap. 20 § tillämplig.

Om förutsättningarna enligt första stycket inte är uppfyllda, t.ex. om utlänningen inte har giltigt ursäkt för att åberopa de nya omständigheterna i ett sent skede, ska Migrationsverket enligt *andra stycket* besluta att inte bevilja ny prövning. Att ett sådant beslut kan överklagas till en migrationsdomstol framgår av 14 kap. 5 §.

Av *tredje stycket*, som är nytt, framgår att verkställighet av ett utvisningsbeslut inte får ske förrän verket har tagit ställning till om ny prövning ska äga rum eller, om ny prövning beviljas, innan frågan om uppehållstillstånd har prövats i en instans. Regleringen är parallell till regleringen i 8 a § andra stycket.

20 § Om det i ett ärende som avser en allmän domstols beslut om utvisning på grund av brott kommer fram att verkställighet inte kan genomföras, ska Migrationsverket inte fatta beslut i ärendet utan skyndsamt med eget yttrande lämna över detta till regeringen för prövning enligt 8 kap. 14 §.

Det som föreskrivs i första stycket gäller dock inte om utlänningen ansöker om uppehållstillstånd som flyktning enligt 4 kap. 1 § eller som annan skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 eller 2 a § eller, om utlänningen har fått en sådan ansökan prövad genom ett avgörande som inte har upphört att gälla, åberopar nya omständigheter som kan antas utgöra ett bestående sådant hinder mot verkställighet som avses i 1, 2 eller 3 §. I dessa fall ska frågan om uppehållstillstånd prövas enligt 5 kap. 20 § respektive enligt 19 a §.

Paragrafen behandlar de fall nya omständigheter åberopas eller kommer fram i ärenden som avser en allmän domstols beslut om utvisning på grund av brott. Övervägandena finns i avsnitt 8.7.4.

Nuvarande bestämmelser i andra och tredje styckena tas bort till följd av att säkerhetsärenden som handläggs enligt utlänningslagen inte längre kan prövas av regeringen.

Det nya *andra stycket* behandlar den situationen att en utlänning i ett ärende som avser verkställighet av en allmän domstols beslut om utvisning på grund av brott ansöker om uppehållstillstånd som flyktning eller annan skyddsbehövande eller åberopar nya omständigheter som kan antas utgöra ett bestående sådant hinder mot verkställighet som avses i 1, 2 eller 3 §. Migrationsverket ska i en sådan situation inte lämna över ärendet till regeringen enligt vad som föreskrivs i första stycket utan i stället pröva frågan om uppehållstillstånd enligt 5 kap. 20 § respektive 19 a §.

21 § Ett beslut om avvisning eller utvisning ska anses verkställt, om utlänningen har lämnat landet. *Detta gäller dock inte om utlänningen utlämnas, överlämnas eller överförs till en annan stat eller till en internationell domstol eller tribunal inom ett straffrättsligt förfarande med villkor om att utlänningen ska återföras.*

I paragrafen anges när ett beslut om avvisning eller utvisning ska anses verkställt.

Andra mening, som är ny, utgör ett undantag från huvudregeln att ett avlägsnandebeslut ska anses verkställt när utlänningen lämnar landet. Undantaget innebär bl.a. att ett avlägsnandebeslut inte ska anses verkställt när en utlänning tillfälligt överförs till en annan stat enligt 4 kap. 29 § lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål eller när en person utlämnas med villkor om återförande till Sverige, enligt 11 § andra stycket lagen (1957:668) om utlämning för brott.

13 kap.

1 § Migrationsverket får inte besluta om avvisning eller utvisning av en utlänning som har ansökt om asyl i Sverige *eller vägra en utlänning den statusförklaring han eller hon ansökt om* utan att det förekommit muntlig handläggning hos Migrationsverket. Muntlig handläggning *ska* även annars företas på begäran av utlänningen, om inte en sådan handläggning skulle sakna betydelse för att avgöra asylärendet. Handläggningen kan ske i form av en muntlig förhandling eller i annan form.

I paragrafen regleras muntlig handläggning hos Migrationsverket. Övervägandena finns i avsnitt 8.3.8.

Av ändringen framgår att Migrationsverket inte får vägra en utlänning begärd statusförklaring utan att det förekommit muntlig handläggning.

9 a § När Migrationsverket inleder ett ärende om återkallelse av statusförklaring *ska utlänningen underrättas.*

En statusförklaring får inte återkallas utan att utlänningen har fått tillfälle att yttra sig.

Paragrafen, som är ny, innehåller bestämmelser om handläggningen vid återkallelse av statusförklaring. Övervägandena finns i avsnitt 8.6.3.

Av *första stycket* framgår att Migrationsverket, om verket inleder ett ärende om återkallelse av statusförklaring, ska underrätta utlänningen om att ett ärende om återkallelse inleds.

Enligt *andra stycket* får en statusförklaring inte återkallas utan att utlänningen har fått tillfälle att yttra sig.

14 kap.

5 § Migrationsverkets beslut att inte bevilja ny prövning enligt 12 kap. 19 *eller 19 a §§* får överklagas till en migrationsdomstol.

I paragrafen regleras överklagande av Migrationsverkets beslut om ny prövning.

Av ändringen framgår att Migrationsverkets beslut om ny prövning i ärenden där sökanden har utvisats på grund av brott kan överklagas till en migrationsdomstol.

6 § Migrationsverkets beslut enligt 4 kap. 3, 3 a, 3 b och 4 §§ i fråga om *statusförklaring* eller resedokument eller om återkallelse av *statusförklaring* får överklagas till en migrationsdomstol.

I paragrafen regleras överklagande av Migrationsverkets beslut om statusförklaring och resedokument. Övervägandena finns i avsnitt 8.7.1.

Ändringarna följer av att bestämmelser om skyddsstatusförklaring införs i 4 kap. 3 a och c §§.

9 § Beslut av en polismyndighet eller av Migrationsverket om förvar *eller uppsikt* får överklagas till en migrationsdomstol.

Beslut om förvar *eller uppsikt* får överklagas särskilt och utan begränsning till viss tid.

Om ett beslut om förvar *eller uppsikt* har fattats av ett statsråd, prövar Regeringsrätten på framställning av utlänningen, om åtgärden *ska* bestå.

I paragrafen regleras överklagande av Migrationsverkets beslut om förvar.

Ändringarna i *första* och *andra styckena* klargör att Migrationsverkets beslut om uppsikt kan överklagas till en migrationsdomstol (jfr MIG

2007:41). Ett sådant beslut får överklagas särskilt och utan begränsning till viss tid.

Av *tredje stycket* framgår att Regeringsrättens prövning av om ett beslut av statsråd ska bestå även kan avse ett beslut om uppsikt.

11 § Migrationsverkets beslut i *fråga om avvisning, utvisning, uppehållstillstånd, arbetstillstånd, statusförklaring, resedokument och förvar i ett säkerhetsärende* får överklagas även av Säkerhetspolisen.

Paragrafen behandlar överklagande av Migrationsverkets beslut i säkerhetsärenden.

Första stycket upphävs till följd av att säkerhetsärenden som handläggs enligt utlänningslagen inte längre kan prövas av regeringen. Migrationsverkets beslut får i stället överklagas till migrationsdomstol med stöd av 3 §

14 a § *Beslut enligt 5 kap. 1 b eller 1 c § att avvisa en asylansökan får överklagas till en migrationsdomstol.*

I paragrafen, som är ny, regleras överklagande av beslut att avvisa en asylansökan. Övervägandena finns i avsnitt 8.7.1.

Av paragrafen framgår att beslut enligt 5 kap. 1 b eller 1 c § att avvisa en asylansökan får överklagas till en migrationsdomstol.

15 kap.

3 § En nöjdförklaring kan inte tas tillbaka. Om utlänningen har överklagat beslutet eller domen när nöjdförklaringen avges, *ska* utlänningen genom nöjdförklaringen anses ha tagit tillbaka sitt överklagande av beslutet om avvisning eller utvisning. Om utlänningen har ansökt om uppehållstillstånd, arbetstillstånd, *statusförklaring, resedokument* eller främlingspass, *ska* utlänningen genom nöjdförklaringen anses ha tagit tillbaka sin ansökan.

I paragrafen regleras nöjdförklaring.

Ändringen följer av att bestämmelser om statusförklaring införs i utlänningslagen.

16 kap.

1 § *Regeringen får meddela föreskrifter om vilka länsrätter som ska vara migrationsdomstolar och att endast en av dessa ska vara behörig att pröva säkerhetsärenden.* Migrationsöverdomstol är Kammarrätten i Stockholm.

Om migrationsdomstol och Migrationsöverdomstolen och förfarandet i dessa gäller vad som allmänt är föreskrivet om länsrätt och kammarrätt och rättsskipningen i dessa, om inte något annat följer av denna lag.

Paragrafen innehåller bestämmelser om migrationsdomstolar och Migrationsöverdomstolen. Övervägandena finns i avsnitt 8.8.4.

Genom ändringen i *första stycket* ges regeringen ett bemyndigande att föreskriva att endast en av migrationsdomstolarna ska vara behörig att pröva säkerhetsärenden. Övriga ändringar är av språklig karaktär.

6 § I ett mål om avvisning är Migrationsverket motpart till utlänningen.

När ett beslut i ett säkerhetsärende överklagas är såväl Migrationsverket som Säkerhetspolisen motparter till utlänningen vid handläggningen i *migrationsdomstolen* och i Migrationsöverdomstolen.

Paragrafen behandlar vem som är utlänningens motpart i vissa fall.

Andra stycket ändras till följd av att säkerhetsärenden som handläggs enligt utlänningslagen inte längre kan prövas av regeringen utan i stället ska handläggas på samma sätt som övriga utlänningsärenden.

8 § Om det under handläggningen av ett mål i en migrationsdomstol framkommer att det rör sig om ett säkerhetsärende *enligt denna lag eller ett ärende som ska handläggas enligt lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll*, ska domstolen undanröja det överklagade beslutet och överlämna målet till Migrationsverket för handläggning.

Om det under handläggningen i Migrationsöverdomstolen av ett mål som överklagats från en migrationsdomstol framkommer att det rör sig om ett säkerhetsärende *enligt denna lag eller ett ärende som ska handläggas enligt lagen om särskild utlänningskontroll*, ska Migrationsöverdomstolen undanröja migrationsdomstolens och Migrationsverkets beslut och överlämna målet till Migrationsverket för handläggning.

Paragrafen behandlar hur ett utlänningsärende som handläggs av migrationsdomstol eller Migrationsöverdomstolen ska handläggas om Säkerhetspolisen gör gällande att ärendet innehåller säkerhetsaspekter. Övervägandena finns i avsnitt 8.8.4.

Av *första stycket* framgår att en migrationsdomstol, om det under handläggningen av ett mål i domstolen framkommer att det rör sig om ett säkerhetsärende enligt utlänningslagen eller ett ärende som ska handläggas enligt lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll, ska undanröja Migrationsverkets beslut och överlämna ärendet till Migrationsverket för handläggning.

Av *andra stycket* framgår att Migrationsöverdomstolen i motsvarande situation ska undanröja migrationsdomstolens och Migrationsverkets beslut och överlämna ärendet till Migrationsverket för handläggning.

11 § Prövningstillstånd krävs vid överklagande av en migrationsdomstols beslut till Migrationsöverdomstolen.

Vid överklagande av en migrationsdomstols beslut enligt 9 § andra stycket krävs dock inte prövningstillstånd. *Prövningstillstånd krävs inte heller vid överklagande av en migrationsdomstols beslut i fråga om statusförklaring eller uppehållstillstånd efter överlämnande enligt 4 kap. 6 § andra stycket eller 5 kap. 20 § andra stycket.*

I paragrafen behandlas prövningstillstånd i Migrationsöverdomstolen. Övervägandena finns i avsnitt 8.7.4.

Ändringen i *andra stycket* innebär att det inte krävs prövningstillstånd om en utlänningsansökan har utvisats på grund av brott överklagar en migrationsdomstols beslut i fråga om uppehållstillstånd när migrationsdomstolen har prövat frågan som första instans efter att Migrationsverket lämnat över ärendet enligt 5 kap. 20 § andra stycket. Motsvarande gäller när migrationsdomstol inte beviljar en utlänningsansökan som utvisats på grund av brott statusförklaring efter det att Migrationsverket har överlämnat ärendet enligt 4 kap. 6 § andra stycket.

18 kap.

1 § Offentligt biträde *ska* förordnas för den som åtgärden avser, om det inte måste antas att behov av biträde saknas, i mål och ärenden om

1. avvisning, dock inte hos polismyndighet om inte utlänningsansökan enligt 10 kap. 1 eller 2 § hållits i förvar sedan mer än tre dagar,

2. utvisning enligt 8 kap. 7 eller 7 a §,

3. verkställighet av beslut om avvisning eller utvisning enligt denna lag, om beslut om inhibition meddelats av Migrationsverket, en migrationsdomstol eller Migrationsöverdomstolen,

4. verkställighet av beslut om avvisning eller utvisning enligt denna lag, dock endast såvitt avser fråga om förvar enligt 10 kap. 1 eller 2 § och utlänningsen hållits i förvar sedan mer än tre dagar, och

5. hemsändande enligt 23 kap. 2 §.

Offentligt biträde ska alltid förordnas för barn som hålls i förvar enligt 10 kap. 2 §, om barnet saknar vårdnadshavare här i landet.

Paragrafen innehåller bestämmelser om offentligt biträde.

Av ändringen i *första stycket tredje punkten*, som rör verkställighetsärenden, följer att biträde inte ska förordnas i ärenden där regeringen beslutat om inhibition enligt 12 kap. 11 §.

1 a § I mål som rör överklagande av Migrationsverkets beslut i fråga om statusförklaring ska på utlänningsens begäran offentligt biträde förordnas, om utlänningsen befinner sig i Sverige och det inte är uppenbart att utlänningsen inte kommer att beviljas yrkad statusförklaring.

I paragrafen, som är ny, finns bestämmelser om offentligt biträde i mål om överklagande av Migrationsverkets beslut i fråga om statusförklaring. Övervägandena finns i avsnitt 8.3.9.

Av paragrafen följer att en utlänningsen som befinner sig i Sverige och som inte har beviljats offentligt biträde enligt bestämmelserna i 1 § på begäran ska beviljas offentligt biträde i mål som rör överklagande av Migrationsverkets beslut i fråga om statusförklaring om det inte är uppenbart att utlänningsen inte kommer att beviljas yrkad statusförklaring.

20 kap.

2 § Till fängelse i högst ett år eller, om brottet är ringa, till böter döms en utlänningsen som uppsåtligt uppehåller sig i Sverige fastän han eller hon enligt ett verkställt beslut om utvisning enligt 8 kap. 8 § eller motsvarande beslut enligt äldre lag inte har haft rätt att återvända hit.

Bestämmelserna i första stycket gäller inte om utlänningsen har flytt hit av skäl som avses i 4 kap. 1, 2 eller 2 a §.

I ringa fall ska åtal för brott enligt första stycket inte väckas annat än om det är motiverat från allmän synpunkt.

Paragrafen innehåller straffbestämmelser som avser inresa och vistelse i strid mot återreseförbud.

Andra stycket ändras till följd av att en ny kategori skyddsbehövande, alternativt skyddsbehövande, införs i utlänningslagen samtidigt som den kvarvarande nationella kategorin skyddsbehövande ändrar namn från skyddsbehövande i övrigt till övriga skyddsbehövande.

21 kap.

2 § En utlänningsen som omfattas av ett beslut om tillfälligt skydd enligt direktiv 2001/55/EG och som i enlighet med direktivet överförs till eller tas emot i Sverige ska ges ett tidsbegränsat uppehållstillstånd, *uppehållstillstånd med tillfälligt skydd*.

Upphållstillstånd med tillfälligt skydd får vägras utlänningsen endast om det föreligger sådana omständigheter som innebär att en utlänningsen är utesluten från att vara flykting enligt 4 kap. 2 b § eller att en flykting får vägras uppehållstillstånd enligt 5 kap. 1 §.

Paragrafen innehåller bestämmelser om uppehållstillstånd för utlänningsen som omfattas av det s.k. massflyktsdirektivet.

Andra stycket ändras till följd av att bestämmelser om uteslutande från flyktingskap införs i 4 kap. 2 b §.

5 § Att en utlänning har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd hindrar inte att en ansökan om *uppehållstillstånd som flykting* enligt 4 kap. 1 § prövas. Detsamma gäller för ansökan om *flyktingstatusförklaring* enligt 4 kap. 3 § och en ansökan om resedokument enligt 4 kap. 4 §.

Prövningen av en ansökan enligt första stycket får skjutas upp endast om det finns särskilda skäl för det. Om ansökan inte har prövats innan det tillfälliga skyddet har upphört att gälla, *ska* den prövas så snart det kan ske efter denna tidpunkt.

Paragrafen behandlar den situationen att en utlänning som har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd ansöker om uppehållstillstånd som flykting.

Första stycket ändras till följd av att definitionen av asyl i 1 kap. 3 § ändras och av att flyktingförklaring ersätts av flyktingstatusförklaring.

22 kap.

2 § Ett tidsbegränsat uppehållstillstånd om minst ett år *ska* ges till en utlänning för vilken en framställan om omplacering av vittne eller nära anhörig till vittne har gjorts från en internationell domstol eller tribunal, om framställan bedöms vara berättigad.

Med vittne avses i denna paragraf den som har vittnat eller kommer att vittna i förhandlingar inför en internationell domstol eller tribunal i enlighet med dess procedur- eller bevisupptagningsregler.

Med nära anhörig till vittne avses vittnets

– make eller sambo,

– barn som är beroende av vittnet, samt

– annan anhörig till vittnet som ingår i samma hushåll som vittnet och mellan vilka det föreligger ett särskilt beroendeförhållande.

Om en framställan enligt första stycket anses berättigad får uppehållstillstånd vägras endast om det föreligger sådana omständigheter som innebär att en utlänning är utesluten från att anses som flykting enligt 4 kap. 2 b § eller att en flykting får vägras uppehållstillstånd enligt 5 kap. 1 §.

I paragrafen regleras uppehållstillstånd för tribunalvittnen.

Tredje stycket har anpassats till definitionen av begreppet barn som finns i 1 kap. 2 §.

Fjärde stycket ändras till följd av att bestämmelser om uteslutande från flyktingskap införs i 4 kap. 2 b §. Dessutom har språkliga ändringar gjorts.

Övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2010.

2. Ärenden som rör överklaganden och som har kommit in till regeringen men inte avgjorts före den 1 januari 2010 ska överlämnas till Migrationsöverdomstolen. Ärenden som överlämnats till regeringen enligt 12 kap. 20 § andra stycket i dess äldre lydelse men inte avgjorts före den 1 januari 2010 ska överlämnas till Migrationsverket.

3. Vid tillämpningen av de nya föreskrifterna jämföras flyktingförklaring med flyktingstatusförklaring.

Andra punkten innebär att säkerhetsärenden som har överklagats till regeringen men inte avgjorts före ikraftträdandet av de nya bestämmelserna ska överlämnas till Migrationsöverdomstolen för prövning. Prövningstillstånd krävs inte. Verkställighetsärenden som har överlämnats till regeringen men inte avgjorts före ikraftträdandet av de nya bestämmelserna ska överlämnas till Migrationsverket för prövning enligt 12 kap. 18 och 19 §§.

Tredje punkten innebär att en flyktingförklaring som beviljats en utlänning enligt äldre föreskrifter ska jämföras med en flyktingstatusförklaring.

11.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring

9 kap.

4 § Om den försäkrade har beviljats uppehållstillstånd i Sverige *som flykting enligt 4 kap. 1 § eller som annan skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 eller 2 a § utlänningslagen (2005:716) eller motsvarande äldre bestämmelser eller statusförklaring enligt 4 kap. 3 b § utlänningslagen eller motsvarande förklaring enligt äldre bestämmelser ska* som faktisk försäkringstid även tillgodoräknas tid då han eller hon har varit bosatt i sitt tidigare hemland från och med det år då han eller hon fyllde 16 år till tidpunkten då han eller hon först kom till Sverige. Därvid *ska* en så stor andel av tiden i hemlandet tillgodoräknas som svarar mot förhållandet mellan den tid under vilken den försäkrade har varit bosatt i Sverige, inräknad den tid som avses i 3 § 2, från den första ankomsten till landet till och med året före försäkringsfallet och hela tidsrymden från det att den försäkrade första gången kom till landet till och med året före försäkringsfallet. Vid beräkning enligt detta stycke bortses från tid för vilken den försäkrade, vid bosättning i Sverige, har rätt till sådan ersättning från det andra landet och som inte enligt 11 § andra stycket *ska* ligga till grund för beräkning av garantiersättning.

Med tid för bosättning i hemlandet likställs tid under vilken den försäkrade före den första ankomsten till Sverige befunnit sig i annat land där han eller hon beretts en tillfällig fristad.

Paragrafen innehåller bestämmelser om beräkning av försäkringstid för flyktingar och andra skyddsbehövande.

Paragrafen ändras till följd av att ytterligare en kategori skyddsbehövande införs i utlänningslagen. Ändringarna innebär att en utlännings som har beviljats uppehållstillstånd av andra skäl än skyddsskäl och som därefter beviljas statusförklaring i försäkringshänseende jämföras med sådan utlännings som beviljats uppehållstillstånd som flykting enligt 4 kap. 1 § eller annan skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 eller 2 a § UtlL eller motsvarande äldre bestämmelser.

11.3 Förslaget till lag om ändring i folkbokföringslagen (1991:481)

4 § En utlännings som är skyldig att ha uppehållstillstånd *ska* inte folkbokföras om han *eller hon* saknar sådant tillstånd och det inte finns synnerliga skäl för att han *eller hon* ändå folkbokföras.

En utlännings som har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd, eller uppehållstillstånd efter tillfälligt skydd, enligt 21 kap. 2, 3, 4 eller 6 § utlänningslagen (2005:716) *ska* inte folkbokföras, om utlänningsen kan antas komma att vistas i landet med stöd av det beviljade tillståndet under kortare tid än tre år. Detta gäller dock inte, om utlänningsen *beviljats en flyktingstatusförklaring* enligt 4 kap. 3 b § utlänningslagen *eller en motsvarande förklaring enligt äldre bestämmelser* eller ett resedokument enligt 4 kap. 4 § utlänningslagen eller om det i övrigt föreligger synnerliga skäl för folkbokföring.

Paragrafen innehåller bestämmelser om folkbokföring av utlänningsar.

Andra stycket ändras till följd av att en bestämmelse om flyktingstatusförklaring införs i utlänningslagen.

11.4 Förslaget till lag om ändring i lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll

1 § En utlännning får utvisas ur landet enligt denna lag, om det

1. är *särskilt påkallat* av hänsyn till rikets säkerhet, eller
2. med hänsyn till vad som är känt om utlänningsens tidigare verksamhet och övriga omständigheter kan befaras att han *eller hon* kommer att begå eller medverka till terroristbrott enligt 2 § lagen (2003:148) om straff för terroristbrott eller försök, förberedelse eller stämpling till sådant brott.

Paragrafen anger i vilka fall en utlännning kan utvisas enligt denna lag. Övervägandena finns i avsnitt 8.8.1.

Paragrafen har ändrats så att lagen inte är subsidiär i förhållande till utlänningslagen.

Av ändringen i *första punkten* framgår att en utlännning kan utvisas enligt denna lag om det är *särskilt påkallat* av hänsyn till rikets säkerhet. Att utvisningen ska vara *särskilt påkallad* av hänsyn till rikets säkerhet innebär en skärpning av kraven i förhållande till nuvarande lydelse. Endast kvalificerade säkerhetsärenden faller in under denna punkt. Som exempel kan nämnas ärenden som rör utlännningar med starka kopplingar till organisationer som utövar våld och annan brottslighet för att uppnå politiska syften. Om det är *särskilt påkallat* med hänsyn till rikets säkerhet att en utlännning utvisas är utgångspunkten att utvisning ska ske. Detta gäller även om utlännningen uppfyller kriterierna för att vara flykting enligt 4 kap. 1 § UtL eller annan skyddsbehövande i 4 kap. 2 eller 2 a § UtL. Att utvisa en utlännning som i och för sig uppfyller kriterierna för att vara flykting eller annan skyddsbehövande om det är *särskilt påkallad* av hänsyn till rikets säkerhet strider inte mot Genèvekonventionen eller skyddsgrundsdirektivet (artikel 33 respektive artiklarna 17 och 21). Inte heller strider det mot rörlighetsdirektivet att utvisa en utlännning som har uppehållsrätt här av samma skäl (artikel 27).

Förutsättningarna för utvisning enligt *andra punkten* är oförändrade.

Finns det hinder mot att ett utvisningsbeslut verkställs framgår av 10 § att beslutet ska inhiberas eller utlännningen beviljas ett tidsbegränsat uppehållstillstånd.

2 § Beslut om utvisning enligt denna lag meddelas av Migrationsverket. Frågan om utvisning tas upp på ansökan av Säkerhetspolisen.

Om en polismyndighet, en länsstyrelse eller Migrationsverket finner anledning att anta att ett beslut om utvisning enligt 1 § bör meddelas, ska myndigheten anmäla detta till Säkerhetspolisen.

Har Säkerhetspolisen ansökt om utvisning enligt 1 § ska, om utlännningen ansökt om uppehållstillstånd, statusförklaring eller resedokument, ärendet även i dessa delar handläggas enligt denna lag. Detsamma gäller om utlännningen ansöker om uppehållstillstånd, statusförklaring eller resedokument under handläggningen av ärendet om utvisning.

Även en ansökan om uppehållstillstånd, statusförklaring eller resedokument som görs av en utlännning som är utvisad enligt 1 § eller har meddelats motsvarande beslut enligt äldre lag ska handläggas enligt denna lag om utlännningen befinner sig i Sverige.

Paragrafen innehåller inledande bestämmelser om bl.a. behörig myndighet och lagens tillämpningsområde.

Första stycket ändras för att tydliggöra att det är Säkerhetspolisen som ansöker om utvisning enligt denna lag. Frågor om uppehållstillstånd, statusförklaring eller resedokument prövas enligt denna lag på ansökan av utlänningen under förutsättning att Säkerhetspolisen har ansökt om att utlänningen ska utvisas.

Enligt *tredje stycket*, som är nytt, ska en ansökan om uppehållstillstånd, statusförklaring eller resedokument prövas enligt denna lag om Säkerhetspolisen har ansökt om att utlänningen ska utvisas enligt 1 § (jfr 1 kap. 7 § UtL). Detta gäller även om utlänningen ansöker om uppehållstillstånd m.m. efter det att Säkerhetspolisen ansökt om utvisning. Om ärendet om utvisning handläggs av regeringen när utlänningen gör sin ansökan ska regeringen undanröja Migrationsverkets beslut och återförvisa ärendet till Migrationsverket. Detta framgår av 3 a §.

Om en utlänning som utvisats enligt 1 § ansöker om uppehållstillstånd som flykting eller annan skyddsbehövande ska hans eller hennes ansökan enligt det nya *fjärde stycket* handläggas enligt denna lag om han eller hon befinner sig i Sverige. Detta gäller även om utlänningen utvisats eller meddelats motsvarande beslut enligt äldre lag. En ansökan om uppehållstillstånd som görs från ett annat land ska handläggas enligt utlänningslagens regler.

2 a § Migrationsverkets beslut *enligt denna lag* i fråga om utvisning, *uppehållstillstånd, statusförklaring eller resedokument* får överklagas till regeringen. I övrigt får beslut som meddelas av en förvaltningsmyndighet enligt denna lag överklagas endast i de fall som anges i denna lag.

Säkerhetspolisen får överklaga Migrationsverkets beslut enligt denna lag, om det kan överklagas och går Säkerhetspolisen emot.

Paragrafen innehåller regler om överklagande.

I *första stycket* görs ett tillägg som innebär att Migrationsverkets beslut enligt denna lag om uppehållstillstånd, statusförklaring eller resedokument får överklagas till regeringen.

Nuvarande tredje stycket flyttas till nya 3 c §.

Övriga ändringar är endast språkliga.

2 b § *Har Migrationsverket beslutat att en utlänning som har ansökt om uppehållstillstånd, statusförklaring eller resedokument inte ska utvisas enligt denna lag, ska ett överklagande från utlänningen handläggas enligt utlänningslagen (2005:716), om inte Säkerhetspolisen överklagar Migrationsverkets beslut.*

Paragrafen, som är ny, innehåller bestämmelser om handläggningen vid överklagande av Migrationsverkets beslut att avslå en ansökan om utvisning. Övervägandena finns i avsnitt 8.8.4.

Enligt 2 § ska en ansökan om uppehållstillstånd, statusförklaring eller resedokument prövas enligt denna lag om Säkerhetspolisen har ansökt om att utlänningen ska utvisas enligt 1 §. Om Migrationsverket avslår både Säkerhetspolisens ansökan om utvisning och utlänningens ansökan om uppehållstillstånd m.m. och det bara är utlänningen som överklagar verkets beslut ska utlänningens överklagande handläggas enligt utlänningslagen. Detta innebär att Migrationsverket ska överlämna överklagandet och övriga handlingar som har direkt betydelse för ärendet om uppehållstillstånd till en migrationsdomstol i stället för till

Migrationsöverdomstolen (14 kap. 3 § UtL). Överklagar Säkerhetspolisen Migrationsverkets beslut ska överklagandet handläggas enligt denna lag. Om Säkerhetspolisen inte överklagar Migrationsverkets beslut utan i stället i ett yttrande förordar att utlänningens ansökan ska avslås är ärendet att betrakta som ett säkerhetsärende enligt 1 kap. 7 § UtL. Migrationsverket ska i en sådan situation överlämna överklagandet m.m. i ärendet till den migrationsdomstol som är behörig att pröva säkerhetsärenden (jfr 16 kap. 1 § UtL).

3 § När Migrationsverkets beslut i fråga om utvisning överklagas, ska verket skyndsamt lämna över handlingarna i ärendet till Migrationsöverdomstolen.

Migrationsöverdomstolen ska med ett eget yttrande lämna handlingarna vidare till regeringen.

I yttrandet ska det särskilt anges om det finns hinder enligt 12 kap. 1, 2 eller 3 § utlänningslagen (2005:716) mot att beslutet verkställs. *Finner Migrationsöverdomstolen att sådant hinder mot verkställighet finns, får regeringen inte avvika från den bedömningen.*

Paragrafen behandlar förfarandet när Migrationsverkets beslut om utvisning överklagas.

Ändringen i *tredje stycket* är av redaktionell karaktär. Ingen ändring i sak är avsedd.

3 a § *Om regeringen handlägger ett ärende om utvisning och utlänningen ansöker om uppehållstillstånd, statusförklaring eller resedokument ska regeringen upphäva det överklagade beslutet och överlämna ärendet till Migrationsverket för handläggning.*

Paragrafen behandlar den situationen att utlänningen ansöker om uppehållstillstånd m.m. när utvisningsärendet handläggs hos regeringen. Övervägandena finns i avsnitt 8.8.4.

Av 2 § följer att en ansökan om uppehållstillstånd, statusförklaring eller resedokument prövas enligt denna lag om Säkerhetspolisen har ansökt om att utlänningen ska utvisas enligt 1 §. Om ärendet om utvisning handläggs av regeringen när utlänningen gör sin ansökan ska regeringen undanröja Migrationsverkets beslut och återförvisa ärendet till Migrationsverket.

3 b § *Innebär regeringens beslut att en utlänning inte ska utvisas enligt denna lag och har utlänningen ansökt om uppehållstillstånd, statusförklaring eller resedokument, får regeringen överlämna ärendet i dessa delar till Migrationsverket för prövning enligt utlänningslagen (2005:716).*

Paragrafen, som är ny, innehåller regler om handläggningen av en ansökan om uppehållstillstånd m.m. om ansökan om utvisning avslås. Övervägandena finns i avsnitt 8.8.4.

Enligt paragrafen får regeringen överlämna ett ärende till Migrationsverket för prövning enligt utlänningslagen om regeringens beslut innebär att en utlänning inte ska utvisas och utlänningen har ansökt om uppehållstillstånd, statusförklaring eller resedokument. Om skäl för utvisning enligt denna lag inte föreligger bör utgångspunkten vara att regeringen överlämnar ärendet i övriga delar till Migrationsverket. Om det är uppenbart att utlänningen bör beviljas uppehållstillstånd och i förekommande fall statusförklaring och resedokument kan det dock vara lämpligt att regeringen tar ställning till ärendet i dess helhet. Överlämnar regeringen ärendet till Migrationsverket för prövning enligt

utlänningslagen kan verkets beslut överklagas till domstol. Om inte förutsättningarna för utvisning i 1 § är uppfyllda torde en sådan möjlighet många gånger vara en förutsättning för att uppfylla gemenskapsrättens krav.

3 c § *Vid överklagande enligt denna lag är såväl Migrationsverket som Säkerhetspolisens utlännings motpart vid handläggningen i Migrationsöverdomstolen och hos regeringen.*

Paragrafen, som är ny, reglerar vem som är utlännings motpart.

Vem som är utlännings motpart vid ett överklagande regleras enligt nuvarande ordning i 2 a §. Den ändrade formuleringen följer av att ett överklagande av en utlännings enligt 2 b § i vissa fall ska handläggas enligt utlänningslagen.

3 d § 1 2 a § *lagen (2006:304) om rättsprövning finns bestämmelser om rätt för EES-medborgare och sådana medborgares familjemedlemmar att få ett beslut om utvisning enligt denna lag prövat av Regeringsrätten.*

Paragrafen, som är ny, upplyser om när ett beslut om utvisning kan bli föremål för rättsprövning. Övervägandena finns i avsnitt 8.8.1.

I paragrafen anges att en EES-medborgare eller en familjemedlem till en sådan medborgare har rätt att hos Regeringsrätten ansöka om rättsprövning enligt lagen (2006:304) om rättsprövning. En sådan prövning kräver inte prövningstillstånd.

4 a § *En utlännings som enligt 4 §, eller motsvarande äldre bestämmelser, har förbjudits att återvända till Sverige för en viss tid eller utan tidsbegränsning får ges ett särskilt tillstånd av regeringen att göra ett kort besök här, om besöket gäller synnerligen viktiga angelägenheter. Om det finns särskilda skäl, får ett sådant tillstånd ges på ansökan av någon annan än utlännings.*

Paragrafen, som är ny, reglerar möjligheten för en utlännings som har fått ett återreseförbud att göra ett tillfälligt besök i Sverige.

Enligt paragrafen kan en utlännings som av regeringen förbjudits att återvända till Sverige ges tillstånd till ett kort besök här om besöket gäller synnerligen viktiga angelägenheter. Hittills har denna möjlighet reglerats genom en hänvisning i 5 § till 8 kap. 20 § UtL. Sistnämnda paragraf ändras till följd av att säkerhetsärenden enligt utlänningslagen inte längre kan prövas av regeringen. Någon ändring i sak är inte avsedd.

4 b § *I ett beslut om utvisning enligt denna lag ska anges till vilket land utlännings ska utvisas.*

Om det finns särskilda skäl, får mer än ett land anges i beslutet.

Beslutet ska innehålla de anvisningar om verkställigheten som omständigheterna i det enskilda fallet kan ge anledning till.

Paragrafen, som är ny, innehåller vissa bestämmelser om innehållet i ett beslut om utvisning.

Paragrafen motsvarar vad som gäller beslut om avvisning och utvisning enligt utlänningslagen (8 kap. 18 § UtL).

5 § I ärenden enligt denna lag gäller följande föreskrifter i utlänningslagen (2005:716) i tillämpliga delar:

1 kap. 3 b § om EES-medborgare,

1 kap. 13 § om skyndsamt handläggning,

3 a kap. 2 § om familjemedlemmar till EES-medborgare,

4 kap. 1–4 §§ om flyktingar och andra skyddsbehövande,

5 kap. 1–1 c, 3–10, 12–16 och 17–19 §§ om uppehållstillstånd,

8 kap. 7 a § om utvisning av utlänningar med permanent uppehållsrätt, EES-medborgare som har vistats i Sverige under de tio närmast föregående åren och EES-medborgare som är barn,

8 kap. 17 a § om sådana hänsyn som ska tas till anknytningen till Sverige, om fråga uppkommit om utvisning av en EES-medborgare eller en sådan *medborgares* familjemedlem,

8 kap. 20 a § om upphävande av ett förbud att återvända till Sverige som meddelats en EES-medborgare eller en sådan *medborgares* familjemedlem,

9 kap. 8 § om fotografi och fingeravtryck,

10 kap. 1, 2, 4, 5–10, 11 första och andra styckena, och 17 §§ om förvar och uppsikt,

12 kap. 1–5, 13 a och 21–23 §§ om verkställighet av beslut om utvisning,

13 kap. 1–7 §§ om muntlig handläggning hos förvaltningsmyndighet,

13 kap. 10 § om motivering av beslut,

13 kap. 11 § om tolkersättning,

13 kap. 12 § om rättelse av beslut på grund av oriktig uppgift,

13 kap. 15 och 16 §§ om DNA-analys,

16 kap. 1 § andra stycket om Migrationsöverdomstolen,

17 kap. 1 och 2 §§ om skyldighet att lämna uppgifter,

18 kap. 1 § andra stycket om offentligt biträde för barn, samt

19 kap. 1–4 §§ om kostnadsansvar.

Paragrafen anger vilka bestämmelser i utlänningslagen som ska tillämpas vid handläggningen av ärenden enligt denna lag.

I 1 kap. 3 b § och 3 a kap. 2 § UtL definieras EES-medborgare respektive sådana medborgares familjemedlemmar. En hänvisning till dessa paragrafer behövs på grund av bestämmelsen om rättsprövning i 3 d §.

Hänvisningarna till bestämmelserna i 4 kap. UtL om flyktingar och andra skyddsbehövande och 5 kap. UtL om uppehållstillstånd följer av att frågor om uppehållstillstånd, statusförklaring och resedokument ska kunna prövas enligt denna lag.

Hänvisningen till 8 kap. 20 § UtL om tillstånd till kort besök tas bort eftersom en motsvarande regel förs in i 4 a §.

Hänvisningen till bestämmelserna i 10 kap. UtL om förvar och uppsikt har justerats. Genom justeringen blir förutsättningarna i utlänningslagen för att ta en utlänning i förvar tillämpliga även i ärenden enligt denna lag. Det kan således förekomma att en utlänning tas i s.k. utredningsförvar enligt lagen om särskild utlänningskontroll vilket inte är möjligt enligt nuvarande ordning. Hänvisningen till 10 kap. 11 § UtL om muntlig förhandling har tagits bort och regleras i 13 c §. Hänvisningarna till bestämmelserna om beslutande myndighet i 10 kap. 12 – 14, 15 första och tredje styckena och 16 §§ UtL har tagits bort. Vilken myndighet som ansvarar för förvarsfrågor regleras nu i 9 a och b §§.

Med anledning av att frågor om uppehållstillstånd, statusförklaring och resedokument kan prövas enligt denna lag ska bestämmelserna i 13 kap. UtL om muntlig handläggning, motivering av beslut och DNA-analys kunna tillämpas även i ärenden enligt denna lag. Hänvisningarna till bestämmelserna i 13 kap. UtL justeras i enlighet härmed.

Hänvisningen till 14 kap. 13 § UtL om överklagande tas bort eftersom den paragrafen upphävs. Det som enligt nuvarande ordning regleras i 14 kap. 13 § UtL regleras i 28 a och 28 b §§.

En rättelse görs också av hänvisningen till 16 kap. 1 § UtL.

Slutligen görs en hänvisning till bestämmelsen i 18 kap. 1 § andra stycket UtL om offentligt biträde för barn. Bestämmelsen avser förordnande om offentligt biträde för barn som hålls i förvar. Förordnande om offentligt biträde regleras i övrigt i 27 §.

Övriga ändringar i paragrafen är endast språkliga.

8 a § Säkerhetspolisen svarar för att ett beslut om förvar verkställs.

En utlänning som hålls i förvar enligt denna lag ska placeras i kriminalvårdsanstalt, häkte eller polisarrest. Den som är under 18 år får dock inte utan synnerliga skäl placeras i sådana lokaler.

En utlänning som är under 18 år som hålls i förvar enligt denna lag ska i första hand placeras i sådana förvarlokaler som Migrationsverket ansvarar för enligt 11 kap. 2 § utlänningslagen (2005:716). För behandlingen av en utlänning som placeras i verkets förvarlokaler gäller bestämmelserna om Migrationsverkets behandling av förvarstagna i 11 kap. utlänningslagen.

För behandlingen av en utlänning som placerats i kriminalvårdsanstalt, häkte eller polisarrest gäller lagen (1976:371) om behandlingen av häktade och anhållna m.fl. i tillämpliga delar. Utlänningen ska, utöver vad som följer av nämnda lag, beviljas de lättnader och förmåner som kan medges med hänsyn till ordningen och säkerheten inom anstalten, häktet eller arresten.

Paragrafen reglerar verkställighet av förvarsbeslut.

Ändringarna föranleds av att vissa ärenden som enligt nuvarande ordning prövas enligt utlänningslagen ska prövas enligt denna lag.

Ändringen i tredje stycket klargör att en utlänning under 18 år som tas i förvar i första hand ska placeras i Migrationsverkets förvarlokaler. För behandlingen av en utlänning som placerats i en sådan lokal gäller bestämmelserna om Migrationsverkets behandling av förvarstagna i 11 kap. UtL.

9 a § Har en ansökan om utvisning gjorts enligt denna lag beslutar den myndighet som handlägger ärendet om förvar eller uppsikt.

Om en utlänning som har tagits i förvar eller står under uppsikt utvisas enligt denna lag, ska den myndighet som beslutar om utvisningen pröva om utlänningen fortfarande ska hållas i förvar eller stå under uppsikt.

Paragrafen, som är ny, reglerar vilken myndighet som är behörig att meddela beslut om förvar.

Frågan om beslutande myndighet för förvarsfrågor har hittills reglerats genom en hänvisning i 5 § till bestämmelserna i 10 kap. UtL. I första stycket anges att den myndighet som handlägger ärendet om utvisning beslutar om förvar eller uppsikt.

Om en utlänning som har tagits i förvar eller står under uppsikt utvisas framgår av andra stycket att den myndighet som beslutar om utvisning ska pröva om utlänningen fortfarande ska hållas i förvar eller stå under uppsikt.

9 b § Migrationsverket är handläggande myndighet från det att verket tar emot en ansökan om utvisning till dess att verket meddelar beslut eller utlänningen har lämnat landet eller Säkerhetspolisen har tagit emot ärendet, eller, om ärendet överklagas, till dess att ärendet tas emot av Migrationsöverdomstolen.

Migrationsöverdomstolen är handläggande myndighet från det att domstolen tar emot ett ärende till dess att ansvarigt departement tar emot det.

Regeringen är handläggande myndighet från det att ärendet tagits emot av ansvarigt departement.

Säkerhetspolisen är handläggande myndighet från det att myndigheten tar emot ett beslut om utvisning för verkställighet till dess att verkställighet har skett.

Paragrafen, som är ny, reglerar vilken myndighet som är handläggande myndighet.

Bestämmelsens syfte är att komplettera 9 a § och därigenom förtydliga vilken myndighet som ansvarar för förvarsfrågorna. Frågan om när Migrationsverket och Migrationsöverdomstolen är handläggande myndighet har hittills reglerats genom en hänvisning i 5 § till 10 kap. 14 och 16 §§ UtL. Dessa bestämmelser ändras respektive upphävs till följd av att säkerhetsärenden som handläggs enligt utlänningslagen inte längre kan prövas av regeringen.

I *första stycket* anges att Migrationsverket är handläggande myndighet från det att verket tar emot en ansökan om utvisning till dess att verket meddelar beslut eller utlänningen har lämnat landet eller Säkerhetspolisen har tagit emot ärendet, eller, om ärendet överklagas, till dess att ärendet tas emot av Migrationsöverdomstolen.

I *andra stycket* anges att Migrationsöverdomstolen är handläggande myndighet från det att domstolen tar emot ett ärende till dess att ansvarigt departement tar emot det.

I *tredje stycket* anges att regeringen är handläggande myndighet när ärendet tagits emot av ansvarigt departement. Att regeringen inte får fatta beslut om att ta eller hålla kvar någon i förvar eller om att ställa någon under uppsikt framgår av 9 c §. Däremot får regeringen upphäva ett beslut om förvar eller uppsikt. Beslut i frågor om förvar och uppsikt när regeringen är handläggande myndighet meddelas av ansvarigt statsråd.

I *fjärde stycket* anges att Säkerhetspolisen är handläggande myndighet från det att myndigheten har tagit emot ett beslut om utvisning för verkställighet till dess att verkställighet har skett. Detta har hittills framgått av 13 § och en hänvisning i 5 § till 10 kap. 13 § UtL. Det är således Säkerhetspolisen som ansvarar för förvarsbeslut under denna tid. Detta gäller även om utlänningen har ansökt om rättsprövning.

9 c § *När regeringen är handläggande myndighet beslutar ansvarigt statsråd i frågor om förvar och uppsikt. Regeringen får inte besluta att ta eller hålla kvar någon i förvar eller att ställa någon under uppsikt. Regeringen får däremot upphäva ett beslut om förvar eller uppsikt.*

Paragrafen, som är ny, behandlar beslut om förvar när regeringen är handläggande myndighet.

I paragrafen anges att ansvarigt statsråd beslutar i frågor om förvar och uppsikt när regeringen är handläggande myndighet och att regeringen inte får fatta beslut om att ta eller hålla kvar någon i förvar eller om att ställa någon under uppsikt. Regeringen får däremot upphäva ett beslut om förvar eller uppsikt. Detta har hittills framgått av en hänvisning i 5 § till 10 kap. 15 andra stycket § UtL. När regeringen är handläggande myndighet framgår av 9 b § tredje stycket.

9 d § Säkerhetspolisens beslut om förvar i andra fall än som avses i 9 § och Migrationsverkets beslut om förvar får överklagas till Migrationsöverdomstolen. Ett sådant beslut får överklagas utan begränsning till viss tid.

Om ett statsråd har beslutat om förvar prövar Regeringsrätten på framställan av utlänningen om åtgärden ska bestå.

Migrationsverkets beslut i särskilda fall i frågor om behandlingen eller placeringen av en utlännings som hålls i förvar får överklagas till Migrationsöverdomstolen.

Paragrafen, som är ny, reglerar överklagande av Säkerhetspolisens, och Migrationsverkets beslut om förvar m.m.

Frågan om överklagande i nu aktuella fall har hittills reglerats genom en hänvisning i 5 § till 14 kap. 13 § UtLL. Den paragrafen upphävs till följd av att säkerhetsärenden som handläggs enligt utlänningslagen inte längre kan överklagas till regeringen.

I *första stycket* anges att Säkerhetspolisens beslut om förvar i andra fall än som avses i 9 § och Migrationsverkets beslut om förvar får överklagas till Migrationsöverdomstolen. För Säkerhetspolisens beslut om förvar enligt 9 § gäller i stället att ett sådant beslut genast ska anmälas till Migrationsverket som ska pröva om åtgärden ska bestå. Ett beslut om förvar får överklagas utan begränsning till viss tid.

I *andra stycket* behandlas statsråds beslut om förvar. Om ett statsråd har beslutat om förvar prövar Regeringsrätten på framställan av utlänningen om åtgärden ska bestå.

Tredje stycket rör Migrationsverkets beslut om behandling och placering. När en utlännings är förvarstagen enligt denna lag kan Migrationsverket endast fatta sådana beslut i ärenden som gäller utlämningar under 18 år som är placerade i verket lokaler (8 a §). Lokutionen i *särskilda fall* har använts för att markera att allmänna ordningsregler inom förvarlokalen inte får överklagas.

10 § Om utvisning har beslutats enligt denna lag eller om motsvarande beslut har meddelats enligt äldre lag men hinder som anges i 12 kap. 1, 2 eller 3 § utlänningslagen (2005:716) möter mot att beslutet verkställs eller om beslutet av någon annan särskild anledning inte bör verkställas, ska den beslutande myndigheten förordna att verkställighet tills vidare inte får ske (inhibition) eller bevilja utlämningen ett tidsbegränsat uppehållstillstånd. Utvisningsbeslutet får inte verkställas under den tid ett uppehållstillstånd gäller.

Har den beslutande myndigheten beslutat om inhibition ska utvisningsbeslutet och beslutet om inhibition prövas på nytt av myndigheten när det finns skäl till det. Så länge utvisningsbeslutet fortfarande gäller men inte har kunnat verkställas, ska Säkerhetspolisen före utgången av varje kalenderår efter det då beslutet meddelades anmäla hos den beslutande myndigheten huruvida det finns skäl för prövning av beslutet.

Har utlämningen beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd ska Migrationsverket ompröva utvisningsbeslutet när uppehållstillståndet löper ut.

Om regeringen vid prövningen enligt andra stycket överväger att häva ett beslut om inhibition, ska ansvarigt statsråd eller den tjänsteman som statsrådet bestämmer, inhämta ett yttrande från Migrationsöverdomstolen. Därvid tillämpas 3 § tredje stycket.

Migrationsverkets beslut i fråga om inhibition eller tidsbegränsat uppehållstillstånd får överklagas till regeringen. Därvid tillämpas 3 §.

Paragrafen behandlar förordnande om inhibition och beviljande av tidsbegränsade uppehållstillstånd. Övervägandena finns i avsnitt 8.8.2.

Av ändringen i *första stycket* framgår att den beslutande myndigheten, om ett utvisningsbeslut inte kan verkställas, förutom att förordna om inhibition kan bevilja utlämningen ett tidsbegränsat uppehållstillstånd. Detta gäller även utvisningsbeslut eller andra motsvarande beslut enligt

äldre lagar Utvisningsbeslutet får inte verkställas under den tid det tidsbegränsade uppehållstillståndet gäller.

Ändringen i *andra stycket* är redaktionell och följer av att möjligheten att bevilja ett tidsbegränsat uppehållstillstånd införs i första stycket.

I *tredje stycket*, som är nytt, anges att ett utvisningsbeslut ska omprövas av Migrationsverket när ett tidsbegränsat uppehållstillstånd löper ut. Om utvisningsbeslutet ska bestå, ska Migrationsverket pröva om det fortfarande föreligger hinder mot verkställighet. Om så är fallet kan verket bevilja utlänningsen ett nytt tidsbegränsat uppehållstillstånd eller inhibera utvisningsbeslutet.

Av ändringen i *fjärde stycket* framgår att ansvarigt statsråd eller den tjänsteman som statsrådet bestämmer får inhämta yttrande från Migrationsöverdomstolen. Hänvisningen till 3 § innebär att Migrationsdomstolen i yttrandet särskild ska ange om det finns hinder enligt 12 kap. 1, 2 eller 3 § UtL mot att beslutet verkställs och att regeringen inte får avvika från Migrationsöverdomstolens bedömning om domstolen finner att ett sådant hinder mot verkställighet föreligger. Av 13 b § följer att domstolen ska hålla muntlig förhandling om en sådan inte är uppenbart obehövlig.

Av ändringen i *femte stycket* följer att Migrationsverkets beslut om tidsbegränsat uppehållstillstånd får överklagas till regeringen.

11 § Den myndighet som *beslutar* om utvisning *enligt denna lag* får besluta att utlänningsen på vissa tider *ska* anmäla sig hos en polismyndighet (*anmälningsplikt*), om ett beslut om utvisning enligt denna lag tills vidare inte *ska* verkställas på grund av inhibition *eller ett tidsbegränsat uppehållstillstånd*. Om utvisningsbeslutet grundas på 1 § 2, får myndigheten också besluta att 19–22 §§ *ska* tillämpas på utlänningsen.

Efter beslut om utvisning enligt denna lag får Migrationsverket på ansökan av Säkerhetspolisen besluta enligt första stycket. Ett sådant beslut får även meddelas av regeringen i samband med att regeringen beslutar om inhibition eller tidsbegränsat uppehållstillstånd i ett ärende om verkställighet enligt 13 a § första stycket.

Innan regeringen som första instans beslutar om anmälningsplikt ska ansvarigt statsråd eller den tjänsteman som statsrådet bestämmer, inhämta ett yttrande från Migrationsöverdomstolen.

Ett beslut av Migrationsverket i en fråga som avses i första stycket får överklagas till regeringen. Därvid tillämpas 3 § *första och andra styckena*.

Paragrafen behandlar anmälningsplikt och tillämpning av reglerna om tvångsmedel i 19–22 §§ i ärenden om utvisning enligt denna lag. Övervägandena finns i avsnitt 8.8.3.

Enligt *första stycket* får den myndighet som beslutar om utvisning, om utvisningsbeslutet inte ska verkställas, besluta om anmälningsplikt eller om att tillämpa reglerna i 19–22 §§. Ett sådant beslut kan endast fattas i samband med beslutet om utvisning.

Andra stycket, som är nytt, ger möjlighet att i tiden efter utvisningsbeslutet fatta beslut om anmälningsplikt eller om att tillämpa reglerna i 19–22 §§. Ett sådant beslut fattas av Migrationsverket på ansökan av Säkerhetspolisen. Ett sådant beslut får även fattas av regeringen i samband med att regeringen beslutar om inhibition eller tidsbegränsat uppehållstillstånd i ett verkställighetsärende. Nuvarande andra stycket flyttas till 11 a §.

Om regeringen som första instans överväger att fatta ett beslut om anmälningsplikt föreskrivs i *tredje stycket*, som är nytt, att ansvarigt

statsråd eller den tjänsteman som statsrådet bestämmer ska inhämta yttrande från Migrationsöverdomstolen.

I fjärde stycket ges regler om överklagande av beslut som meddelas enligt denna paragraf.

11 a § *Om ett beslut om avvisning eller utvisning enligt 8 kap. utlänningslagen (2005:716) eller motsvarande äldre bestämmelser inte kan verkställas och det finns sådana omständigheter beträffande utlänningen som avses i 1 § 1 eller 2, får Migrationsverket på ansökan av Säkerhetspolisen besluta om anmälningsplikt enligt 11 § första stycket. Om det finns sådana omständigheter beträffande utlänningen som avses i 1 § 2, får Migrationsverket också besluta att 19–22 §§ ska tillämpas på utlänningen.*

Ett beslut som avses i första stycket får överklagas till regeringen. Därvid tillämpas 3 § första och andra styckena.

Paragrafen, som är ny, behandlar anmälningsplikt och tillämpning av reglerna om tvångsmedel i 19–22 §§ i ärenden om avvisning eller utvisning enligt utlänningslagen. Övervägandena finns i avsnitt 8.8.3.

Av *första stycket* framgår att Migrationsverket på ansökan av Säkerhetspolisen får besluta om anmälningsplikt om ett beslut om avvisning eller utvisning enligt utlänningslagen eller motsvarande äldre bestämmelser inte kan verkställas. En förutsättning är att det föreligger sådana omständigheter beträffande utlänningen som avses i 1 § 1 eller 2. Migrationsverket får besluta om anmälningsplikt även när annan myndighet eller en domstol har fattat beslutet om avvisning eller utvisning. Av stycket framgår vidare att Migrationsverket får besluta att 19–22 §§ ska tillämpas på utlänningen om det föreligger sådana omständigheter beträffande utlänningen som avses i 1 § 2. Stycket motsvarar nuvarande 11 § andra stycket.

Enligt *andra stycket* får Migrationsverkets beslut överklagas till regeringen. Av hänvisningen till 3 § första och andra styckena följer att Migrationsöverdomstolen ska yttra sig innan regeringens prövning. Av 13 b § framgår att Migrationsöverdomstolen ska hålla muntlig förhandling om en sådan inte är uppenbart obehövlig.

12 § Ett beslut enligt 11 eller 11 a § gäller i längst tre år räknat från dagen för beslutet om avvisning eller utvisning.

Paragrafen reglerar hur länge ett beslut om anmälningsplikt eller beslut om att tillämpa reglerna om tvångsmedel i 19–22 §§ gäller.

Av ändringen framgår att även beslut enligt 11 a § om anmälningsplikt och om att tillämpa reglerna om tvångsmedel i 19–22 §§ gäller längst i tre år. Att nytt beslut om anmälningsplikt eller om att tillämpa reglerna om tvångsmedel i 19–22 §§ kan meddelas efter utgången av treårsfristen framgår av 14 §.

13 § Om inhibition eller ett beslut om tidsbegränsat uppehållstillstånd inte har meddelats, ska ett beslut om utvisning enligt denna lag verkställas så snart det kan ske efter det att beslutet vunnit laga kraft. Säkerhetspolisen ska svara för verkställigheten. Den beslutande myndigheten får dock bestämma att en annan myndighet ska ombesörja verkställigheten.

Verkställighet av ett beslut om utvisning av en EES-medborgare eller en sådan medborgares familjemedlem som har rest in i Sverige får ske tidigast fyra veckor från den dag EES-medborgaren eller familjemedlemmen fick del av beslutet, om det inte finns synnerliga skäl för att verkställa beslutet.

Paragrafen innehåller regler om verkställighet av beslut om utvisning enligt denna lag.

Enligt *första stycket* ska ett beslut om utvisning verkställas så snart som möjligt efter beslutet har vunnit laga kraft, om inte ett beslut om inhibition eller ett beslut om tidsbegränsat uppehållstillstånd har meddelats.

Det nuvarande andra stycket har flyttats till 13 a §. Av den nya lydelsen av *andra stycket* följer att verkställighet av ett beslut att utvisa en EES-medborgare eller en sådan medborgares familjemedlem får ske tidigast fyra veckor efter det att EES-medborgaren eller familjemedlemmen fick del av beslutet, om det inte finns synnerliga skäl för att verkställa beslutet. Detta regleras i nuvarande ordning genom en hänvisning i 5 § till 12 kap. 15 § UtlL. Av förarbetena till den paragrafen framgår att undantagsregeln bör tolkas ytterst restriktivt och att den främst bör avse fall där hänsynen till allmän ordning och säkerhet fordrar en snabb verkställighet av beslutet (prop. 2005/06:77 s. 198). En EES-medborgare och en sådan medborgares familjemedlem kan enligt 2 a § rättsprövningslagen ansöka om att Regeringsrätten ska pröva utvisningsbeslutet. En sådan ansökan ska inkomma till Regeringsrätten senast tre veckor från regeringens beslut (4 § andra stycket rättsprövningslagen). Om ett beslut om utvisning av en EES-medborgare eller en sådan medborgares familjemedlem ska verkställas innan tiden för ansökan om Regeringsrättens prövning har gått ut kan Regeringsrätten enligt 5 § rättsprövningslagen besluta om inhibition av utvisningsbeslutet. Om den utvisade EES-medborgaren eller hans eller hennes familjemedlem har ansökt om att få utvisningsbeslutet prövat av Regeringsrätten bör regeringens utvisningsbeslut inte verkställas innan Regeringsrätten har tagit ställning till ett yrkande om inhibition. Att ett utvisningsbeslut i denna situation verkställs innan en EES-medborgare eller en sådan medborgares familjemedlem har fått beslutet prövat av domstol strider inte mot rörlighetsdirektivet eftersom artikel 31.2 medger att ett beslut verkställs utan att en domstolsprövning har kommit till stånd, om beslutet om utvisning grundas på tvingande hänsyn till allmän säkerhet såsom de definieras av medlemsstaterna. Sista meningen har tagits bort eftersom en bestämmelse motsvarande 8 kap. 18 § tredje stycket UtlL finns i 4 b §.

13 a § *Om den verkställande myndigheten finner att verkställigheten inte kan genomföras eller att ytterligare besked behövs, ska myndigheten underrätta den beslutande myndigheten om detta. Den beslutande myndigheten ska då pröva om inhibition eller tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 10 § ska meddelas.*

Innan regeringen prövar frågan om inhibition eller tidsbegränsat uppehållstillstånd ska ansvarigt statsråd eller den tjänsteman som statsrådet bestämmer inhämta ett yttrande från Migrationsöverdomstolen. Därvid tillämpas 3 § tredje stycket.

Innan regeringen har prövat om inhibition eller tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 10 § ska meddelas, får ansvarigt statsråd besluta att verkställighet inte får ske.

Paragrafen, som är ny, behandlar hinder som uppkommer vid verkställighet av beslut om utvisning enligt denna lag.

Första stycket utgör enligt nuvarande ordning en del av 13 § andra stycket. Lydelsen ändras i förhållande till 13 § andra stycket. Ändringen föranleds av att utlänningsbeslut, om ett utvisningsbeslut inte går att

verkställa, kan beviljas ett tidsbegränsat uppehållstillstånd (10 §). Den nya lydelsen förtydligar dessutom att det är den beslutande myndigheten som ska pröva frågan om inhibition eller tidsbegränsat uppehållstillstånd. Av andra stycket, som är nytt, framgår att ett yttrande från Migrationsöverdomstolen alltid ska inhämtas innan regeringen prövar frågan om verkställighetshinder. Av hänvisningen till 3 § tredje stycket följer att Migrationsöverdomstolen i sitt yttrande särskilt ska ange om det finns hinder enligt 12 kap. 1, 2 eller 3 § UtIL mot att beslutet verkställs och att regeringen inte får avvika från Migrationsöverdomstolens bedömning om domstolen finner att ett sådant hinder mot verkställighet föreligger. Migrationsöverdomstolen ska innan den yttrar sig hålla muntlig förhandling, om en sådan inte är uppenbart obehövlig (13 b § första stycket). Vid den muntliga förhandlingen ska utlänningen höras och få tillfälle att redogöra för sin ståndpunkt och uttala sig om de omständigheter som åberopas i ärendet (13 b § andra stycket).

Tredje stycket motsvarar den nuvarande lydelsen av 13 § andra stycket sista meningen.

13 b § *Migrationsöverdomstolen ska innan den yttrar sig enligt denna lag hålla muntlig förhandling. I fall som avses i 10 § fjärde och femte styckena, 11 § tredje och fjärde styckena, 11 a § andra stycket och 13 a § andra stycket behöver dock inte någon muntlig förhandling hållas, om en sådan är uppenbart obehövlig.*

Vid en muntlig förhandling ska utlänningen höras. Migrationsöverdomstolen får bestämma att även andra än utlänningen ska höras vid förhandlingen. Utlänningen ska få tillfälle att ange sin ståndpunkt och att uttala sig om de omständigheter som åberopas i ärendet.

När muntlig förhandling hålls innan Migrationsöverdomstolen yttrar sig enligt 3 §, 10 § femte stycket, 11 § fjärde stycket eller 11 a § andra stycket ska Säkerhetspolisen och Migrationsverket redogöra för omständigheterna i ärendet och ges tillfälle att ställa frågor till utlänningen och andra som hörs i ärendet. Säkerhetspolisen och Migrationsverket ska även lämna andra upplysningar som behövs för att genomföra förhandlingen

Paragrafen, som är ny, behandlar muntlig förhandling i Migrationsöverdomstolen.

Första stycket motsvarar delvis nuvarande 6 § första stycket första meningen. I stycket anges när Migrationsöverdomstolen ska hålla muntlig förhandling innan den yttrar sig i ett ärende enligt denna lag. Muntlig förhandling ska alltid hållas innan domstolen yttrar sig i ärenden om överklagande av beslut om utvisning. Om Migrationsöverdomstolen ska yttra sig i ärenden om överklagande av beslut ifråga om inhibition, tidsbegränsat uppehållstillstånd, anmälningsplikt eller tillämpning av reglerna om tvångsmedel i 19–22 §§ ska muntlig förhandling hållas om en sådan inte är uppenbart obehövlig. Motsvarande gäller när regeringen inhämtar yttrande inför beslut om anmälningsplikt eller om inhibition eller tidsbegränsat uppehållstillstånd i ett verkställighetsärende.

Andra stycket motsvarar nuvarande 6 § första stycket andra meningen och andra stycket.

Tredje stycket motsvarar nuvarande 7 §.

13 c § *I ett ärende om förvar som handläggs av regeringen får ansvarigt statsråd eller den tjänsteman som statsrådet bestämmer, besluta om muntlig förhandling och uppdra åt Migrationsöverdomstolen att hålla denna.*

Vid en muntlig förhandling ska utlännningen höras. Regeringskansliet får bestämma att även andra personer än utlännningen ska höras. En representant för Regeringskansliet ska närvara vid förhandlingen.

Utlännningen ska vid förhandlingen få tillfälle att redogöra för sin ståndpunkt och uttala sig om de omständigheter som åberopas i ärendet.

Paragrafen, som är ny, behandlar muntlig förhandling i ärenden om förvar och uppsikt hos regeringen.

Av hänvisningen i 5 § till 10 kap. 11 § första stycket UtIL följer att varje ny prövning av ett beslut om förvar ska föregås av en muntlig förhandling och att detta även gäller beslut om uppsikt om det inte med hänsyn till utredningens art eller andra omständigheter framstår som uppenbart att en muntlig förhandling skulle sakna betydelse. Av *första stycket* framgår att det är ansvarigt statsråd eller den tjänsteman som statsrådet bestämmer som ska besluta om muntlig förhandling och att det är Migrationsöverdomstolen som ska hålla den muntliga förhandlingen. Att Migrationsöverdomstolen får ett uppdrag att hålla en muntlig förhandling innebär att domstolen ska kalla parterna, hålla förhandlingen och i övrigt vidta alla förekommande åtgärder i anledning av förhandlingen.

I *andra och tredje styckena* anges hur en förhandling ska gå till. Vid förhandlingen ska utlännningen och de andra personer som Regeringskansliet bestämmer höras. En representant från Regeringskansliet ska alltid närvara vid förhandlingen. Utlännningen ska vid förhandlingen få tillfälle att redogöra för sin ståndpunkt och uttala sig om de omständigheter som åberopas i ärendet.

14 § Om det i fall som avses i 11 *eller 11 a* § bedöms föreligga risk för att utlännningen begår eller medverkar till brott mot rikets säkerhet eller brott som anges i 1 § första stycket 2 efter utgången av den i 12 § angivna treårsfristen, får anmälningsplikt beslutas även för tid efter denna frists utgång. På motsvarande grunder får förordnas att 19–22 §§ ska tillämpas på utlännningen för sådan tid, om risken avser brott som anges i 1 § första stycket 2.

Frågor som avses i första stycket prövas av Stockholms tingsrätt på ansökan av Säkerhetspolisen. Beslut i en sådan fråga ska meddelas för en viss tid och högst tre år, räknat från den dag då beslutet ska börja tillämpas.

För förfarandet vid rätten gäller, utom i de hänseenden som anges i fjärde stycket, vad som är föreskrivet om mål som rör allmänt åtal för brott för vilket inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i sex månader.

Tvångsmedel enligt 24 och 25 kap. rättegångsbalken får inte tillgripas. En skriftlig berättelse eller en uppteckning eller upptagning av en sådan berättelse som avses i 35 kap. 14 § rättegångsbalken får åberopas som bevis. Bestämmelsen i 10 kap. 3 § andra stycket andra meningen offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) gäller inte. Beslutet får grundas även på handlingar eller annat material som enligt första stycket samma paragraf inte får lämnas ut till parter.

Paragrafen behandlar möjligheten att meddela beslut om anmälningsplikt och tillämpning av reglerna om tvångsmedel i 19–22 §§ efter utgången av den i 12 § angivna tidsfristen, m.m.

Av ändringen i *första stycket* framgår att även beslut enligt 11 a § om anmälningsplikt och beslut om att tillämpa reglerna om tvångsmedel i 19–22 §§ omfattas av paragrafens tillämpningsområde.

22 § En upptagning eller uppteckning som har gjorts vid hemlig teleavlyssning ska granskas snarast möjligt. Granskningen får utföras endast av rätten, Säkerhetspolisen, en polismyndighet eller en åklagare.

Om upptagningen eller uppteckningen innehåller något som inte är av betydelse för det ändamål som har föranlett avlyssningen, ska den i denna del omedelbart förstöras efter granskningen. I fråga om brott eller förestående brott som inte är av betydelse för det ändamål som har föranlett avlyssningen ska dock 27 kap. 24 § andra och fjärde styckena rättegångsbalken tillämpas.

En försändelse eller någon annan handling som omfattas av tillstånd enligt 20 § får inte närmare undersökas, öppnas eller granskas av någon annan än rätten, Säkerhetspolisen, en polismyndighet eller en åklagare. En sådan handling ska undersökas snarast möjligt. När undersökningen har slutförts, ska en försändelse som finns hos ett befordringsföretag tillställas den till vilken försändelsen är ställd och en annan handling återlämnas till den hos vilken handlingen påträffats, om den inte tas i beslag.

Paragrafen innehåller regler om hemlig telefonavlyssning och granskning av försändelser och handlingar som omfattas av tillstånd enligt 20 §.

Andra stycket har ändrats till följd av en tidigare ändring av 27 kap. 24 § rättegångsbalken.

23 § Till fängelse i högst ett år eller, när omständigheterna är mildrande, till böter döms

1. den som hjälper en utlänning som är underkastad förbud enligt 4 § att komma in i Sverige,

2. den som hindrar eller försöker hindra verkställighet av ett beslut om utvisning enligt denna lag, eller

3. en utlänning som bryter mot anmälningsplikt som har beslutats enligt 11, 11 a eller 14 §.

För försök eller förberedelse till brott som avses i första stycket 1 döms till ansvar enligt 23 kap. brottsbalken.

Om en utlänning under den tid då han står under åtal för brott enligt första stycket 3 fortsätter att begå sådant brott, ska vad han gjort sig skyldig till före varje åtal anses som ett särskilt brott.

Paragrafen innehåller bestämmelser om straff m.m.

Av ändringen i första stycket framgår av att även en överträdelse av ett beslut om anmälningsplikt enligt 11 a § utgör brott enligt tredje punkten.

27 § Offentligt biträde ska förordnas för den som åtgärden avser, om det inte måste antas att behov av biträde saknas, i ärenden enligt denna lag om

1. utvisning,

2. anmälningsplikt,

3. verkställighet av beslut om utvisning om beslut i fall inhibition eller tidsbegränsat uppehållstillstånd meddelats,

4. verkställighet av beslut om utvisning såvitt avser fråga om förvar och utlänningen hållits i förvar sedan mer än tre dagar, och

5. om tillämpning av tvångsmedel enligt 11 eller 11 a §.

Paragrafen reglerar rätten till offentligt biträde.

Av ändringen framgår att offentligt biträde kan förordnas även i verkställighetsärenden och i ärenden om tillämpning av tvångsmedel enligt 11 a §.

Om ett ärende lämnas över till Migrationsverket för prövning enligt utlänningslagen gäller i stället bestämmelserna om offentligt biträde i den lagen.

28 a § Beslut av Säkerhetspolisen, Migrationsverket eller Regeringskansliet enligt denna lag får överklagas till Migrationsöverdomstolen när myndighetens beslut avser

1. fråga om offentligt biträde, eller

2. ersättning i ett ärende som handläggs enligt denna lag.

Paragrafen, som är ny, innehåller regler om överklagande av beslut i fråga om offentligt biträde eller ersättning.

Överklagande av dessa beslut har hittills reglerats genom en hänvisning i 5 § till 14 kap. 13 § UtIL. Den paragrafen upphävs till följd av att säkerhetsärenden som handläggs enligt utlänningslagen inte längre kan prövas av regeringen.

28 b § *Bestämmelserna i 9 och 12 §§ förvaltningslagen (1986:223) gäller i fråga om överklagande av Säkerhetspolisens, Migrationsverkets eller Regeringskansliets beslut om avvisande av ombud eller biträde eller om jäv. Dock att beslut i dessa frågor överklagas till Migrationsöverdomstolen.*

Paragrafen, som är ny, innehåller regler om överklagande av beslut om avvisande av ombud eller biträde och om jäv.

Av paragrafen framgår att bestämmelserna om överklagande av beslut om avvisande av ombud eller biträde och om jäv i förvaltningslagen är tillämpliga i ärenden enligt denna lag. Beslut om avvisande av ombud eller biträde och om jäv överklagas dock till Migrationsöverdomstolen. Detta har hittills reglerats genom en hänvisning i 5 § till 14 kap. 13 § UtIL. Den paragrafen upphävs till följd av att säkerhetsärenden som handläggs enligt utlänningslagen inte längre kan prövas av regeringen.

28 c § *Migrationsverkets beslut enligt denna lag om ersättning för kostnad för DNA-analys får överklagas till Migrationsöverdomstolen.*

Paragrafen, som är ny, innehåller regler om överklagande av beslut om ersättning för DNA-analys.

Att utlänningslagens bestämmelser om DNA-analys är tillämpliga framgår av hänvisningen i 5 § till 13 kap. 15 och 16 §§ UtIL.

Övergångsbestämmelserna

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2010.
2. Om Säkerhetspolisen har ansökt om utvisning före den 1 januari 2010 tillämpas 1 § i dess äldre lydelse.

Av andra punkten framgår att 1 § i dess äldre lydelse ska tillämpas om Säkerhetspolisen har ansökt om utvisning före den 1 januari 2010.

11.5 Förslaget till lag om ändring i lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl.

1 § I denna lag ges bestämmelser om sysselsättning för och bistånd till utlänningar som

1. har ansökt om uppehållstillstånd i Sverige *som flykting* enligt 4 kap. 1 § eller *som annan skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 eller 2 a §* utlänningslagen (2005:716) *eller motsvarande äldre bestämmelser* (asylsökande),

2. har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd eller uppehållstillstånd efter tillfälligt skydd med stöd av bestämmelserna i 21 kap. 2, 3, 4 eller 6 § utlänningslagen och som inte är folkbokförda här i landet, eller

3. har ansökt om uppehållstillstånd i Sverige och av särskilda skäl medgetts rätt att vistas här medan ansökan prövas.

Den som omfattas av denna lag har inte rätt till bistånd enligt 4 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453) för förmåner av motsvarande karaktär. Rätt till bistånd föreligger inte heller för bostadskostnader.

Barn under 18 år som saknar uppehållstillstånd och som inte vistas på en förläggning omfattas inte av denna lag, om de bor hos en vårdnadshavare som har uppehållstillstånd.

En utlänning som vistas här med stöd av ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 5 kap. 15 § utlänningslagen omfattas inte av denna lag. Detsamma gäller en utlänning för vilken en ansökan om ett sådant tillstånd är under prövning.

I 2 och 3 §§ finns särskilda bestämmelser om mottagande av barn under 18 år som vid ankomsten till Sverige är skilda från båda sina föräldrar eller från någon annan vuxen person som får anses ha trätt i föräldrarnas ställe, eller som efter ankomsten står utan sådan ställföreträdare (ensamkommande barn). Bestämmelserna är tillämpliga endast så länge barnet är att anse som ensamkommande.

I paragrafen anges vilka som omfattas av lagen.

Första stycket första punkten ändras till följd av att ytterligare en kategori skyddsbehövande införs i utlänningslagen.

11.6 Förslaget till lag om ändring i lagen (1998:702) om garantipension

3 kap.

3 § Den som har beviljats uppehållstillstånd *som flykting enligt 4 kap. 1 §* eller *som annan skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 eller 2 a § utlänningslagen (2005:716) eller motsvarande äldre bestämmelser eller statusförklaring enligt 4 kap. 3 b § utlänningslagen eller motsvarande förklaring enligt äldre bestämmelser ska* som försäkringstid för garantipension även tillgodoräknas tid under vilken han eller hon har varit bosatt i sitt tidigare hemland från och med det kalenderår då den pensionssökande fyllde 25 år till tidpunkten då han eller hon först ankom till Sverige. Därvid *ska* en så stor andel av tiden i hemlandet tillgodoräknas som svarar mot förhållandet mellan den tid under vilken den pensionssökande har varit bosatt i Sverige, inräknad den tid som avses i 2 §, från den första ankomsten till landet till och med det kalenderår då han eller hon fyllde 64 år och hela tidsrymden från det att den pensionssökande första gången kom till landet till och med det kalenderår då han eller hon fyllde 64 år. Vid beräkningen *ska* bortses från tid för vilken personen, vid bosättning i Sverige, har rätt till pension från hemlandet.

Med tid i hemlandet *ska* likställas tid då den pensionssökande före den första ankomsten till Sverige har befunnit sig i ett annat land där han eller hon har beretts en tillfällig fristad.

Paragrafen innehåller bestämmelser om beräkning av försäkringstid för flyktingar och andra skyddsbehövande.

Första stycket justeras till följd av att ytterligare en kategori skyddsbehövande införs i utlänningslagen. Vidare jämföras en utlänning som har beviljats uppehållstillstånd av andra skäl än skyddsskäl och därefter beviljas statusförklaring med sådana utlänningar som beviljats uppehållstillstånd som flykting enligt 4 kap. 1 § eller annan skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 eller 2 a § UtIL eller motsvarande äldre bestämmelser.

11.7 Förslaget till lag om ändring i lagen (2006:304) om rättsprövning av vissa regeringsbeslut

2 a § *En EES-medborgare eller en sådan familjemedlem till en EES-medborgare som avses i 3 a kap. 2 § utlänningslagen (2005:716) som har utvisats av regeringen enligt lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll får ansöka om rättsprövning av beslutet.*

I paragrafen, som är ny, regleras rättsprövning av vissa utvisningsbeslut som fattas av regeringen. Överväganden finns i avsnitt 8.8.1.

Av paragrafen framgår att en EES-medborgare eller en familjemedlem till en sådan medborgare har rätt att ansöka om rättsprövning av ett beslut av regeringen om utvisning enligt lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll. En sådan ansökan görs hos Regeringsrätten.

EES-medborgare och deras familjemedlemmar som befinner sig i Sverige har i många fall uppehållsrätt här med stöd av bestämmelserna i utlänningslagen. Om Regeringsrätten upphäver utvisningsbeslutet, får EES-medborgaren eller familjemedlemmen på sedvanligt sätt vända sig till Migrationsverket för registrering av uppehållsrätten eller för att ansöka om uppehållskort. För de fall EES-medborgaren eller familjemedlemmen inte har uppehållsrätt här får han eller hon i stället ansöka om uppehållstillstånd hos Migrationsverket. Ansökan kommer då att handläggas enligt utlänningslagen. Säkerhetspolisen har möjlighet att, av skäl som rör rikets säkerhet eller som annars har betydelse för allmän säkerhet, förorda att ansökan ska avslås. Ansökan ska då handläggas som ett säkerhetsärende enligt utlänningslagen (1 kap. 7 § UtlL).

4 § En ansökan om rättsprövning enligt 1 eller 2 § ska ha kommit in till Regeringsrätten senast tre månader från dagen för beslutet.

En ansökan om rättsprövning enligt 2 a § ska ha kommit in till Regeringsrätten senast tre veckor från dagen för beslutet.

Det ska framgå av ansökan vilken rättsregel sökanden anser att beslutet strider mot och vilka omständigheter som åberopas till stöd för detta.

I paragrafen regleras när en ansökan om rättsprövning ska ha kommit in till Regeringsrätten och vad en sådan ansökan ska innehålla. Överväganden finns i avsnitt 8.8.1.

Av *andra stycket* framgår att en ansökan om rättsprövning av ett beslut av regeringen att utvisa en EES-medborgare eller en sådan medborgares familjemedlem ska ha inkommit till Regeringsrätten senast tre veckor från den dag beslutet fattades.

Tredje stycket motsvarar nuvarande *andra stycket*.

11.8 Förslaget till lag om ändring i lagen (2008:290) om godkännande för forskningshuvudmän

3 § Bestämmelserna om gästforskare i denna lag är inte tillämpliga på en tredjelandsmedborgare som

1. har ansökt om uppehållstillstånd i Sverige som flykting enligt 4 kap. 1 § eller *som annan* skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 eller 2 a § *utlänningslagen (2005:716)* eller motsvarande äldre bestämmelser,

2. har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd eller uppehållstillstånd efter tillfälligt skydd enligt 21 kap. utlänningslagen,

3. har ett lagakraftvunnet avvisnings- eller utvisningsbeslut som inte kan verkställas,

4. utför forskning uteslutande inom ramen för högskoleutbildning för att därigenom få en doktorsexamen, eller

5. har lånats ut av en forskningshuvudman i en annan EU-stat.

I paragrafen anges vilka tredjelandsmedborgare som inte omfattas av lagen.

Första punkten ändras till följd av att ytterligare en kategori skyddsbehövande införs i utlänningslagen.

11.9 Förslaget till lag om ändring i lagen (2008:344) om hälso- och sjukvård åt asylsökande m.fl.

4 § Denna lag omfattar utlänningar som

1. har ansökt om uppehållstillstånd i Sverige som flykting enligt 4 kap. 1 § eller *som annan* skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 *eller 2 a* § utlänningslagen (2005:716) eller motsvarande äldre bestämmelser,

2. har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd eller uppehållstillstånd efter tillfälligt skydd med stöd av bestämmelserna i 21 kap. 2, 3, 4 eller 6 § utlänningslagen och som inte är folkbokförda här i landet,

3. hålls i förvar enligt 10 kap. 1 eller 2 § utlänningslagen och som inte har placerats i kriminalvårdsanstalt, häkte eller polisarrest, eller

4. vistas här med stöd av tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 5 kap. 15 § utlänningslagen.

Sådana utlänningar som avses i första stycket 1 eller 2 omfattas av lagen även om de har meddelats beslut om avvisning eller utvisning. Det gäller dock inte utlänningslag som håller sig undan så att beslutet inte kan verkställas, om han eller hon har fyllt 18 år.

I paragrafen regleras vilka som omfattas av lagen.

Första punkten ändras till följd av att ytterligare en kategori skyddsbehövande införs i utlänningslagen.

Skyddsgrundsdirektivet

Bilaga 1

Rådets direktiv 2004/83/EG

RÄTTELSE

Rättelse till rådets direktiv 2004/83/EG av den 29 april 2004 om miniminormer för när tredjelandmedborgare eller statslösa personer skall betraktas som flyktingar eller som personer som av andra skäl behöver internationellt skydd samt om dessa personers rättsliga ställning och om innehållet i det beviljade skyddet

(Europeiska unionens officiella tidning L 304 av den 30 september 2004)

Direktiv 2004/83/EG skall vara som följer:

RÅDETS DIREKTIV 2004/83/EG

av den 29 april 2004

om miniminormer för när tredjelandmedborgare eller statslösa personer skall betraktas som flyktingar eller som personer som av andra skäl behöver internationellt skydd samt om dessa personers rättsliga ställning och om innehållet i det beviljade skyddet

EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, särskilt artikel 63.1 c, 63.2 a och 63.3 a i detta,

med beaktande av kommissionens förslag ⁽¹⁾,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande ⁽²⁾,

med beaktande av Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs yttrande ⁽³⁾,

med beaktande av Regionkommitténs yttrande ⁽⁴⁾, och

av följande skäl:

(1) En gemensam asylpolitik, som omfattar ett gemensamt europeiskt asylsystem, utgör en integrerande del av Europeiska unionens mål att gradvis inrätta ett område med frihet, säkerhet och rättvisa som är öppet för personer som tvingade av omständigheterna söker skydd inom Europeiska gemenskapen på laglig väg.

(2) Europeiska rådet enades vid sitt särskilda möte i Tammerfors den 15 och 16 oktober 1999 om att arbeta för att ett gemensamt europeiskt asylsystem skapas, grundat på en fullständig och absolut tillämpning av Genèvekonventionen om flyktingars rättsliga ställning av den 28 juli 1951 ("Genèvekonventionen"), kompletterad genom New York protokollet av den 31 januari 1967 ("protokollet"), och på så sätt garantera att ingen skickas tillbaka för att bli utsatt för förföljelse, det vill säga att principen om non-refoulement bekräftas.

(3) Genèvekonventionen och dess protokoll utgör grundstenen i det folkrättsliga systemet för skydd av flyktingar.

(4) I slutsatserna från Tammerfors anges att ett gemensamt europeiskt asylsystem på kort sikt bör omfatta en tillnärmning av reglerna för erkännande av flyktingar och innebörden av flyktingstatus.

(5) I slutsatserna från Tammerfors anges även att bestämmelserna om flyktingstatus bör kompletteras med åtgärder för andra former av skydd som erbjuder en lämplig status för den som behöver ett sådant skydd.

(6) Huvudsyftet med detta direktiv är dels att garantera att medlemsstaterna tillämpar gemensamma kriterier för att fastställa vilka personer som har ett verkligt behov av internationellt skydd, dels att garantera att en miniminivå av förmåner är tillgänglig för dessa personer i samtliga medlemsstater.

(7) Tillnärmningen av reglerna om erkännande och innebörd av flyktingstatus och status som alternativt skyddsbehövande bör bidra till att begränsa asylsökandes sekundära förflyttningar mellan medlemsstaterna när sådana förflyttningar endast motiveras av skillnader i de rättsliga ramarna.

(8) Det ligger i miniminormernas natur att medlemsstaterna bör ha befogenhet att införa eller behålla förmånligare bestämmelser för tredjelandmedborgare eller statslösa personer som ansöker om internationellt skydd i en medlemsstat, om en sådan ansökan anses bygga på förutsättningen att personen i fråga antingen är flykting i den mening som avses i artikel 1 A i Genèvekonventionen, eller en person som av andra skäl behöver internationellt skydd.

(9) De tredjelandmedborgare eller statslösa personer som tillåts stanna inom medlemsstaternas territorier av skäl som inte hänför sig till ett behov av internationellt skydd utan efter en skönsmässig bedömning av ömmande eller humanitära skäl, faller utanför tillämpningsområdet för detta direktiv.

(10) Detta direktiv står i överensstämmelse med de grundläggande rättigheter och principer som erkänns särskilt i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna. Direktivet syftar särskilt till att säkerställa full respekt för den mänskliga värdigheten och de asylsökandes och deras medföljande familjemedlemmars rätt till asyl.

(11) När det gäller behandlingen av personer som omfattas av detta direktiv är medlemsstaterna bundna av sina skyldigheter enligt de internationella rättsliga instrument som de är parter i och som förbjuder diskriminering.

⁽¹⁾ EGT C 51 E, 26.2.2002, s. 325.

⁽²⁾ EUT C 300 E, 11.12.2003, s. 25.

⁽³⁾ EGT C 221, 17.9.2002, s. 43.

⁽⁴⁾ EGT C 278, 14.11.2002, s. 44.

- (12) Medlemsstaterna bör i första hand ta hänsyn till barnets bästa när de genomför detta direktiv.
- (13) Detta direktiv påverkar inte tillämpningen av protokollet om asyl för medborgare i Europeiska unionens medlemsstater, som fogas till Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen.
- (14) Erkännandet av flyktingstatus skall endast ses som en fastställelse av redan existerande rättigheter.
- (15) Samråd med FN:s flyktingkommissariat kan ge medlemsstaterna värdefull vägledning när det gäller att fastställa flyktingstatus enligt artikel 1 i Genèvekonventionen.
- (16) Det bör fastställas miniminormer för definitionen och innebörden av flyktingstatus för att vägleda medlemsstaternas behöriga myndigheter vid tillämpningen av Genèvekonventionen.
- (17) Det är nödvändigt att införa gemensamma kriterier för när asylsökande skall erkännas som flyktingar i den mening som avses i artikel 1 i Genèvekonventionen.
- (18) Det är särskilt nödvändigt att införa en gemensam uppfattning av följande begrepp: skyddsbehov på plats (*sur place*), upphov till skada och källor till skydd, internt skydd samt begreppet förföljelse, inklusive orsakerna till förföljelse.
- (19) Skydd kan ges inte bara av staten utan även av sådana parter eller organisationer, inklusive internationella organisationer, som uppfyller villkoren i detta direktiv och kontrollerar en region eller ett större område på statens territorium.
- (20) När underåriga ansöker om internationellt skydd är det nödvändigt att medlemsstaterna vid sin prövning beaktar typer av förföljelse som är specifika för barn.
- (21) Det är också nödvändigt att införa ett gemensamt begrepp för förföljelsegruppen "tillhörighet till viss samhällsgrupp".
- (22) Handlingar som är oförenliga med Förenta nationernas syften och principer anges i inledningen till Förenta nationernas stadga och i artiklarna 1 och 2 i denna stadga och ingår bl.a. i Förenta nationernas resolutioner om åtgärder för terrorismbekämpning, enligt vilka handlingar, metoder och bruk som utgör terrorism strider mot Förenta nationernas syften och principer och även avsiktlig finansiering, planering och anstiftan av terroristhandlingar är oförenliga med Förenta nationernas syften och principer.
- (23) Såsom anges i artikel 14 kan "status" även innefatta flyktingstatus.
- (24) Det bör även fastställas miniminormer för definitionen och innebörden av status som alternativt skyddsbehövande. Status som alternativt skyddsbehövande bör fungera som ett komplement till den status för skydd av flyktingar som finns i Genèvekonventionen.
- (25) Det är nödvändigt att införa kriterier för att fastställa vilka av dem som ansöker om internationellt skydd som är berättigade till status som alternativt skyddsbehövande. Kriterierna bör hämtas från de internationella förpliktelserna enligt instrumenten för mänskliga rättigheter och från medlemsstaternas praxis.
- (26) Risker som en befolkningsgrupp i ett land eller ett segment av befolkningen överlag är utsatta för utgör i normalfallet i sig inte ett personligt hot som kan betecknas som allvarlig skada.
- (27) Familjemedlemmar kan, enbart på grund av sin relation till flyktingen, normalt komma att utsättas för förföljelse på ett sätt som kan utgöra grund för flyktingstatus.
- (28) Begreppet nationell säkerhet och allmän ordning omfattar också fall då en tredjelandsmedborgare är medlem i en sammanslutning som stöder internationell terrorism eller stöder en sådan sammanslutning.
- (29) Även om de förmåner som tillhandahålls familjemedlemmar till personer som innehar status som alternativt skyddsbehövande inte nödvändigtvis måste vara desamma som de som tillhandahålls personer som innehar status som alternativt skyddsbehövande, måste de vara rimliga i jämförelse med dessa förmåner.
- (30) Medlemsstaterna får, inom de gränser som följer av internationella åtaganden, föreskriva att beviljande av förmåner avseende tillträde till sysselsättning, sociala förmåner, hälso- och sjukvård samt tillgång till integrationsfrämjande åtgärder förutsätter att ett uppehållstillstånd har utfärdats.
- (31) Detta direktiv är inte tillämpligt på ekonomiska förmåner från medlemsstaterna som beviljas för att främja utbildning.
- (32) De praktiska svårigheter som personer som innehar flyktingstatus eller status som alternativt skyddsbehövande ställs inför när det gäller att bestyrka utländska akademiska eller yrkesmässiga examens-, utbildnings- och andra behörighetsbevis bör beaktas.
- (33) Särskilt för att undvika socialt lidande är det lämpligt att personer som innehar flyktingstatus eller status som alternativt skyddsbehövande, utan diskriminering och inom ramen för det sociala stödet, tillhandahålls tillräckliga sociala förmåner och medel för uppehållet.

- (34) När det gäller socialt stöd och hälso och sjukvård bör villkoren och de närmare föreskrifterna för tillhandahållande av grundläggande förmåner till personer som innehar status som alternativt skyddsbehövande fastställas i den nationella lagstiftningen. Möjligheten att begränsa förmånerna för personer som innehar status som alternativt skyddsbehövande till att gälla endast grundläggande förmåner bör tolkas så att detta begrepp omfattar åtminstone minimiinkomst, bistånd vid sjukdom och graviditet samt föräldrabistånd, i den mån dessa förmåner beviljas medborgare i enlighet med lagstiftningen i den berörda medlemsstaten.
- (35) Tillträde till hälso- och sjukvård, såväl fysisk som psykisk vård, bör garanteras personer som innehar flyktingstatus eller status som alternativt skyddsbehövande.
- (36) Genomförandet av detta direktiv bör utvärderas regelbundet med särskilt beaktande av utvecklingen av medlemsstaternas internationella skyldigheter när det gäller non-refoulement, utvecklingen av arbetsmarknaderna i medlemsstaterna och av de gemensamma grundläggande principerna för integration.
- (37) Eftersom målen för det föreslagna direktivet, nämligen att fastställa miniminormer för medlemsstaternas beviljande av internationellt skydd till tredjelandsmedborgare och statslösa personer och innehållet i det beviljade skyddet inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna och de därför, på grund av direktivets omfattning och verkningar bättre kan uppnås på gemenskapsnivå, kan gemenskapen vidta åtgärder i enlighet med subsidiaritetsprincipen i artikel 5 i fördraget. I enlighet med proportionalitetsprincipen i samma artikel går direktivet inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå dessa mål.
- (38) I enlighet med artikel 3 i protokollet om Förenade kungarikets och Irlands ställning som fogas till Fördraget om Europeiska unionen och Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, har Förenade kungariket genom skrivelse av den 28 januari 2002 meddelat sin önskan att delta i antagandet och tillämpningen av detta direktiv.
- (39) I enlighet med artikel 3 i protokollet om Förenade kungarikets och Irlands ställning som fogas till Fördraget om Europeiska unionen och Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, har Irland genom skrivelse av den 13 februari 2002 meddelat sin önskan att delta i antagandet och tillämpningen av detta direktiv.
- (40) I enlighet med artiklarna 1 och 2 i protokollet om Danmarks ställning som fogas till Fördraget om Europeiska unionen och Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, deltar Danmark inte i antagandet av detta direktiv som därför varken är bindande för eller tillämpligt i Danmark.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

KAPITEL I

ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

Artikel 1

Syfte och räckvidd

Syftet med detta direktiv är att införa miniminormer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer skall betraktas som flyktingar eller som personer som av andra skäl behöver internationellt skydd och innehållet i det beviljade skyddet.

Artikel 2

Definitioner

I detta direktiv används följande beteckningar med de betydelser som här anges:

- a) *internationellt skydd*: flyktingstatus och status som alternativt skyddsbehövande enligt definitionerna i leden d och f.
- b) *Genèvekonventionen*: Konventionen om flyktingars rättsliga ställning undertecknad i Genève den 28 juli 1951, ändrad genom New York-protokollet av den 31 januari 1967.
- c) *flykting*: en tredjelandsmedborgare som med anledning av välgrundad fruktan för förföljelse på grund av ras, religion, nationalitet, politisk åskådning eller tillhörighet till viss samhällsgrupp befinner sig utanför det land där han eller hon är medborgare och som inte kan eller på grund av sin fruktan inte vill begagna sig av det landets skydd, eller en statslös person som av samma skäl som nämnts ovan befinner sig utanför det land där han eller hon tidigare hade sin vanliga vistelseort och som inte kan eller på grund av sin fruktan inte vill återvända dit och som inte omfattas av artikel 12.
- d) *flyktingstatus*: en medlemsstats erkännande av en tredjelandsmedborgare eller en statslös person som flykting.
- e) *person som uppfyller kraven för att betecknas som alternativt skyddsbehövande*: en tredjelandsmedborgare eller statslös person som inte uppfyller kraven för att betecknas som flykting, men där det finns grundad anledning att förmoda att den berörda personen, om han eller hon återsänds till sitt ursprungsland, eller, i fråga om en statslös person, till det land där han eller hon tidigare hade sin vanliga vistelseort, skulle utsättas för en verklig risk att lida allvarlig skada enligt artikel 15 och som inte omfattas av artikel 17.1 och 17.2 och som inte kan, eller på grund av en sådan risk inte vill begagna sig av det landets skydd.

- f) *status som alternativt skyddsbehövande*: en medlemsstats erkännande av en tredjelandsmedborgare eller en statslös person som en person som uppfyller kraven för att betecknas som alternativt skyddsbehövande.
- g) *ansökan om internationellt skydd*: en ansökan om skydd som ges in till en medlemsstat av en tredjelandsmedborgare eller statslös person och där det finns skäl att anta att personen söker flyktingstatus eller status som alternativt skyddsbehövande och att denne inte uttryckligen ansöker om en annan typ av skydd som ligger utanför detta direktivs tillämpningsområde och som kan omfattas av en separat ansökan.
- h) *familjemedlemmar*: följande familjemedlemmar till den person som innehar flyktingstatus eller status som alternativt skyddsbehövande, om dessa familjemedlemmar befinner sig i samma medlemsstat i fråga om ansökan om internationellt skydd och under förutsättning att familjen existerade redan i ursprungslandet:
- Make eller maka till den person som innehar flyktingstatus eller status som alternativt skyddsbehövande eller hans/hennes ogifta partner i en stadigvarande relation, om lagstiftningen eller sedvanerätten i den berörda medlemsstaten behandlar ogifta par på samma sätt som gifter enligt dess utlänningslagstiftning.
 - Underåriga barn till sådana par som avses i första strecksatsen eller till den person som innehar flyktingstatus eller status som alternativt skyddsbehövande, på villkor att de är ogifta och beroende av honom eller henne för sin försörjning, men oavsett om de fötts inom eller utom äktenskapet eller adopterats enligt nationell lagstiftning.
- i) *underåriga utan medföljande vuxen*: tredjelandsmedborgare eller statslösa personer som är yngre än 18 år som anländer till en medlemsstats territorium utan att vara i sällskap med en vuxen som enligt lag eller sedvana ansvarar för dem, så länge de inte faktiskt tas om hand av en sådan person; begreppet omfattar också underåriga som lämnas ensamma utan medföljande vuxen efter det att de rest in på en medlemsstats territorium.
- j) *uppehållstillstånd*: tillstånd som utfärdats av myndigheterna i en medlemsstat i enlighet med den statens lagstiftning och som ger en tredjelandsmedborgare eller statslös person rätt att uppehålla sig på dess territorium.
- k) *ursprungsland*: det land eller de länder där en person är medborgare eller, i fråga om statslösa personer, tidigare haft sin vanliga vistelseort.

Artikel 3

Förmånligare bestämmelser

Medlemsstaterna får införa eller behålla förmånligare bestämmelser för att fastställa vem som skall betraktas som flykting eller som en person som uppfyller kraven för att betecknas som alternativt skyddsbehövande och för att fastställa innebörden av internationellt skydd, förutsatt att de är förenliga med detta direktiv.

KAPITEL II

BEDÖMNING AV ANSÖKNINGAR OM INTERNATIONELLT SKYDD

Artikel 4

Bedömning av fakta och omständigheter

1. Medlemsstaterna får betrakta det som den sökandes skyldighet att så snart som möjligt lägga fram alla faktorer som behövs för att styrka ansökan om internationellt skydd. Det är medlemsstaternas skyldighet att i samarbete med den sökande bedöma de relevanta faktorerna i ansökan.
2. De faktorer som det hänvisas till i punkt 1 utgörs av den sökandes utsagor och alla handlingar som den sökande förfogar över angående den sökandes ålder, bakgrund, inklusive relevanta släktingars bakgrund, identitet, nationalitet(er), tidigare boproduktionsland(länder) och -ort(er), tidigare asylansökningar, resvägar, identitets och resehandlingar samt orsakerna till ansökan om internationellt skydd.
3. Bedömningen av en ansökan om internationellt skydd skall vara individuell, och följande skall beaktas:
 - a) Alla relevanta uppgifter om ursprungslandet vid den tidpunkt då beslut fattas om ansökan, inbegripet lagar och andra författningar i ursprungslandet samt det sätt på vilket dessa tillämpas.
 - b) De relevanta utsagor och handlingar som den sökande har lämnat, inklusive information om huruvida sökanden har varit eller kan bli utsatt för förföljelse eller allvarlig skada.
 - c) Sökandens personliga ställning och förhållanden, inklusive faktorer som bakgrund, kön och ålder, så att det kan bedömas huruvida de handlingar den sökande har blivit eller skulle kunna bli utsatt för, på grundval av sökandens personliga omständigheter, skulle innebära förföljelse eller allvarlig skada.
 - d) Om den sökande efter att ha lämnat ursprungslandet ägnat sig åt en verksamhet, vars enda syfte eller vars huvudsyfte var att skapa de nödvändiga förutsättningarna för att ansöka om internationellt skydd, skall man bedöma om denna verksamhet kommer att utsätta den sökande för förföljelse eller allvarlig skada om han eller hon återvänder till landet.
 - e) Om man rimligen kan förvänta sig att den sökande begagnar sig av skyddet i ett annat land där han eller hon kan hävda sitt medborgarskap.

4. Det faktum att den sökande redan har varit utsatt för förföljelse eller annan allvarlig skada, eller för direkta hot om sådan förföljelse eller sådan skada, är en allvarlig indikation på att den sökandes fruktan för förföljelse är välgrundad eller att det finns en verklig risk för att han eller hon kommer att lida allvarlig skada, såvida det inte finns goda skäl till att anta att sådan förföljelse eller allvarlig skada inte kommer att upprepas.

5. När medlemsstaterna tillämpar principen enligt vilken det är den sökandes skyldighet att styrka sin ansökan om internationellt skydd, och den sökandes uppgifter inte kan styrkas av skriftliga eller andra bevis, skall sådana uppgifter inte behöva bekräftas om följande villkor är uppfyllda:

- a) Sökanden har gjort en genuin ansträngning för att styrka sin ansökan.
- b) Alla relevanta faktorer som den sökande förfogar över har lagts fram och en tillfredsställande förklaring har lämnats till varför andra relevanta faktorer saknas.
- c) Sökandens uppgifter befinns vara sammanhängande och rimliga och strider inte mot tillgänglig specifik och allmän information som rör den sökandes ärende.
- d) Sökanden har ansökt om internationellt skydd så tidigt som möjligt, såvida inte sökanden kan framföra goda skäl till varför han eller hon inte gjort det.
- e) Sökandens allmänna trovärdighet är fastställd.

Artikel 5

Internationellt skyddsbehov "sur place"

1. En välgrundad fruktan för förföljelse eller en verklig risk för att lida allvarlig skada kan grunda sig på händelser som har ägt rum efter det att sökanden lämnade ursprungslandet.
2. En välgrundad fruktan för förföljelse eller en verklig risk för att lida allvarlig skada kan grunda sig på verksamhet som sökanden ägnat sig åt sedan han eller hon lämnade ursprungslandet, i synnerhet om det kan fastställas att den verksamhet som åberopas är ett uttryck för och en fortsättning på åsikter eller en inställning som sökanden hade i ursprungslandet.
3. Utan att det påverkar Genèvekonventionen får medlemsstaterna besluta att en sökande som lämnar in en efterföljande ansökan normalt inte skall beviljas flyktingstatus om risken för förföljelse grundar sig på omständigheter som den sökande genom eget beslut har skapat efter att ha lämnat ursprungslandet.

Artikel 6

Aktörer som utövar förföljelse eller tillfogar allvarlig skada

Aktörer som utövar förföljelse eller tillfogar allvarlig skada omfattar

- a) staten,
- b) parter eller organisationer som kontrollerar staten eller en betydande del av statens territorium,
- c) grupper som inte företräder staten, om det kan bevisas att aktörer enligt a och b, inklusive internationella organisationer, är oförmögna eller ovilliga att tillhandahålla skydd mot förföljelse eller allvarlig skada enligt artikel 7.

Artikel 7

Aktörer som ger skydd

1. Skydd kan ges av
 - a) staten,
 - b) parter eller organisationer, inklusive internationella organisationer, som kontrollerar staten eller en betydande del av statens territorium.
2. Skydd ges normalt när aktörerna enligt punkt 1 vidtar rimliga åtgärder för att förhindra att en person förföljs eller lider allvarlig skada, bl.a. genom att ombesörja att det finns ett effektivt rättssystem för avslöjande, åtal och bestraffning av handlingar som innebär förföljelse eller allvarlig skada, och sökanden har tillgång till detta skydd.
3. När medlemsstaterna bedömer om en internationell organisation kontrollerar en stat eller en betydande del av statens territorium och ger skydd enligt punkt 2, skall de beakta alla riktlinjer som kan finnas i rådets relevanta rättsakter.

Artikel 8

Internt skydd

1. Medlemsstaterna får som ett led i bedömningen av en ansökan om internationellt skydd besluta att en sökande inte är i behov av internationellt skydd om det i en del av ursprungslandet inte finns någon välgrundad fruktan för förföljelse eller någon verklig risk för att lida allvarlig skada, och sökanden rimligen kan förväntas uppehålla sig i den delen av landet.
2. Vid prövning av om någon del av ursprungslandet överensstämmer med punkt 1, skall medlemsstaterna, när de fattar beslut om ansökan, beakta de allmänna omständigheter som råder i den delen av landet och sökandens personliga förhållanden.
3. Punkt 1 får tillämpas oaktat tekniska hinder för återvändande till ursprungslandet.

KAPITEL III

FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR ATT BETRAKTAS SOM FLYKTING

Artikel 9

Förföljelse

1. Förföljelse enligt lydelsen i artikel 1 A i Genèvekonventionen måste utgöras av handlingar som
 - a) är tillräckligt allvarliga till sin natur eller på grund av sin upprepning för att innebära en allvarlig överträdelse av de grundläggande mänskliga rättigheterna, särskilt de rättigheter från vilka det inte går att göra undantag enligt artikel 15.2 i Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, eller

b) är en ackumulation av olika åtgärder, däribland sådana överträdelse av de mänskliga rättigheterna som är tillräckligt allvarliga för att påverka en individ på ett liknande sätt som i punkt a.

2. Förföljelse, enligt punkt 1, kan bland annat ta sig uttryck i

- a) fysiskt eller psykiskt våld, inklusive sexuellt våld,
- b) rättsliga, administrativa, polisiära och/eller judiciella åtgärder som i sig är diskriminerande eller som genomförs på ett diskriminerande sätt,
- c) åtal eller straff som är oproportionerliga eller diskriminerande,
- d) ett avslag i fråga om rättsligt överklagande som resulterar i ett oproportionerligt eller diskriminerande straff,
- e) åtal eller straff för vägran att utföra militärtjänst i en konflikt om fullgörandet av militärtjänst skulle innefatta brott eller handlingar som omfattas av undantagsklausulerna i artikel 12.2,
- f) köns- eller barnspecifika handlingar.

3. Enligt artikel 2 c måste det finnas ett samband mellan de skäl som anges i artikel 10 och den förföljelse som anges i punkt 1.

Artikel 10

Skäl till förföljelsen

1. Medlemsstaterna skall ta hänsyn till följande faktorer vid bedömningen av skälen till förföljelsen:

- a) Begreppet ras skall särskilt omfatta hudfärg, härkomst eller tillhörighet till en viss etnisk grupp.
- b) Begreppet religion skall särskilt omfatta teistiska, icke-teistiska och ateistiska trosuppfattningar, deltagande i, eller avstående från deltagande i formella privata eller offentliga gudstjänster, enskilt eller tillsammans med andra, samt andra religiösa handlingar eller åsiktsyttringar, eller former av personligt eller gemensamt handlande grundat på eller påbjudet genom någon trosriktning.
- c) Begreppet nationalitet skall inte bara omfatta medborgarskap, eller avsaknad av medborgarskap, utan skall särskilt omfatta tillhörighet till en grupp som definieras genom dess kulturella, etniska eller språkliga identitet, gemensamma geografiska ursprung eller politiska bakgrund eller dess förbindelser med befolkningen i en annan stat.
- d) En grupp skall anses utgöra en särskild samhällsgrupp, särskilt när

— gruppens medlemmar har en gemensam väsentlig egenskap eller en gemensam bakgrund som inte kan ändras, eller består av personer som har en gemensam egenskap eller övertygelse som är så grundläggande för identiteten eller samvetet att de inte får tvingas avsvära sig den,

— gruppen har en särskild identitet i det berörda landet eftersom den uppfattas som annorlunda av omgivningen.

Beroende på omständigheterna i ursprungslandet kan en särskild samhällsgrupp omfatta en grupp grundad på en gemensam egenskap, t.ex. sexuell läggning. Sexuell läggning får inte tolkas så att det innefattar handlingar som anses brottsliga enligt medlemsstaternas nationella lagstiftning. Könrelaterade aspekter kan beaktas, utan att dessa i sig ger upphov till en presumtion för denna artikels tillämplighet.

e) Begreppet politisk åskådning skall särskilt inbegripa när någon omfattar en åsikt, tanke eller tro i en fråga som rör de potentiella aktörer som utövar förföljelse enligt artikel 6 och deras politik eller metoder, oavsett om sökanden har handlat i linje med denna åsikt, tanke eller tro.

2. Vid bedömningen av huruvida en sökande har en välgrundad fruktan för förföljelse är det irrelevant huruvida sökanden faktiskt har de egenskaper i fråga om ras, religion, nationalitet, tillhörighet till viss samhällsgrupp eller politisk åskådning som är skälet till förföljelsen, om en sådan egenskap tillskrivs den sökande av den som utövar förföljelsen.

Artikel 11

Upphörande

1. En tredjelandsmedborgare eller en statslös person skall upphöra att vara en flykting om han eller hon

- a) av fri vilja på nytt begagnar sig av det lands skydd vari han eller hon är medborgare, eller
- b) efter att ha förlorat sitt medborgarskap, av fri vilja förvärvar det på nytt, eller
- c) förvärvar medborgarskap, och kommer i åtnjutande av det landets skydd, eller
- d) av fri vilja återvänder för att bosätta sig i det land som han eller hon lämnat eller fortsatt att uppehålla sig utanför på grund av fruktan för förföljelse, eller
- e) inte längre kan fortsätta att vägra att begagna sig av skyddet i det land där han eller hon är medborgare eftersom de omständigheter som ledde till att han eller hon erkändes som flykting inte längre föreligger,
- f) utan att äga medborgarskap i något land, kan återvända till det land där han eller hon tidigare hade sin vanliga vistelseort, eftersom de omständigheter som ledde till att han eller hon erkändes som flykting inte längre föreligger.

2. Vid tillämpningen av punkt 1 e och f skall medlemsstaterna beakta huruvida omständigheterna har ändrats så väsentligt och varaktigt att flyktingens fruktan för förföljelse inte längre kan anses välgrundad.

Artikel 12

Undantag

1. En tredjelandsmedborgare eller en statslös person kan inte ges flyktingstatus om

- a) han eller hon omfattas av artikel 1 D i Genèvekonventionen om skydd eller bistånd från andra organ eller kontor inom Förenta nationerna än FN:s flyktingkommissariat; om sådant skydd eller bistånd av något skäl har upphört, utan att de berörda personernas ställning har fastställts slutgiltigt i enlighet med de relevanta resolutioner som antagits av FN:s generalförsamling, skall dessa personer automatiskt komma i åtnjutande av förmånerna i detta direktiv,
- b) han eller hon av de behöriga myndigheterna i bosättningslandet tillerkänns samma rättigheter och skyldigheter som följer med medborgarskap i det landet eller rättigheter och skyldigheter som motsvarar dessa.

2. En tredjelandsmedborgare eller en statslös person kan inte ges flyktingstatus om det finns synnerliga skäl för att anta att

- a) han eller hon har förövat brott mot freden, krigsförbrytelse eller brott mot mänskligheten, såsom dessa definieras i de internationella instrument som har upprättats för att beivra sådana brott, eller
- b) han eller hon har förövat ett grovt icke-politiskt brott utanför tillflyktslandet, innan vederbörande fick tillträde till det landet som flykting, vilket innebär den tidpunkt då uppehållstillstånd utfärdades på grundval av beviljad flyktingstatus; särskilt grymma handlingar, även om de begåtts i förment politiskt syfte, får betecknas som allvarliga icke-politiska brott, eller
- c) han eller hon har gjort sig skyldig till gärningar som strider mot Förenta nationernas syften och grundsatser enligt inledningen och artiklarna 1 och 2 i Förenta nationernas stadga.

3. Punkt 2 gäller personer som anstiftar eller på annat sätt deltar i förövandet av de brott eller gärningar som nämns däri.

KAPITEL IV

FLYKTINGSTATUS

Artikel 13

Beviljande av flyktingstatus

Medlemsstaterna skall bevilja en tredjelandsmedborgare eller en statslös person flyktingstatus om han eller hon kan betraktas som flykting enligt kapitlen II och III.

Artikel 14

Återkallande av, upphävande av eller vägran att förnya flyktingstatus

1. När det gäller ansökningar om internationellt skydd som lämnats efter detta direktivs ikraftträdande skall medlemsstaterna återkalla, upphäva eller vägra att förnya en tredjelandsmedborgares eller en statslös persons flyktingstatus som beviljats av ett regeringsorgan, ett förvaltningsrättsligt organ, en domstol eller ett domstolsliknande organ om vederbörande inte längre är flykting enligt artikel 11.

2. Utan att det påverkar flyktingens skyldighet enligt artikel 4.1 att uppge alla relevanta fakta och lämna alla relevanta handlingar som han eller hon förfogar över, skall den medlemsstat som har beviljat flyktingstatus i varje enskilt fall bevisa att den berörda personen har upphört att vara eller aldrig har varit flykting enligt punkt 1 i denna artikel.

3. Medlemsstaterna skall återkalla, upphäva eller vägra att förnya en tredjelandsmedborgares eller statslös persons flyktingstatus om de berörda medlemsstaterna efter beviljandet av flyktingstatus fastställer att vederbörande

a) inte skulle ha getts eller inte kan ges flyktingstatus i enlighet med artikel 12,

b) har förvrängt eller utelämnat fakta, inklusive användning av falska handlingar, och detta varit avgörande för beviljandet av flyktingstatus.

4. Medlemsstater får återkalla, upphäva eller vägra att förnya status som beviljats en flykting av ett regeringsorgan, ett förvaltningsrättsligt organ, en domstol eller ett domstolsliknande organ

a) om det finns skälig anledning att betrakta vederbörande som en fara för säkerheten i den medlemsstat där han eller hon befinner sig, eller

b) vederbörande utgör en samhällsfara i medlemsstaten i fråga med hänsyn till att han eller hon genom en lagakraftvunnen dom har dömts för ett synnerligen allvarligt brott.

5. I de situationer som beskrivs i punkt 4 får medlemsstaterna besluta att inte bevilja status för en flykting om ett sådant beslut ännu inte har fattats.

6. Personer som omfattas av punkt 4 eller 5 skall ha de rättigheter som anges i eller som liknar dem som anges i artiklarna 3, 4, 16, 22, 31, 32 och 33 i Genèvekonventionen om de befinner sig i medlemsstaten.

KAPITEL V

FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR ATT BETRAKTAS SOM ALTERNATIVT
SKYDDSBEHÖVANDE

Artikel 15

Allvarlig skada

Allvarlig skada utgörs av

- a) dödsstraff eller avrättning,
- b) tortyr eller omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning av en sökande i ursprungslandet, eller
- c) allvarligt och personligt hot mot en civilpersons liv eller lem på grund av urskillningslöst våld i situationer av internationell eller intern väpnad konflikt.

Artikel 16

Upphörande

1. En tredjelandsmedborgare eller en statslös person skall upphöra att uppfylla kraven för att betecknas som alternativt skyddsbehövande, då de omständigheter som ledde till att status som alternativt skyddsbehövande beviljades inte längre föreligger, eller har ändrats i sådan grad att skydd inte längre behövs.
2. Vid beaktande av punkt 1 skall medlemsstaterna ta hänsyn till om omständigheterna har ändrats så väsentligt och varaktigt att personen som uppfyller kraven för att betecknas som alternativt skyddsbehövande inte längre är utsatt för en verklig risk för allvarlig skada.

Artikel 17

Undantag

1. En tredjelandsmedborgare eller en statslös person uppfyller inte kraven för att betecknas som alternativt skyddsbehövande om det finns synnerliga skäl för att anse att
 - a) han eller hon har förövat ett brott mot freden, krigsförbrytelse eller brott mot mänskligheten, såsom dessa definieras i de internationella instrument som har upprättats för att beivra sådana brott,
 - b) han eller hon har förövat ett allvarligt brott,
 - c) han eller hon har gjort sig skyldig till gärningar som strider mot Förenta nationernas syften och grundsatser enligt inledningen och artiklarna 1 och 2 i Förenta nationernas stadga,
 - d) han eller hon utgör en fara för samhället eller säkerheten i den medlemsstat där han eller hon befinner sig.

2. Punkt 1 gäller personer som anstiftar eller på annat sätt deltar i förövandet av de brott eller gärningar som nämns däri.

3. Medlemsstaterna får besluta att en tredjelandsmedborgare eller en statslös person inte uppfyller kraven för att betecknas som alternativt skyddsbehövande om vederbörande innan han eller hon fick tillträde till medlemsstaten har begått ett eller flera brott som inte omfattas av punkt 1, men som skulle gett fängelsestraff om de hade begåtts i den berörda medlemsstaten, och han eller hon lämnade sitt ursprungsland endast för att undvika påföljder för dessa brott.

KAPITEL VI

STATUS SOM ALTERNATIVT SKYDDSBEHÖVANDE

Artikel 18

Beviljande av status som alternativt skyddsbehövande

Medlemsstaterna skall bevilja en tredjelandsmedborgare eller en statslös person status som alternativt skyddsbehövande om han eller hon uppfyller kraven för att betecknas som alternativt skyddsbehövande enligt kapitlen II och V.

Artikel 19

Återkallande av, upphävande av eller vägran att förnya status som
alternativt skyddsbehövande

1. När det gäller ansökningar om internationellt skydd som lämnats efter detta direktivs ikraftträdande skall medlemsstaterna återkalla, upphäva eller vägra att förnya en tredjelandsmedborgares eller en statslös persons status som alternativt skyddsbehövande som beviljats av ett regeringsorgan, ett förvaltningsrättsligt organ, en domstol eller ett domstolsliknande organ om vederbörande inte längre uppfyller kraven för att betecknas som alternativt skyddsbehövande enligt artikel 16.
2. Medlemsstaterna får återkalla, upphäva eller vägra att förnya en tredjelandsmedborgares eller en statslös persons status som alternativt skyddsbehövande som beviljats av ett regeringsorgan, ett förvaltningsrättsligt organ, en domstol eller ett domstolsliknande organ om han eller hon, efter det att status som alternativt skyddsbehövande beviljats, inte längre uppfyller kraven för att betecknas som alternativt skyddsbehövande i enlighet med artikel 17.3.
3. Medlemsstaterna skall återkalla, upphäva eller vägra att förnya en tredjelandsmedborgares eller en statslös persons status som alternativt skyddsbehövande om
 - a) han eller hon efter beviljandet av status som alternativt skyddsbehövande inte borde ha erhållit eller inte längre uppfyller kraven för att betecknas som alternativt skyddsbehövande i enlighet med artikel 17.1 och 17.2,
 - b) han eller hon har förvrängt eller utelämnat fakta, inklusive användning av falska handlingar, och detta varit avgörande för att bevilja status som alternativt skyddsbehövande.

4. Utan att det påverkar tredjelandets medborgarens eller den statslösa personens skyldighet enligt artikel 4.1 att uppges alla relevanta fakta och lämna alla relevanta handlingar som han eller hon förfogar över skall den medlemsstat som har beviljat status som alternativt skyddsbehövande i varje enskilt fall bevisa att den berörda personen inte längre uppfyller eller aldrig har uppfyllt kraven för att betecknas som alternativt skyddsbehövande i enlighet med punkterna 1–3 i denna artikel.

KAPITEL VII

INNEBÖRDEN AV INTERNATIONELLT SKYDD

Artikel 20

Allmänna bestämmelser

1. Detta kapitel skall inte påverka de rättigheter som följer av Genèvekonventionen.
2. Detta kapitel skall tillämpas på både flyktingar och personer som uppfyller kraven för att betecknas som alternativt skyddsbehövande, om inte något annat anges.
3. Vid genomförandet av detta kapitel skall medlemsstaterna beakta situationen för utsatta personer, till exempel underåriga, underåriga utan medföljande vuxen, funktionshindrade, äldre, gravida, ensamstående föräldrar med underåriga barn och personer som utsatts för tortyr, våldtäkt eller andra allvarliga former av psykiskt, fysiskt eller sexuellt våld.
4. Punkt 3 skall endast gälla de personer som man finner har särskilda behov efter en individuell bedömning av deras situation.
5. Medlemsstaterna skall i första hand se till barnets bästa vid genomförandet av de bestämmelser i detta kapitel som rör underåriga.
6. Medlemsstaterna får, inom de gränser som anges i Genèvekonventionen, inskränka de förmåner som en flykting beviljas enligt detta kapitel, om denne har erhållit flyktingstatus på grundval av verksamhet som bedrivits med enda syfte eller med huvudsyfte att skapa de nödvändiga förutsättningarna för att bli erkänd som flykting.
7. Medlemsstaterna får, inom de gränser som följer av medlemsstaternas internationella förpliktelser, inskränka de förmåner som en person som uppfyller kraven för att betecknas som alternativt skyddsbehövande beviljas enligt detta kapitel, om denna person har erhållit status som alternativt skyddsbehövande på grundval av verksamhet som bedrivits med enda syfte eller med huvudsyfte att skapa de nödvändiga förutsättningarna för att erkännas som alternativt skyddsbehövande.

Artikel 21

Skydd mot avvísning

1. Medlemsstaterna skall i enlighet med sina internationella förpliktelser respektera principen om non-refoulement.

2. Om det inte är förbjudet enligt de internationella förpliktelser som avses i punkt 1 får medlemsstaterna avvisa en flykting, vare sig denne formellt erkänts eller ej om

- a) det finns skäligen anledning att anta att vederbörande utgör en fara för säkerheten i den medlemsstat där han eller hon befinner sig, eller
- b) vederbörande utgör en samhällsfara i medlemsstaten i fråga med hänsyn till att han eller hon genom en lagakraftvunnen dom har dömts för ett synnerligen allvarligt brott.

3. Medlemsstaterna får återkalla, upphäva eller vägra att förnya eller bevilja ett uppehållstillstånd för en flykting om han eller hon omfattas av punkt 2.

Artikel 22

Information

Medlemsstaterna skall, så snart som möjligt efter det att respektive skyddsstatus beviljats personer som erkänts vara i behov av internationellt skydd, ge dessa personer tillgång till information på ett språk som de kan förstå om de rättigheter och skyldigheter som är förbundna med den statusen.

Artikel 23

Sammanhållning av familjer

1. Medlemsstaterna skall se till att familjen hålls samlad.
2. Medlemsstaterna skall se till att familjemedlemmar till den person som innehar flyktingstatus eller status som alternativt skyddsbehövande, och som för egen del inte uppfyller kraven för att erhålla sådan status, får ansöka om de förmåner som avses i artiklarna 24–34 i enlighet med nationella förfaranden och i den mån detta överensstämmer med familjemedlemmens personliga rättsliga status.

När det gäller familjemedlemmar till personer som innehar status som alternativt skyddsbehövande får medlemsstaterna fastställa tillämpliga villkor för sådana förmåner.

I sådana fall skall medlemsstaterna se till att de förmåner som tillhandahålls garanterar en tillräcklig levnadsstandard.

3. Punkterna 1 och 2 skall inte vara tillämpliga om den familjemedlemmen undantas eller skulle undantas från flyktingstatus eller status som alternativt skyddsbehövande enligt kapitlet III och V.

4. Trots vad som sägs i punkterna 1 och 2 får medlemsstaterna vägra, inskränka eller återkalla förmånerna med hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen.

5. Medlemsstaterna får besluta att denna artikel även skall gälla andra nära släktingar som levde tillsammans som en del av familjen vid tidpunkten för avfärden från ursprungslandet, och som då för sin försörjning var helt eller delvis beroende av den person som innehar flyktingstatus eller status som alternativt skyddsbehövande.

Artikel 24

Upphållstillstånd

1. Så snart som möjligt efter det att flyktingstatus har beviljats, skall medlemsstaterna till de personer som innehar flyktingstatus utfärda ett uppehållstillstånd som skall gälla i minst tre år och vara förnybart om inte tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver något annat, och utan att det påverkar tillämpningen av artikel 21.3.

Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 23.1 kan det uppehållstillstånd som skall utfärdas till familjemedlemmarna till de personer som innehar flyktingstatus vara giltigt i mindre än tre år och vara förnybart.

2. Så snart som möjligt efter det att status som alternativt skyddsbehövande har beviljats skall medlemsstaterna till de personer som innehar status som alternativt skyddsbehövande utfärda ett uppehållstillstånd som skall gälla i minst ett år och vara förnybart om inte tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver något annat.

Artikel 25

Resedokument

1. Medlemsstaterna skall till personer som innehar flyktingstatus utfärda resedokument, i den form som anges i bilagan till Genèvekonventionen, för resor utanför deras territorier, om inte tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver något annat.

2. Medlemsstaterna skall till personer som innehar status som alternativt skyddsbehövande och som inte kan få ett nationellt pass, utfärda dokument som gör det möjligt för dem att resa, åtminstone om det uppstår allvarliga humanitära skäl som kräver deras närvaro i en annan stat, om inte tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver något annat.

Artikel 26

Tillträde till arbetsmarknaden

1. Medlemsstaterna skall ge personer som innehar flyktingstatus rätt att vara anställda eller bedriva verksamhet som egenföretagare, med förbehåll för de bestämmelser som allmänt tillämpas för yrket och för anställning i offentlig tjänst, omedelbart efter det att flyktingstatus har beviljats.

2. Medlemsstaterna skall se till att personer som innehar flyktingstatus erbjuds aktiviteter såsom arbetsmarknadsrelaterad utbildning för vuxna, yrkesutbildning och arbetsplatspraktik på likvärdiga villkor som egna medborgare.

3. Medlemsstaterna skall ge personer som innehar status som alternativt skyddsbehövande rätt att vara anställda eller bedriva verksamhet som egenföretagare, med förbehåll för de bestämmelser som allmänt tillämpas för yrket och för anställning i offentlig tjänst, omedelbart efter det att status som alternativt skyddsbehövande har beviljats. Situationen på arbetsmarknaden i medlemsstaterna får beaktas, inbegripet för eventuell prioritering när det gäller tillträde till arbetsmarknaden, under en begränsad tidsperiod som skall fastställas i enlighet med nationell lagstiftning. Medlemsstaterna skall se till att en person som innehar status som alternativt skyddsbehövande får tillträde till en anställning som han eller hon har erbjudits i enlighet med nationella bestämmelser om prioritering på arbetsmarknaden.

4. Medlemsstaterna skall se till att personer som innehar status som alternativt skyddsbehövande får tillträde till aktiviteter såsom arbetsmarknadsrelaterad utbildning för vuxna, yrkesutbildning och arbetsplatspraktik, på villkor som medlemsstaterna skall bestämma.

5. Gällande lagstiftning i medlemsstaterna om ersättning, tillgång till sociala trygghetssystem vid verksamhet som anställd eller egenföretagare samt övriga anställningsvillkor skall tillämpas.

Artikel 27

Tillträde till utbildning

1. Medlemsstaterna skall fullt ut ge alla underåriga som har beviljats flyktingstatus eller status som alternativt skyddsbehövande tillträde till utbildningssystemet, på samma villkor som egna medborgare.

2. Medlemsstaterna skall ge vuxna som har beviljats flyktingstatus eller status som alternativt skyddsbehövande tillträde till utbildningssystemet, fortbildning och omskolning, på samma villkor som tredjelandsmedborgare som är lagligen bosatta i medlemsstaten.

3. Medlemsstaterna skall se till att personer som innehar flyktingstatus eller status som alternativt skyddsbehövande behandlas på samma sätt som egna medborgare i samband med gällande förfaranden för erkännande av utländska akademiska eller yrkesmässiga examens-, utbildnings- och andra behörighetsbevis.

Artikel 28

Sociala förmåner

1. Medlemsstaterna skall se till att personer som innehar flyktingstatus eller status som alternativt skyddsbehövande i den medlemsstat som har beviljat sådan status får nödvändigt socialt stöd som tillhandahålls medborgare i den medlemsstaten.

2. Genom undantag från den allmänna regel som fastställs i punkt 1 får medlemsstaterna begränsa det sociala stöd som beviljas personer som innehar status som alternativt skyddsbehövande till att gälla endast grundläggande förmåner vilka skall tillhandahållas på samma nivåer och på samma villkor som för medborgare.

Artikel 29

Hälsa- och sjukvård

1. Medlemsstaterna skall se till att personer som innehar flyktingstatus eller status som alternativt skyddsbehövande har tillträde till hälso- och sjukvård på samma villkor som medborgare i den medlemsstat som har beviljat sådan status.

2. Genom undantag från den allmänna regel som fastställs i punkt 1 får medlemsstaterna begränsa den hälso- och sjukvård som beviljas personer som innehar status som alternativt skyddsbehövande till att gälla endast grundläggande förmåner som skall tillhandahållas på samma nivåer och på samma villkor som för medborgare

3. Medlemsstaterna skall, på samma villkor som för medborgare i den medlemsstat som har beviljat denna status, ge lämplig hälso- och sjukvård till personer som innehar flyktingstatus eller status som alternativt skyddsbehövande och som har särskilda behov, till exempel gravida kvinnor, personer med funktionshinder, personer som har utsatts för tortyr, våldtäkt eller andra allvarliga former av psykiskt, fysiskt eller sexuellt våld eller underåriga som varit utsatta för någon form av övergrepp, försummelse, utnyttjande, tortyr eller grym, omänsklig och förnedrande behandling eller som har drabbats av väpnade konflikter.

Artikel 30

Underåriga utan medföljande vuxen

1. Så snabbt som möjligt efter det att flyktingstatus eller status som alternativt skyddsbehövande har beviljats, skall medlemsstaterna vidta nödvändiga åtgärder för att se till att underåriga utan medföljande vuxen företräds av en förmyndare eller vid behov av en organisation som är ansvarig för underårigas vård och välbefinnande, eller av varje annan form av lämplig representation, inbegripet den som grundas på lagstiftning eller ett rättsligt avgörande.

2. Medlemsstaterna skall vid genomförandet av detta direktiv se till att den underåriges behov tillgodoses på ett korrekt sätt av den förmyndare eller företrädare som utsetts. De behöriga myndigheterna skall göra regelbundna utvärderingar av detta.

3. Medlemsstaterna skall se till att underåriga utan medföljande vuxen placeras antingen

- a) hos vuxna släktingar,
- b) i en fosterfamilj,
- c) i förläggningar som utformats särskilt för att ta emot underåriga, eller
- d) i andra typer av inkvartering som är lämpliga för underåriga.

I detta sammanhang skall barnets åsikter beaktas i förhållande till dess ålder och mognad.

4. Så långt det är möjligt skall syskon hållas samman, med beaktande av den berörde underåriges bästa, särskilt hans eller hennes ålder och mognad. Underåriga utan medföljande vuxen skall byta inkvartering så sällan som möjligt.

5. För att värna om den underåriges bästa skall medlemsstaterna bemöda sig att spåra den underåriges familjemedlemmar så snabbt som möjligt. Om den underåriges liv eller integritet hotas, eller nära släktingars, särskilt om dessa är kvar i ursprungslandet, är det viktigt att se till att insamling, behandling och spridning av uppgifter om dessa personer sker konfidentiellt.

6. Personer som arbetar med underåriga utan medföljande vuxen skall ha fått eller skall erhålla lämplig utbildning om barnens behov.

Artikel 31

Tillgång till bostad

Medlemsstaterna skall se till att personer som innehar flyktingstatus eller status som alternativt skyddsbehövande har tillgång till bostad på likvärdiga villkor som för andra tredjelandsmedborgare som är lagligen bosatta inom deras territorium.

Artikel 32

Rätt till fri rörlighet inom medlemsstaten

Medlemsstaterna skall tillåta fri rörlighet inom sina territorier för personer som innehar flyktingstatus eller status som alternativt skyddsbehövande på samma villkor och med samma begränsningar som för andra tredjelandsmedborgare som är lagligen bosatta inom deras territorium.

Artikel 33

Tillgång till integrationsfrämjande åtgärder

1. För att underlätta integrationen av flyktingar i samhällslivet skall medlemsstaterna inrätta sådana integrationsprogram som de finner lämpliga eller skapa villkor som säkerställer tillgång till sådana program.

2. Om medlemsstaterna finner det lämpligt skall personer som innehar status som alternativt skyddsbehövande ges tillgång till integrationsprogram.

Artikel 34

Återvandring

Medlemsstaterna får ge bidrag till personer med flyktingstatus eller status som alternativt skyddsbehövande som vill återvändra.

KAPITEL VIII

ADMINISTRATIVT SAMARBETE

Artikel 35

Samarbete

Medlemsstaterna skall utse en nationell kontaktpunkt och meddela den adress till kommissionen, som i sin tur skall vidarebefordra adressen till övriga medlemsstater.

Medlemsstaterna skall i samarbete med kommissionen vidta alla lämpliga åtgärder för att inrätta ett direkt samarbete, som även omfattar utbyte av information mellan behöriga myndigheter.

Artikel 36

Personal

Medlemsstaterna skall se till att myndigheter och andra organisationer som ansvarar för att genomföra detta direktiv har fått tillräcklig utbildning och att de skall vara bundna av tystnadsplikt enligt den nationella lagstiftningen när det gäller alla uppgifter som de får kännedom om i samband med sitt arbete.

KAPITEL IX

SLUTBESTÄMMELSER

Artikel 37

Rapporter

1. Senast den 10 april 2008 skall kommissionen rapportera till Europaparlamentet och rådet om tillämpningen av detta direktiv och vid behov föreslå eventuella ändringar. Dessa ändringsförslag skall prioriteras när det gäller artiklarna 15, 26 och 33. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna all information som behövs för att utarbeta rapporten senast den 10 oktober 2007.

2. Efter det att rapporten överlämnats skall kommissionen minst en gång vart femte år rapportera till Europaparlamentet och rådet om tillämpningen av detta direktiv.

Artikel 38

Införlivande

1. Medlemsstaterna skall sätta i kraft de bestämmelser i lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv senast den 10 oktober 2006. De skall genast underrätta kommissionen om detta.

När en medlemsstat antar dessa bestämmelser skall de innehålla en hänvisning till detta direktiv eller åtföljas av en sådan hänvisning när de offentliggörs. Närmare föreskrifter om hur hänvisningen skall göras skall varje medlemsstat själv utfärda.

2. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texten till de bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 39

Ikraftträdande

Detta direktiv träder i kraft den tjugonde dagen efter det att det har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*.

Artikel 40

Adressater

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna i enlighet med Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen.

Utfärdat i Luxemburg den 29 april 2004.

På rådets vägnar
M. McDOWELL
Ordförande

Sammanfattning av betänkandet
Skyddsgrundsdirektivet och svensk rätt (SOU 2006:6)

Bilaga2